ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೋಶ’

(ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)

ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಫಿಲಾಸಫಿ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ.) ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ
ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು
ಸಂತೋಷ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಮಾಧವ ಪೆರಾಜೆ
ಪ್ರವಾಚಕರು

ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಭಾಷಾನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ - ೫೮೩ ೨೭೬
೨೦೦೮

ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ ಮಾತ್ರ

239

"ಸಿರಿಗನ್ನಡ" ಗ್ರಂಥಾಲಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೭೬

CORPUS-ID
PH-71

Shree Mahantesh
XEROX & BOOK BINDING
Near S.B.I., K.C.D. Road,
DWD. Ph : 0836 - 2447880

ಸಂ.ಪಂ.ರ. ಅಸಾ.
೨೨೯-

AKSHARA GRANTHALAYA
ACC.NO. 049559

239

'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೋಶ'

(ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)

ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಫಿಲಾಸಫಿ (ಪಿಎಚ್.ಡಿ.) ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ
ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು
ಸಂತೋಷ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ.ಮಾಧವ ಪೆರಾಜೆ
ಪ್ರವಾಚಕರು

ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಭಾಷಾನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ - ೫೮೩ ೨೭೬
೨೦೦೮

307.772
SAN d

049559

ಘೋಷಣಾ ಪತ್ರ

'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೋಶ' (ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ) ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಸಂಶೋಧನಾ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಡಾ.ಮಾಧವ ಪೆರಾಜೆ, ಪ್ರವಾಚಕರು, ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ನಿಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಇತರೆ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಲೀ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಘೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

22.2.2008

ಸಂತೋಷ
ಸಂಶೋಧಕರು
ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ದಿನಾಂಕ : 22.2. ೨೦೦೮
ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ದೃಢೀಕರಣ

ಶ್ರೀ ಸಂತೋಷ, ಇವರು **'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೋಶ'** (ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ) ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ನಿಬಂಧವನ್ನು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ.ಮಾಧವ ಪೆರಾಜೆ
ಪ್ರವಾಚಕರು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ದಿನಾಂಕ : . .೨೦೦೮
ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

ಲಂಬಾಣಿಗಳು (ಬಂಜಾರ) ಮೂಲತಃ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ರಾಜ ಪುರಾಣದಿಂದ (ರಾಜಸ್ತಾನ) ವ್ಯಾಪಾರ ನಿಮಿತ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸು.೨೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸೇನೆಯ ಜತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು ಎಂದು ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯವರೆಗೂ ಪಸರಿಸಿರುವ ಈ ಜನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೫ ಕೋಟಿಗೂ ಮಿಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ. ಮೊಘಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನದ ನಂತರ ಈ ಜನಾಂಗ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬ್ರಿಟೀಷ ಸರಕಾರದ ವಿರುದ್ದ ಹೊರಾಡಿ ಸೋಲು ಅನುಭವಿಸಿದವರು. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೫೦ರಲ್ಲಿ ಗೌರ್ನರ ಜನರಲ್ ಡಾಲಹೌಸಿ ಅರಣ್ಯ ಕಾನೂನು ಜಾರಿ ತಂದು ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನೂರಾರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಈ ಕಾನೂನಿನಿಂದ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾದವು. ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಾಡಿದ ಈ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಯಾಕ್ಟನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಆರೋಪದ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಹೊರಿಸಲಾಯಿತು. ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಬಂಜಾರಾ, ಬಂಜಾರಿ, ಲಂಬಾಣಿ, ಲಂಬಾಡಿ, ಸುಕಾಲಿ, ಮಥುರಾ, ಲಭಾನ, ಭಾಜಿಗರ, ಸಿಂಕಿಬಂದ, ಬೀಜವಾನೆ, ಧನಕೂಟಾ, ಗುವಾರಿಯಾ, ಲೋಬಾನಾ, ಲಮಾಣ, ಸಿಂಗಾಡಿಯಾ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಇವರು ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತಾಂಡೊ (ತಾಂಡ) ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ವಾಸಿಸುವ ಈ ಜನರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮ ನಗರಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಇವರು ನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆಕರಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಈ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಹಾಗೂ ವೃದ್ದರಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ತಲೆ-ತಲೆ ಮಾರುಗಳಿಂದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ

ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಅವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪದಗಳನ್ನು ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಸಮನ್ವಯ ಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರದ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ದೊರೆತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಲಿಪಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದಂತಹ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸುವುದು ಸಂಶೋದಿಸುವುದು ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಕ್ತೃರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಆದರೂ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವಂತಹ ಪದಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರ ಅಂತರಾಳದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ನಾಗರೀಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿನ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪದಗಳು ನಶಿಸಿ ಹೋಗಿವೆ ಮತ್ತು ನಶಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯವು ಸಹ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪದಕೋಶ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರಬಂಧದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅವು ಲಂಬಾಣಿಗರ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಿಂದ ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಡಗೆಗಳಾಗಿ ಉಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಗುರಿಯೂ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

■

[illegible]

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨

ಈವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ

೧. ೧೮೭೧ರಲ್ಲಿ **ಅಬ್ಬೆಡೂಬೀಸ್** ರವರು 'ಹಿಂದೂ ಮ್ಯಾನರ್ಸ್ ಕಸ್ಟಂಸ್ ಅಂಡ್ ಸೆರೆಮೊನೀಸ್' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೮೯೭ರಲ್ಲಿ ಚನೆಯಾದ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂತ್ರೋಪಾಲಜಿ ವೈಲ್ಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಪ್ ಇಂಡಿಯ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ಜನಾಂಗದ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

೨. **ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್** ಮತ್ತು **ರಂಗಾಚಾರಿಯವರು** ಬರೆದಿರುವ 'ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಆಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಪ್ ಸದರನ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ನಾಲ್ಕನೇ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಜನಾಂಗದ ಬಗೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

೩. **ಡಾ.ಎಂ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ**ಯವರು ತಮ್ಮ 'ಸಂಶೋಧನಾ ತರಂಗ' ಎಂಬ ಎರಡನೇ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಜನ ಮತ್ತು ಅವರ ಭಾಷೆ ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಜನರ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ಗಾದೆ, ಸೇವಾಭಾಯ, ಹುನಾಸತ್ತಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಮೌಲಿಕವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ.

೪. **ಹೆಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ** ಮತ್ತು **ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯಾರ್** 'ಮೈಸೂರು ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಕ್ಯಾಸ್ಟಸ್ ವ್ಯಾಲ್ಯಂ - II' ರಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಮೂಲ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಉತ್ತಮ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಆಕರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.

೫. **ಎನ್. ಬಸವರಾಜ್**ರವರು 'ಲಂಬಾಣಿಗರು ಮತ್ತು ಬಗ್ಗರು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

೬. **ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ**ನವರು ''ಗಿರಿಜನರ ನಾಡಿಗೆ ಪಯಣ'' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಕಲೆ, ನೃತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಗೊರುರು ಚನ್ನಬಸಪ್ಪನವರ 'ಲಂಬಾಣಿ ಕುಣಿತ' ಎಂಬ ಲೇಖನವು ಇವರ ನೃತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

೭. **ಡಬ್ಲೂಕ್ರೂಕ್** ಎ.ಬಿ. ಅವರು 'ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಕಸ್ಟಂಸ್ ಆಫ್ ದಿ ನಾರ್ತ್ ವೆಸ್ಟ್ರನ್ ಇಂಡಿಯಾ'ದಲ್ಲಿ ದಂಡಿಯ ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಜಾರ ತಾಂಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತಿದ್ದ ಕೋಳಿ ಕಾಳಗದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೩೦ ರಲ್ಲಿ ಷಹಜಹಾನನ ವಜೀರನಾದ ಅಸಫಜಾನ್ ಎಂಬುವರು ಕೊಟ್ಟ ತಾಮ್ರ ಶಾಸನವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೮. **ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರು** ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಡಾ.ಡಿ.ಬಿ.ನಾಯಕರವರ ''ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'' ರೂಪ್ಲನಾಯಕ್‌ರವರ ''ರಂಗುರಂಗಿನ ಬಂಜಾರ ಜನಾಂಗ'' ಲಾರೆನ್ಸ್ ಡಿಸೋಜರವರ ''ಲಂಬಾಣೀಸ್'' ಹಾಗೂ ''ಆಚ್‌ಅಕ್ಕಲ್'', ಸೋಮಣ್ಣ ಹೊಂಗಳ್ಳಿ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ''ಲಂಬಾಣಿ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು'' ಹರಿಲಾಲ್ ಪವಾರ್‌ರವರು ಹೊರತಂದಿರುವ ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳಾದ ''ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು'' ಹಾಗೂ ''ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಳಿಹಬ್ಬ'' ಈ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಲಂಬಾಣಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ.

II ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧೯೯೧ ರಲ್ಲಿ **ಪಿ.ಕೆ. ಖಡೋಬಾರವರು** ''ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗರು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ'' ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ನಂಬಿಕೆಗಳ, ನೃತ್ಯ, ಕಲೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೭೧ ರಲ್ಲಿ ಅಮರಸಿಂಗ್ ರಾಠೋಡ್‌ರವರು ''ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಅದರ ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿಯೊಡನೆ ಅದರ ಸಂಬಂಧ'' ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದ ಭಾಷೆಯಾದ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಗೆ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಲಿಪಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಆ ಭಾಷೆಯು ರಾಜಸ್ಥಾನಿಯೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೭೫ ರಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಲತ ರಾಂಪುರೆಯವರು ''ಬಂಜಾರ ಲೋಗ್ ಗೀತೋಂಕಿ ಸಮಾಜ'' ಎಂಬ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿ.ಜಿ. ಹಲಬರವರು ''ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮ'' ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೮೭ ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿ.ಹೆಚ್. ಬಾರಕೇರಿಯವರು ''ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲಂಬಾಣಿ ಆಡು ಭಾಷೆಯ ವರ್ಣಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ'' ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧವು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತ ಪ್ರಬಂಧವಾಗಿದೆ.

ಸಣ್ಣರಾಮರವರು 'ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಉಪಯುಕ್ತ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ.

ಈ ವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಊಟೋಪಚಾರಗಳು, ಕಸಬು, ವೇಷಭೂಷಣಗಳು, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ಹಾಗೂ ದೇವತಾರಾಧನೆ, ಜನನ, ಮರಣ, ಮದುವೆ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಜನಪದರ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮಾಟ ಮಂತ್ರ ವೈದ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಒಟ್ಟು ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಗರ ಸಮುದಾಯ ಕುರಿತು ಈ ವರೆಗಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸಮಗ್ರವಾದುದಲ್ಲ. ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಜನರ ಭಾಷಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನವು ನೆಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಒಂದು ಕೊರತೆಯು ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗಿನ ಪ್ರಭಾವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೇ ಈ ನಿಬಂಧದ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ :

ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನವೆಂದರೆ ಅದರ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು, ಧ್ಯೆಯೋದ್ದೇಶಗಳು, ರೂಢಿ-ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಆ ಜನಾಂಗದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆಯ ಮುಂಖಾಂತವೇ ಅವು ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದು. ಅಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯ ಒಂದು. ಲಂಬಾಣಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಗೋರಮಾಟಿ, ಗೋರವಟ್, ಗೋರ್, ಗೋರ್‌ಬಂಜಾರ್‌ಗಳೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಾಡುವ ಲಂಬಾಣಿ

(ಬಂಜಾರಿ/ಸುಗಾಲಿ/ಲಮಾಣಿ/ಲಂಬಾಣಿ) ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅವರು 'ಗೋರ್‌ಬೋಲಿ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಇತಿಹಾಸವಿಲ್ಲ. ಅದು ಆಡು ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ. ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಇದೊಂದು ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಗೋರ್‌ಬೋಲಿ ಭಾಷೆಯು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಅದೊಂದು ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆಯಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಬಳಸುವ ದಿನ ಬಳಕೆಯ ಪದಗಳೆಲ್ಲ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಪದಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಇಂಡೋ ಆರ್ಯನ್ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಿಂದಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕಗಳಾಗಿವೆ. ಗೋರ್‌ಬೋಲಿ ಭಾಷೆಯು ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಪದಗಳು ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿ ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆ ಪದಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ 'ಗೋರ್‌ಬೋಲಿ' ಭಾಷೆಯು ತನ್ನ ಮೂಲರೂಪವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ:

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಕುರಿತಂತೆ ಇದುವರೆಗೆ ಸಮಗ್ರವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಇಡಿ-ಬಿಡಿ ಬರಹಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು, ಉಚ್ಚಾರಣಾ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಕರಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪಂಚದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಾದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಕುರಿತು ಈ ನಿಬಂಧದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದುವರೆಗೂ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಇದುವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಲಂಬಾಣಿಗರ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:

ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಿಬಂಧದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ವಾಸವಾಗಿರುವ ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಗುರುತಿಸುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳೆಂದರೆ ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಬಿಜಾಪುರ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಧಾರವಾಡ ಈ ಐದು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ತೆಲಂಗಾಣ, ರಾಯಲಸೀಮೆ, ಅನಂತಪುರ, ಜಹೀರಾಬಾದ್ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಲಂಬಾಣಿಗರ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

■

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩

ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯ: ಮೂಲ, ವಲಸೆ, ಪ್ರಸರಣ

ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯ ಒಂದು. 'ಲಂಬಾಣಿ' ಪದದ ಉಗಮದ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿರುವ ಲಂಬಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಬುಡಕಟ್ಟು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರೂ, ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಸುಮಾರು ೩೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪರ್ಯಾಯ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಬಂಜಾರ, ಬಂಜಾರೆ, ಬಂಜಾರಿ, ಬನಜಾರ, ಬಣಜಾರ, ಲಭನ, ಲಭಾನಿ, ಲಂಬಾಂಡ, ಲಂಬಾಡಿ, ಲಮಾಣಿ, ಲಂಬಾಣಿ, ಲಮಾನ ಬ್ರಜವಾಸಿ, ಗಾವಾಲ ಗಮಳಿಯ (ಗಾವರಿಯ) ಗವಾರಿಯ, ಗೌರಿಯ, (ಗವಾರಾ) ಸುಗಾಲಿ, ಲದೇಣಿಯ, ಬಳದಿಯ, ಲೋಭಾವ, (ಲಭಾನ) ಶಿರಾಕಿವಾಲ, ಶಿಂಗಾಡೆ, ಬಂಜಾರಿ, ಶಿರಕಿಬಂದ, ಬಾಣದ ಕಂಗಸಿಯಾ (ಕಂಗಿ, ವಂಝಾರ, ಚರಣ್, ನಟ್) ಹೀಗೆಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ''ಗೋರ್‌ಭಾಯಿ'' ಗೋರ್‌ಮಾಟಿ, ಗೋರ್‌ವಟ್ ಗಳೆಂಬುದಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು.[೧]

ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಇವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರ್ತಿಸಲು ಬಂಜಾರ ಅಥವಾ ಲಂಬಾಣಿ ಪದದ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇವರ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಮೂಲದಲ್ಲಿ 'ಲವಣ' ಹಾಗೂ ಇತರ ಖಾದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಪಸರಿಸಿದ ಇವರು ಬಂಜಾರ ಹಾಗೂ ಲಂಬಾಣಿ, ಲಮಾಣಿ, ಸುಗಾಲಿ ಎಂಬ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು.''[೨] ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಗಮನದಿಂದ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿ ರೈಲುಯುಗ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಇವರ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಗಣೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಉಪ-ಕಸುಬುಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಜನರು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ''ಆಯಾ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಸಂಭೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪದದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.''[೩]

ಲಂಬಾಣಿಗಳು:

ಬಂಜಾರರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಗಳೆಂದು ಸಂಭೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದದ ಉಚ್ಛಾರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಲವಾರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಂಬೆ ಗೆಜೆಟಿಯರ್ ಪ್ರಕಾರ ''Lambanies are also Known as 'LAVANAS' or 'LAMBADIES' in karnataka the term lambani is derived from lavanga, meaning salt, the tribe being the chief carriers of salt before the opening of carf roads and railways. It is also said that they are called Lavsnas because They were born in the dynasty of Lava.'' [೪]

ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ **ಹೆಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ** ಮತ್ತು **ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್** ರವರು ಹೇಳುವಂತೆ, ''The word 'LABHAN' is said by some to be the alternative from of lavan, meaning salt, the labhans. being salt carriers''[೫]

ಇವರಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಉಪಜಾತಿಯಾದ ಲಂಬಾಣಿ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಇಡೀ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಲಂಬಾಣಿ' ಎನ್ನುವ ಪದವು ಹಲವು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳಿಂದ ಬಂಜಾರಿ, ಬ್ರಿಂಜಾರಿ, ಲಮಾಣಿ, ಲಬಾನಿ, ಲಂಬಂಕಿ, ಲಬನ, ಲಂಬಾಡಿ, ಮತ್ತು ಲಂಬಾಣಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.[೬] ಲಂಬಾಣಿ ಎಂಬ ಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದವಾದ 'ಲವಣ'ದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅಸಮ್ಮತವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಖ್ಯಾತ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಿ **ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್‌ಟನ್**‌ರವರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. The derivation of Labhani or Labani etc., is obscure, if has been suggested that it means salt carrier from the sanskrit Lavana, ''salt, because the tribe carried salt but this explanation goes against several phonetic rules and does not account of the froms of word like Labhani or Labani''[೭] ಆದರೂ ಇದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇರಬಹುದಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ನೀಡದೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಬೇರೆ ಪರ್ಯಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಮುದ್ರ ತೀರದಿಂದ ಲವಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡು ಒಳನಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಘಟ್ಟ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೈಗೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ಈ ಜನರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲವಾಣಿಗರು, ಲಮಾಣಿಗರು, ಲಂಬಾಣಿಗಳು, ಲಂಬಾಡಿಗಳು, ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.[೮]

ಮೂಲ: ಇವರ ಹೆಸರು ಇವರ ಮೂಲಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಂದಿರಬಹುದಾದ ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಸಣ್ಣರಾಮರವರು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಲವಾನಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರದೇಶವೊಂದು **ಮಾಂಡು**ವಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿತ್ತೆಂಬುದು ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಲಂಬಾಣಿಗಳು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಮೂಲದವರೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಲವಾನಿ, ಲಂಬಾಣಿಗಳ

ಮೂಲಸ್ಥಾನವಾಗಿರಬಹುದೇ? ಆದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಲಂಬಾಣಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದೇ? ಲವಾನಿ, ಲಂಬಾನಿ, ಲಂಬಾಣಿ, ಆಗಿರಬಹುದೇ.?[೯] ಆದರೂ ಸಂಶೋಧಕ ಕೆಲವಾರು ಸಂಶಯಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಲ್ಲವೆಂಬುವುದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅವರ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿದಾಯಕ ಅಲ್ಲವೆಂಬುವುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಲಂಬಾಣಿ ಪದದ ಮೂಲವು 'ಉಪ್ಪು' ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವರ ಒಳಪಂಗಡ 'ಲಂಬಾಣಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹಾಗೂ ಲವಾನಿ ಎಂಬ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುವಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ತಿಳಿದು ಬರುವ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ವಿದೇಶಿಯರನ್ನು ಆಯಾ ದೇಶದ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಆಯಾ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಸಂಭೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ರಷ್ಯಾದವರನ್ನು ರಷ್ಯನ್ನರು, ಜರ್ಮನಿಯರನ್ನು ಜರ್ಮನ್ನರು, ಚೀನಾದವರನ್ನು ಚೀನಿಯರು ಹೀಗೆ ಆಯಾ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರ್ತಿಸಲ್ಪಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಹಜ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಾರತದವರನ್ನು ಭಾರತೀಯರು ಎಂದೂ ಕರೆದರೂ, ಇಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಆಯಾ ಜನಾಂಗದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳದ ಹೆಸರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರವರ ವೃತ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸುವುದನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ 'ಲವಣ' ಅಥವಾ 'ಉಪ್ಪಿನ' ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ಲಂಬಾಣಿಗಳೆಂಬುದಾಗಿ ಕರೆದಿರುವುದು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಬಂಜಾರ: ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಬಂಜಾರರು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಪದವು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಕಡೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪದದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಇವರು ಬಹಳಷ್ಟು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಬಂಜಾರ್ ಎಂಬ ಪದದ ಉಗಮವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಗ್ರೀಯರ್‌ಸನ್ ಅವರು ಸೈನಿಕರಿಗೆ, ಯುದ್ಧಗಳ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರ ವರ್ಗದವರು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ''A tribe whose primary occupation is or Rather used to be, to act as grain Carriers and Suppliers to armies in the field, their names is derived from the Sanskrit Vanijya or Banijyakara, A merchant.''[೧೦]

ಹಾಗೆಯೇ, ಇವರ ಅಲೆಮಾರಿ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವಿವರಿಸುವ ಪದವು ಇದಾಗಿರಬಹುದೆಂದೂ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ''If may with equal possibility be referred to 'Vanachara' (Sanakrit meaning a wonderer in the Jungle) an account of the nomidic character of the Tribe.''[೧೧]

ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್‌ಟನ್‌ರವರ ಪ್ರಕಾರ, ''The name Banjara and it's congeners is probably deried from the Sanrit Vanijakarakas, a merchant through the prakrish Vanijaarao trader.''[೧೨]

ಬಂಜಾರರು ಎಂದರೆ ಪಲಾಯನಕಾರರು, ಎಂಬ ಹೊಸ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇತಿಹಾಸಕಾರರಾದ K.S.Shing ರವರು ''If is believed that the banjaras were forced to be on move constently to escape forceable conversion to islam at the hands of Aurangjeb's army the word Banjara is derived from panjabi word Banjara meaning to run away.''[೧೩]

ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಚರ್ಚಿಸುವುದಾದರೆ, ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಹೀನವಾದ ಧೋರಣೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಬಂಜಾರರು ಔರಂಗಜೇಬನ ಸೈನಿಕರ ಬಲತ್ಕಾರಯುತ ಇಸ್ಲಾಂ ಮತಾವಲಂಬನೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸದಾ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ,ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಜನಾಂಗ ಪಲಾಯನ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದಾಗ,ಇದೊಂದೆ ಜನಾಂಗ,ಏಕೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿತ್ತು? ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಜನಾಂಗವನ್ನಷ್ಟೇ ಬಲತ್ಕಾರಯುತ ಮತಾವಲಂಬನೆಯ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಔರಂಗಜೇಬನು ಏಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದ? ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಿಸಲಾಗದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಬಂಜಾರ ಸಮುದಾಯದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪದದ ಬಳಕೆ ಔರಂಗಜೇಬನಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಳಕೆಯಿತು. ಅದನ್ನು ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಕಿರಿಯದಾಗಿಸುವುದು ಸಮಂಜಸವೂ ಅಲ್ಲ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕವೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ 'ಬಹಜ್ನ' ಎಂಬ ಪಂಜಾಬಿ ಮೂಲದ ಪದವು ಬಂಜಾರ ಪದಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಔರಂಗಜೇಬನ ಮತಾಂತರದ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಓಡಿ ಹೋದವರಾದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ 'ಬಂಜಾರ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಮೊಗಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮದ್ದುಗುಂಡು, ಆಹಾರ ಸರಬರಾಜು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಬಂಜಾರರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಔರಂಗಜೇಬನು ಬಂಜಾರರನ್ನು ಮತಾಂತರಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮತಾಂತರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಪದದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಯಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ **ರಂಜಿತ್‌ನಾಯಕ್** ಎಂಬುವರು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಣ ಎಂದರೆ **ಗುಂಪು**. ಈ ಜನ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಬಣಜಾರ ಎಂದು ಕರೆದಿರಬೇಕು.[೧೪]

ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ''ತಮ್ಮದು ಬಣಜಾರ ಜಾತಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಣಜಾರ್ ಎಂಬುದು ಅವರು ವರ್ತಕರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.'' ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೫] ವನ + ಚರ = ವನಚರ ಅಂದರೆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರು, ಸಂಚಾರಿಗಳಾದ ಲಂಬಾಣಿಗಳು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡು ಅಡವಿ ಮುಖಾಂತರ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವರು ವನಚರ, ವನಚಾರ, ಬನಜಾರ, ಬಣಜಾರ, ಬಂಜಾರ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು.[೧೬]

ಮತ್ತೊಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ, The theory that the tittle of the caste may be connected with the hindi Bon-Jarna in some such sence as barners or cleaners of the jungle or forest wonderers is untechable.[೧೭]

ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಂಜಾರ ಪದದ ಉಗಮವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ವಣಿಕ' ಹಿಂದಿಯ 'ವನಚರ', ಪರ್ಶಿಯ ಮೂಲದ 'ಬ್ರಂಜಾರ', ಪಂಜಾಬಿ ಮೂಲದ 'ಬಹಜ್ನ', ಈ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳಿಂದ ಉಗಮವಾದುದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪರ್ಶಿಯನ್ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಮಂಜಸ ವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳವ **ಹೆವೋನ್ಸ್**ರವರು ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ''Thise provinces shows that the popular derivation from the persion biranjar or Rice carriers is untechable.''[೧೮]

ಡಬ್ಲ್ಯೂಕ್ರೋಕ್ ರವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದವಾದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಅಥವಾ ವಾಣಿಜ್ಯಕಾರ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಣಜಾರ ಎಂಬ ಪದ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ವಾಣಿಕ್ ಎಂಬ ಪದವು ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ''In the Rigveda Dirghasaravas is refered to as a vanik who was in the time of distress lived by trade Vanijja.''[೧೯]

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಇತಿಹಾಸತಜ್ಞರ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದನೆಂದರೆ ಲಂಬಾಣಿಗಳು ದೈನಂದಿನ ಬಳಕೆಯ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ರಾಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ 'ವಾಣಿಕ್' ರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ **ಕ್ರೋಕ್** ರವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುವ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥಕೊಡುವ ವಾಣಿಜ್ಯಕಾರ ಎಂಬ ಪದವು ಬಣಜಾರ, ಮೂಲ ಪದದ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಸುಕಾಲಿ: ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರದ ಗಡಿಭಾಗಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಗರನ್ನು 'ಸುಕಾಲಿ'ಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವಂತೆ, ಸುಕಾಲಿಗಳು ಎಂಬುದು 'ಅಡಿಕೆ' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು, ಅಡಿಕೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾದ ಈ ಸುಕಾಲಿಗಳು ನಂತರ ತಮ್ಮ ಕಸುಬಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗುರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರೆಂಬುದಾಗಿದೆ. ಅಡಿಕೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳನ್ನು **ಸಗಾಲಿ** ಅಥವಾ **ಸುಕಾಲಿ**ಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸಿರುವುದು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಧೋರಣೆಯ ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಮೂಲ ಕಸುಬಾಗಿದ್ದ ಈ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಪದಾರ್ಥಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ಗುರ್ತಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ''It is said by same that it means arecanut being corrapted from the supari.''[೨೦]

ಹಾಗೆಯೇ ಎಡ್ಗ**ರ್‌ಥರ್ಸ್ಟನ್**ರವರು ಹೇಳುವಂತೆ, Sugali or Sukali, by same Sugali is said to be a corraption of Supari (Betelnut) because they for merly traded largely therein.[೨೧]

ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳಿಗೆ 'ಸುಗಾಲಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು. 'ಸುಗಾಲಿ' ಎಂದರೆ ದನಕಾಯುವವ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇವರು ಬೈಗುಳಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.[೨೨] ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ

ಸನಿಹವಾದುದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವಾಗ 'ಸುಕಾಲಿ'ಗಳು ಎಂದು ಕರೆದಿರಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಸುಕಾಲಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾದಂತೆ ಭಾಸವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಸುಕಾಲಿಗಳೆಂದು ಜನರು ಕರೆಯುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಡಿ ಭಾಗಗಳಾದ ಪಾವಗಡ, ಮಡಕಶಿರ, ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಜಾರರು ಸುಣ್ಣದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರವುದರಿಂದ ಈ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ 'ಸುಗಾಲಿ' ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಪದಗಳು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಪದಗಳು ಭಾರತದ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕುಲಬಾಂದವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು 'ಗೋರ್‌ಮಾಟಿ' ಅಥವಾ 'ಗೋರಭಾಯಿ' ಹಾಗೂ 'ಗೋರ್‌ದಾಸ್' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದ 'ಗೋರ್' ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಉಗಮವಾಗಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ 'ಶ್ವೇತ ವರ್ಣ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಲಂಬಾಣೇತರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಒಂದು ಪದದಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದನ್ನು ಬಳಸಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ತಾವು ಹೀಗೆ ಮಾಸಿದ ಬಣ್ಣದವರಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದವರಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಬಹುದು. ಅಂದರೆ ತಾವು ಬಿಳಿ ಜನ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸುವುದೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯವಾದ ನಿಲುವು.

ಇತಿಹಾಸ

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಆರ್ಯರ ವ್ಯಾಪರವಾಗಿತ್ತು. ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಪಣಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಜನರು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಇವರು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಆರ್ಯರ ಶತ್ರುಗಳೆನಿಸಿದರು. ಈ 'ಪಣಿ' ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಲಂಬಾಣಿಗರು 'ಪಣಿ' ಜನರ ಒಂದು ಶಾಖೆ ಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಪಶುಪಾಲನೆಯು ಈ ಎರಡೂ ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ಉದ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿನಿಂದ 'ಪಣಿ' ಹಾಗೂ 'ಬಂಜಾರ' ಜತೆ ಸಾಮತ್ಯೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಂಜಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಇವತ್ತಿಗೂ ಪಣಿ, ಬನೀ, ಬಾನಿ, ದಾನಿ ಮುಂತಾದವು ಮಹಿಳೆಯರ ನಾಮ ಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಆರ್ಯರು 'ಪಣಿ' ಜನರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಬಂಜಾರ, ಲಂಬಾಣಿ, ಬ್ರಜವಾಸಿ, ಲಭಾನ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು.[೨೨]

ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ **ಟಾಡ್** ಸಾಹೇಬರು ''ರಾಜಸ್ಥಾನದ ವ್ಯಾಪಾರಿ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ 'ಭೂವಿ' ಜಾತಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು

ಸಾಮರಸ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ 'ಭೂವಿ' ಜಾತಿಯ ಜನರೇ ಮುಂದುವರೆದು ತಮ್ಮನ್ನು ಬಂಜಾರ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು" ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಲಂಬಾಣಿಗರ ಮೂಲದ ಬಗೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಆರ್ಯ ಮೂಲದ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ದನಗಳ ಮೇಲೆ ಖ್ಯಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವರಾಗಿದ್ದರು. (ಕರ್ನಲ್ ಮೆಕೆಂಝಿ ೧೮೮೦-೧೫೨, ಥರಸ್ಟನ್ ೧೯೦೬-೨೪೧, ನಂಜುಡಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಯ್ಯರ್ ೧೯೨೮-೧೩೬, ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ ೧೯೭೦-೯, ಶೇರಸಿಂಗ್ ಶೇರ್ ೧೮೮೩-೯,೭೩) ಲವಣದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಲಂಬಾಣಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ, ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಡಾ. ಗ್ರಿಯರ್ಸನ್ ಅವರು ''Banjara are originally Dravidian, beeming aryanized at a come aratively early date, and philogical considerations point to the conclusion that this occurid some where in Raj Putaua" (1907) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬಂಜಾರಗಳು ಮೂಲತಃ ದ್ರಾವಿಡರಾಗಿದ್ದು, ನಂತರ ಆರ್ಯರಾಗಿ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ರಾಜಪೂತಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು.[೨೪]

ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞ ವಾಡಟ್ಸನ್ ಅವರು ''Rajputs were welded out of Different non-Aryan material in to amartial societies of Interredated families and cartificate of desent from the sun and the moon" (1988-88) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ರಜಪೂತರು ಆರ್ಯರಾಗಿದ್ದು, ಯುದ್ಧಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರ ವಂಶಜರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಲಂಬಾಣಿ ಮೂಲದ ಬಗೆಗೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿರುವ ಸಿಂಧ್ ಹಾಗೂ ಬಲೂಚಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಯುದ್ಧ ಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರನ್ನು ಎದುರಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಹಾಗೂ ಮೊಗಲರ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದ ಇವರು ಭಾರತದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಯುರೋಪನ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿ, ಸಾಮಾನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವವರಾಗಿ, ಸೈನಿಕರಾಗಿ ಪಸರಿಸಿದರು. ಆರ್ಯ ಹಾಗೂ ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ಹಾಗೂ ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಸಿಂಧ್ ಹಾಗೂ ಬಲೂಚಿಸ್ತಾನಗಳಿಂದ ರಾಜಸ್ಥಾನ 'ಪಹಾಡ' ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಪಸರಿಸಿದ ಲಂಬಾಣಿಗರು, ನಂತರ 'ಮಾಳವಾ' ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಹೊರಟು ಕ್ರಮೇಣ ಭಾರತದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಪಸರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇವರ ಸಾಹಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋದ ಮೊಗಲರು ಇವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡರು.[೨೫]

ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ವಲಸೆ: ರಾಣಾ ಪ್ರತಾಪನ ಮರಣಾನಂತರದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರಾದ ಈ ಜನರು ಬದುಕುವುದಕ್ಕೂ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋರ ಬೀಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಬಹುಕಾಲ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ ಈ ಜನರು ಪಶುಪಾಲನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜಾನುವಾರುಗಳಿದ್ದವು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಮೇತವಾಗಿ ಮಾತೃಭೂಮಿ 'ರಾಜಸ್ಥಾನ' ಹಾಗೂ 'ಪಹಾಡ' ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತೊರೆದು 'ಮಾಳವಾ' ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದರು. (ಲಮಾಣಿ ೧೯೭೬:೧) ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಗರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮೊಗಲರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಯಿತು. ಇವರು ಮೊಗಲರ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಹಾಗೂ ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸುವ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತರು. (ಶೇರ್‌ಸಿಂಗ್‌ಶೇರ್ ೧೮೮೩:೦೬)

ಶಾಸನ ರೂಪದ ಆಧಾರಗಳು: ಯಾವುದೇ ಜನಾಂಗದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಲಿಖಿತ ಆಧಾರಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಆಧಾರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. (ಬಂಜಾರ ಭಾಷೆ ಲಿಪಿಯಿಲ್ಲದ ಭಾಷೆ) ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಶಾಸನಗಳ ಜನಕವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಶೋಕನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಶಾಸನಗಳು ಭಾರತದ ಮೂಲೆ-ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಬಗೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕುಂಬ್ರಲೇಜಾ: ಅವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 'ಭಂಗಿ-ಜಂಗಿ' ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಲಂಬಾಣಿ ನಾಯಕರು. 'ಅಸಫಜಾನ್' ಮತ್ತು 'ವಜೀರ್‌ಜಾನ್' 'ಷಹಜಹಾನ್' ಎಂಬುವರೊಂದಿಗೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೩೦ ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಒಪ್ಪಂದದ ಒಂದು ತಾಮ್ರ ಪತ್ರವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕಡೆಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಹೊರಟ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ೧,೮೦,೦೦೦ ಜಾನುವಾರಗಳ ಹೇರುಳ್ಳ ಭಂಗಿ-ಜಂಗಿ, ಹೆಸರಿನ ಬಂಜಾರ ನಾಯಕರಿಗೂ ೫೨,೦೦೦ ಜಾನುವಾರಗಳ ಹೇರುಳ್ಳ ಭಗವಾನ್‌ದಾಸ್ ವಡತ್ಯಾನಿಗೂ ಅಸಫಜಾನ್ ಆದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸರಕು ಸಾಗಣೆಯಿಂದ ಆಗಬಹುದಾದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅಸಪ್‌ಜಾನ್ ಭಂಗಿ ಜಂಗಿ ನಾಯಕರುಗಳಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಬರಹವಿರುವ ತಾಮ್ರ ಶಾಸನದ ನಿರೂಪವೊಂದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

''ರಂಜನ್ ಕಾ ಪಾನಿ
ಛಪ್ಪರ್ ಕಾ ಘಾಸ್
ದಿನ್ ಕಾ ತೀನ್ ಖೂನ್ ಮಾಫ್
ಔರ ಜಹಾ ಅಸಪ್‌ಜಾನ್ ಘೋರ್
ವೆನ್ ಭಂಗಿ-ಜಂಗಿ ಕಾ ಬೈಲ್ ''[೨೭]

ಬಂಜಾರಾಗಳೇ ನಿಮಗೆ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಾದಲ್ಲಿ ಸರದಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಂಜಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ನೀರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಮೇವಿನ ತೊಂದರೆಯಾದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಗುಡುಸಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊದಿಸಿರುವ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೆದೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಾಗ ಏನಾದರೂ ಅಡತಡೆಗಳು ಉಂಟಾದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕ್ಷಮೆ ಇದೆ. ಎಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಸಫ್‌ಜಾನ್‌ನ ಕುದುರೆಗಳಿದೆಯೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಭಂಗಿ-ಜಂಗಿ ನಾಯಕರ ಎತ್ತುಗಳಿರಬೇಕು.

ಈ ರಾಜ ಮುದ್ರೆಯು ಅಸಫ್‌ಜಾನ್‌ನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇಕು ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ಬಂಜಾರಗಳು ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಅವರ ಬಗೆಗಿರುವ ನವಾಬನ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಲಂಬಾಣಿಗರು ಮೊಗಲ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಉದ್ಯೋಗವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಉದ್ಯೋಗವು ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು. ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗುಳಿಯದೇ, ಮಧ್ಯ ಆಫ್ರೀಕಾ, ಅಫಘಾನಿಸ್ತಾನ, ಇಟಲಿ, ಚೀನಾ, ಟಿಬೇಟ್, ಅರಬಸ್ತಾನ ಮುಂತಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಸರಿಸಿತ್ತು. ಇಟಲಿಯ 'ಲಂಬಾರ್ಡಿಯಾ' ಪಟ್ಟಣವು ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಯುರೋಪ, ಅಮೇರಿಕಾ ಹಾಗೂ ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡಗಳ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತು 'ರಮ್ಯಾನಿಜ' (ಜಿಪ್ಸಿ) ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು.[೨೨]

ಮೊಗಲ 'ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ' ಪತನದ ನಂತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಗಾಳಿ ಬೀಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಲಾಭ ಉಂಟಾದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೬೦-೬೫ ರಲ್ಲಿ ರೈಲುಗಾಡಿಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪಾದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಲಂಬಾಣಿಗರ ಪಾಲಿಗೆ ಯಮನ ಆಗಮನವಾದಂತಾಯಿತು. ರೈಲುಗಳು ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಲಂಬಾಣಿಗರ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟು ತಗುಲಿತು. ರೈಲುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಎತ್ತುಗಳ ಪೈಪೋಟಿ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಕ್ರಮೇಣ ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರ ಕುಗ್ಗಿ ಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದನಕರುಗಳ ಸಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಜೀವಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾದರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರವು ಈ ಜನರನ್ನು ಅಪರಾಧಿ ಜನಾಂಗ (Criminal Tribes) ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಆರ್ಯ ಮೂಲದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶಜರಾದ ಲಂಬಾಣಿಗರು ಸರಕಾರದ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಕಾಡನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಊರಿಂದ ದೂರದ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ 'ತಾಂಡ' ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಾಂಡಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದ ಊರಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದಾಗಲಿ ತಾಂಡದ ನಾಯಕ (ತಾಂಡದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ) ನ ಹೆಸರಿನಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ತಾಂಡದ ಭಗತ್ (ಪೂಜಾರಿ) ನ ಹೆಸರಿನಿಂದಾಗಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಲಂಬಾಣಿಗರು ತಮ್ಮ ತಾಂಡಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮೌಖಿಕ ಆಧಾರಗಳು

ಲಂಬಾಣಿಗರ ಕುರಿತು ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನ ಮೂಲದ ಬಗೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪುರಾವೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಲವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯ ಒಂದು. ಇವರ ಮೂಲದ ಬಗೆಗೆ ಅನೇಕ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ದಂತ ಕಥೆಗಳು ಇವೆ. ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

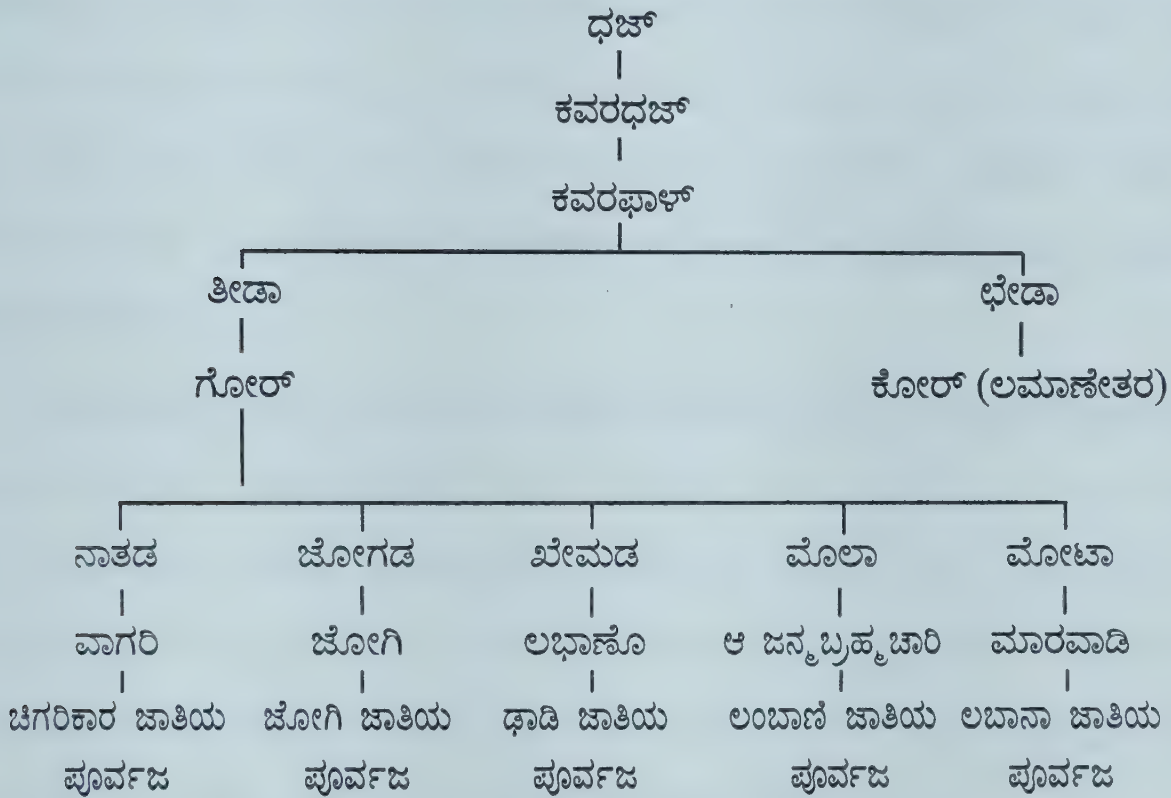
ಐತಿಹ್ಯ-೧: ಒಂದು ಸಲ ದೇವರು ಆಕಾಶದಿಂದ ಒಂದು ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಬೀಜದಿಂದ ಒಂದು ಕನ್ಯೆಯ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಆ ಕನ್ಯೆಯ ಬೆವರಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನ ಜನನವಾಯಿತು. ಆ ಬಾಲಕ ಪ್ರೌಢ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಆ ಕನ್ಯೆಗೆ ಲೈಂಗಿಕ ಬಯಕೆಯಾಯಿತು. ಆ ಬಾಲಕ ಕನ್ಯೆಯ ಆಸೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು, ನಂತರ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬಾಲಕನ ಜನನವಾಯಿತು. ಅವನೂ ಸಹ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಮೂರನೆಯ ಬಾಲಕನ ಜನನವಾಯಿತು. ಅವನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಅವರ ಮಿಲನದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಜನಿಸಿದನು. ಅವರಿಂದ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳಾದವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಚ್ಛಪ್ಪ ಒಬ್ಬನು. ಆ ಕಚ್ಛಪನ ಮಕ್ಕಳು ತೀಡಾ, ಛಾಡಾ. ಛಾಡಾನ ಮಕ್ಕಳು ಊರವರು ಹಾಗೂ ನಗರವಾಸಿಗಳು. ತಿಡಾನಿಗೆ ನಾಥಡದ್, ಜೋಷಿಡದ್, ಖೀಮಡ್, ಮೋಟಾ ಹಾಗೂ ಮೋಣ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ನಾಥಡದ್ ಮಗ ವಾಗ್ರಿ ವಂಶಜನಾದನು. ಅವನು ಬೇಟೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವನು. ಜೋಷಡದ್‌ನ ಸಂತಾನ ಜೋಗಿಯಾದರೆ ಖದಡದನ್ ಸಂತಾನ ಲೋಹಾರ, ಕಮ್ಮಾರನಾದನು. ಮೋಟಾನ ವಂಶಜರು ಬಂಜಾರಗಳಾದರೆ ಮೋಣಾನ ವಂಶಜರು ಲಂಬಾಣಿಗಳಾದರು.[೨೮]

ಐತಿಹ್ಯ-೨: ಲಂಬಾಣಿಗರು ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವರ ವಂಶಜರು. ತೀಡಾನ ಐದು ಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಭಕ್ತನಾದ ಮೋಲಾ. ಈತನಿಗೆ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೃತ್ಯ ಸಂಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರವೀಣನಾಗಿದ್ದನು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ರಾಧಾಳನ್ನು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಧಾ ಇವನನ್ನು ಸೇವಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಗೀತ, ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರಾದ ಇಬ್ಬರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೃತ್ಯಕಲೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಧನಜಿ ಗಡರಾಜ ದರಬಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೃತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಇವರು ಕಲೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಅರಸರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕೋರಗುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ರಾಜನಿಗೆ ಮಗನನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದರು. ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಈತನೆ ಮುಂದೆ ರಾಥೋಡ ವಂಶಜನಾದನು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಧಾ ಮತ್ತು ಮೋಲಾ ಇಬ್ಬರು ಬಾನೋಗಡದ ಅರಸರ ದರಬಾರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೃತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆ ಅರಸನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಅವನು ಮುಂದೆ ಪವಾರ ವಂಶದ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಜಂಗತಗಡದ ಅಸರನಿಂದ ಪಡೆದ ಮಗು ಚವ್ಹಾಣ ವಂಶದ ಮೂಲ ಪುರುಷನೆನಿಸಿದನು.[೨೯]

ಹೀಗೆ ಮೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ಮೋಲಾ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ಅವರು ಮುಂದೆ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾದರು. ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಯ ಚಿಂತೆ ಅವನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಲಾ ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾದ ತನ್ನ ಮೂರು ಕನ್ಯೆಯ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದ ಅಳಲನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ತನ್ನ ಮೂರು ಗಂಡ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ತನ್ನ ಮೂರು ಕನ್ಯೆಯ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಲು ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಇವರ ಸಂತಾನವೇ ರಾಠೋಡ, ಪವಾರ ಹಾಗೂ ಚವ್ಹಾಣರು.[೩೦]

ಐತಿಹ್ಯ ೩.

ಸೃಷ್ಟಿಯು ಐದು ತತ್ವಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವಂತಹದು. ಆ ಅಂಶಗಳು ಆಕಾದ್ (ಆಕಾಶ) ಜನಾದ್ (ಭೂಮಿ) ವಾದ್ (ಗಾಳಿ) ಧಜ್ (ಬೆಂಕಿ) ಕೋಳಧಜ್ (ನೀರು) ಆಗಿದ್ದು. ಇವುಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕೃತನು

ಇದನ್ನೇ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ 'ಧಜ್' ನಿಂದ 'ಕವರ ಧಜ್', ಈತನಿಂದ 'ಕವರಫಾಳ್' ಇವನಿಂದ 'ತೀಡಾ' ಹಾಗೂ 'ಭೇಡಾ' ಎಂಬವರು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಮುಂದೆ 'ತೀಡಾ' ನಿಂದ 'ಗೋರ್' ಹಾಗೂ 'ಭೇಡಾ' ನಿಂದ 'ಕೋರ್' ಇವರು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು. 'ಕೋರ್' ಎಂದರೆ ಲಮಾಣೇತರ ಜನ 'ಗೋರ್' ಎಂದರೆ ಲಂಬಾಣಿಗರು. ಈ 'ಗೋರ್' ಎಂಬುವನಿಗೆ ಐದು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ೧. ನಾತಡ ೨. ಜೋಗಡ ೩. ಖೇಮಡ ೪. ಮೋಲಾ ೫. ಮೋಟಾ ಎಂದು. ಇವರು ಮುಂದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತರು. 'ನಾತಡ' ನಿಂದ ಚಿಗರಿಕಾರರಾದರು (ವಾಗರಿ), 'ಜೋಗಡ'ನಿಂದ (ಜೋಗಿ) 'ಖೇಮಡ' ನಿಂದ ಲಭಾಣೋ, 'ಮೋಟಾ'ನಿಂದ ಮಾರವಾಡಿ ಸಮಾಜ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ 'ಮೋಲಾ' ಮಾತ್ರ ಆ ಜನ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಉಳಿದನು. ಆದರೂ ಬಂಜಾರಾ ಮೂಲ ಪುರುಷನೆಂದು ಬಹುಜನ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

'ಮೋಲಾ' ಕೃಷ್ಣನ ಪರಮ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗಾಗಿ ಮೋಲಾನನ್ನು ರಾಧಿಕಾ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಧರಗಳಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. 'ಮೋಲಾ' ಆ ಜನ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ವೃತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಮೋಲಾನನ್ನು ತಮ್ಮ ಪಶುಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ. ಮೋಲಾನ ಇನ್ನುಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸಹೋದರರ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದ ವಂಶಾವಳಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆದರೆ 'ಮೋಲಾ' ಏಕಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ವಂಶದ ಕುಡಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ರಾಧಿಕಾಳ ಹತ್ತಿರ ತನ್ನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು. ಆದರೆ ರಾಧಿಕಾ, ಹೀಗೆಂದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಆತನನ್ನು ವೃತಭ್ರಷ್ಟನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದಾಗಿ ವಂಶದ ಕುಡಿ ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ವಚನಕೊಟ್ಟಳು.

ರಾಧಿಕಾರಾಣಿ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಅಧಿಕಾರಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ ಮಾಂಡಲೀಕ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರುಗಳಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ರಾಧಿಕಾರಾಣಿಯು ಚೌಗಡದಿಂದ (ಇಂದಿನ ಚಿತ್ತೋಡಗಡ) ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ಪಾಗಡದಿಂದ (ಇಂದಿನ ಮಾಳವಾ ಪ್ರದೇಶ) ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ಹಾಗೂ ರಾವುಗಡ (ರಾಜಸ್ಥಾನದ ರಾಹುರಿ ಮನೆತನ) ದಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಬಾಲಕರನ್ನು ತಂದು ರಾಧಿಕಾರಾಣಿ ಮೋಲಾ ನಿಗೆ ದತ್ತಪುತ್ರರನ್ನು ನೀಡಿ, ಆ ಮೂವರಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಚವ್ಹಾಣ, ಪವಾರ ಹಾಗೂ ರಾಠೋಡ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದಳು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಲಾನಿಗೆ ಅತಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಚವ್ಹಾಣ, ಪವಾರ ಹಾಗೂ ರಾಠೋಡರು ಬೆಳೆದು ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಯಸ್ಕರಾಗಿ ನಿಂತಾಗ ಮೋಲಾನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಯ ಚಿಂತೆ ಆವರಿಸಿತು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಶಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿಯೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ನಿಮಿತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆತನನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದರಂತೆ, ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ದೇಹಾಂತ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಆತನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಲಭಿಸುವುದೆಂದು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆತನಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸನ್ಯಾಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತನ್ನ ಮೂರು ಜನ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ಸಲ 'ಮೋಲಾ' ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಿಕೊಂಡು, ನೀರು ಕುಡಿಸಲೆಂದು ನದಿ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಈ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಬೇಟಿಯಾಗಿ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನರಿತು ರಾಧಿಕಾಗೆ ಬಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ರಾಧಿಕಾ ತಕ್ಷಣವೆ ಯೋಚಿಸಿ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಸನ್ಯಾಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಳಿ ಬಂದು ವೇದಾನುಸಾರ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದೂ, ಮೋಲಾನ ಮೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮೂರು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ಯಾವ ತೊಂದರೆಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ರಾಧಿಕಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ಯೆಯರಾದ 'ನಾಗರಸಿ', 'ಅಸಾವರಿ' ಹಾಗೂ 'ಬೋಗರಸಿ' ಎಂಬುವರನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರಾಠೋಡ, ಪವಾರ ಹಾಗೂ ಚವ್ಹಾಣರ ಜೊತೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಈ ಮದುವೆಯಿಂದಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮೋಲಾನ ಮಕ್ಕಳ ವಂಶ ಬೆಳೆಯಿತು. ಚವ್ಹಾಣನಿಗೆ ಆರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು (ಭೋಗೋತ) ಪವಾರನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಮಕ್ಕಳು (ಬಾರ್‌ಗೋತ್)

ಹಾಗೂ ರಾಠೋಡನಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ಯೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿವಾಹದಿಂದಾಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೩ ಹಾಗೂ ೧೪ ಒಟ್ಟು ೨೭ ಜನ ಮಕ್ಕಳು (ಸತ್ತಾಯಿಸ್ ಪಾಡಾ) ಆದವು. (ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳು: ಖಂಡೋಬಾ; ಪುಟ:೩೧,೩೨;೧೯೯)

ಐತಿಹ್ಯ-೪: ಅರಾವಳಿ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ರಾಜ ಮನೆತನಗಳಿದ್ದವು. ಮಾರವಾಡದ ಬೈರಗಡ ರಾಠೋಡನ ಮಗ ಲಾಖನ್‌ಸಿಂಗ, ಧಾರರಾಜ್ಯದ ಮಂಜಿನ ಪವಾರನ ಮಗ ಲೋಹಾಸಿಂಗ್ ಪವಾರ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯ ಕವರಪಾಲ ಆಜನೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದರು. ಬೇಟೆ ಆಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಯಾರು ಇಲ್ಲದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪೀಡಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ದೆಹಲಿಯ ಅರಸ ಕವರಪಾಲನು ಅವರಿಗೆ ವನವಾಸದ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಪಾಂಡವ ಪ್ರಸಾದನ ಮಗನಾದ ಭಾವ ಪ್ರಸಾದ 'ಅಡಿಗೆ ಭಟ್ಟ'ನೊಂದಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಲು ರಾಜಕುಮಾರರು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ವನವಾಸದಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಹಾರ ಹುಡುಕುತ್ತ 'ಖೊಡಪಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ರಕೋಬನ್, ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ 'ನಾಥಂ' ಎಂಬ ಲಬಾಣ್‌ನ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. 'ನಾಥಂ' ಲಬಾಣನು ನಾಗಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೂವರು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ತಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಲಾಖನ್‌ಸಿಂಗ್‌ನ ಸಂತಾನ ರಾಠೋಡವಾಯಿತು. ಲೋಹಾಸಿಂಗನ್ ಸಂತಾನ ಪವಾರ ಮತ್ತು ರಣಬೀರಸಿಂಗ್‌ನ ಸಂತಾನ ಚವ್ಹಾಣ ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿತು.[೩೧]

ಐತಿಹ್ಯ-೫: ಮೊಗಲರು ಭಾರತ ದೇಶದ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ರಾಜರುಗಳು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ರಜಪೂತ ವಂಶದ ಮೂಲ ಪುರುಷ ರಾಣಾಪ್ರತಾಪಸಿಂಗ್‌ನು ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ. ರಾಜಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ದೆಹಲಿಯ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅವನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೊಗಲರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಅಕ್ಬರನು ರಾಣಾಪ್ರತಾಪಸಿಂಗ್‌ನ ಉದಯಪುರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರತಿಕೂಲತೆಯನ್ನರಿತ ರಾಣಾ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಗ್‌ನು ಅಕ್ಬರನನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದೆ 'ಹಳದಿ ಘಾಟ' ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮಿಗಳು ಓಡಿ ಹೋದರು. ಅಕ್ಬರನು ಅಲ್ಲಿಯೂ ದಾಳಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದನು. ರಾಣಾಪ್ರತಾಪನು ಅಕ್ಬರನಿಂದ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು. ವಿಜಯಶಾಲಿಯಾದ ಅಕ್ಬರನು ಶರಣಾಗತವಾದರೆ ಮರಳಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ರಾಣಾಪ್ರತಾಪಸಿಂಗ್‌ನಿಗೆ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ರಾಣಾ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಗ್‌ನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದೆ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮರಳಿ ರಾಜ್ಯ ಪಡೆಯುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಕಾಡನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಾಡನ್ನು ಸೇರಿದವು. ರಾಣಾ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಅಕ್ಬರ್ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡತೊಡಗಿದನು. ರಾಜನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಎಂದು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ರಜಪೂತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವು. ಕೊನೆಗೂ ಅಕ್ಬರನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಆಗದೆ ರಾಣಾ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಗ್‌ನು ಸೋತನು. ಮೊಗಲರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಮಾರವಾಡಿ, ಗುಜರ, ಮುಂತಾದ ರಜಪೂತ ಪಂಗಡಗಳು ನಾಡನ್ನು ಸೇರಿದವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಸಂಚಾರಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಅವರೇ ಲಂಬಾಣಿಗರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು.[೩೨]

ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಆಧಾರಗಳು

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೋಟವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಧಾರಗಳು ಮಹತ್ವದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಪಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಹಿರಿದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಗೆ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ರೂಪದ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಲಂಬಾಣಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಇತರೆ ಬಾಹ್ಯ ಆಕರಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ದಂಡಿಯ 'ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆ' ಯು ಈ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸುಳಿವು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಎಚ್.ಎಮ್. ಇಲಿಯಡ್‌ರವರು 'ಬಂಜಾರ ಪದವು ದಂಡಿಯ ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರವತಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಪದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೩೩] ದಂಡಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿ. ಆತನ ಕಾಲ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೭ ನೇ ಶತಮಾನ ಈ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಇವರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಿಯರ್‌ಸನ್‌ರವರು ಬರೆದಿರುವ 'Linguistic Survery of India' ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಾರ ೭ ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂಜಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವು ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ೧೬೧೨ ರಲ್ಲಿ 'ನಿಯಮತುಲ್ಲಾ' ಬರೆದಿರುವ 'ತಾರಿಖ್-ದಿ-ಖಾನ್-ಎ-ಜಹಾನ್-ಲೂದಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ೧೫೦೪ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಬಂಜಾರರು ಆಗಮಿಸದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಸೈನಿಕ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನರು ಹೆದರಿ ಅಜಂ ಹುಮಾಯನ್ ಎಂಬುವವನನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.[೩೪] ಈ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ೧೫೦೪ ರ ವೇಳೆಗೆ ಬಂಜಾರರನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅವರ ವೃತ್ತಿಯು ಸೈನಿಕ ಶಿಬಿರಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದಾಗಿದ್ದಿತು ಎಂಬ ಅಂಶ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರವಾಸಿ ಬರಹಗಾರರ ಆಧಾರಗಳು :

ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಕೊಡುಗೆ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದುದು. ದೇಶಿಯ ಆಧಾರಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಣೆ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದಾಗ ನಾವು ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಆಕರಗಳಿಗೆ ಮೊರೆ ಹೋಗುವುದು ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಈ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿಯರು ತಾವು ಬೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದ ತಾವು ಕಂಡು ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ರಾಗದ್ವೇಷವಿಲ್ಲದೇ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಇವು ಹೆಚ್ಚಿನ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಕ್ಸಿಂಗ್, ಫಾಹಿಯಾನ್, ಹುಯನ್-ತ್ಸಾಂಗ್, ನಿಕೊಲೋಕೊಂಟಿ, ಬಾರ್ಬೋಸ, ಅಬ್ದುಲ್ ರಜಾಕ್ ಮುಂತಾದ ವಿದೇಶಿಯರು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಿಂದಲೂ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು, ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೨೮ರಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದ 'ಪೀಟರ್' ಮಂಡಿಯು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ''ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬುರಾನ್‌ಪುರಕ್ಕೆ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಹೇರಿತ್ತು. ಹೇರು ಕೋಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಬಣಜಾರರನ್ನು ಕಂಡೆವು ಮುಂದುವರೆದು ಅವರು ಮತ್ತೊಂದು ಅನುಭವವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ, ''ಅಗಸ್ಟ ೨೩ ರಂದು ನಮಗೆ ಒಂದು ತಾಂಡಾ, ಅಂದರೆ ಎತ್ತುಗಳ ಬಣಜಾರ ಸಿಕ್ಕಿತು. ತಾಂಡದಲ್ಲಿ ೧,೪೦೦ ಎತ್ತುಗಳಿದ್ದವು. ಗೋಧಿ, ಅಕ್ಕಿ ಮುಂತಾದ ದವಸಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ್ದರು. ಒಂದೊಂದು ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ದೊಡ್ಡ ಮಣಗಳ ಹೇರು ಇತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಬಣಜಾರರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು, ಸಾಮಾನು ಸರಂಜಾಮುಗಳ ಸಮೇತ ಹೋರಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಲ್ಲದೇ ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಜನ, ಸಂದರ್ಭ ಬಂದರೆ ಹೆಂಗಸರೂ ಗಂಡಸರಂತೆ ಹೋರಾಡ ಬಲ್ಲರು. ದಿನಾ ತಂಪು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆರೇಳು ಮೈಲಿಗಳಂತೆ ದಾರಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಂಗಿದಾಗ ಹೇರಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಮೇಯಲು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.''

ಲೇಖಕರು ಈ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಬದುಕು, ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಧಾನ, ತಿಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನರ ಬಗೆಗೆ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬೆಕಿನ್ನೋಯವರು ಔರಂಗಜೇಬ್ ಮತ್ತು ದಾರಾನಿಗೂ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೫೮ ರಿಂದ ೧೬೬೭ರ ವರೆಗೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೇ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಬಣಜಾರರ ವರ್ತಕರು ಅಸಂಖ್ಯಾತರಿದ್ದರು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.[೨೭]

ಈ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವಿದೇಶಿಯರ ಬರವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಈ ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಉಗಮ, ಮೂಲ, ಪ್ರಸರಣ, ವಲಸೆ, ಸಾಕಷ್ಟು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಲಿಖಿತ ಆಕರಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿರದೇ ಇರುವುದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾದರೂ ಮೌಖಿಕ ಆಕರಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

■

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪

ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ : ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಪರಿಚಯ

ಭಾರತವು ಬಹು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಾಷ್ಟ್ರ. ಕೆಲವು ಲಿಪಿ ಸಹಿತ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಲಿಪಿರಹಿತ ಭಾಷೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಲಿಪಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನರಿಯವರು ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಭಾಷೆಗೆ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅವರ ಭಾಷೆಗೆ ನಿಘಂಟು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ ಬರೆದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ಓರಾನ್' ಭಾಷೆಗೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ಶಬ್ಧಕೋಶವನ್ನು ರೆಮಿರೆಂಡ್ ಫಾದರ್, ಬಾಟ್ಸಚ್ ಎಂಬುವರು ೧೮೬೯ರಲ್ಲಿ ಏಷಿಯಾಟಿಕ್ ಜನರಲ್ ಸಂಪುಟ ೩೫ ಪಾರ್ಟ ೧೧ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೇಲೆ ರೆವರೆಂಡ್ಫಾದರ್,ಹಾನ್ಫಾದರ್, ಗ್ರಿಗ್ನಾರತ್ ಮತ್ತು ಇತರರು ಓರಾನ್ ಭಾಷೆಗೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಬರೆದು ಅದನ್ನೂ ರೋಮನ್ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ರೂಡಿಗೆ ತಂದರು. ಡಾ. ಎಂ. ನೋಟ್ರೋಟ್ ಫಾದರ್ ಹಾಷಮನ್ ಮತ್ತು ಇತರರು 'ಮುಂಡಾರಿ' ಭಾಷೆ ಕುರಿತು ಅಪಾರ ಶ್ರಮವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ಬೋಂಡಿಗ್' ಎಂಬುವರು ಸಂತಾಲರ ಭಾಷೆಗೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ನಿಘಂಟು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಶಾನ್ಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳೆಂದರೆ ನಾಗಾ, ಖಾಸಿ, ಮಿಜೋ, ಮೊದಲಾದವರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಚರ್ಚು ಮತ್ತು ಮಿಷನರಿಗಳ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣ, ನಿಘಂಟು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ರೂಪಗೊಂಡಿವೆಯೆನ್ನಬಹುದು.[೧]

ಮಿಷನರಿಗಳು ನೇರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಿಗೆ ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಇತ್ತು. ಮಿಷನರಿಗಳ ಕುರಿತು ಸರದಾರ ಕೆ.ಎಮ್. ಫಣಿಕರ್ ಅವರು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ''ಮಿಷನರಿಗಳು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದರಲ್ಲೂ ನೈತಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಉತ್ತಮರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉದ್ಧಾತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು''ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಜನಾಂಗವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಮಿಷನರಿಗಳದಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದೇನೂ ಗೋಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಿಷನರಿಗಳಿಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಕಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ವಹಿಸಿದರು, ಹಾಗೇ ಅನೇಕ ವಿದೇಶಿಯರು ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.[೨]

ಸುಮಾರು ನೂರು ಕೋಟಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿರುವ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕುಟುಂಬವಾರು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ೧೮೮೯ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಗ್ರಿಯರ್ಸನ್‌ರವರು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಸುನೀತಕುಮಾರ ಚಟರ್ಜಿ, ಸುಕುಮಾರಸೇನ್, ತಾರಾಪುರವಾಲಾ, ಸಿದ್ದೇಶ್ವರಶರ್ಮ, ನೇತಾರಾಮ ಚತುರ್ವೇದಿ ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕುಟುಂಬವಾರು ವಿಂಗಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧. ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರ್ ೨. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರ್ ೩. ಆಸ್ಟ್ರಿಕ್ ಅಥವಾ ಆಸ್ಟ್ರೊ ಏಷಿಯಾಟಿಕ್ ಪರಿವಾರ್ ೪. ಟಿಬೆಟೋ ಬರ್ಮನ್ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರ್ ೫. ಅವರ್ಗೀಕೃತ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರ್

ಈ ರೀತಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಆಯಾ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆಯ ಲಕ್ಷಣ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂಡೋಆರ್ಯನ್ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು, ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆ ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು. ೧. ಪ್ರಾಚೀನ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಗಳು ೨. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಗಳು. ೩. ಆಧುನಿಕ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಗಳು

೧. ಪ್ರಾಚೀನ ಇಂಡೋಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಗಳು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೇದ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಲೌಕಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಜೀವಾಳವಾಗಿದ್ದ ವೇದಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ವಿಕಾಸಗೊಂಡ ಭಾಷೆ ವೇದಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬೆಳದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಪಾಣಿನಿಯು ವಿವರವಾಗಿ 'ಅಷ್ಟಧ್ಯಾಯಿ' ಎಂಬ ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೫ ನೇಯ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಿಯರ್ಸನ್, ವೇಬರ್, ಗಾರ್ನೆಲ್ ಮುಂತಾದವರು ಸಂಸ್ಕೃತವೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಭಂಡಾರಕರ್ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

೨. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಗಳು

ಮಧ್ಯಕಾಲಿನ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಳೀ, ಪ್ರಾಕೃತ ಮತ್ತು ಅಪಭ್ರಂಶ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವು ವೇದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಥವಾ ಲೌಕಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ವಿಕಾಸವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ

ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಪಾಳಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಬಗೆಗೆ ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಲ್ಲ. ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಮುಲ್ಲರ್ ಪಾಳಿಯು ಪಾಟಲೀಪುತ್ರದ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ 'ಪಾಳಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇವರದಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆ ದ್ವಿತಿಯ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳು ಎಂದು ಸಹ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೩. ಆಧುನಿಕ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಗಳು

ಆಧುನಿಕ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಗಳು ಇಂದು ಭಾರತದ ಬಹುಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸುವ ಭಾಷೆಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಅನೇಕ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮೂಲತಃ ಇವು ಪ್ರಾಕೃತ ಮತ್ತು ಅಪಭ್ರಂಶ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾರ್ನೆಲ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸ ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ, ಗೌಡಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳೆಂದು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೂರ್ವಹಿಂದಿ, ಬಂಗಾಳಿ, ಒರಿಯ, ಆಸಾಮಿ, ಬಿಹಾರಿ, ಪೂರ್ವಗೌಡಿಯನ ಎಂದು ಪಶ್ಚಿಮೀಹಿಂದಿ, ರಾಜಸ್ಥಾನೀ, ಗುಜರಾತಿ, ಸಿಂಧೀ, ಪಂಜಾಬಿ. ಪಶ್ಚಿಮಗೌಡಿಯನ ಮರಾಠೀ ದಕ್ಷಿಣಗೌಡಿಯನ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಸುನೀತಕುಮಾರ ಚಟರ್ಜಿ ಅವರು ಆಧುನಿಕ ಆರ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಧ್ವನಿ, ಪ್ರತೀಚ್ಯ, ಮಧ್ಯ ದೇಶಿಯ ಮತ್ತು ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಎಂದು ಐದು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ಇದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣಿಕ ವರ್ಗೀಕರಣವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಭಾಷೆಗಳ ರಾಚನಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಧಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ಲಹಂದ, ಪಹಾಡೀ, ಗುಜರಾತಿ, ಭೀಲಿ, ಹಿಂದಿ ಉರ್ದು, ರಾಜಸ್ಥಾನಿ, ಬಿಹಾರಿ, ಬಂಗಾಳಿ, ಒರಿಯ, ಆಸಾಮಿ, ಮರಾಠಿ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳು ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಸೇರಿದ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಚಯ ಹಾಗೂ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತು ವಿವಿಧ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು.

೧. ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ವೈ ರೂಪ್ಲಾ ನಾಯಕ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ''Devanagari Script is the most Scientific, beautiful and cesiest script to follow and most suitabal to banjari accent and pronoancation Hence Devanagari script my be adopted to the banjari dialect'' (1988:5) ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

೨. ಡಾ ಭೋಲೆನಾಥ ತಿವಾರಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ 'ಬಂಜಾರಿ ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಒಂದು ಭಾಷೆ ಆಗಿದೆ'. ಬಂಜಾರಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಲಮಾಣಿ.

೩. ಡಾ. ಗೋವರ್ಧನ್‌ಶರ್ಮಾ ಅವರು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಜಾರಿ ರಾಜಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೊರಗಡೆ ಇರುವ ಬಂಜಾರರ ಭಾಷೆ ಆಗಿದೆ. ಕಾಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ಭೇದಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಬಂಜಾರರು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ವ್ಯಾಪಾರದ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ದೂರ ದೂರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

೪. ಡಾ. ಗ್ರಿಯರ್ಸನ್ ಅವರು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಒಂದು. ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಧೀರೇಂದ್ರಶರ್ಮಾ ಅವರು ಮಾಲವಿಯ ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೫. ಡಾ. ಹಂಸ್ ಅವರು ಈ ರೀತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ''ನಿಮಾಡಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಹಿಂದಿಯ ಒಂದು ಭಾಷೆ. ಈ ಜನಾಂಗ ರಾಜಸ್ಥಾನದಿಂದ ತೊರೆದು ಮಾಳವಾದ ಮುಖಾಂತರ 'ನಿಮಾಡ' ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದರಿಂದಾಗಿ 'ನಿಮಾಡ'ದ ಆಡುನುಡಿ ನಿಮಾಡಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಭಾಷೆ ಮೇಲಾಗಿದೆ. (ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಉಪಭಾಷೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.) ಈ ಎರಡು ಭಾಷೆಯ ಸಾಮರಸ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೬. ಡಾ. ಬೋಲೆನಾಥ ತಿವಾರಿ ಅವರು 'ಭಾಷಾ ಶಬ್ದಕೋಶ'ದಲ್ಲಿ ಮಾಲವಿ ಭಾಷೆಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿ ಮಾಲವಿ ದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವಿ ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಭಾಷೆ ಆಗಿದೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ, ಏಕೆಂದರೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಈ ಭಾಷೆ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಬಂಜಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಯಿರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾಲವಿ ಭಾಷೆ ಸ್ಥಾನಿಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದಾಗಿದೆ. ಮಾಲವಿಯ ಅನ್ಯ ಉಪಭಾಷೆಗಳಾದ ರಾಗಡಿ, ಬೊಯರಿ, ಪಾರವಿ, ಕರಿಯಾಯಿ, ಉಮಟವಾಡಿ, ಮಂದಸೌರಿ, ರತವಾಯಿ, ಅಹಿರವಾತಿ, ಬಂಜಾರೀ, ಭೀಲಿ, ದೇಸವಾಲಿ, ಗುಜರಿ, ವಿರಚಿ, ಬಾಗರಿ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವು ಉತ್ತರಾರ್ಧದ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳು ಬುಟಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಲಂಬಾಣಿಗರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ 'ಗೋರಬೋಲಿ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗೋರಬೋಲಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಲಂಬಾಣಿಗರು ಮಾತ್ರ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಮುದಾಯ ಈ ಭಾಷೆ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ. 'ಗೋರ್' ಎಂದರೆ ಲಂಬಾಣಿಗರು 'ಬೋಲಿ' ಎಂದರೆ ಲಂಬಾಣಿಗರ ಆಡುನುಡಿ ಎಂದರ್ಥ. 'ಗೋರಬೋಲಿ' ಎಂದರೆ ಅವರಾಡುವ ಭಾಷೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪದಸಂಪತ್ತು ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಿಂದಿ, ಗುಜರಾತಿ, ರಾಜಸ್ಥಾನಿ, ಮರಾಠಿ, ಉರ್ದು, ತೆಲಗು, ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳ ಪದಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಯಾವ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಪದಗಳು ಸಿಕ್ಕದೇ ಇದ್ದಾಗ ಅದರಲ್ಲೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಗೆ ಲಂಬಾಣೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿವೆ. ಗೋರಬೋಲಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ

ಹಿನ್ನಲೆ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಕೇವಲ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೋಟಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಲಂಬಾಣಿಗರಾಡುವ ಭಾಷೆಗೆ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಿಂದಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳು ಈ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರೇರಕಗಳಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಬಳಸುವ ದಿನ ಬಳಕೆಯ ಪದಗಳೆಲ್ಲ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ ಪದಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯು ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ	ಲಂಬಾಣಿ
ಲವಣ	ಲೂಣ್
ಹಸ್ತ	ಹಾತ್
ಸರ್ಪ	ಸಾಂಪ್
ದೃಶ	ದೇಕ್
ತ್ವಮ್	ತಮ್
ದಂತ್	ದಾತ್
ಕಾಚ್	ಕಾಚ್

ಈ ಬಗೆಯ ಹಲವು ನಿತ್ಯೋಪಯೋಗಿ ಪದಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಪರಿವಾರದ ಹಿಂದಿ ವಂಶದ ರಾಜಸ್ಥಾನಿಯ ಉಪಭಾಷೆಗಳಾದ 'ಮಾರವಾಡಿ' 'ಮಾಲವಿ'ಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆರ್ಯಭಾಷೆಯ ತತ್ಸಮ-ತದ್ಭವ ರೂಪಗಳು ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಧ್ವನಿತತ್ವ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಹಿಂದಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ ಅಪಭ್ರಂಶಗಳ ತತ್ಸಮ-ತದ್ಭವ ಶಬ್ದಗಳ ರೂಪಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾತಿ, ಅರಬ್ಬೀ, ಪಾರ್ಸಿ, ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷನ ಭಿನ್ನರೂಪಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. in the district of the North karanataka, the lamani have stillretaioned their dialect but it contains many marwari, urdu, Gujarati and few marathi and Kannada (enthoven:1922:334) ಮತ್ತು (thurston:1909 208) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಎಡಗರ್‌ಥರ್ಸ್ಟನ್‌ರವರು ಉತ್ತರಕರ್ನಾಟಕ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಲಂಬಾಣಿಗರ ಭಾಷಾ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಾತುಗಳಾಗಿವೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ನಾಲ್ಕು ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮಾಲವಿಯ ಒಂದು ಉಪನುಡಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಮುಖ್ಯ ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಮೇವಾತಿ, ಜಯಪುರಿ, ಮಾರವಾಡಿ, ಮಾಲವಿ, ಎಂದು ಧೀರೇಂದ್ರ ಶರ್ಮಾ : ಹಿಂದೀ ಭಾಷಾ ಔರ್ ಲಿಪಿ, ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಯೋಗ, (೧೯೬೯ : ೯೬)ದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

ಮಾಲವಿಯ ಉಪನುಡಿಗಳಾದ ಸೇಂಗಾವಾಡಿ, ರಾಂಗಡಿ, ಪಾಟವಿ, ಕಟಿಯಾಯಿ, ದೋಲ್‌ವಾಡಿ, ರತಲಾಮಿ, ದೇಸವಾಲಿ, ಗುಜರಿ, ಜಹೀರವಾಡಿ, ಉಮರವಾಡಿ, ಪಾರಷೀ, ಬಂಜಾರಿ, ಮಾಯೂರಿ, ಮಂದಸೌರಿ, ಭೀಲಿ, ವಾಗರಿ, ಮುಂತಾದವುಗಳು. ಲಂಬಾಣಿಗರು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಸಂಚಾರಿ ಜನಾಂಗವಾಗಿದ್ದು, ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ರಾಜಸ್ಥಾನವನ್ನು ತೊರೆದು ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪಸರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯು ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಸಮೂಹದ ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವೆರೆಡೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮ್ಯತೆ ಕಂಡುಬರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. (ಪಿ.ಕೆ.ಖಂಡೋಬಾ : ೧೯೮೫ : ೨೬೦) ನಿದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ರಾಜಸ್ಥಾನಿ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಆದ್‌ಮಿ	ಆದ್‌ಮಿ (ಮಾಣಸ್)	ಮನುಷ್ಯ
ಗಾಯ್	ಗಾವ್‌ಡಿ	ಆಕಳು
ಬಕ್‌ರಿ	ಬಕ್‌ರಿ (ಛೇಳಿ)	ಆಡು
ಕಾಂದಾ	ಕಾಂದಾ	ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ
ಕುತ್ತಾ	ಕುತ್ರಾ	ನಾಯಿ
ಲುಯಿ	ಲೋಯಿ	ರಕ್ತ
ಲೂಣ್	ಲೂಣ್	ಉಪ್ಪು
ಭೇನ್	ಭೇನ್	ಸಹೋದರಿ

ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷಿಕರು ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಶತಮಾನಗಳು ಕಳೆದರೂ ಇವರಾಡುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬದವಾವಣೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲಾಗಿರುವುದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ. ಯಾವುದೇ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗರ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭಾವ, ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಪ್ರಭಾವ, ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು ಪ್ರಭಾವ, ಹಾಗೂ ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ಥಾನಿಯ ಪ್ರಭಾವವಾಗಿರುವದು ಸಹಜ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಾಡುವ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ವಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯು ತನ್ನ ಸತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. As for their language in many of the Country they have Lost Their dial theyand use the local languge of the non-lamani majority population in the area of their Settlement But in The areas of Their concentration, The lamani have Sucessful Retained in Their launguge banjari" (Grierson: 1968:255) ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಲಂಬಾಣಿಗರು ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಆದುದ್ದರಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಆಂಧ್ರದ ಲಂಬಾಣಿಗೊಬ್ಬ ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗನೊಂದಿಗೆ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದವರು ಆಂಧ್ರದವರೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಂತಕವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬಲ್ಲರು. ಕಾರಣ ಆ ಭಾಷೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದರ ಸಂಕೇತ. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯೆನೆಂದರೆ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿರುವ ಭಾಷೆಗಳ ಶಬ್ದಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರದ ಹಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಪ್ರಬಂಧದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಪದಕೋಶ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪದಗಳು ಸಮಸ್ತ ಲಂಬಾಣಿಗರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾಹಣೆಗೆ: ಬಾಟಿ (ರೊಟ್ಟಿ) ಅಸ್ (ಇಂತಹ) ಬೋಟಿ (ಮಾಂಸ) ಜಾಂಗ್ (ತೊಡೆ) ತಾಂಡ್ರಿ (ಹೆಂಗಸು, ಸ್ತ್ರೀ) ತಾಂಡ್ರೋ (ಪುರುಷ) ಖವೋ (ಭೂಜ) ಪೀಂಡಿ (ಮೀನುಖಂಡ) ಗೋಡೊ (ಮೊಣಕಾಲು) ಚುಟ್ (ಅಂಟು) ಗೋರ್ (ಲಂಬಾಣಿಗರು) ಗೋರ್‌ಣಿ (ಲಂಬಾಣಿ ಸ್ತ್ರೀ) ಲಟ್ಟಾ (ಕೂದಲು) ಕಾಂಚಳಿ (ಕುಪ್ಪಸ) ಫೇಟಿಯಾ (ಲಂಗ) ವೇತಡು (ಮದಲಿಂಗ) ಲೇರಿಯಾ (ಮದಲಿಂಗನ ಸಂಗಾತಿ) ತಾಂಗಡಿ (ಮದುವೆ ಉಡುಗೊರೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ) ಖಾಲ್ಡಿ (ಚರ್ಮ) ಮುಂತಾದವುಗಳು.

■

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫

ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ: ಧ್ವನಿಮಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ೧೦ ಸ್ವರಗಳು ಮತ್ತು ೨೧ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಸ್ವರವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು:

೧. ವರ್ಣಮಾಲೆ

	ಪೂರ್ವ	ಕೇಂದ್ರ	ಪಶ್ಚಿಮಾಂಶ
ಊರ್ಧ್ವ	ಇ,ಈ	-	ಉ,ಊ
ಮಧ್ಯ	ಎ,ಏ	-	ಒ,ಓ
ನಿಮ್ನ	-	ಅ,ಆ	-

೨. ವ್ಯಂಜನಗಳು

	ಉಭಓಷ್ಟ್ಯ ವರ್ಗ	ದಂತ್ಯ ವರ್ಗ	ಮೂರ್ಧನ್ಯ ವರ್ಗ	ತಾಲವ್ಯ ವರ್ಗ	ಕಂಠ ಮುಲು	ಕಂಠಮೂಲಿಯಂ
ಸ್ಪರ್ಷಮೂಲ	ಪ,ಬ	ತ,ದ	ಟ,ಡ	ಚ,ಜ	-	ಕ
ಉಷ್ಮ ಮೂಲ	-	ಸ	-	-	-	ಷ
ಅನುನಾಸಿಕ	ಮ	ನ	ಣ	-	-	-
ವಾರ್ಶ್ವಿಕ	ಲ	ಳ	-	-	-	-
ಕಂಪಿತ	-	ರ	-	-	-	-
ತಾಡಿತ	-	ಧ	-	-	-	-
ಅಂತಸ್ಥ	ವ	-	-	ಯ	-	-

ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ 'ಇ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪದಮಧ್ಯ 'ಇ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಸಿಬಾಡ್ ಕುದಿಸು

ಡಿಂಗರೋ ಗುದ್ದಿ

ಚಿಂತಾಕರ್	ಚಿಂತಿಸು
ಚಿತೋ	ಚಿರತೆ
ಹಿಂಡ್	ಓಡಾಡು
ಕಿಲ್ಲೋ	ಕೋಟೆ
ಕಿಲೋ	ಕಿ.ಗ್ರಾಂ
ಕಿಮ	ಎಲ್ಲಿಗೆ
ಸಿಜ್	ಕುದಿ
ಸಸಿಯಾ	ಮೊಲ
ಪಸಿನಾ	ಬೆವರು
ಹಟೀಲೊ	ಜಿಡ್ಡುತನ
ಕನಿಯಾ	ಕಿವಿಯೋಲೆ
ವಿಂಚು	ಚೇಳು

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಇ'ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಬಿಗಿ	ಕಠಿಣ
ಕುಂಚಿ	ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚೀಲ
ಕುಕ್‌ಡಿ	ಕೋಳಿ
ಕುಣ್‌ಬಿ	ರೈತ
ಲಕ್‌ಡಿ	ಉರುವಲು
ಬಂಗ್‌ಡಿ	ಅಂಕಣ
ಸಫಾರಿ	ಅಡಿಕೆ
ವಾಂಸ್‌ಳಿ	ಕೊಳಲು
ಆಂಗ್‌ಳಿ	ಬೆರಳು
ದಾದಿ	ಅಜ್ಜಿ
ಗದಡಿ	ಕುತ್ತಿಗೆ
ಗೊಂಗ್‌ಡಿ	ಕಂಬಳಿ
ಕೂರ್‌ಗಿ	ಕೂರಗಿ
ಗೂಳಿ	ಗೂಳಿ
ಚೂಡಿ	ಕೈಬಳೆ
ತೂರಿ	ತೊಗರೆ
ನೂಣಿ	ಬೆಣ್ಣೆ
ಪೂಂಜಿ	ಸಂಪತ್ತು

ಮೇಟಿ	ಮೇಟಿ
ರೇಲ್‌ಗಾಡಿ	ರೈಲು
ಜೋರ್‌ತಿ	ರಭಸದಿಂದ
ಭೇಟಿ	ಭೇಟಿ
ಛೇಳಿ	ಆಡು
ಗೇರ್‌ಣಿ	ಮದುಮಗಳ ಗೆಳತಿ
ಓತೇತಿ	ಅಲ್ಲಿಂದ
ನೇಕಿ	ನಿಯತ್ತು
ಬೇಟಿ	ಮಗಳು
ಬೇಲಿ	ಸಂತ
ಭೇಲಿ	ಬೆಲ್ಲದ ಮುದ್ದೆ
ಲೇಂಗಿ	ಹೋಳಿ ನೃತ್ಯ
ಕನಿ	ಹೇಳು
ಬೇಂಸಿ	ಎಮ್ಮೆ
ಚಟ್‌ಕಿ	ಕಾಲುಂಗುರ
ಜಂಜೋಡಿ	ಉಣ್ಣೆ
ಛೇನಿ	ಇಲ್ಲ
ಧಣಿ	ಗಂಡ
ನಳಿ	ನಲ್ಲಿ
ಲಾರೇತಿ	ಹಿಂದಿನಿಂದ
ಕಚ್‌ನಿ	ಹಾದರಗಿತ್ತಿ
ಇಳ್‌ತಿ	ಇಳಗಿ
ಗಾವ್‌ಡಿ	ಆಕಳು
ಹವೇಲಿ	ಮದುವೆಯ ಹಾಡು
ಪಾನೇತಿ	ಎಲೆಯಿಂದ
ಹತೇಳಿ	ಅಂಗೈ
ಅಸೇತಿ	ಇದರಿಂದ
ಆಂಧಿ	ಬಿರುಗಾಳಿ, ಕುರುಡ
ಆರ್‌ಸಿ	ಕನ್ನಡಿ
ಆಳಿ	ಓಣಿ
ಗಾಡಿ	ಬಂಡಿ

ಡಾಡಿ	ಗಡ್ಡ
ಭಾಜಿ	ಸೊಪ್ಪು
ಮಾಂಗಿ	ಬೇಡಿದಳು
ಮಾಟಿ	ಗಂಡಸು
ಪಾಮ್ಣಿ	ಬೀಗತಿ
ಬುಂಬ್ಡಿ	ಬೊಬ್ಬೆ
ಗದ್ಡಿ	ಕತ್ತು
ಲಬಾಡಿ	ಸುಳ್ಳು
ಪುಜಾರಿ	ಅರ್ಚಕ
ಡಗ್ರಗಿ	ಹೋದಳು
ಪರ್ಬಾತಿ	ಮುಂಜಾನೆ
ವದಾಯಿ	ದೀಕ್ಷೆ
ಕಾಂಚ್ಳಿ	ಕುಪ್ಪಸ
ಕಾಕ್ಡಿ	ಸೌತೆಕಾಯಿ
ಛಾತಿ	ಎದೆ
ಭೇಸಿ	ಎಮ್ಮೆ
ಪಾಯ್ರಿ	ಮೆಟ್ಟಿಲು
ಪಾಣಿ	ನೀರು
ಜಮಾಯಿ	ಅಳಿಯ
ಲಬಾಡಿ	ಸುಳ್ಳು
ಲಾಂಬ್ಡಿ	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೂ
ಸೇರಾಯಿ	ಮುದ್ದಿಸಿದಳು
ವಿಂಚು	ಚೇಳು

ಪದಾದಿ 'ಈ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಯಾ :

ಈ	ಇದು, ಇವನು
ಈಜ್	ಇದೆ
ಈಳತಿ	ಇಳಿಗೆ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಈ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಯಾ :

ಬೀರ್	ಹೆಂಗಸು
ಜೀವ್	ಶರೀರ
ಅಳ್ಸೀಲೋ	ಮೈಗಳ್ಳತನ
ಗರೀಬ್	ಬಡವ

ಅದೀವಚಾ	ಮಧ್ಯ
ಪೀಡಾ	ಪೀಡೆ
ಪೀಸಾ	ದುಡ್ಡು
ಟೀಪೊ	ನೇಣು
ಗೀತೋ	ಹೋದರೆ
ಜೀವತೋ	ಜೀವವುಳ್ಳ
ದೀಟೋ	ನೋಡಿದ
ಪೀವಚ್	ಕುಡುಕ
ಗಲೀಜ್	ಕೊಳಕು
ತೀನ್‌ಕಡಿ	ಮೂರುಸಾಲು
ವೀಣ್	ಆರಿಸು
ಖೀಸೋ	ಬಕ್ಕಣ
ಚೇರ್	ಸೀಳು
ವೀಟ್	ಸುತ್ತು
ಲೀಪನ್	ಸಾರಿಸಿ
ಮೀಚ್	ಮುಚ್ಚು
ಹಣ್ಣೀರ್	ಜಿಂಕೆಯ
ಕೀಡಿ	ಇರುವೆ
ಬೇಟಿ	ಮಗಳು
ವೀಯ್	ಇರಬಹುದು
ಲೀಯಾ	ತಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ
ದೀವೊ	ದೀಪ
ಕಂದೀಲ್	ಕಂದೀಲು
ಭೀಯಾ	ಅಣ್ಣ
ನೀಳೋ	ನೀಲಿಬಣ್ಣ
ತಕಲೀಪ್	ತೊಂದರೆ
ವೀಸ್	ಇಪ್ಪತ್ತು
ಮೀನಾ	ತಿಂಗಳು

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಈ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಯಾ :

ದೀ	ಎರಡು
ಅಜೀ	ಮತ್ತೆ
ಜಮೀ	ಭೂಮಿ

ಫೀ	ಕುಡಿ
ಘೀ	ತುಪ್ಪ
ಭಾನಾಮತೀ	ಮಾಟಮಂತ್ರ
ಪಾಣೀ	ನೀರು
ನಕಲೀ	ನಕಲು
ಮರೇನೀ	ಸಾಯಲು
ಮಾಂಗೀ	ಬೇಡಿದಳು
ರೇಗೀ	ಉಳಿಯಿತು
ಪುಗ್‌ಡೀ	ಪಗಡೆಯಾಟ
ಬಗಾಯೀ	ಆಕಳಿಸು
ವೇಗೀ	ಆಯಿತು
ಪಾಗ್ಡೀ	ರುಮಾಲು
ಕೊರ್‌ಗೀ	ಕೊರಗಿ
ಕರಾಮತೀ	ಚತುರ
ಗದಡೀ	ಕತ್ತು
ಅದ್‌ಲೀ	ಸೇರು

ಪದಾದಿ 'ಉ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ಉಂದರ್	ಇಲಿ
ಉಂಚ್	ಎತ್ತರ
ಉತರ್	ಇಳಿ
ಉಪರ್	ಮೇಲೆ
ಉಚಲ್	ಸಾಲ
ಉಚಾಲ್	ಮೇಲ್ಗಡೆ
ಉತಾರ್	ಇಳಿಸು

ಪದಮಧ್ಯ 'ಉ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ಮುಂಡಾಗ್	ಎದುರು
ಧುಜ್	ನಡುಗು
ಮುಂಡೋ	ಮುಖ
ಕುಂಚಿ	ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚೀಲ
ಕುಕ್‌ಡಿ	ಕೋಳಿ
ಗುಲಾಲ್	ಒಂದು ರೀತಿಯ ಬಣ್ಣ

ಘುಗ್ಡಾ	ಚುರುಮುರಿ
ಅಂಗುಟ	ಹೆಬ್ಬೆರಳು
ಸಮುಂದರ್	ಸಮುದ್ರ
ಜಾದುಗಾರ್	ಮಂತ್ರವಾದಿ
ಲಚುಂಗ್	ಜೋತು ಬಿಳು
ಅಂಗುರ್	ದ್ರಾಕ್ಷಿ
ಬಾಜುಮ್	ಪಕ್ಕ
ಮೂರುತಿ	ಮೂರ್ತಿ
ಸಾವುಕಾರ್	ಸಾಹುಕಾರ
ಕಬುತರ್	ಪಾರಿವಾಳ
ಪಾಯಗುಟಿ	ದನಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕಟ್ಟುವ ಹಗ್ಗ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿಗೆ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಉ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ದಾರು	ಸರಾಯಿ
ಸಾಸು	ಅತ್ತೆ
ಅಜ್ಮಾಣು	ಪರೀಕ್ಷಿಸು
ಅರು	ಅರಿವು
ಆಜು	ಪಕ್ಕ
ಆಜುಬಾಜು	ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ
ಆಸು	ಕಣ್ಣೀರು
ಕೂಚು	ಹೇಳುತ್ತೇನೆ
ದಯಾಳು	ದಯಾಳು
ಪಕೇರು	ಗೂಬೆ
ರೇಣು	ಇರು
ರೇಡು	ರೇಡಿಯೊ
ಸಾಬು	ಸೋಪು
ಕುಂಕು	ಕುಂಕುಮ
ಲಿಂಬು	ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು
ರಾಘು	ಗಿಳಿ
ಸಾಸು	ಅತ್ತೆ
ಗೊಡ್ಡು	ಬಂಜೆತನ
ದೇಜು	ಬಳುವಳಿ

ಪದಾದಿ 'ಊ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ಊದ್‌ಬತ್ತಿ	ಅಗರಬತ್ತಿ
ಊ	ಅದು
ಊಟ್	ಏಳು
ಊರೇವಾಳ್	ಮತ್ಸರಿ
ಊಂಡ್	ಆಳ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಊ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ದೂದ್	ಹಾಲು
ಸೂಸನಾ	ಸೂಚನೆ
ಚೂಟ್	ಅಂಟು
ಮೂಸ್‌ರಾ	ಮೂಸುರೆ
ದೂಸರ್	ಬೇರೆ
ದೂಂಡ್	ಹುಡುಕು
ರೂಂವ್	ಹತ್ತಿ,
ಮೂತ್	ಮೂತ್ರ
ಗೂಂಗ್‌ಡಿ	ಕಂಬಳಿ
ಸೂರಿಯಾ	ಸೂರ್ಯ
ಚೂಮ್	ಚುಂಬನ್
ಚೂಲೋ	ಒಲೆ
ಚೂಡಿ	ಕೈ ಬಳೆ
ಜೂನೋ	ಹಳೆಯ
ಝೂಪ್‌ಡಿ	ಗುಡಿಸಲು
ತೂಟ್	ಮುರಿ
ತೂರಿ	ತೊಗರೆ
ಛೂಟ್	ಬಿಟ್ಟು
ತೂರಿರ್‌ದಾಳ್	ತೊಗರಿಬೇಳೆ
ಥೂಕ್	ಉಗುಳು
ದೂಖ್	ನೋವು
ದೂಂಡ್	ಹುಡುಕು
ದೂಡ್	ಮಣ್ಣು
ದೂರ್	ದೂರ
ಧೂಂ	ಹೊಗೆ

ಧೂಂಸ್	ಹೆಗ್ಗಣ
ನೂಣ್	ಉಪ್ಪು
ನೂಣಿ	ಬೆಣ್ಣೆ
ಪೂಂಜಿ	ಸಂಪತ್ತು
ಪೂಂದ್	ಮುಕಳಿ
ಪೂಟೋ	ಬೆನ್ನು
ಪೂಂಚ್	ಕೇಳು
ಪೂಜಾ	ಪೂಜೆ
ಕೂಕ್‌ಡೊ	ಹುಂಜ
ಕೂದ್	ಜಿಗಿ
ಲೂಟ್	ದರೋಡೆ
ಭೂತ್	ದೆವ್ವ

* ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಊ' ಧ್ವನಿಮಾ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ
* ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ 'ಎ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಎ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ

ಕಳೆಂಕಿ	ಜಗಳಗಂಟ
ಖಾದೆಚೇರ್	ತಿಂದವರು

* ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಎ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ

ಪದಾದಿ 'ಏ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ಏವೋಡಿ	ಈಕಡೆ
ಏರೋ	ಅವನ
ಏರೇಸಾರೂ	ಇವರಿಗೆ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಏ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅನೇಧನೇರಿ	ದವಸಧಾನ್ಯ
ಆಂಗೇತಿ	ಮುಂದಿನಂತೆ
ಅಪರೂಪೇರ್	ಅಪರೂಪದ
ಆಕೇರ್	ಎಕ್ಕೆಗಿಡ
ಆಟೇರ್‌ಗಿರಣಿ	ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಿರಣಿ
ಉದೇಕು	ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು
ಗಾಮೇರ್	ಊರಿನವರು
ಕಸೇನ್	ಏಕೆ

ಕರ್ಲೇನ್	ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಲಾರೇತಿ	ಹಿಂದಿನಿಂದ
ಹಳದೇರಡಳಿ	ಅರಶಿಣ ಕೊಂಬು
ಕಾಚೇರ್‌ಬಂಗ್‌ಡಿ	ಗಾಜಿನ ಬಳೆ
ಕಾಂಕೆಮ್	ಬಗಲಲ್ಲಿ
ಖಾಯೇನ್	ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೊಸ್ಕರ
ಗರೇಲಿ	ಅಳಿಲು
ಘಾಲೇರೋ	ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ
ಚಡೇನಿ	ಹತ್ತವುದಿಲ್ಲ
ಘಾವೇಪರ್	ಗಾಯದ ಮೇಲೆ
ಚರಣೆಮ್	ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ
ಝೂರ್‌ಜೇನ್	ಅವರದವರಿಗೆ
ಟೇಕೆರ್‌ಗೀತ್	ತಿಲಕದ ಹಾಡು
ದಕೇರ್	ನೋವಿನ
ದೋಪೇರ್	ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
ನದೇಕ್ನು	ನೋಡಬಾರದು
ನಾಕೇನ್	ಮೂಗಿಗೆ
ನಾಯಕೇನ್	ನಾಯಕನಿಗೆ
ಬೇಟ್‌ವೇಗಿ	ದರ್ಶನವಾಯಿತು
ಬೇಟ್ಬೇಟಾ	ಮರಿಮಕ್ಕಳು
ಭರೋಸೇರ್	ಭರವಸೆಯ
ಮಳೇನಿ	ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ
ಮಳೇರೋ	ತೆಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಅಳು
ಮಾನೇನ್	ಮಾನಕ್ಕೆ
ಮಾಜೇರ್	ತಾಯಿಯಂತೆ
ಲಾಗೇನಿಜಕೋ	ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ
ಲದೇಣಿ	ಸಾಮಾನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವಿಕೆ
ವರೇರ್	ತನ್ನಕಡೆಯ
ವಳಾಯೇರ್	ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ
ವಾತೇವಾಳೋ	ಮಾತುಗಾರ
ವಡೇರ್‌ಝಾಡ್	ಆಲದ ಮರ
ವತೇತುಣಿ	ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗು

ವಾತ್‌ವೇಗಿ	ಒಪ್ಪಿಗೆ
ವಿರೇಣಾ	ಸಹೋದರ
ಸಂಭೇಳಿ	ಹದ್ದು
ಸಕೇರ್	ಸುಃಖದ
ಸುಬೇದಾರ್	ಸುಬೇದಾರ್
ಸೋಬ್‌ತೇಮ್	ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ
ಹತೇಳಿ	ಅಂಗೈ
ಹರ್‌ದೇಮ್	ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ
ಹರ್‌ದೇಭ	ನೆನಪಿದೆ
ಹರ್‌ದೇರ್‌ಕಾಡ್	ನೆನಪಿಡು
ಹರ್‌ದೇಕರ್	ನೆನಪಿಸು
ಹವೇಲಿ	ಮದುವೆಯ ಹಾಡು
ಹಾತೇಮ್	ಕೈಯಲ್ಲಿ
ದಲೇರ್	ಮನಸ್ಸಿನ
ದಬೇನಿ	ಮುಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ
ಪಾನೇತಿ	ಎಲೆಯಿಂದ
ಪಕಡ್ ಮೇಲ್	ಹಿಡಿದಿಡು
ಪರೇಶಾನ್	ಬೆರಗಾಗು
ಪರ್‌ದೇಶಿ	ಅನಾಥ
ಬದನಾಮೇರೋ	ಅಪಕೀರ್ತಿ
ಬಳೇನಿ	ಸುಡುವುದಿಲ್ಲ
ಬಾಗೇಮ್	ತೋಟದಲ್ಲಿ
ವಕೇಲ್ಡಿ	ತಿಪ್ಪೆ
ಅಬೇರ್	ಸದ್ಯ
ಸಕೇರೋ	ಕಲಿಯುವ
ದೂಂಡೇರೋ	ಅನ್ವೇಷಣೆ
ಧಕೇಲ್	ನೂಕು
ಉಪರೇರೋ	ಮೇಲಿನ
ಸಗಾಷೇಣ್	ಸಂಬಂಧಿಕರು
ಭಾರೇರೋ	ಪರಕೀಯ
ದೇಖೇವಾಳ್	ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು
ವಾಂಸೇರ್‌ಲಕಡಿ	ಬಿದಿರು

ವಾಳ್‌ಮಾರೇರ್	ಬೀಸಣಿಕೆ
ಪರಮೇದಾಡ್	ಮೊನ್ನೆ
ಮುಂಡೋಮಾರ್	ಮೋಸಮಾಡು
ರಾಕೇಸ್	ರಾಕ್ಷಸ
ಸೋಬ್‌ತೆಮ್	ಜೊತೆಯಾಗಿ
ಜಂಗ್‌ಲೇಮ್	ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ
ದಂಧೇವಾಳೋ	ವ್ಯಾಪಾರಿ
ಮಾತೇರ್‌ಲಟ್ಟಾ	ತಲೆಕೂದಲು
ದುಂಡೇವಾಳೋ	ಶೋಧಕ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಏ' ಧ್ವನಿಮಾ:

ಹರ್‌ದೇ	ನೆನೆಪು
ಸೇ	ಎಲ್ಲ
ದುಂಡೇ	ಹುಡುಕು
ಸಿಕೇ	ಕಲಿ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಒ' ಕಾರಂತ ಧ್ವನಿಮಾ:

ಕೊಕಡಿ	ಗೊಡಂಬಿ
ಕೊಟಡಿ	ಸಣ್ಣಮನೆ
ಕೊಟಾ	ಮನೆ
ಕೊಟಾ	ದನಗಳ ಹಟ್ಟಿ
ಕೊಡ್	ಕುಷ್ಠರೋಗ
ಕೊತ್ಮಿ	ಕೊತ್ತಂಬರಿ
ಕೊನಾ	ಮೂಲೆ
ಕೊರ್‌ಟ್	ಕೊರ್ಟು

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಒ' ಕಾರಂತ ಧ್ವನಿಮಾ:

ಆಡೊ	ಅಡ್ಡ
ಆಚೊ	ಒಳ್ಳೆಯ
ಆದೊ	ಅರ್ಧ
ಊಂಡೊ	ಆಳವಾದ
ಕಳಜೊ	ಪಿತ್ತಕೋಶ

ಕರಾಡೊ	ಕಂಠ
ಕಾಳೊ	ಕರಿಯದು, ಕಪ್ಪು
ಕಾಬ್ರೊ	ಕಂದು
ಕೊಂಡೊ	ಕುಂಡ
ಕುಂವಾರೊ	ಅವಿವಾಹಿತ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ
ಖಾಂಕೊ	ದೇಹ
ಖಾಲ್ನೊ	ಚರ್ಮ
ಜೀರೊ	ಜೀರಗಿ
ಧಡೊ/ದಾಡೊ	ದಿನ, ಗೋರಿ
ಧಂದೊ	ಕೆಲಸ
ಧೂಂಡೊ	ಹುಡುಕು
ಪೋತೊ	ಮೊಮ್ಮಗ
ಭಾರೊ	ಹೊರೆ
ಮೂಂಡೊ	ಬಾಯಿ
ರಾತಡೊ	ಕೆಂಪು
ರೂಪೇರೊ	ಬೆಳ್ಳಿಯ
ವಜಾಳೊ	ಪ್ರಕಾಶ, ಬೆಳಕು
ವಾಲೊ	ಪ್ರಿಯ
ಸೋಬೊ	ಒಡವೆ
ಹವೊ	ಹುಟ್ಟು

ಪದಾದಿ 'ಓ' ಕಾರಂತ ಧ್ವನಿಮಾ:

ಓ	ಅವು
ಓಳ್	ಸೊಟ್ಟ, ಡೊಂಕು
ಓಡ್‌ಪೇರ್	ಬಟ್ಟೆಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು
ಓವಡಿ	ಆ ಕಡೆ
ಓಕಡ್	ಕಿತ್ತು
ಓರ್	ಅವನ
ಓತ್	ಅಲ್ಲಿ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಓ' ಕಾರಂತ ಧ್ವನಿಮಾ:

ಕೋರಿ	ಲಂಬಾಣೇತರ ಹೆಣ್ಣು
ಕೋಲ್ಡಿ	ಕುಡಿಕೆ
ಕೋಳ್	ತುತ್ತು
ಗೋಯಿ	ಉಡಾ
ಗೋಣ್ಣಿ	ಹೆಂಡತಿ
ಗೋಡಾ	ಮೊಣಕಾಲು
ಛೋರಿ	ಹುಡುಗಿ
ಠೋಕ್	ಹೊಡೆ
ಡೋಕ್‌ರಿ	ಮುದುಕಿ
ಡೋಕ್‌ರಾ	ಮುದುಕ
ಡೋರ್	ಸೇದು, ಜಗ್ಗು
ತೋರಿ	ಹೀರೆಕಾಯಿ
ಥೋರಿಯಾ	ಕಳ್ಳಿ
ಧೋವಣ	ರಾಡಿ
ಧೋಳೊ	ಬಿಳಿ
ಧೋಬಣ	ಬಿಳಿಕೊಡೆ
ಪೊಟೇಪರ್	ಬೆನ್ನಿನಮೇಲೆ
ಪೋಟಾ	ಲದ್ದೆ
ಪೋತೊ	ಮೊಮ್ಮಗ
ಬೋಚ್‌ಕಿ	ದಟ್ಟವಾದ ಕಂಟಿ, ನೆಲಗಂಟಿ
ಮೋಟೊ	ದೊಡ್ಡದು
ಮೋತಿ	ಬೆಳ್ಳೆ
ಲೋಯಿ	ರಕ್ತ
ಸೋಬೊ	ವಡವೆ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಓ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಸೋ	ಮಲಗು
ನಲ್ಡೋ	ಗಂಟಲು

ಫಾಡೇರೋ	ತೆರೆಯೋದು
ಪಾತಳೋ	ತೆಳ್ಳಗೆ
ಬೇಟೋ	ಕೂತಿದೆ
ವರಸೇರೋ	ವರ್ಷದ
ಮೀನಾರೋ	ತಿಂಗಳದ
ದಾಡೇರೋ	ದಿನದ
ಕೀಜೋ	ಹೇಳಿ
ಘೋಡೋ	ಕುದುರೆ
ಚುನ್ನೋ	ಸುಣ್ಣ
ಚೀಟೋ	ಚಿರತೆ
ಝೂಟೋ	ಸುಳ್ಳು
ದೀಟೋ	ನೋಡಿದ
ನಾತೋ	ಸಂಬಂಧ
ಪಾಲೋ	ಸೊಪ್ಪು
ಪುಟೋ	ಬೆನ್ನು
ಪೇಲೋ	ಮೊದಲ
ಮಾರೋ	ನನ್ನ
ಮಾತೋ	ತಲೆ
ಮೋಟೋ	ದೊಡ್ಡ
ಮುಂಡೋ	ಬಾಯಿ
ರೂಟೋ	ವೈರಿ
ರೊರೋ	ಆಳುತ್ತಿದ್ದ
ವತೋ	ಆದರೆ
ವೇಗೋ	ಆಗು
ಸೂತೋ	ಮಲಗಿರುವ
ಸೂನೋ	ಶೂನ್ಯ
ಸೋನೋ	ಬಂಗಾರ
ಹೂಗೋ	ಹುಟ್ಟು

ಪದಾದಿ 'ಅ' ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅಳಾ	ಮಸಿ
ಅಜ್‌ಮೋ	ಆಜವಾನ ಕಾಳು
ಅಬ್	ಈಗ
ಅತ್ರ	ಅಷ್ಟು
ಅಸೇತಿ	ಇದರಿಂದ
ಅರ್‌ದಾಸ್	ಪ್ರಾರ್ಥನೆ
ಅತ್ತ	ಇಲ್ಲಿ
ಅಕ್‌ಸ್ಮಾಸ್	ಆಕಸ್ಮಿಕ
ಅಕೋಲ್ಡಿ	ತಿಪ್ಪೆ
ಅಖ್ಖಾಲ್	ಬುದ್ಧಿ
ಅಖ್‌ಂಡ್	ಇಡಿಯಾದ
ಅಂಗಾರ್	ಬೆಂಕಿ
ಅಗ್ಗನ್ ಗಾಡಿ	ರೈಲುಗಾಡಿ
ಅಂಗೋಳೋ	ಸುಂಟರ ಗಾಳಿ
ಅಂಗೋಳಿ	ಸ್ನಾನ
ಅಂಗೂಟ	ಹೆಬ್ಬೆರಳು
ಅಜಗರ್	ಹೆಬ್ಬಾವು
ಅಜೀ	ಮತ್ತೇ
ಅದೀವಚಾ	ನುಡಮಧ್ಯ
ಅನ್‌ಮಾನ್	ಅನುಮಾನ
ಅನ್‌ಘಡ್	ಅಜ್ಞಾನಿ
ಅನಾಥ್	ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವನು
ಅಡಕಾ	ನೇತುಹಾಕು
ಅಬೇ	ಈಗ
ಅಂಬಾಡಿ	ಪುಂಡೆಗಿಡ
ಅಬಾಳ್	ಆಕಾಶ
ಅರು	ಅರಿವು

ಅರೆಂಡ್	ಔಡಲು
ಅವತಾರ್	ರೂಪ
ಅವಾಜ್	ಶಬ್ದ
ಅಸೇತಿ	ಇದರಿಂದ
ಅಳಸೀಲೋ	ಮೈಗಳ್ಳತನ
ಅಳಾ	ಅರಿ, ಮಸಿ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಅ' ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಕನಿಯಾ	ಓಲೆ
ಕನ್ನ್	ಹತ್ತಿರ
ಕಪಡಾ	ಬಟ್ಟೆ
ಕಸೋಟ್ಯಾ	ತೋಳುಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕವಡೆಸರ
ಕತರ್	ಕತ್ತರಿಸು
ಕಚರೋ	ಕಸ
ಕಠಾಳೋ	ಬೇಸರ
ಕರಲೇಣು	ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು
ಕಮಲ	ಕಮಲದ ಹೂ
ಕನೇರೋ	ಆಪ್ತ
ಕರುಂಜಣ್	ಕೊರವಂಜಿ
ಕತೋ	ಅಂದರೆ
ಕನಿ	ಹೇಳು
ಕಡ್	ಸೊಂಟ
ಕಪ್ಪಿ	ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು
ಕರ್ಗೋ	ಮಾಡಿಹೋದ
ಕಂಜೂಸ್	ಜಿಪುಣತನ
ಕಮ್‌ಕರ್	ಕಡಿಮೆ ಮಾಡು
ದಲ್ಮೇತಿ	ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಮಳಾವ್	ಗುಂಪು

ಲಸಣ್	ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ
ಖರ್‌ಪಣಿ	ಸಟ್ಟುಗ, ಸೌಟು
ಖರಾ	ತಿನಿಸು
ಗಣ್	ಎಣಿಸು
ಖಳೋ	ಕಣ
ಗಟಾರ್	ಚರಂಡಿ
ಗರಾಣ್	ಗ್ರಹಣ
ಗದ್‌ಗೋಲಿ	ಕಚಗುಳಿ
ಗರೀಬ್	ಬಡವ
ಗಟ್ಲಾ	ಬೆಟ್ಟ
ಗಟ್ಲಿ	ಗೊಟ್ಟ
ಗಡ್	ನಗರ
ಗರ್‍ರಾ	ಮಾಂಸದ ತುಂಡ
ಘುಡ್	ತಯಾರಿಸು
ಘುಸ್	ತಿಕ್ಕು
ಘುಢೀಯಾ	ಕೊಡ
ಘುರ್	ಮನೆ
ಚಮಕಾ	ಗದರಿಸು
ಚರ್‌ಮಟ್‌ಡಿ	ಗುಲಗಂಜಿ ಬೀಜ
ಚಣಾ	ಕಡಲೆಕಾಳು
ಚಡ್	ಹತ್ತು
ಚಪಜ್	ಸುಮ್ಮನೆ
ಚಲಾ	ನಡೆಸು
ಚಮಕ್	ಹೊಳಸು
ಚತುರಾಯಿ	ಚಾಣಾಕ್ಷತನ
ಚಟ್‌ಕಿ	ಕಾಲುಂಗುರ
ಛ	ಇದೆ
ಛಣಕ್	ಸಿಂಪಡಿಸು

ಜನಸ್	ವಸ್ತು
ಜಮೀ	ಭೂಮಿ
ಜಡ್	ಬೇರು
ಜಂಜೋಡಿ	ಉಣ್ಣೆ
ಜಗ್‌ಲಾ	ಅಂಗಿ
ಜಲ್ದೀ	ಬೇಗ
ಜಪಾಡ್	ಬಚ್ಚಿಡು
ಝುಲ್	ಹಿಡಿ
ಝುಡ್	ಉದುರು
ತಳವಾ	ಪಾದ
ತಳಾವ್	ಕೆರೆ
ತಲ್ಲಿ	ಎಳ್ಳು
ತಕ್‌ಲೀಪ್	ತೊಂದರೆ
ತಡ್‌ಕೊ	ಬಿಸಿಲು
ತಮ್	ನೀವು
ತಣ್‌ಕಾ	ಕಣಗಳು
ದ	ಕೊಡು
ದಸೇಕ್	ಸ್ವಲ್ಪ
ದಕಾಳ್	ತೋರಿಸು
ದಳಿಯಾ	ನುಚ್ಚು
ದಟಾ	ದಾಟಿಸು
ದಡಿಯಾ	ಗುಡ್ಡ
ದವಾಳಿ	ದೀಪಾವಳಿ
ದಗ್ಗಿ	ಸೆಕೆ
ತಾಕಡಿ	ತಕ್ಕಡಿ
ದಾಂತ್‌ಳಾ	ಕುಡುಗೋಲು
ಧೋರಣ್	ಸಿರಿಗೆ
ದೇಣಗಿ	ಕೊಡುಗೆ

ಥಡ್	ಮಿಂಡ
ನಾರಳ್	ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಅ' ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಮ	ನಾನು
ಅಂಗಣ್	ಬಯಲು
ಅಸನಾನ್	ಸ್ನಾನ
ಅದರಕ್	ಶುಂಠಿ
ಅನಮಾನ್	ಅನುಮಾನ
ಅಬಾಳ್	ಆಕಾಶ
ಕರುಂಜಣ್	ಕೊರವಂಜಿ
ಛ	ಇದೆ
ಜಾಮಣ್	ಮಜ್ಜಿಗೆ
ದ	ಕೊಡು
ಧಗಡ್	ಮಿಂಡ

ಪದಾದಿ 'ಆ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆ	ಬರು
ಆಳಸು	ಸೋಮಾರಿ
ಆಟೋ	ಹಿಟ್ಟು
ಆನಾ	ಆಣೆ
ಆದ್ಮಿ	ಮನುಷ್ಯ
ಆಡ್‌ಪಡ್‌ಗಿ	ಅಡ್ಡಬಿದ್ದಳು
ಆಡೋ	ಆಡೆ
ಆಂಗ್‌ಳಿ	ಬೆರಳು
ಆಂಗ್	ಮುಂದೆ
ಆಂತರ್	ಕರಳು
ಆಚೋ	ಒಳ್ಳೆಯ
ಆದೋ	ಅರ್ಧ
ಆಸಾ	ಆಸೆ

ಆಂದೋ	ಕುರುಡ
ಆಂದೀ	ಬಿರುಗಾಳಿ
ಆಸರೋ	ಆಸರೆ
ಆರ್‌ಸೀ	ಕನಡಿ
ಆಳಿ	ಓಣಿ
ಆಜುಬಾಜು	ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ
ಆಪಣ್	ನಮ್ಮದು
ಆಂಕಿ	ಕಣ್ಣು
ಆಲ್	ಕುಂಬಳಕಾಯಿ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಆ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ಕಾಂಯೀ	ಏನು
ಕಾಡ್	ತಗೆ
ಕಾಳೋ	ಕಪ್ಪು
ಕಾಗ್‌ಲಾ	ಕಾಗೆ
ಕಾನ್	ಕವಿ
ಕಾಂದೋ	ಭುಜ
ಕಾಂಚಳಿ	ಕುಪ್ಪಸ
ಕಾಟ್	ಕತ್ತರಿ
ಕಾಚ್	ಗಾಜು
ಕಾರೋಳಾ	ಗುರೆಳ್ಳು
ಕಾಕ್‌ಡಿ	ಸೌತೆಕಾಯಿ
ಕಾಕ್‌ರಾ	ಹರಳು
ಕಾಮ್	ಕೆಲಸ
ಖಾಂಸಿ	ಕೆಮ್ಮು
ಖಾಲ್ಡೋ	ಚರ್ಮ
ಖಾಟೋ	ಹುಳಿ
ಖಾಡ್	ತಗ್ಗು
ಖಾತ್	ಗೊಬ್ಬರ್

ಗಾಜರ್	ಗಜ್ಜರಿ
ಗಾವಡಿ	ಆಕಳು
ಗಾಳಾ	ಹಗ್ಗ
ಗಾಳ್	ಕೆಸರು
ಗಾಟ್	ಗಂಟು
ಗ್ಯಾನ್	ಜ್ಞಾನ
ಗಾಡಿ	ಬಂಡಿ
ಘಾವ್	ಗಾಯ
ಘಾಗ್‌ರೋ	ಲಂಗ
ಘಾಲ್	ಹಾಕು
ಘಾಣಾ	ಗಾಣ
ಚಾಮ್ಕೋಲ್	ಬಾರಕೋಲು
ಚಾಲ್	ನಡೆ
ಚಾರ್	ನಾಲ್ಕು
ಚಾಟು	ಸೌಟು
ಚಾವಳ್	ಅಕ್ಕಿ
ಚಾಂದಿ	ಬೆಳ್ಳಿ
ಚಾಂದಾ	ಚಂದ್ರ
ಛಾತಿ	ಎದೆ
ತಾರ್	ನಿನ್ನದು
ತಾವ್	ಜ್ವರ
ತಾರಾ	ನಕ್ಷತ್ರ
ದಾಂತ್	ಹಲ್ಲು
ದಾದಾ	ಅಜ್ಜ
ದಾದಿ	ಅಜ್ಜಿ
ದಾಮ್	ಬೆಲೆ
ದಾಣಾ	ಕಾಳು
ದಾಂಡಾ	ದಂಟು

ಗ್ರಂಥಾಲಯ

ದಾಡ್	ದೀನ
ಥಾಳಿ	ತಟ್ಟೆ
ದಾಡಿ	ದಿನಾಲು
ನಾಟ್ನಾ	ಲಟ್ಟಣಿಗೆ
ನಾಕ್	ಮೂಗು
ನಾಸ್	ಕೊಳಕು
ನಾವೀ	ಹಜಾಮು, ಕ್ಷೌರಿಕ
ನಾಣಕಿ	ಸಣ್ಣದು
ನಾನಾ	ಅಪ್ಪ
ನಾಮ್	ಹೆಸರು
ಪಾಡಾ	ಬೆಡಗು
ಪಾಯರಿ	ಮೆಟ್ಟಿಲು
ಪಾಡ್	ಎತ್ತು
ಪಾನ್	ಎಲೆ
ಪಾಣಿ	ನೀರು
ಪಾಂಚ್	ಐದು
ಪಾಚ್	ಹಿಂದೆ
ಭಾರಿ	ಭಾರ
ಭಾಜಿ	ಸೊಪ್ಪು
ಭಾರ್	ಹೊರಗೆ
ಭಾಂದ್	ಕಟ್ಟು
ಭೋಜಾಯಿ	ಅತ್ತಿಗೆ
ರಹವಾಸಿ	ನಿವಾಸಿ
ಲಬಾಡಿ	ಸುಳ್ಳು
ಪುಜಾರಿ	ಅರ್ಚಕ
ಸಿಜಾಡ್	ಉಕ್ಕರಿಸು
ವದಾರ್	ಉದ್ದರಿ
ಏಕ್‌ಬಾರ್	ಒಂದುಸಲ

040559

ಕಬಾಡಿ	ಕಬ್ಬಡಿ
ಕಪಾಳೋ	ಹಣೆ
ಗಟಾರ್	ಚರಂಡಿ
ಗದಿಯಾವಾಗ್	ಚಿರತೆ
ಗರಾಣ್	ಗ್ರಹಣ
ಗುಜಾರಣ್	ಗೆಳತಿ
ಗೋಳಾಕರ್	ಶೇಖರಿಸು
ಚಣಾರ್‌ದಾಳ್	ಕಡ್ಲೆಬೇಳೆ
ಚಡಾವಚ್	ಹತ್ತಿಸು
ಚಿಂತಾಕರ್	ಚಿಂತನೆಮಾಡು
ಜಮಾಯಿ	ಅಳಿಯ
ಡಕಾರ್	ಅಗಿ
ಡಾಯಿಲಾಗನ್	ಹತ್ತಿರ
ತಮಾಕು	ತಂಬಾಕು
ತಮಾಟ್ಯಾ	ಟೊಮಾಟೊ
ನಂಗಾವಣ್	ಸಾರು
ಪರ್‌ಭಾತಿ	ಮುಂಜಾನೆ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಆ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅಂಬಾ	ಮಾವಿನಹಣ್ಣು
ಅದೀವಚಾ	ಮಧ್ಯ
ಆಸಾ	ಆಸೆ
ಕಪಡಾ	ಉಡುಪು
ಕಡಿಪತ್ತಾ	ಕರಿಬೇವು
ಧಾಮಣಾ	ಕೆರೆಹಾವು
ಪೇನಾ	ಪುರಾತನವಾದದ್ದು
ಪಾಡಾ	ಗೋತ್ರಗಳು
ಕಾಕಾ	ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ
ಕಾಂದಾ	ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ

ಕಾಸಾ	ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ
ಕಾಗ್‌ಲಾ	ಕಾಗೆ
ಕೇಳಾ	ಬಾಳೆಹಣ್ಣು
ಕೋಳಾ	ಕುಂಬಳಕಾಯಿ
ಖಜಾ	ಉಜ್ಜು
ಖಾಳಿಯಾ	ಹಳ್ಳ
ಗಂಗೋಡಾ	ಉಣ್ಣೆ
ಚಮಕಾ	ಗದರಿಸು
ಚಣಾ	ಕಡ್ಲೆ
ಚಲಾ	ನಡೆಸು
ಚರಾ	ಮೇಯಿಸು
ಚಿಂತಾ	ಚಿಂತೆ
ಛಾಂಟಿಯಾ	ಮೇಲ್ಮುಸುಕು
ಛೋಡ್‌ಕಾ	ಸಿಪ್ಪೆ
ಜಾಪಾ	ಹೆಚ್ಚು
ಜೀವಡಾ	ಶರೀರ
ಝೀಗಲಾ	ಅಂಗಿ
ಝುಪಡಾ	ಗುಡಿಸಿಲು
ಟಕಡಾ	ತುಂಡು
ಡೋಕರಾ	ಮುದುಕ
ಡಾಲಿಯಾ	ಲಂಬಾಣಿ ಸೇವಕ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ
ತಳವಾ	ಪಾದ
ದಳಿಯಾ	ನುಚ್ಚು
ದಾದಾ	ಅಜ್ಜ
ದಾಂಡಾ	ದಂಟು
ದಾಣಾ	ಕಾಳು
ಧಾಮಾಣಾ	ಕೆರೆ ಹಾವು
ದುಂಡಾ	ಗಡ್ಡೆಕುಂಟೆ

ಧೇಡಿಯಾ	ಹೊಲಿಯಾ
ದೇಖಾ	ಕೋಡು
ನಂಗಾರಾ	ನಗಾರಿ
ನಟ್ನಾ	ಲಟ್ಟಣಿಗೆ
ನೋಳಿಯಾ	ಮುಂಗುಸಿ
ನೋಗಾ	ನೊಗ
ಪಟಿಯಾ	ಕೊರಳಿನ ಹಾರ
ಪೀಡಾ	ಪೀಡೆ
ಪೀಸಾ	ದುಡ್ಡು
ಪೊಟಾ	ಲದ್ದೆ
ಬಲಾ	ಕರೆ
ಬಾಳಾ	ಬಾಲಕ
ಭಿಂಡಾ	ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ
ಬುಂಬಲಾ	ಒಣಮೀನು
ಬುಂಡಾ	ಹೊಟ್ಟು
ಭೇಡಿಯಾ	ತೋಳ
ಮರಾ	ಹೊಡಿಸು

ಅನುನಾಸೀಕರಣ:

ಅನುನಾಸೀಕ ಸ್ವರಗಳು (ನ,ಣ,ಮ) ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

ಘುಂಸಾ	ದೆಹದ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲು
ಭೂಂವಾ	ದುಂಬಿ
ಧೂಂ	ಹೊಗೆ
ಕೀಂವ್	ಹೇಗೆ
ಫಾಂಸ್	ಹೊಲಸು
ಉಂಚ್	ಎತ್ತರ
ಸೂಂಟಿ	ಹೊಕ್ಕಳು
ಹೂಂಸ್	ಇಚ್ಛೆ

ದಾಂಸ್	ಓಡು
ಮಾಂಚಳಿ	ಮೀನು
ರೂಂ	ಹತ್ತಿ
ದೂಂಚು	ಕೊಡುತ್ತೇನೆ
ಹಾಂಸ್	ನಗು
ರೀಂಟ್	ಸಿಂಬಳ
ಭೇಂಸಿ,(ಸಿ)	ಎಮ್ಮೆ
ರಾಂದ್	ಕುದಿಸು
ಹಾಂಗ್	ಹೇಲು
ಥೂಂಕ್	ಉಗುಳು
ಆಂಸು	ಕಣ್ಣೀರು

ವರ್ಣವ್ಯಾಪ್ತಿ

ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ:

'ಪ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ ಸ್ಪರ್ಶ ಮೂಲ ಉಭಯೋಷ್ಠ್ಯ ಅಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ ಪದಾದಿ, ಪದಮಧ್ಯ, ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪದಾದಿ 'ಪ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ಪರಾಯಿ	ಹಾಲುಣಿಸು
ಪಗ್	ಪಾದ
ಪರಾಲೊ	ಭತ್ತದ ಒಣ ಹುಲ್ಲು
ಪಂದ್ರ	ಹದಿನೈದು
ಪಡ್	ಬೀಳು
ಪಚ್	ಆಮೇಲೆ
ಪಡ್ಗೋ	ಬಿತ್ತು
ಪಕಡ್	ಹಿಡಿ
ಪರಾ	ಕುಡಿಸು
ಪಂಚ್	ತಾಂಡದ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳು
ಪರ್‌ಭಾತಿ	ಮುಂಜಾನೆ
ಪಸಾರ್	ಅಗಲ

ಪಕೇರು	ಗೂಬೆ
ಪಪೋಯಿ	ಪರಂಗಿ ಹಣ್ಣು

ಪದಮಧ್ಯ 'ಪ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಪಣೋ	ನಮ್ಮದು
ಕಪಾಳೋ	ಹಣೆ
ಉಪರ್	ಮೇಲೆ
ಕಡಿಪತ್ತಾ	ಕರಿಬೇವು
ಕಪಟಿ	ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು
ಕಪಡಾ	ಬಟ್ಟೆ
ಚಪ್ಪಲ್	ಚಪ್ಪಲಿ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಪ' ಧವನಿಮಾ :

ಸಾಪ್	ಹಾವು
ಜಾಪಾ	ಹೆಚ್ಚು
ಟೀಪೋ	ನೇಣು
ಸಪ್ನೊ	ಕನಸು
ಸೇಪ್	ಸೇಬು
ಪಾಪ್	ಪಾಪ
ಪಂಫ್/ಪಯಿಪ್	ಪಂಪು
ಫುಪ್ಪಿ	ಅತ್ತೆ
ಹಾಪ್	ತೇಗು
ತಾಪ್	ಥಂಕಿ ಕಾಯಿಸುವುದು
ಬಾಪ್	ತಂದೆ
ತೋಪ್	ತೋಪು
ವಾಪ್	ಹಬೆ

'ಬ'ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ ಉಭಯೋಷ್ಠ್ಯ ಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಷಧ್ವನಿಯಾ, ಪದಾದಿ, ಪದಮಧ್ಯ, ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪದಾದಿ 'ಬ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಬಣಜಾರಾ	ಲಂಬಾಣಿಗರು
ಬಳದ್	ಎತ್ತು

ಬತ್ತಿಸ್	ಮೂವತ್ತೆರಡು
ಬಗರ್‌ಮಾನ್	ಅವಮಾನ
ಬಗ್	ತೊನ್ನು
ಬಡಾ	ಮುಂದುವರೆಸು
ಬಕರಾ	ಹೋತ
ಬಳ್	ಸುಡು
ಬಡಾ	ದೊಡ್ಡವನು, ಬೆಡಿಕೆ ಇಡು
ಬದನಾ	ಹಗ್ಗ
ಬಲಾ	ಕರೆ
ಬಾಪ್	ತಂದೆ
ಬಗಾ	ಎಸೆದು

ಪದಮಧ್ಯ 'ಬ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ:

ಜಾಬ್‌ಡಿ	ದವಡೆ
ಅಂಬಾಡಿ	ಪುಂಡಿ
ಅಂಬಾ	ಮಾವು
ಅಬಾಳ್	ಆಕಾಶ
ಅಬೇರ್	ಈಚಿನ
ಕಬೂತರ್	ಪಾರಿವಾಳ
ಕಬದ್	ಒಗಟು
ಬುಂಬ್‌ಡಿ	ಬೊಬ್ಬೆ
ಗಾಬಣ್	ಗರ್ಭಿಣಿ
ಬಾಜುಬಂದ್	ತೋಳುಬಂದಿ
ಲಬಾಡಿ	ಸುಳ್ಳು
ಲಾಂಬಡಿ	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹುಲ್ಲು
ಸಾಂಬಳ್	ಕೇಳು

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಬ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾ:

ಅಂಬಾ	ಮಾವು
ಲಿಂಬು	ಲಿಂಬೆಹಣ್ಣು

ಗರೀಬ್	ಬಡವ
ಜಾಂಬಾ	ವಸ್ತ್ರ, ಅಂಗಿ
ನಸಾಬ್	ಪಂಚಾಯತ್
ಲಾಂಬೋ	ಒಡವೆ
ಚಾಬ್	ಆಗಿ
ಅಬ್	ಈಗ್

'ತ' ದಂತ್ಯ ಅಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ:

ಪದಾದಿ 'ತ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ತರಸ್	ನೀರಡಿಕೆ
ತಮಾಕು	ತಂಬಾಕು
ತಳಾವ್	ಕೆರೆ
ತಡ್‌ವಡಿ	ಗರ್ಜನೆ
ತಲ್ಲಿ	ಎಳ್ಳು
ತವ್ವಾ	ಹಂಚು
ತಕ್‌ದಿರ್	ಹಣೆಬರಹ
ತರ್‌ಸಳ್	ತ್ರಿಶೂಲ
ತಮಾಟ್ಯಾ	ಟಮಾಟೊ
ತಡಕೋ	ಬಿಸಿಲು
ತಮ್	ನೀವು
ತಮಾರ್	ನಿಮ್ಮದು
ತಮ್‌ನೂನ್	ನಿಮಗೆ
ತರಿ	ಕೆನ್ನೆ

ಪದಮಧ್ಯ 'ತ' ಕಾರ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಂತರ್	ಕರಳು
ಉತ್‌ಡು	ಮೊಳಕಾಲು
ಓತೇರ್	ಅಲ್ಲಿಂದ
ದಾತ್‌ಳಾ	ಕುಡುಗೋಲು
ಕೋತಳಿ	ಕಸುತಿ ಹಾಕಿದ ಚೀಲ

ಕೊತ್‌ಮಿ	ಕೊತ್ತಂಬರಿ
ಚತ್‌ರಾಯಿ	ಚಾಣಾಕ್ಷತನ
ಛಾತಿಪರ್	ಎದೆಯ ಮೇಲೆ
ವತಾರ್	ಇಳಿಸು
ವತನ್	ದೇಶ
ಹಾತೇಮ್	ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಪಾತಳ್	ತೆಳ್ಳನೆಯ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ತ' ಕಾರ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆರೋತೋ	ಬರುತ್ತಿದ್ದ
ಅತ್	ಇಲ್ಲಿ
ವತ್ತ್	ಅಲ್ಲಿ
ಕಡಿಪತ್	ಕರಿಬೇವು
ಲಾರೇತಿ	ಹಿಂದಿನಿಂದ
ಖಾತ್	ಗೊಬ್ಬರ
ಗಲ್ತಿ/ಗಲತಿ	ತಪ್ಪು
ಗೀತೋ	ಹೋದರೆ
ಚಿತೋ	ಚಿರತೆ
ಜೀವತೋ	ಬದುಕಿದ
ತಾಂತ್	ತಂತಿ, ಬಿಸಿ
ತೋತಿ	ನಿನ್ನಿಂದ
ಧೋತಿ	ದೋತುರ
ಪಕೋತೊ	ಮಾಗಿದ ಹಣ್ಣು
ಭಗತ್	ಪೂಜಾರಿ
ಮೂತ್	ಮೂತ್ರ
ವಾತ್	ಮಾತು
ಹಣೂತ್	ಮಂಗ
ವಗತ್	ಸಂದರ್ಭ

‘ದ’ ದಂತ್ಯ ಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ:

ಪದಾದಿ ‘ದ’ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ದ	ಕೋಡು
ದಸೇಕ್	ಸ್ವಲ್ಪ
ದಲೇರ್	ಮನಸ್ಸಿನ
ದಕೇರ್	ನೋವಿನ
ದಕಾ	ತೋರಿಸು
ದಕಾಳ್	ಕಾಣಿಸು
ದಂಡಾ	ಕೋಲು
ದಟಾ	ದಾಟಿಸು
ದಡಿಯಾ	ಗುಡ್ಡ
ದಗ್ಗಿ	ಸೆಕೆ, ಧಗೆ
ದಖೇಲ್	ನೂಕು
ದಯಾಳು	ಕರುಣಿಕ
ದಾದಾ	ಅಜ್ಜ
ದಾಂಡಾ	ದಂಟು
ದಾಡ್	ದಿನ

ಪದಮಧ್ಯ ‘ದ’ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅದರಕ್	ಶುಂಠಿ
ಅದಲೀ	ಸೇರು
ಅಂದಾಜೋ	ಅಂದಾಜು
ಉಂದಾಳೋ	ಬೇಸಿಗೆಕಾಲ
ಊಂದರ್	ಇಲಿ
ಗದ್‌ಗೋಲಿ	ಕಚಗುಳಿ
ಗದಡಿ	ಕತ್ತು
ಖಾದೇಜೆರ್	ತಿಂದವರ
ಗದ್‌ಗೋಲಾ	ಮುದ್ದಾಗಿರುವ
ಚಣಾರ್‌ದಾಳ್	ಕಡ್ಲೆಬೇಳೆ

ತಕ್ಸೀರ್	ಕರ್ಮ, ಹಣೆಬರಹ
ದೂದೇರ್‌ವಚ್	ಹಾಲಿನ ಮಧ್ಯ
ವದಾಯಿ	ದೀಕ್ಷೆ
ವಾಂದರ್	ಮಂಗ
ಹರದೇಕರ್	ಯೋಚಿಸು
ಸಾರಿದಾಡೋ	ದಿನವಿಡಿ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ದ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆದ್ಮಿ	ಮನುಷ್ಯ
ಆಂದೋ	ಕುರುಡ
ಊಂದ್	ಕೆಳಮುಖ
ಕರಮಂಧ್	ಕವಳೆಕಾಯಿ
ಕಾಂದಾ	ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡೆ, ಗಂಟಲು
ಗೊದ್	ದತ್ತು
ಚಾಂದಿ	ಬೆಳ್ಳಿ
ಚೋದ್	ಸಂಬೋಗಿಸು
ದಾದಿ	ಅಜ್ಜಿ
ದಾದಾ	ಅಜ್ಜ
ಬಳದ್	ಎತ್ತು
ಬದ್ನಾ	ಹಗ್ಗ
ಬಾಂದ್	ಕಟ್ಟು
ಮರದ್	ಗಂಡಸು
ಮರ್ದಾ	ಹೆಣ
ವಿರೋದ್	ವಿರೋಧಿಸು
ಸೀದಾ	ನೆಟ್ಟನೆ
ಸಾದರಿ	ಚಾಪೆ
ಪೇದಾ	ಹುಟ್ಟು
ಫಂದೋ	ನೇಣು
ಪಾದ್	ಹೊಸು

‘ಟ’ ಇದು ಮೂರ್ಧನ್ ಅಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ:

ಪದಾದಿ ‘ಟ’ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಟಪಾರೋ	ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ಟಳೇನಿ	ತಪ್ಪಲ
ಟರ್‌ಬುಜಾ/ಟಬುಜಾ	ಕಲ್ಲಂಗಡಿ ಹಣ್ಣು
ಟಾಲ್	ಖಾಲಿ
ಟಕ್‌ಡಾ	ಬಟ್ಟೆತುಂಡು
ಟಮಾಟ್ಯಾ	ಟೊಮೆಟೊ
ಟಾಳ್	ಬೇರ್ಪಡಿಸು
ಟಾಂಗ್	ಕಾಲು
ಟಾಟೇಯ್ಯಾ	ಬೋಳುತಲೆ
ಟಕ್ಕರ್	ಅಪಘಾತ

ಪದಮಧ್ಯ ‘ಟ’ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಟಸೇ	ಎಂಟ್ನೂರು
ಹಾಟೇನ್	ಸಂತೆಗೆ
ಧಾಟೋಹಿಂಡ್	ವದ್ದಾಡು
ಪೇಟೇಮ್	ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ
ಕಾಂಟಾಮ್	ಮುಳ್ಳಲ್ಲಿ
ವಾಟೇರ್	ದಾರಿಯ
ಫೇಟಿಯಾ	ಲಂಗ

ಪದಮಧ್ಯ ‘ಟ’ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಊಟ್	ಏಳು
ಭೇಟ್	ಮುಖಾಮುಖಿ
ಆಟ್ಟೋ	ಹಿಟ್ಟು
ಹೂಂಟ್	ಒಂಟೆ
ಕಪ್‌ಟಿ	ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು
ಕಾಟ್	ಕಡಿ, ಕತ್ತರಿಸು
ಕಾಟೊ	ಮುಳ್ಳು

ಕಮಿಟಿ	ಸಮಿತಿ
ಬಾಟಿ	ರೊಟ್ಟಿ
ಖಾಟ್	ಚಟ್ಟು
ಗಟ್ಲಾ	ಗುಡ್ಡ
ಗಡ್ಲಿ	ಗೊಟ್ಟ
ಗಾಟ್	ಗಂಟು
ಗೋಟ್	ಅಂಚು
ಘಟಿ	ಬೀಸುವಕಲ್ಲು
ಘಂಟಿ	ಘಂಟೆ
ಚಾಟ್	ನೆಕ್ಕು
ಝಾಂಟೆ	ಸೆಂಟ
ದೀಟೋ	ನೋಡಿದ
ನಚೂಟ್	ಬಿಡದ
ನಟಾ	ನಾಟಿಸು
ನಾಟ್ನಾ	ಲಟ್ಟಣಿಗೆ
ಪೇಟ್	ಹೊಟ್ಟೆ
ಮಾಟಿ	ಗಂಡಸು
ಮೂಟಿ	ಹಿಡಿ
ರಿಂಟ್	ಸಿಂಬಳ
ವಟಾ	ಮೇಲೆತ್ತು
ವಾಟ್	ದಾರಿ
ಸೂಂಟಿ	ಹೊಕ್ಕಳು
ಹೇಟ್	ಕೆಳಗೆ
ಫೂಗಟ್	ಉಚಿತ
ಮೋಟೋ	ಹಿರಿಯ, ದೊಡ್ಡದು
ಪೋಟ್	ಗಂಟು
ಭಾಟಾ	ಕಲ್ಲು
ಪಾಟ್ಲಿ	ಹರಿತು

ಖಾಟ್	ಹುಳಿ
ಮಿಟೋ	ಸಿಹಿ
ಚೋಟಿ	ಜುಟ್ಟು
ಪೋಟಾ	ಸೆಗಣಿ
ವಾಟ್	ರಸ್ತೆ
ಕೋಟಾ	ಕೊಟ್ಟಿಗೆ
ಊಂಚೋ	ಮೇಲೆ

'ಡ' ಇದು ಮೂರ್ಧನ್ಯ ಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ:

ಪದಾದಿ 'ಡ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಡಂಗ್	ವರ್ತನೆ
ಡಕಾರ್‌ಮಾರ್	ಅಗಿಯುವುದು
ಡಗರ್‌ಗೋ	ಹೋದ
ಡಗರ್‌ಗೀ	ಹೋದಳು
ಡಾಂಯಿಲಾಗನ್	ಹತ್ತಿರ
ಡಾವ್	ಹಿರಿಯರು
ಡಾವ್‌ಟಾಂಗ್	ಎಡಗಾಲು
ಡಾಡಿ	ಗಡ್ಡ
ಡಾಂಗ್	ಕೋಲು
ಡಾಂಚ್	ಕೊಕ್ಕು
ಡಾಬ್, ದಾಬ್	ಮುಳುಗು
ಡಿಂಗ್‌ರೋ	ಗುದ್ದಿ
ಡಪ್‌ಡಾ	ಹಲಿಗೆ, ವಾದ್ಯ
ಡಳೊ	ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಡ' ಕಾರ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅಂಗ್‌ಡ್ಯಾರ್	ಮೊದಲಿನ
ಆಡ್‌ಪಡ್‌ಗಿ	ಅಡ್ಡಬಿದ್ದಳು
ಕಡ್‌ಬಿ	ಸೊಪ್ಪು, ಕಳಕಿ
ಕಡ್‌ಪಾತಳಿ	ಸಣ್ಣನಡು

ಕೋಡಿಯಾ	ಕುಷ್ಟರೋಗಿ
ಘುಡಿಯಾ	ಕೊಡ
ಛೋಡ್‌ಕಾ	ಸಿಪ್ಪೆ
ಝುಡಗೋ	ಉದುರಿತು
ತಡಕೋ	ಬಿಸಿಲು

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಡ' ಧ್ವನಿಮಾ :

ಇಂಡ	ಮೊಟ್ಟೆ
ಅಖಂಡ್	ಇಡಿಯಾದ
ಅನಘಡ್	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ
ಅಗ್ಗನ್‌ಗಾಡಿ	ರೈಲುಗಾಡಿ
ಅಂಬಾಡಿ	ಪುಂಡಿ
ಅರೆಂಡ್	ಔಡಲು
ಉತಡು	ಮೊಳಕಾಲು
ಆಕಾಡ್	ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳು
ಆಂಕಿರ್‌ರಾಡ್	ಮಾಯವಾಗು
ಕಾಡ್	ತಗೆ
ಒಡಾ	ಹೊದಿಸು
ಕಡಿ	ಕಹಿ
ಬೂಂಬ್‌ಡಿ	ಬೊಬ್ಬೆ
ಗರ್‌ಬಡ್	ಆತುರ
ಕಾಕಡೀ	ಸೌತೆಕಾಯಿ
ಗಂಗೋಡಾ	ಉಣ್ಣೆ
ಗಡ್	ರಾಜ್ಯ
ಗಾಂಡ್	ಮುಕಳಿ
ಗಾವಡಿ	ಆಕಳು
ಗೊಂಗ್‌ಡಿ	ಕಂಬಳಿ
ಘುಮಂಡ್	ಗರ್ವ
ಗೊಡಿ	ಗೋಡೆ

ಚಡ್	ಹುತ್ತು
ಛೇಂಡಿ	ನೇಳು
ಜಡ್	ಬೇರು
ಜಾಂಗಡ್	ಸಾಕುಮಗ
ಜೋಡ್	ಜೋಡಿಸು
ದಾಡ್	ದಿನ
ಧೂಡ್	ಮಣ್ಣು
ಪಡ್	ಬೀಳು
ಪುಚಡಿ	ಬಾಲ
ಫೋಡ್	ಹೊಡೆದುಹಾಕು
ಭಂಜಾಡ್	ಚುಚ್ಚು
ಭಾರ್‍ಕಾಡ್	ಹೊರಗಡೆ
ಭೀಂಡಾ	ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ
ಮಾಂಡ್	ಗಂಜಿ
ರಾಂಡ್	ರಂಡೆ
ರೇಡ	ಸುಳ್ಳು
ಲಕಡೀ	ಕಟ್ಟಿಗೆ

‘ಚ’ ಇದು ತಾಲವ್ಯ ಅಘೋಷ ಅನುಸರ್ಘ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ:

ಪದಾದಿ ‘ಚ’ ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಚರಾ	ಮೇಯಿಸು
ಚಟ್ಕಿ	ಕಾಲುಂಗುರ
ಚಮಕಾ	ಗದರಿಸು
ಚರ್ಮಟಡಿ	ಗುಲಗಂಜಿ
ಚಣಾ	ಕಡ್ಲೆ
ಚಡ್	ಹತ್ತು
ಚಪಜ್	ಸುಮ್ಮನೆ
ಚರ್‍ಕೊ	ಖಾರ
ಚಮಕ್	ಮಿಂಚು, ಹೆದರು, ಕಾಂತಿ

ಚಡಾ	ಏರಿಸು
ಚಕ್ಕರ್	ಸುತ್ತುವರಿಕೆ
ಚರಣೇಮ್	ಪಾದಸೇವೆ
ಚಪ್ಪಲ್	ಚಪ್ಪಲಿ
ಚಲ್ಕ್ಯೋಡಿ	ಗುಬ್ಬಿ
ಚಾವಜಕೋ	ಬಯಸಿದ್ದು
ಚಗ್	ತಿನ್ನು, ಹೀರು

ಪದಮಧ್ಯ 'ಚ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ:

ಅಡ್‌ಚಣ್	ಅಡಚಣೆ
ಆಂಚಳ್	ಮೊಲೆ
ಅಚಾರ್	ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ
ಉಚ್	ಎತ್ತರ
ಕಚನಿ	ಹಾದರಗಿತ್ತಿ
ಕಾಂಚಳಿ	ಕುಪ್ಪಸ
ಕಚರೋ	ಕಸ
ಕಾಚಗ್	ಕಜ್ಜುಗ
ಕಿಚಡಿ	ಕೆಸರು
ಖಾರಿಮಾಚಳಿ	ಉಪ್ಪುಮೀನು
ಝಾಡ್‌ಚಡ್	ಮರಹತ್ತು
ನಚೂಟ್	ಬಿಡದ
ಧಚ್‌ಕೋ	ಘಾತ
ಪಚೆಡ್ಯಾರ್	ಆಮೇಲಿನಿಂದ
ಪುಚಡಿ	ಬಾಲ
ಬಚಾಯೇವಾಳೊ	ಕಾಪಾಡುವವನು
ಲಂಚೂಂಗ್	ತೂಗು, ತೂಗಾಡು
ವೇಚಣು	ಮಾರ್ಬೇಕು

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಚ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಚೋ	ಒಳ್ಳೆಯ
ಕಾಚ್	ಗಾಜು

ವಿಂಚು	ಚೇಳು
ಸೋಚ್	ಯೋಚಿಸು
ಪಾಂಚ್	ಐದು
ಪಾಂಗರ್‌ಗೋಚ್	ಚಿಗುರಿದ
ಪಾಚ್	ಹಿಂದೆ
ಪೂಂಚ್	ಕೇಳು
ಪಡಚ್	ಬೀಳುವುದು
ಪಚ್	ಆಮೆ
ಭರಾಗಿಚ್	ತುಂಬಿದೆ
ಬಚ್	ಉಳಿ
ಬಗಿಚಾ	ತೋಟ
ಬಿಚ್ಚಿ	ಮೊಲೆ
ಬಾಚಿ	ಬಾಚಿ
ಮುಚ್ಚೆ	ಮೀಸೆ

'ಜ' ಇದು ತಾಲ್ ಘೋಷ ಅನುಸರ್ಘ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ

ಪದಾದಿ 'ಜ' ಕಾರ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಜಮಾಯಿ	ಅಳಿಯ
ಜಮಣ್‌ಟಾಂಗ್	ಬಲಗಾಲು
ಜಡೇಲಗು	ಬೇರುಸಹಿತ
ಜತನ್‌ಕರ್	ಗೌಪ್ಯಮಾಡು
ಜನಸ್	ವಸ್ತು
ಜನಾವರ್	ಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿ
ಜಮಣ್	ಬಲಭಾಗ
ಜವಾಂಡಾ	ನೊಗ
ಜಲ್ದಿ	ಬೇಗ
ಜಮಾಕರ್	ಸಂಗ್ರಹಮಾಡು
ಜಗ್‌ಲಾ	ಅಂಗಿ
ಜಪಾಡ್	ಬಚ್ಚಿಡು

ಜಂಗ್	ಯುದ್ಧ
ಜಂಗಲಿ	ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿ
ಜಪ್‌ಜೋ	ಅಡುಗು
ಜನ್ಮೇರ್‌ಜಾಗ್	ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಜ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅಜ್‌ಮೊ	ಅಜ್ಜಾನಕಾಳು
ಆಜ್‌ಜ್	ಇವತ್ತೆ
ಆಜ್‌ಮಾಣು	ಅಜಮಾಯಿಸು
ಆಜೋಕ್	ಬರಹೇಳು
ಆಜೋ	ಬಾ
ಏಕಜ್‌ಬಾರ್	ಒಂದೆಸಲ
ಖಜಾನೋ	ಬೊಕ್ಕಸ
ಖಜಾ	ಉಜ್ಜು
ಗಾಜರ್	ಗಜ್ಜರಿ
ಗಾಜ್	ಅಣಬೆ
ಗಜ್‌ರಾ	ಗಜ್ಜುಗ
ಜೇರ್‌ಜೇನ್	ಅವರವರಿಗೆ
ದುಜರೋ	ನಡುಗು
ಪುಜಾಕಿದೋ	ಪೂಜೆಮಾಡಿದ
ಬೋಜಾಯಿ	ಅತ್ತಿಗೆ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಜ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಜ್‌ಜ್	ಇವತ್ತೇ
ಅಜಿ	ಮತ್ತೆ
ಆಜೋ	ಬಾ
ಖಾಯೆಜಾ	ತಿಂದುಹೋಗು
ಚಪಜ್	ಸುಮ್ಮನೆ
ತೇಜಿ	ಕುದುರೆ
ದಾಸಜೋ	ಓಡಿಹೋಗು

ನಾರಾಜ್	ಉದಾಸೀನತೆ
ಭಾಜಿ	ಸೊಪ್ಪು
ಬೇಜೋ	ಮೆದಳು
ರಾಜಿ	ಸ್ನೇಹ
ರಾಜಾ	ಅರಸ
ರೇಜಾ	ಉಳಿ
ಲಾಗ್ಗಿಜ್	ಹತ್ತಿದೆ
ಲೇಜೋ	ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು
ವಜಾ	ಭಾರಿಸು
ವತ್‌ರಾಜ್	ಅಷ್ಟೇ
ವೇಜ್	ತೂತು
ಸಾಂಜ್	ಸಾಯಂಕಾಲ
ಸೇಜ್	ಎಲ್ಲಾ
ಭೂಂಜ್	ಸುಡು
ಖಜಾ	ತುರಿಕೆ

'ಕ' ಇದು ಕಂಠ್ಯ ಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ:

ಪದಾದಿ 'ಕ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಕ	ಹೇಳು
ಕಚ್‌ನಿ	ಹಾದರಗಿತ್ತಿ
ಕಣದೊರಾ	ಉಡುದಾರ
ಕಸ್‌ಳಾತ್	ಯೋಗಕ್ಷೇಮ
ಕರಾರ್	ಕನ್ಯಾ ಶುಲ್ಕ
ಕಸ್ಸೆ	ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಗಡಸಾದ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಆಭರಣ
ಕಳಜೋ	ಪಿತ್ತಕೋಶ
ಕರಾಡೋ	ಒಡ್ಡು, ಕೊನೆ
ಕರ್	ಮಾಡು
ಕಮಾಯಿ	ಲಾಭ

ಕಡಿ	ಕಹಿ
ಕರಾಮತಿ	ಕುಶಲ
ಕಪಟಿ	ಮೋಸಗಾರ
ಕನ್	ಹತ್ತಿರ
ಕಬೂತರ್	ಪಾರಿವಾಳ
ಕಸನಾ	ಕುಡುಗೋಲು, ಹಗ್ಗ
ಕಸೇನ್	ಏಕೆ
ಕರ್ಮಂದ್	ಕವಳೆಹಣ್ಣು
ಕರ್ಲೇನ್	ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಕಸೋಟಿಯಾ	ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೈಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಕವಡೆ ಸರ
ಕತರ್	ಕತ್ತರಿಸು
ಕಠಾಳೋ	ಬೇಸರ
ಕಪ್ಡಾ	ಬಟ್ಟೆ
ಕಚರೋ	ಕಸ
ಕಳ್ತಾ	ಜ್ಞಾನಿ
ಕಪಟಿ	ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು
ಕರಲೇಣು	ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು
ಕಲ್ಡೋಥಟ್	ಗಟ್ಟಿಯಾದದ್ದು
ಕನ್ನಾಭೀ	ಯಾವಾಗಲು
ಕಮಳ	ಕಮಲ
ಕನೆರೊ	ಆಪ್ತ
ಕಡ್ಬಿ	ಸೊಪ್ಪು, ಕಳಕಿ
ಕಸ್ಕಸ್	ಗಸಗಸೆ
ಕರುಂಜಣ	ಕೊರವಂಜಿ
ಕವದ್	ಒಗಟು
ಕತ್ತ	ಎಲ್ಲಿ
ಕನ್	ಹತ್ತಿರ

ಕನ್ನಾ	ಯಾವಾಗ
ಕತ್ರಾ	ಎಷ್ಟು
ಕಡ್	ಸೊಂಟ
ಕಪಾಳೋ	ಹಣೆ
ಕರ್‌ಗೋ	ಮಾಡಿಹೋದ
ಕತ್ತಿಜ್	ಎಲ್ಲಿಯು
ಕಸೇರೋ	ಎಂತಹದು
ಕಮ್‌ಜೋರಿ	ಕೊರತೆ
ಕಪ್ಪಿ	ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು

ಪದಮಧ್ಯ 'ಕ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ವಕಡ್	ಕಿತ್ತು
ಆಕೇರ್‌ಝಾಡ್	ಎಕ್ಕೆಯ ಗಿಡ
ಆಕಾಡ್	ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳು
ಎಕ್ಲೋಥ	ಒಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ
ಕಮ್‌ಕರ್	ಕಡಿಮೆಮಾಡು
ಕಾಕ್‌ರಿ	ಚಕಮಕಿಕಲ್ಲು
ಕಾಕ್‌ರಾ	ಹಳ್ಳ
ಕಾಕ್‌ಡಿ	ಸೌತೆಕಾಯಿ
ಕಿರ್‌ಕಿಂಡೋ	ಡೊಣ್ಣೆಕಾಟ
ಕುಕ್‌ಡಿ	ಕೋಳಿ
ಕುಕ್‌ಡೋ	ಹುಂಜ
ಕೊಕ್‌ಡಿ	ಗೋಡಂಬಿ
ಚಕ್ಕರ್	ತಲೆತಿರುಗು
ಚಿಂತಾಕರ್	ಚಿಂತಿಸು
ಚೋರಿಕರ್	ಕಳ್ಳತನ
ಪಕಡ್	ಹಿಡಿ
ಜತನ್‌ಕರ್ನು	ಗೌಪ್ಯವಾಗಿಡು
ಜಕೋಣ್	ಅಲೆಗಳು

ಟೋಕ್ನೋ	ರಂಜಣಗಿ
ಡಕಾರ್‌ಮಾರ್	ಅಗಿಯುವುದು
ಡೋಕರಿ	ಮುದುಕಿ
ಡೋಕರಾ	ಮುದುಕ
ಢಾಕಣಿ	ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆ
ತಕ್‌ಲೀಪ್	ತೊಂದರೆ
ತಾಕ್‌ಡೀ	ತಕ್ಕಡಿ
ದೇಕೋಕರ್	ನೋಡುತ್ತಿರು
ನಕ್‌ಲಿ	ನಕಲು

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಕ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅದರಕ್	ಶುಂಠಿ
ಅಡ್‌ಕಾ	ಸಿಗಿಸು
ಏಕಾಕಿ	ಒಕ್ಕಣ್ಣು
ಓಳಕ್	ಗುರುತಿಸು
ಕಾಚಕ್	ಕಜ್ಜುಗ
ಕೊಯಿಕೋ	ಯಾವನೊ
ಖಂಡ್‌ಹಾಕು	ಬಾಗಹಾಕು
ಖಾರಕೇ	ಉತ್ತತ್ತಿ ಹಣ್ಣು
ಚಮಕಾ	ಗದರಿಸು
ಚೋಕೋ	ರಂಗೋಲಿ
ಛಣ್‌ಕೊ	ಸಿಂಪಡಿಸು
ಜೀತೇರಸಾಕಿ	ಗೆಲ್ಲುವ ಕತೆ
ಝೂಟಕ್	ಕೇರುವ ಮರ
ಠೋಕ್	ಹೊಡೆ, ಬಡಿ
ಢೋರಕ್ಯಾ	ದನಕಾಯುವ
ತಡಕೊ	ಬಿಸಿಲು
ತೀಕ್	ತುದಿ
ಥೂಕ್	ಉಗುಳು

ದಸೇಕ್	ಸ್ವಲ್ಪ
ದೇಕ್	ನೋಡು
ನಕ್	ಉಗುರು
ನಾಕ್	ಮೂಗು

'ಗ್' ಇದು ಕಂಠ್ಯ ಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ:

ಪದಾದಿ 'ಗ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಗದಿ	ಹೆಣ್ಣು ಕತ್ತೆ
ಗದ್ಧಾ	ಕತ್ತೆ
ಗದಡಿ	ಕತ್ತು
ಗಲ್	ನುಂಗು
ಗರ್‌ಬಡ್	ಆತುರ
ಗಣ್	ಎಣಿಸು
ಗಂಜಿ	ಗಂಜಿ
ಗಟಾರ್	ಚರಂಡಿ
ಗಲೀಜ್	ಕೊಳಕು
ಗಮಾಜಿಕೋ	ಕಳೆದುಹೋದ
ಗದಿಯಾವಾಗ್	ಚಿರತೆ
ಗರಮೀ	ಸೆಕೆ
ಗರಾಣ್	ಗ್ರಹಣ
ಗದ್‌ಗೋಲಿ	ಕಚಗುಳಿ
ಗರ್ವ	ಅಹಂಕಾರ
ಗಲತಿ	ತಪ್ಪು
ಗಯಿಪ್	ಮರೆಯಾಗು
ಗಲ್‌ವಾಣಿ	ಬೆಲ್ಲದ ಸಾರು
ಗಂಗೋಡಾ	ಉಣ್ಣೆ
ಗರೀಬ್	ಬಡವ
ಗಳೋ	ಕೊರಳು
ಗಟ್ಟಾ	ಬೆಟ್ಟ

ಗಟ್ಲಿ	ಗೊಟ್ಟಿ
ಗಪ್ಯಾ	ಸಿಕ್ಕಾಕೊ
ಗಡ್	ರಾಜ್ಯ
ಗಡ್ಡಾ	ಗಡ್ಡೆ
ಗರ್ರಾ	ಮಾಂಸ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಗ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅಂಗಾರ್	ಬೆಂಕಿ
ಅಂಗೊಳೋ	ಸುಂಟರಗಾಳಿ
ಅಂಗೂಟಾ	ಹೆಬ್ಬೆರಳು
ಅಜ್‌ಗರ್	ಹೆಬ್ಬಾವು
ಆಂಗಳಿ	ಬೆರಳು
ಆಂಗೇರೊ	ಮುಂಭಾಗ
ಕಾಗ್‌ಲಾ	ಕಾಗೆ
ಗಂದಗೋಲಿ	ಕಚಗೊಳಿ
ಘಾಗರೋ	ಲಹಂಗ
ಜಗಲಾ	ಅಂಗಿ
ಜಾಂಗಡ್	ಸಾಕುಮಗ
ಧಗಡ್	ಮಿಂಡ
ನಂಗರ್ರೀ	ಊರು
ನಾಗಸಾಪ್	ನಾಗರಹಾವು
ನಾಗರ್	ನೇಗಿಲು
ಬಗರ್	ಇಲ್ಲದ
ಭಗವಾನ್	ಭಗವಾನ
ಲಗಾತಾರ್	ನಿರಂತರವಾಗಿ
ಲಾಗಟ್	ಹತ್ತಿದೆ
ಲಗಾಡ್	ಹಚ್ಚು
ಲಂಗಾವಣ್	ಸಾರು
ವೇಂಗಣ್	ಬದನೆಕಾಯಿ

ಪಾಂಗರ್‌ಗೋಚ್	ಚಿಗುರಿದ
ಪುಗಡಿ	ಪಗಡೆಯಾಟ
ಬಗಾಯಿ	ಆಕಳಿಸು
ಬಂಗ್ಲಾ	ಕೊಕ್ಕರೆ
ಬಂಗಡೀ	ಬಳೆ
ಸಂಗತ್	ಸ್ನೇಹ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಗ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಂಗ್	ಮೊದಲು
ಕರ್‌ಗೋ	ಮಾಡಿಹೋದ
ಗದಿಯಾವಾಗ್	ಚಿರತೆ
ಥೂಂಗಾ	ಚುಂಗ
ಜಾಗಾ	ಅಂಗಳ
ಝಿಂಗಾ	ಸಿಂಗಡಿ
ಡಗರ್‌ಗೋ	ಹೋದ
ಡಗರ್‌ಗೀ	ಹೋದಳು
ಡಾಂಗ್	ಕೋಲು
ದಗ್ಗಿ	ಸೆಕೆ, ಧಗೆ
ದೇಣಗಿ	ಕೊಡುಗೆ
ನವಗೋ	ಬಾಗಿದ
ಭಳಗೋ	ಸೇರಿದ
ಮಾಂಗ್	ಬೇಡು
ಮಾಂಗಿ	ಬೇಡಿದಳು
ಮುಂಡಾಗ್	ಮುಂದುಗಡೆ
ಲಂಚೂಂಗ್	ತುಗಾಡು
ರೇಗಿ	ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳು
ಲಾಗ್	ತಾಗು
ವೇಗಿ	ಆಯಿತು
ಸುಗ್ಗಿ	ಸುಗ್ಗಿ

ಸಿಂಗ್	ಕೊಂಬು
ಸಾರಂಗೀ	ತಂತಿವಾದ್ಯ
ಹೂಗೋ	ಹುಟ್ಟು
ಪಾಗ್ಡೀ	ರುಮಾಲು
ಬಳಗೋ	ಸುಟ್ಟುಹೋಯಿತು
ಬುಂಗಾ	ಬುಗ್ಗೆ
ವಾಗ್	ಹುಲಿ

'ಮ' ಇದು ಉಭಯೋಷ್ಟ್ಯ ಅನುನಾಸಿಕ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ:

ಪದಾದಿ 'ಮ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಮ	ನಾನು
ಮತ್ರೋೀ	ಒಕ್ಕಟ್ಟು
ಮರದ್	ಗಂಡಸು
ಮರೇನಿ	ಸಾಯಲು
ಮಡಕ್	ಮಡಿಕೆ
ಮರಣ್	ಸಾವು
ಮಲನ್	ಕೂಡಿ
ಮದತ್‌ಕರ್	ಸಹಾಯಮಾಡು
ಮಳೋತೊ	ಸಿಕ್ಕರೆ
ಮರ್ಗೋೀಜನ್ನಾ	ಸತ್ತಾಗ
ಮಳೇನಿ	ಸಿಗಲ್ಲ
ಮರ್ದಾ	ಹೆಣ
ಮಾಂಗ್	ಬೇಡು
ಮಳಚ್	ಸಿಗುತ್ತದೆ
ಮಸಾಲೊ	ಮಸಾಲೆ
ಮಾ	ಅತ್ತೆ, ತಾಯಿ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಮ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಉಗಮಣ್	ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು
ಆಂಕಿಮಿಚ್	ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚು

ಕಮಾರ್	ರತ್ನಪಕ್ಷಿ
ಕಮಳ್	ಕಮಲ
ಕಾಮಶ್ಯಾ	ನಾಯಿ
ಪಾಮಣೇ	ಬೀಗತಿ
ಕಾಮ್	ಕೆಲಸ
ಕಿಮ್ಮತ್	ಬೆಲೆ
ಖಾರಿಮಾಚಳಿ	ಉಪ್ಪುಮೀನು
ಘಮಂಡ್	ಅಹಂಕಾರ
ಚರ್ಮಟಡೀ	ಗುಲಗಂಜಿಯಬೀಜ
ಚಮಕ್	ಹೊಳಪು
ಜಮಾಯಿ	ಅಳಿಯ
ಜಮಣ್‌ಟಾಂಗ್	ಬಲಗಾಲ
ಜಾಮಾ	ಹೊಗೋಣ
ಜಮಾಕರ್	ಸಂಗ್ರಹಮಾಡು
ಜಾಮಣ್	ಮಜ್ಜಿಗೆ
ತಮಾಕು	ತಂಬಾಕು
ದಾಮ್	ದುಡ್ಡು
ದೇಮೇಲ್	ಕೊಟ್ಟುಕಳುಹಿಸು
ದಾಮಣಾ	ಕೆರೆಹಾವು
ನರಮೀವಾತೆ	ನಯವಾದಮಾತು
ನಾಮಛೇನಿ	ಹೆಸರಿಲ್ಲ
ಸಮಜ್	ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು
ಸಮುಂದರ್	ಸಮುದ್ರ
ಸಾಮಾನ	ಸಲಕರಣೆ
ಝುಕ್‌ಮಾರ್	ಗುಲಾಮಗಿರಿ
ಪಾಮಣೋ	ನೆಂಟ
ಬೈಮಾನ್	ಅನ್ಯಾಯ
ಭಾಟಾಮಾರ್	ಕಲ್ಲುಹೊಡೆ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಮ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅಜ್‌ಮೋ	ಅಜ್ಞಾನಕಾಳು
ರಮಾ	ಆಡೋಣ
ಕಿಮ್	ಎಲ್ಲಿಗೆ
ಓಮ್	ಅದರಲ್ಲಿ
ದೇವಳೇಮ್	ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ
ಕಾಂಕೇಮ್	ಬಗಲಲ್ಲಿ
ಪಾಟಲಿಮ್	ಉಡಿಯಲ್ಲಿ
ಗೋಮ್	ಜರಿ
ಜಾಮಾ	ಹೋಗೋಣ
ತಮ್	ನೀವು
ವಾತೇಮ್	ಮಾತಿನಲ್ಲಿ
ಸೋಬ್‌ತೇಮ್	ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ
ಆಮ್ಲಿ	ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು

* **'ನ' ಇದು ದಂತ್ಯ ಅನುನಾಸಿಕ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ:**

ಪದಾದಿ 'ನ' ಅನುನಾಸಿಕ ಧ್ವನಿಮಾ :

ನರೇಣೂ	ಇರಬಾರದು
ನಚೂಟ್	ಬಿಡದ
ನಸಲ್ಡೋ	ಭಂಡ
ನವೋ	ಹೊಸದು
ನಹಣ್	ಕರಗಲಾರ
ನರಮೀವಾತೆ	ನಯವಾದ ಮಾತು
ನದೇಕ್ಣು	ನೋಡಬಾರದು
ನಂದಿ	ನದಿ
ನಜರ್	ದೃಷ್ಟಿ
ನಂಬ್ಣು	ನಂಬು
ನಣದ	ಅತ್ತಿಗೆ
ನಂಗರಿ	ನಗರ, ಊರು

ನಗಾರ್	ನಗಾರಿ
ನರಮ್	ಮೃದುವಾದ
ನಂಗಾವಣ್	ಸಾರು
ನವಲೇರಿ	ಮದುಮಗಳು
ನಸಾಬ್	ಪಂಚಾಯತ
ನಸ್	ನರ
ನಕ್	ಉಗುರು
ನಟಾ	ನಾಟಿಸು
ನಂಜರ್	ಕೆಟ್ಟದೃಷ್ಟಿ
ನಲ್ಡಿ	ಗಂಟಲು
ನವಗೋ	ಬಾಗಿದ
ನಕಲಿ	ನಕಲು
ನಚೋ	ಹಿಂಡು
ನಾನಿ	ಅವ್ವ
ನಾಣಕಿ	ಸಣ್ಣದು
ನಾನಾ	ಅಪ್ಪ
ನಾಕ್	ಮೂಗು

ಪದಮಧ್ಯ 'ನ' ಅನುನಾಸಿಕ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅನ್‌ಮಾನ್	ಅನುಮಾನ
ಅನ್‌ಫಡ್	ಅಜ್ಞಾನಿ
ಅನ್ನೇಧನೇರಿ	ಸಿರಿಸಂಪತ್ತು
ಆನ್	ಬಂದು
ಆನಾ	ಆಣೆ
ಇನಾಮ್	ಬಹುಮಾನ
ಬಾವನ್‌ಪಾಡಾ	ಲಂಬಾಣಿ ಗೋತ್ರಗಳ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು
ಜತನ್‌ಕರ್	ಜೋಪಾನಮಾಡು
ಜನಾವರ್	ಹಾವು

ತೀನ್‌ಕಡಿ	ಮೂರುಸಾಲು
ದನೇರಿಯಾ	ನುಸಿ
ದಾನೇರ್‌ದಾಣಾ	ಅನ್ನದಕಾಳು
ನೌಮೀನಾರೋ	ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳದವನು
ಬಸ್‌ನೂರು	ವಾಸನೆಯ
ಭಾನಾಮತಿ	ಮಾಟಮಂತ್ರ
ಭೇನೊಯಿ	ಬಾವ
ಮಾನೇನ್	ಮಾನಕ್ಕೆ
ಮಾಂಗನ್‌ಖೋ	ಬೇಡಿತಿನ್ನು
ರಾನೇಮ್	ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ
ರಾನ್‌ಸೂರ್	ಕಾಡುಹಂದಿ
ರಾನ್‌ಬೊಕ್ಕ	ಕಾಡುಬೆಕ್ಕು
ಹೋಟೋ	ವಾಂತಿಮಾಡು
ಹಮನೂನ್	ನಮಗೆ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ನ' ಅನುನಾಸಿಕ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆನಾ	ಆಣೆ
ಅನ್	ಆಹಾರ
ಮೀನಾ	ತಿಂಗಳು
ಅನ್‌ಮಾನ್	ಅನುಮಾನ
ಆನ್	ಬಂದು
ಕಚನಿ	ಹಾದರಗಿತ್ತಿ
ಕನ್	ಹತ್ತಿರ
ಕಸ್‌ನಾ	ಕಡಗೋಲುಹಗ್ಗ
ಕರ್ಲೇನ್	ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಕನಿ	ಹೇಳು
ಕನ್ನಾ	ಯಾವಾಗ
ಕಾನ್	ಕಿವಿ
ಕಸೇನ್	ಏಕೆ

ಕಾಡನ್	ತೆಗೆದು
ಪೇನಾ	ಗತಕಾಲ
ಕೋನಾ	ಮೂಲೆ
ಕೇನ್	ಯಾರಿಗೆ
ಖಾಯೇನ್	ತಿನ್ನುವಗೋಸ್ಕರ
ಖಾನ್ದಾನ್	ವಂಶ
ಗ್ಯಾನ್	ಜ್ಞಾನ
ಘಾಲೇನ್	ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ
ಚಡೇನಿ	ಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ
ಚಾರಾನಾ	ನಾಲ್ಕಾಣೆ
ಚುನ್ನೊ	ಸುಣ್ಣ
ಚೈನಾ	ಚೈನು
ಛಾಣ್	ಸೋಸು
ಜಾನ್	ಪ್ರಾಣ
ಜೂನೋ	ಹಳೆಯದು
ಡೂಬನ್	ಮುಳಗಿ
ತೀನ್	ಮೂರು
ತಿಘನಿ	ಕೂರಗಿ
ತೂಟ್	ಮುರಿ
ತೊನ್	ನಿನಗೆ
ದವಾಖಾನೋ	ಆಸ್ಪತ್ರೆ
ದುಸ್ಮನ್	ಶತ್ರು
ಧಾನ್	ಕಾಳು, ಅನ್ನ
ಧೋನ್	ಒಗೆದು
ನಾನಿ	ಅವ್ವ
ನಾನಾ	ಅಪ್ಪ
ನಾಮಛೇನಿ	ಹೆಸರಿಲ್ಲ
ನೌ	ಒಂಬತ್ತು

ಪಾನ್	ಎಲೆ
ಭಳನ್	ಕೂಡಿ, ಸೇರಿ
ಬಳನ್	ಸುಟ್ಟಿರುವುದು, ಸುಟ್ಟಿ
ಭೇನ್	ಅಕ್ಕತಂಗಿ
ಜನ್ನಾ	ಆವಾಗ
ಮಾನೇನ್	ಮಾನಕ್ಕೆ
ರಂಜನ್	ಹಂಡೆ
ವತನ್	ವಾಸಸ್ಥಳ
ಸನ್	ಹಬ್ಬ
ಸಾಮಾನ	ಸಲಕರಣೆಗಳು
ಸೋರನ್	ಸವರು
ಸೋನೋ	ಬಂಗಾರ
ಸುನೋ	ಶೂನ್ಯ
ಪಶಿನಾ	ಬೆವರು

∗ 'ಣ' ಇದು ಮೂರ್ಧನ್ಯ ಅನುನಾಸಿಕ ಧ್ವನಿಮಾ ಇದು ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ :

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಣ' ಅನುನಾಸಿಕ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಣು	ಬರಬೇಕು
ಕರ್ಣು	ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು
ಆಪಣ್	ನಮ್ಮದು
ಉಗ್ಮಣ್	ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು
ಕಾಣೋ	ಜೋಳದ ತೆನೆಗೆ ಬರುವ ಒಂದು ರೋಗ
ಕರುಂಜಣ್	ಕೊರವಂಜಿ
ಝೋಣ್ಣಾ	ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಚೀಲ
ಧಾಮಣಾ	ಕೆರೆಹಾವು
ನವಣ್	ನಮಸ್ಕಾರ
ಪಾಮಣೆ	ಬೀಗರು
ಖಣ್	ಹಚ್ಚೆ
ಖಾಣೋ	ಊಟ

ಗರಾಣ್	ಗ್ರಹಣ
ಗಲ್‌ವಾಣಿ	ಬೆಲ್ಲದಪಾನಕ
ಗುಜಾರಣ್	ಗೆಳತಿ
ಗಣ್ಣೋ	ಕಸೂತಿ ಹಾಕಿದ ವಿಶೇಷವಾದ ಹೊದಿಕೆ ವಸ್ತ್ರ
ಗಾಬಣ್	ಗೃಹಿಣಿ
ಗೋಣ್ಣಿ	ಹೆಂಡತಿ
ಘಣ್	ಹೆಚ್ಚು
ಚಣಾ	ಕಡ್ಲೆ
ಚಣ್ಣಾ	ಚೆಡ್ಡಿ
ಘಾಣೋ	ಗಾಣ
ಛಾಣ್	ಸೋಸು
ಜಾಮಣ್	ಮಜ್ಜಿಗೆ
ಝೀಣ್ಣಿ	ಕುಡುಗೋಲು / [illegible]
ಝೀಲಣಾ	ಮದುಮಗನ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ಚೀಲ
ಡೋರ್‌ಣಾ	ಸುರಿಗೆ
ದಖಣೋ	ಕಾಯಿಲೆ
ದಾಣಾ	ಕಾಳು
ದಾಮಣಾ	ಕೆರೆಹಾವು
ದೋಣಿ, ನಾವ್	ದೋಣಿ
ದೋರಣ್	ಸಿರಿಗೆ
ನಾಯ್‌ಕಣ್	ತಾಂಡದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನ ಹೆಂಡತಿ
ಪಾಲಣೋ	ತೊಟ್ಟಿಲು
ಪಾಮ್‌ಣೋ	ನೆಂಟ
ಪಾಣಿ	ನೀರು
ಮರಣ್	ಸಾವು
ರೇಣು	ಇರಬೇಕು
ಲಸಣ್	ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ
ಲೂಣಿ	ಬೆಣ್ಣೆ
ಲೇಣು	ತಗೋಬೇಕು

ಲಂಗಾಣ್	ಸಾರು
ವಾಂಜ್ಣಾ	ಹೋಳಿಹಬ್ಬದ ಶುಭ ಕಾಮನೆ
ವಿರೇಣಾ	ಸಹೋದರ
ವೀಣ್	ಆರಿಸು
ಸರಾಣ್ಯ	ತಲೆದಿಂಬು
ಸಾಣೋ	ಜಾಣ
ಹಣ್ಣಿ	ಜಿಂಕೆ
ಟೇಕ್ಣು	ಇಡು
ಫಣ್	ಹೆಡೆ

'ಸ್' ಇದು ಉತ್ರ್ಯ ಅಘೋಷ ಘರ್ಷ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ :

ಪದಾದಿ 'ಸ್' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಸಸ್ಯಾ	ಮೊಲ
ಸರ್ದಾರ್	ಸರದಾರ
ಸಭೂತ್	ಸಾಕ್ಷಿ
ಸತ್ಯಾನಾಸ್	ಹಾಳಾಗು
ಸಂಭೇಳಿ	ಹದ್ದು
ಸಕ್	ಸುಃಖ
ಸಂಗ್ತ	ಸ್ನೇಹ
ಸಗಟ್	ಸಗಟ
ಸರಾಪ್	ಶಾಪ
ಸಪಾರಿ	ಅಡಿಕೆ
ಸಣ್	ಸೆಣಬು
ಸಮ್	ಮೇಲ್ಮುಖ
ಸರಕ್	ಸರಿ
ಸಡ್	ಕೊಳೆ
ಸನ್	ಹಬ್ಬ
ಸಬ್ಬಳ್	ಹಾರಿ
ಸಳಕಮ್	ನೆಗಡಿ
ಸಮುಂದರ್	ಸಮುದ್ರ
ಸಸಿಯಾ	ಮೊಲ
ಸವಾರ್	ನಾಳೆ
ಸರ್ರಾ	ತೆನೆ

ಸದಾ	ನಿರಂತರ
ಸತಾ	ಪೀಡಿಸು
ಸಳೋಯಿ	ಮಾಂಸದ ಗಟ್ಟಿಸಾರು

ಪದಮಧ್ಯ 'ಸ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅಸೇತಿ	ಅಂತವರು
ಅಸ್‌ನಾನ	ಸ್ನಾನ
ಅಸೇಜ್	ಇಂತಹ
ಆಸರೋ	ಆಸರೆ
ಓಳಸೋಳ್	ಅಂಕುಡೊಂಕು
ಓರೇಸಾರು	ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ
ಕಸೋಟಿಯಾ	ಲಂಬಾಣಿ ಹೆಂಗಸರು ತೋಳುಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕವಡೆ ಸರ
ಕೆಸೇರೊ	ಯಾವುದರ
ಹಾಂಸಲಿ	ಸರಗಿ (ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಭರಣ)
ತರಸಳ್	ತ್ರಿಶೂಲ
ತೀಸ್‌ದಾಡ್	ಮೂವತ್ತು ದಿನ
ದಸೇಕ್	ಸ್ವಲ್ಪ
ದಾಸ್‌ಜೋ	ಓಡಿಹೋಗು
ದುಸ್‌ಮನ್	ಶತ್ರು
ದೂಸರೋ	ಬೇರೆಯ
ಬಸ್‌ನೂರು	ವಾಸನೆಯ
ಭರೋಸೇರ್	ಭರವಸೆಯ
ಭಸಕಾ	ಹೊಟ್ಟು
ಮಸ್ಕರಿ	ಕುಚೇಷ್ಟೆ
ಮಸಾಲೋ	ಮಸಾಲೆ
ವರ್‌ಸಾಳೋ	ಮಳೆಗಾಲ
ಸಸಿಯಾ	ಮೊಲ
ಸಸರ್	ಮಾವ, ಬೀಗರು
ಸಾಪ್‌ಸಪೊಳ್ಯಾ	ಎರೆಹುಳ
ಸೊಸ್ಕರ್	ದೀರ್ಘವಾದ ಆಲೋಚನೆ
ನಸಲ್ಯೋ	ಭಂಡ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಸ್' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಳಸ್	ಸೋಮಾರಿ
ಆಟಸೇ	ಎಂಟ್ನೂರು
ಆಸಾ	ಆಸೆ
ಆರಸಿ	ಕನ್ನಡಿ
ಕಸ್‌ಕಸ್	ಗಸಗಸೆ
ಕಸೋ	ಎಂತಹದು
ಕೊಣಸೋ	ಯಾವುದು
ಕೊಣಸ್	ಯಾವ
ಖಾಸಿ	ಕೆಮ್ಮು
ಖೀಸೋ	ಬಕ್ಕಣ
ಫುಸ್	ತಿಕ್ಕು
ಘುಸ್ಸಾ	ಸೆಂಟ
ಜನಸ್	ವಸ್ತು
ನಸ್	ನರ
ಭೇಂಸಿ	ಎಮ್ಮೆ
ರಸ್ಸೋ	ರಸ
ಲಾಪಸಿ	ಪಾಯಸ
ವಾಂಸ್	ವಾಸನೆ
ವರಸ್	ವರ್ಷ
ವಸ್	ಮಂಜು
ಸಸಿಯಾ	ಮೊಲ
ಮಸ್ಸೋ	ಕುರು
ವಾಂಸಿ	ತಂಗಳು
ವೀಸ್	ಇಪ್ಪತ್ತು

ಪದಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲ.

ಪದಾದಿ 'ಹ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಹಡಕಾ	ಎಲುಬು
ಹರ್‌ಕೇರಿ	ಸಿಕ್ಕಿದವರ
ಹರೇಗಾರ್	ಹಚ್ಚ ಹಸಿರು
ಹಸಾಬ್	ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ
ಹಣ್ಣಿ	ಜಿಂಕೆ

ಹಡ್ಕ	ಎಲುಬು
ಹಣ್‌ಜಾ	ಹಣೆಸು
ಹಕ್ಮತಿ	ಬುದ್ಧಿವಂತ
ಹರ್‌ಕೊಯಿ	ಅಪರಿಚಿತ
ಹರ್ದಾವ್‌ಜಕೋ	ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವ
ಹಪ್ತಿ	ಸಮಯ
ಹಮ್‌ನೂನ್	ನಮಗೆ
ಹರಾ	ಸೋಲಿಸು
ಹನುಚ್	ಹಾಗೆ
ಹಕಾರ್	ಕೂಗು
ಹಳದ್	ಅರಶಿಣ
ಹರ್‌ದೆಮ್	ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ
ಹತೇಳಿ	ಅಂಗೈ
ಹಣೂತ್	ಮಂಗ
ಹರಾಮಿ	ದುಷ್ಟ
ಹಣಜಾ	ಹಣೆಸು
ಹವೇಲಿ	ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳ್ಕೊಡುಗೆಯ ಹಾಡು

ಪದಾದಿ 'ಲ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಲವಾರ್	ಕಮ್ಮಾರ
ಲಖಿಭಖಿ	ಹಣೆಬರಹ
ಲಟ್ಟಾ	ಕೂದಲು
ಲಂಗ್ಡೊ	ಕುಂಟ
ಲವಡಾ	ಶಿಶ್ನ
ಲಬಾರ್	ಸುಳ್ಳು
ಲಾತ್	ಒದೆ
ಲಂಗಡ್	ಕುಂಟು
ಲಾಂಬಡಿ	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹುಲ್ಲು
ಲಾರೇರ್‌ದಾಡ್	ಮಾರನೆದಿನ
ಲೇಕೊ	ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಲ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಲುಗಡ್ಡ	ಆಲೂಗಡ್ಡೆ
ಕಲ್ಡೊಥಟ್ಟ	ಬಿರುಸಾದ

ದಲ್‌ಮಲ್	ನಿರ್ಗಳವಾಗಿ
ಪಾಲ್ತಾಣೆರೊ	ಹಂದರ ಹಾಕುವುದು
ಕುಲ್ಲರ್	ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿರುವ ಪದಾರ್ಥ
ಕೊಲ್ಡಿ	ಮಡಕೆ
ಗಲತಿ	ತಪ್ಪು
ಗಲವಾಣಿ	ಬೆಲ್ಲದ ಪಾನಕ
ಘಾಲೇನ್	ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ
ಚಲ್ಕೋಡಿ	ಗುಬ್ಬಿ
ಜೇಡೆಲಗೂ	ಬೇರು ಸಹಿತ
ಝುಲ್‌ಕಿ	ಝುಳಪಿಸು
ಡಿಲೋಭೋಡ್	ಸಡಿಲ ಬಿಡು
ತಕಲೀಪ್	ತೊಂದರೆ
ದಲೇರ್	ಮನಸ್ಸಿನ
ದೇಸೇಲಾರ್	ದೇಶದಂತೆ
ನಾಬಾಲಕ್	ಕೂಸು
ಪಾಲಣೊ	ತೊಟ್ಟಿಲು
ಭರ್ಲಾಯಿ	ತುಂಬಿಕೊಂಡು
ಮಲನ್	ಸೇರು
ಲಾಲ್‌ಕಿಡಿ	ಕೆಂಪು ಇರುವೆ
ಗಲೀಜ್	ಹೊಲಸು

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಲ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಮಲಿ	ಹುಣಸೆ
ಅರೆಂಡೆರ್‌ತೇಲ್	ಔಡಲು ಎಣ್ಣೆ
ಅಳ್‌ಸಿಲೋ	ಮೈಗಳ್ಳ
ಉಂಚಾಲ್	ಮೇಲಿನಿಂದ
ವೇಲ್	ಬಳ್ಳಿ
ಕಾಲ್ವಾ	ಕಾಲುವೆ
ಕಾಗ್‌ಲಾ	ಕಾಗೆ
ಕಿಲ್ಲೋ	ಕೊಡೆ
ಕಲ್ಡಿ	ಕುಡಿಕೆ
ಗಲ್	ನುಂಗು

ಖಿಲ್ಡಿ	ರಂಧ್ರ
ಗರೇಲಿ	ಅಳಿಲು
ಗದ್‌ಗಲಾ	ದುಂಡಗಿನ
ಗಾಲಾ	ಸಿಂಬಿ
ಗಾಲ್	ಕೆನ್ನೆ
ಘಲಾ	ಹಾಕಿಸು
ಘಾಲ್	ಹಾಕು
ಘಾಲೇರ್	ಹಾಕುವ
ಘಾಲೇನ್	ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ
ಚಾಲ್	ನಡೆ
ಚಪ್ಪಲ್ಲ್	ಚಪ್ಪಲಿ
ಛೋಲ್	ಸುಲಿ
ಜಲ್ದಿ	ಬೇಗ
ಜಗಲಾ	ಅಂಗಿ
ಝುಲ್	ಹಿಡಿ
ಜೇಲ್	ಜೈಲು
ಢಾವ್‌ಲೊ	ಅಳುವ ಹಾಡು
ತೊಲ್	ತೂಕ
ದಖೇಲ್	ಉರುಳಿಸು
ಪೇಲೊ	ಮೊದಲು
ಫೂಲ್	ಹೂವು
ಪಾಲೋ	ಸೊಪ್ಪು
ಫೇಲಾ	ಪಸರಿಸು
ಬಂದಾಲ	ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳು
ಬಂಗ್ಲಾ	ಕೊಕ್ಕರೆ
ಬಲಾ	ಕರೆ
ಬಲ್ಲಾ	ಕೆಟ್ಟದು
ಬೋಲ್	ವಚನ, ಮಾತು

'ಳ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾ ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪದಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪದಮಧ್ಯ 'ಳ' ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಳ್ಸು	ಮೈಗಳ್ಳತನ
ಒಳ್‌ಸೂಳ್	ಅಂಕುಡೊಂಕು

ಒಳಕ್	ಪರಿಚಯ
ಕಸ್ಳಾತ್	ಯೋಗಕ್ಷೇಮ
ಕಳಜೋ	ಹೃದಯ
ಇಳ್ತಿ	ಇಳಗಿ
ಕಳಂಕಿ	ಜಗಳಗಂಟಿ
ಕಾಳೊಸೋ	ಕಪ್ಪಾದ
ದಾತ್ಳಾತಿ	ಕೂಡುಗೊಲಿನಿಂದ
ದೇವಳೆಮ್	ಗರ್ಭಗುಡಿ
ಕಾಳಿಮರ್ಚೆ	ಕರಿಮೆಣಸು
ಖಾಳಿಯಾ	ಹಳ್ಳ
ತಳ್ವಾ	ಪಾದ
ತಳಾವ್	ಕೆರೆ
ಮಳಾವ್	ಸಭೆ
ಸಳೋಯಿ	ಮಾಂಸದ ಗಟ್ಟಿಸಾರು
ಸಾಳಿಯಾ	ನರಿ
ಹಳದ್	ಅರಿಶಿಣ
ಹಳಿಯಾ	ಮೆಲ್ಲನೆ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಳ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ:

ಅಂಗೋಳೋ	ಸುಂಟರಗಾಳಿ
ಅಂಗೋಳಿ	ಸ್ನಾನ
ಅಳಾ	ಅರಿ, ಮಸಿ
ಅಂಗ್ಳಿ	ಬೆರಳು
ಆಂಚಳ್	ಮೊಲೆ
ಆಳಿ	ಓಣಿ
ಉಂದಾಳೊ	ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲ
ಉಳಿ	ಉಳಿ
ಕಟಾಳೊ	ಬೇಜಾರು
ಕಮಳ	ಕಮಲ
ಕಡಪಾತಳಿ	ನಡುಸಣ್ಣ
ಕಪಾಳೋ	ಹಣೆ
ಕಳ್ತಾ	ಜ್ಞಾನಿ
ಕಾಳೋ	ಕಪ್ಪು

ಕಾಂಚಳಿ	ಕುಪ್ಪಸ
ಕಾನ್ಸಾಮಳಿ	ಕಿವಿಮಾತು
ಕಾಚ್ಳಿ	ಕುಪ್ಪಸ
ಖಳೋ	ಕಣ
ಖೋಳೋ	ಕಚ್ಚೆ
ಗಳೋ	ಕೊರಳು
ಗಾಳಾ	ಹಗ್ಗ
ಗಾಳಿ	ಬೈಗುಳು
ಗಾಳ್	ಕೆಸರು
ಗೋಳ್	ಬೆಲ್ಲ
ಚಾಳಾ	ಆಟ
ಚಾವಳ್	ಅಕ್ಕಿ
ಛೇಳಿ	ಆಡು
ಜಾಪಳ್	ಪೇರಲೆ ಹಣ್ಣು
ಜಾಳಾ	ಬಲೆ
ಟೋಳಿ	ಗುಂಪು
ತರ್ಸಳ್	ತ್ರಿಶೂಲ
ಢಾಳ್	ಧ್ವನಿ
ತಾಳ್	ತಾಳ
ದಾಳ್	ಬೇಳೆ
ಥಾಳಿ	ತಟ್ಟೆ
ದುಬಳೋ	ದುರ್ಬಲ
ಧೋಳೋ	ಬಿಳುಪು
ನವಕಳಿ	ಏಳುಹೆಡೆ
ನೀಳೋ	ನೀಲಿಬಣ್ಣ
ನೊಣೆವಾಳೋ	ಉಪ್ಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರಿ
ಪರಾಳೋ	ಭತ್ತದ ಒಣಹುಲ್ಲು
ಬಳ್	ಸುಡು
ಭೇಳ್	ಬೆರಸು
ಮಾಳ್ಳಿ	ಮೀನು
ಮಳ್	ಸಿಗು

‘ರ’ ಇಂದು ದಂತ್ಯ ತಾಡಿತ

ಪದಾದಿ ‘ರ’ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ರ	ಇರು
ರಡಿಪಡಿ	ಉರಳಿಬೀಳು
ರಡ್	ಚಲ್ಲು
ರಂಜನ್	ಹಂಡೆ
ರತೋ	ಇದ್ದರೆ
ರವತ್ತ್	ಇರುವಲ್ಲಿ
ರಪಿಯಾ	ರೂಪಾಯಿ
ರಮಾ	ಆಡೋಣ
ರಸ್	ರಸ
ರಂಗ್	ಬಣ್ಣ
ರಥ್	ರಥ
ರಚ್	ಇರುವುದು
ರಟ್ಟಾ	ತೋಳು
ರಹ್‌ವಾಸಿ	ವಾಸಸ್ಥಾನ
ರಾತ್	ರಾತ್ರಿ
ರಾಂಡ್	ರಂಡೆ
ರೇನಿ	ಇರಲ್ಲ

ಪದಮಧ್ಯ ‘ರ’ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅಪರೂಪೇರ್	ಅಪರೂಪದ
ಅರ್‌ದಾಸ್	ಪ್ರಾರ್ಥನೆ
ಅಂಬಾಡಿಭಾಜಿ	ಪುಂಡಿಪಲ್ಯ
ಅರೆಂಡರ್‌ತೇಲ್	ಔಡಲು ಎಣ್ಣೆ
ಆಂಕಿರ್‌ಆಸು	ಕಣ್ಣೀರು
ಉಪರ್‌ಪಡ್	ಮೇಲೆಬೀಳು
ಓರೇಸಾರು	ಆದರ ನಿಮಿತ್ಯ
ಕರಮಂದ್	ಕವಳೆಕಾಯಿ
ಭುರೀಯಾ	ನತ್ತು
ಲಾರೇತಿ	ಹಿಂದಿನಿಂದ
ಬರೋಬರ್	ಬರಾಬರಿ

ಡೋರಣ್	ಸುರಿಗೆ
ಥೋರ್ಯ್ಕಾ	ದನಕಾಯುವ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ರ' ವ್ಯಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಅಜಗರ್	ಹೆಬ್ಬಾವು
ಅಚಾರ್	ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ
ಅರು	ಅರಿವು
ಅಂಗಾರ್	ಬೆಂಕಿ
ಏರ್	ಇವನ
ಕತರ್	ಕತ್ತರಿಸು
ಇತರ್	ಸುಗಂಧ
ಕಾರ್‌ಭಾರಿ	ತಾಂಡದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಕಮ್‌ಜೋರಿ	ಕೊರತೆ
ಕಚ್ಚರೋ	ಕಸ
ಕಮ್‌ಕರ್	ಕಡಿಮೆಮಾಡು
ಝೂರಿ	ಕಳಸಿ
ಖರಾ	ತಿನಿಸು
ಗಾಜರ್	ಗಜ್ಜರಿ
ಗೋರಿ	ಸುಂದರಿ
ಗೋಬರ್	ಸೆಗಣಿ
ಘರ್	ಮನೆ
ಚರಾ	ಮೇಯಿಸು
ಚಾರ್	ನಾಲ್ಕು
ಚೀರ್	ಸೀಳು
ಚೋರಿ	ಕಳ್ಳತನ
ಛಪರ್	ಗುಡಿಸಲು
ಛರಿ	ಕತ್ತಿ

'ವ್' ಇದು ದಂತೋಷ್ಠ್ಯ ಅರೆವ್ಯಂಜನ ಉಪಧ್ವನಿಮಾ: ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ ಪದಾದಿ, ಪದಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪದಾದಿ 'ವ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ವಗತ್	ಸಂದರ್ಭ
ವಕಡ್	ಕೀಳು
ವತಾರ್	ಇಳಿಸು

ವಚ್	ಮಧ್ಯ
ವತನ್	ವಾಸಸ್ಥಳ
ವಟಾ	ಎತ್ತು
ವಾವಡಿ	ಬಾವಿ
ವಲಾ	ಅಳಿಸು
ವಜಾ	ಬಾರಿಸು
ವರಸ್	ವರ್ಷ
ವಡಗೋ	ಹಾರಿತು
ವತ್ತ	ಅಲ್ಲಿ
ವರ್ಸಾಳೋ	ಮಳೆಗಾಲ
ವಜಾ	ಬಾರಿಸು
ವತೇತೂಣೆ	ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ
ವಕಾರಿ	ವಾಕರಿಕೆ
ವಸ್	ಇಬ್ಬನಿ
ವೀಟ್	ಸುತ್ತು
ವಾತ್	ಮಾತು
ವೋ	ಅವು
ವಾಸಿ	ಅಳಸು

ಪದಮಧ್ಯ 'ವ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆವಚ್	ಬರುತ್ತಾರೆ
ಅವಾಜ್	ಶಬ್ದ
ಕತ್ರವತ್ತ್	ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ
ದೇವಳೇಮ್	ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ
ನವಣ್	ನಮಸ್ಕಾರ
ಕೋವಲ್	ಕೋಗಿಲೆ
ಗಲ್ವಾಣಿ	ಬೆಲ್ಲದ ಪಾನಕ
ಗಾವಡಿ	ಆಕಳು
ಗಾವಚ್	ಹೊಗಳು
ಗದಿಯಾವಾಗ್	ಚಿರತೆ
ಚಡಾವಚ್	ಹತ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ
ಥೇವಟಿಯಾ	ಮದುಮಗಳ ಮೇಲ್ಮುಸುಕಿನ ತುದಿಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಲಂಕಾರ

ಜವಾಂಡಾ	ನೊಗ
ಜೀವತೋ	ಬದುಕಿರು
ಡಾವ್‌ಟಾಂಗ್	ಎಡಗಾಲು
ಡಾವ್ಲೋ	ಅಳುವ ಹಾಡು
ದವಾಳಿ	ದೀಪಾವಳಿ
ನವಕಳಿ	ಏಳು ಹೆಡೆ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ವ' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ:

ಡಾವ್	ಹಿರಿಯರು
ತೌವಾ	ಹಂಚು
ಕಡವಾ	ಕಹಿ
ಕಾವ್	ಅದಲ್ಲ
ಮಳಾವ್	ಜನರ ಗುಂಪು
ಕಾಲ್ವಾ	ಕಾಲುವೆ
ಘಾವ್	ಗಾಯ
ತಳಾವ್	ಕೆರೆ
ತಳ್‌ವಾ	ಪಾದ
ತಾವ್	ಜ್ವರ
ತೌವಾ	ಹಂಚು
ದೇವ್	ದೇವರು
ನವೋ	ಹೊಸದು
ನಾವಿ	ಹಜಾಮು
ಮಳಾವ್	ಸಭೆ
ರವಾ	ರವೆ
ಸುವಾ	ಗಿಳಿ
ಸುವೋ	ಡಬ್ಬಣ
ಹಾವ್	ಹೌದು
ಪಾವ್	ಕಾಲು. ಕಿ, ಗ್ರಾಂ
ಘಾವ್ಡಾ	ಸಲಕಿ
ಮುವೋ	ಕೊಳಕು

* 'ಯ' ಇದು ತಾಲವ್ಯ ಅರೆ ವ್ಯಂಜನ :

ಪದಾದಿ 'ಯ್' ವ್ಯಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಯಾಡಿ	ತಾಯಿ
ಯೇವಡಿ	ಇಕಡೆ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಯ್' ವ್ಯಂಜನ್ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಆಯಿತೋ	ಬಂದರೆ
ಕೋಯಿಕೋ	ಯಾರೋ
ಕಾಂಯಿಕೋ	ಏನೋ
ಖಾಯೇರ್	ತಿನ್ನುವ

ಪದಾಂತ್ಯ 'ಯ್' ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ :

ಕಾಂಯಿ	ಏನು
ಕಮಾಯಿ	ಆದಾಯ
ಲಡಾಯಿ	ಜಗಳ, ಯುದ್ಧ
ಸಳೋಯಿ	ಮಾಂಸದ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಾರು
ಚತುರಾಯಿ	ಜಾಣತನ
ವಿಯಾ	ವಿವಾಹ
ಸೂಯಿ	ಸೂಜಿ
ಸೇರಾಯಿ	ಮುದ್ದಿಸು
ಲೊಯಿ	ರಕ್ತ

ವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು:

ದ್ವಿವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು:

೧. ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು :

೧.೧ ಸ್ಪರ್ಶ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶೇತರ ವ್ಯಂಜನಗಳು :

ಪ್ರ	ಪ್ರಮೇದಾಡ್	ನಾಡದ
ಬ್ರ	ಕಾಬ್ರೋ	ಕೇಸರಿ, ಕಂದು
ತ್ರ	ಅತ್ರಾ	ಅಷ್ಟು
ತ್ಯ	ತ್ಯಾರಿ	ಸಿದ್ಧತೆ
ಳ್ಯಾ	ಸಪೊಳ್ಯಾ	ಎರೆಹುಳು
ಣ್ಯ	ಸರಾಣ್ಯ	ತಲೆದಿಂಬು
ಗ್ಯಾ	ಆಗ್ಯಾ	ಆದೇಶ
ದ್ರ	ಪಂದ್ರ	ಹದಿನೈದು
ಕ್ರ್	ಕಾಕ್ರ್	ಕಲ್ಲಿನ ಚೂರು
ಕ್ಲ	ಲಕ್ಲ್	ಬರೆದುಕೊಳ್ಳು
ಗ್ರ್	ಸಿಲಾಗ್ರೋ	ಚಳಿ
ಗ್ಲ್	ಬಂಗ್ಲಾ	ಕೊಕ್ಕರೆ

೧.೨. ಸ್ಪರ್ಶೇತರ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶ ವ್ಯಂಜನಗಳು:

ಸ್ಕೂ	ಸ್ಕೂಟರ್	ಸ್ಕೂಟರು
ಸ್ಕೂ	ಸ್ಕೂಲ್	ಸ್ಕೂಲು
ರ್ಚಾ	ಖರ್ಚಾ	ಖರ್ಚಾಗು
ಚ್ಕೋ	ಕಾಚ್ಕೋ	ಆಮೆ
ಡ್ಕಿ	ಹಿಡ್ಕಿ	ಆಕ್ಕಳಿಕೆ

೨. ಪದಮಧ್ಯ ದ್ವಿವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು:

೨.೧ ಸ್ಪರ್ಶ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶ ವ್ಯಂಜನಗಳು

ರ್ರ	ಭೂರ್ರ	ಗೂಂಗಾಡಿ
ರ್ರಿ	ಭೂರ್ರಿ	ಕಡತ್ತುಳ
ರ್ರಾ	ಗರ್ರಾ	ಮಾಂಸ
ಪ್ಪ	ಹಿಪ್ಪಿ	ಕಬ್ಬಿನ ರಸತಗೆದಸಿಪ್ಪೆ
ಬ್ಬ	ಅಬ್ಬ್	ಈಗ
ತ್	ಅತ್ತ್	ಇಲ್ಲಿ
ದ್ದ್	ಸುದ್ದೊ	ನೆಟ್ಟನೆ
ಟ್ಟ್	ರಟ್ಟಾ	ತೋಳು
ಡ್ಡ್	ಗಡ್ಡಾ	ಗಡ್ಡೆ
ಚ್ಚ್	ಬಿಚ್ಚಿ	ಮೊಲೆ
ಜ್ಜ್	ಗೊಜ್ಜ್	ರಾಡಿ, ಹೊಲಸು, ಕೆಸರು
ಕ್ಕ್	ಬಕ್ಕ	ತಿನ್ನು, ಬೊಗಳು
ಗ್ಗ್	ಅಗ್ಗನಗಾಡಿ	ರೈಲು

೨.೨. ಸ್ಪರ್ಶ ಮತ್ತು ನಾಸಿಕ ವ್ಯಂಜನಗಳು

ತ್ಮ	ಆತ್ಮ	ಆತ್ಮ
ತ್ನ	ರತ್ನ	ರತ್ನಗಳು
ದ್ಮ	ಆದ್ಮಿ	ಮನುಷ್ಯ
ದ್ನ	ಬದ್ನಾ	ಹಗ್ಗ
ಡ್ಮ	ಅಡ್ಮಾಳ್	ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು
ಕ್ಮ	ಹಕ್ಮತಿ	ಬುದ್ಧಿವಂತ

೨.೩ ನಾಸಿಕ ಮತ್ತು ನಾಸಿಕ ವ್ಯಂಜನಗಳು

ಕ್ಕ	ಬೊಕ್ಕ	ಅಡವಿ ಬೆಕ್ಕು
ಮ್ಮ	ಕಿಮ್ಮತ್	ಬೆಲೆ

ನ್್	ಕನ್ನಾ	ಯಾವಾಗ
ಣ್್	ಗೊಣ್ಣಿ	ಹೆಂಡತಿ

೨.೪. ಸ್ಪರ್ಶ + ಸ್ಪರ್ಶೇತರ ವ್ಯಂಜನಗಳು

ತ್ರ್	ಅತ್ರಿ	ಇಷ್ಟು
ತ್ವ್	ಸತ್ವಾ	ಪರಿಕ್ಷಿಸು, ಪೀಡಿಸು
ತ್ಯ್	ಸತ್ಯಾನಾಸ್	ಹಾಳಾಗು
ದ್ಯ್	ದ್ಯಾನ್	ಗಮನ
ದ್ರ್	ಅದ್ರಕ್	ಶುಂಠಿ
ದ್ರ್	ಸಾದ್ರಿ	ಚಾಪೆ
ಟ್ಯ್	ತಮಾಟ್ಯ	ಟೊಮಾಟೊ
ಕ್ರ್	ಕಾಕ್ರ್	ಕಲ್ಲಿನ ಚೂರು
ಟ್ಲ್	ಚೊಟ್ಲಾ	ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಭರಣ
ಡ್ಯ್	ಪಚ್ಯಾಡ್ಯಾರ್	ಆಮೇಲಿಂದ
ಡ್ರ್	ಬಂಡ್ರೋ	ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿದೆ
ದ್ರಿ	ಸಾದ್ರಿ	ಚಾಪೆ
ಲ್ಡ	ಖಾಲ್ಡೋ	ಚರ್ಮ
ಕ್ಯ	ಕ್ಯೂ	ಹೇಗೆ
ಕ್ರ	ಪರಾಕ್ರಮಿ	ಚಾಣಾಕ್ಷ
ಕ್ಷ	ಭೀಕ್ಷಾ	ಭಿಕ್ಷೆ
ಗ್ಯ್	ರಾಳಗ್ಯಾ	ನವಣೆ
ಗ್ರ್	ಸಿಲಾಗ್ರೋ	ಛಳಿ, ಶೀತ

೨.೫. ಸ್ಪರ್ಶೇತರ + ಸ್ಪರ್ಶ ವ್ಯಂಜನಗಳು

ಸ್ಪ್	ಆಸ್ಪತ್ರಿ	ಆಸ್ಪತ್ರೆ
ರ್ದ	ಮರ್ದ್	ಗಂಡಸ್ರು
ರ್ಟ್	ಶರ್ಟ್	ಎಸೆ
ಯ್ಕ್	ನಾಯ್ಕ್	ನಾಯಕ

೨.೬ ನಾಸಿಕ + ಸ್ಪರ್ಶೇತರ ವ್ಯಂಜನಗಳು

ಮ್	ಆಮ್ಲಿ	ಹುಣಸೆ ಹಣ್ಣು
ಣ್ಯ್	ಭಾಣ್ಯಾ	ಮಳೆಹುಳ

೨.೭ ನಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶ ವ್ಯಂಜನಗಳು

ಮ್ಸ್	ಘುಂಸಾ	ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲು
ನ್ಚ್	ಉಂಚ್	ಎತ್ತರ
ನ್ಟ್	ಸೊಂಟಿ	ಹೊಕ್ಕಳು
ನ್ಸ	ಹೂಂಸ್	ಹವ್ಯಾಸ
ನ್ದ	ರಾಂದ್	ಕುದಿಸು
ನ್ಗ್	ಹಾಂಗ್	ಹೇಲು
ನ್ಕ	ಥೂಂಕ್	ಉಗುಳು
ಪ್ನಿ	ಸೀಪ್ನಿ	ಕಪ್ಪೆಚಿಪ್ಪು

೨.೮ ಸ್ಪರ್ಶೇತರ+ ಸ್ಪರ್ಶೇತರ ವ್ಯಂಜನಗಳು

ಸ್ಪ	ಉಸ್ಪಾಸ್	ವಿಶ್ವಾಸ
ಸ್ಸ	ಬಸ್ಸ್	ಬಸ್ಸು
ಲ್ವ್	ಕಾಲ್ವ್	ಕಾಲುವೆ
ರ್ಲ್	ಕರ್ಲೇನ್	ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ರ್ರ	ಬಕ್ರಾ	ಹೋತ
ವ್ಯ್	ಕಾವ್ಯಾ	ಕಾವ್ಯ
ರ್ಸ್	ಖುರ್ಸಿ	ಖುರ್ಚಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬

ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ: ವಚನ ವಿಭಕ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆರು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ. ನಾಮಪದ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಏಕವಚನ ಮತ್ತು ಬಹುವಚನಗಳು ಕೂಡ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನೋಡಬಹುದು.

೧. ಪ್ರಥಮ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	ಇಲ್ಲ
೨. ದ್ವಿತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	ಆನ್,ಎನ್,
೩. ತೃತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	ಊತಿ, ಏತಿ, ಕಂತಿ, ಊಂತಿ, ಗಂತಿ
೪. ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	ಈನ್, ಆನ್, ಎನ್,
೫. ಪಂಚಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	ಆತಿ,ಊತಿ,ಏತಿ,
೬. ಷಷ್ಠಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	ಏರ್,ಓರ್,ಇರ್,ಆರ್,ಉರ್,
೭. ಸಂಬೋಧನಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	ಏ,ಆ

ಹೀಗೆ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಏಳು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ರೂಪಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ನೋಡಬಹುದು.

೧. ಪ್ರಥಮ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	-	ವಾಳ್	-	ಇಲ್ಲ
೨. ದ್ವಿತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	-	ವಾಳೇನ್	-	ಆನ್,ಎನ್,
೩. ತೃತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	-	ವಾಳೇತಿ	-	ಊತಿ,ಎತಿ
೪. ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	-	ವಾಳೇನ್	-	ಈನ್,ಆನ್,ಏನ್,
೫. ಪಂಚಮಿವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	-	ವಾಳೇತಿ	-	ಆತಿ,ಊತಿ,ಏತಿ,
೬. ಷಷ್ಠಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	-	ವಾಳೇರ್	-	ರ್,ಓರ್,ಇರ್,ಆರ್,ಉರ್
೭. ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ	-	ವಾಳೇಮ	-	ಏ,ಆ,

೧. ಪ್ರಥಮ ವಿಭಕ್ತಿ

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಘುರ್, ಝಾಡ್, ಪಾನ್, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

೨. ದ್ವಿತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ: (ಆನ್,ಎನ್,ಉನ್)

ಅ,ಆ,ಓ ಸ್ವರಾಂತ್ಯದ ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅ, ಆ, ಸ್ವರಾಂತ್ಯದ ನಾಮಪದಗಳು ಮಾತ್ರ 'ಆನ್' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು, ಉಳಿದ ಸ್ವರಾಂತ್ಯದ ನಾಮಪದಗಳು 'ಅ, ಓ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಏಕವಚನ ಅಲ್ಲದೆ ಬಹುವಚನ ನಾಮಪದಗಳು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಭೀಯಾ	ಅಣ್ಣ	ಭೀಯಾನ್	ಅಣ್ಣನನ್ನು
ಬಾಳಾ	ಮಗು	ಬಾಳಾನ್	ಮಗುವನ್ನು
ಬಳದ್	ಎತ್ತು	ಬಳದೇನ್	ಎತ್ತವನ್ನು
ಕಾಂದೊ	ಭುಜ	ಕಾಂದೇನ್	ಭುಜವನ್ನು
ಫೂಲ್	ಹೂವು	ಫೂಲೇನ್	ಹೂವನ್ನು
ಢೋರ್	ದನ	ಢೋರುನ್	ದನವನ್ನು

೩. ತೃತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿ: (ಓತಿ, ಊತಿ, ಏತಿ, ಆತಿ)

ವ್ಯಂಜನ ಸ್ವರ (ಊ) ರೂಪದ ಮಾನವೇತರ ನಾಮಪದಗಳು 'ಓತಿ' (ವ್ಯಂಜನ) ಹೃಸ್ವಸ್ವರ, ವ್ಯಂಜನ ಹೃಸ್ವಸ್ವರ (ಅ) ರೂಪದ ಮಾನವೇತರ ನಾಮಪದ ಮಾತ್ರ (ಏತಿ) ಅಥವಾ (ಓತಿ) ಪ್ರಯತ್ನ, ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ವರ (ಏ), ವ್ಯಂಜನ ಹೃಸ್ವಸ್ವರ, ವ್ಯಂಜನ ರೂಪಗಳ ಮಾನವೇತರ ನಾಮಪದಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ನಿರ್ಜೀವ ನಪುಂಸಕ ಏಕವಚನ ಸರ್ವನಾಮಗಳಾದ ವೂ, ಈ, ಏತಿ, ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಹಾತ್	ಕೈ	ಹಾತೇತಿ	ಕೈಯಿಂದ
ಪಾನ್	ಎಲೆ	ಪಾನೇತಿ	ಎಲೆಯಿಂದ
ಅಂಗಾರ್	ಬೆಂಕಿ	ಅಂಗಾರೇತಿ	ಬೆಂಕಿಯಿಂದ
ಝಾಡ್	ಮರ	ಝಾಡೇತಿ	ಮರದಿಂದ
ವೂ	ಅದು	ವೋತಿ	ಅದರಿಂದ
ಟಾಂಗ್	ಕಾಲು	ಟಾಂಗೇತಿ	ಕಾಲಿನಿಂದ
ಹಾಟ್	ಸಂತೆ	ಹಾಟೇತಿ	ಸಂತೆಯಿಂದ

ಬಹುವಚನ ನಾಮಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಸರ್ವನಾಮಗಳು 'ಏತಿ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಊತಿ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಫೂಲ್	ಹೂವುಗಳು	ಫುಲೇತಿ	ಹೂವುಗಳಿಂದ
ಜಾಳ್	ಬಲೆಗಳು	ಜಾಳೇತಿ	ಬಲೆಯಿಂದ
ವೋ	ಅವರು	ವೊಂದೂತಿ	ಅವರಿಂದ
ಆಪಣ್	ನಾವು	ಆಪಣೂತಿ	ನಮ್ಮಿಂದ

ಕಂತಿ, ಊಂತಿ, ಓಂತಿ

ಉಳಿದ ರೂಪಗಳು ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ನಪುಂಸಕ ಏಕವಚನ ನಾಮಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಏಕವಚನ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಈ ಪ್ರತ್ಯಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ರಾಮ್	ರಾಮ	ರಾಮ್ಯಾಕಂತಿ	ರಾಮನಿಂದ
ಭೀಯಾ	ಅಣ್ಣ	ಭೀಯಾಕಂತಿ	ಅಣ್ಣನಿಂದ
ದಾದಾ	ಅಜ್ಜ	ದಾದಾಕಂತಿ	ಅಜ್ಜನಿಂದ
ಡೊಕ್ರ	ಮುದಕ	ಡೋಕ್ರಕಂತಿ	ಮುದಕನಿಂದ
ಸಿಬ್ಬಿ	ಬೆಕ್ಕು	ಸಿಬ್ಬಕ್ಕಂತಿ	ಬೆಕ್ಕಿನಿಂದ

ಅಲ್ಲದೆ ಪುಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಜೀವನಪುಂಷಕ ಬಹುವಚನ ನಾಮಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಬಹವಚನ ಸರ್ವನಾಮಗಳು 'ಉತಿ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ಭಾಯಿವೋ	ತಮ್ಮಂದಿರು	ಭಾಯೂಂತಿ	ತಮ್ಮಂದಿರಿಂದ
ಬಾಯಿವೋ	ಅಕ್ಕಂದಿರು	ಬಾಯೋಂತಿ	ಅಕ್ಕಂದಿರಿಂದ
ವೋ	ಅವರು	ವೋಂದೂತಿ	ಅವರಿಂದ
ಸಿಬ್ಬಿವೋ	ಬೆಕ್ಕುಗಳು	ಸಿಬ್ಬಿವೂಂತಿ	ಬೆಕ್ಕುಗಳಿಂದ

೪. ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು (ಈನ್, ಏನ್, ಆನ್)

ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ವರ (ಊ) ರೂಪದ ಹಾಗೂ ಹೃಸ್ವ ವ್ಯಂಜನ ಸ್ವರ (ಉ) ರೂಪದನಾಮಪದಗಳು 'ಏನ್' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ವ್ಯಂಜನ ಹೃಸ್ವ ಸ್ವರ (ಅ) ರೂಪದ ನಾಮಪದಗಳು ಮಾತ್ರ 'ಏನ್' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ವರ (ಅ,ಏ) ವ್ಯಂಜನ ಹೃಸ್ವ ಸ್ವರ-ವ್ಯಂಜನ ರೂಪಗಳು ನಾಮಪದಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಏಕವಚನ ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ, ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಏಕವಚನ (ಸಮೀಪಾಂತರ ಮತ್ತು ದೂರಾಂತರ) ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಏಕವಚನ ಸರ್ವನಾಮ 'ನ್' ಪ್ರತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:

ಬಿಚ್ಚಿ	ಮೊಲೆ	ಬಿಚ್ಚೀನ್	ಮೊಲೆಗೆ
ಫೂಲ್	ಹೂವು	ಫೂಲೇನ್	ಹೂವಿಗೆ
ಕಾಂದೊ	ಭುಜ	ಕಾಂದೇನ್	ಭೂಜಕ್ಕೆ
ಬಾ	ತಂದೆ	ಬಾಪೇನ್	ತಂದೆಗೆ
ಮಾಮಾ	ಮಾಮಾ	ಮಾಮಾನ್	ಮಾಮಾಗೆ

ಬಹುವಚನ ನಾಮಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಸರ್ವನಾಮಗಳು (ಏನ್, ಇನ್, ಓನ್) ಪ್ರತ್ಯಗಳು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಬಂಗಡಿ	ಬಳೆಗಳು	ಬಂಗಡಿನ್	ಬಳೆಗಳಿಗೆ
ಗೊಣ್ಣಿ	ಹೆಂಡತಿಯರು	ಗೊಣ್ಣಿವೋನ್	ಹೆಂಡತಿಯರಿಗೆ
ಝಾಡ್	ಗೀಡಗಳು	ಝಾಡೇನ್	ಗಿಡಗಳಿಗೆ
ಮಾಚರ್	ಸೊಳ್ಳೆಗಳು	ಮಾಚರೇನ್	ಸೊಳ್ಳೆಗಳಿಗೆ

ಟಾಂಗ್	ಕಾಲುಗಳು	ಟಾಂಗೇನ್	ಕಾಲುಗಳಿಗೆ
ಕಾಂದೊ	ಭುಜಗಳು	ಕಾಂದೇನ್	ಭುಜಗಳಿಗೆ

೫. ಪಂಚಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ: (ಆತಿ, ಓತಿ, ಊತಿ, ಇತಿ, ಏತಿ)

'ಉ' ಅಥವಾ 'ಊ' ಸ್ವರಾಂತ್ಯದ ಏಕವಚನ ನಾಮಪದಗಳು 'ಓತಿ' ಅಥವಾ 'ತಿ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು 'ಆ' ಸ್ವರಾಂತ್ಯದ ನಾಮಪದಗಳು ಮಾತ್ರ 'ಏತಿ' ಅಥವಾ 'ಆತಿ' ಪ್ರತ್ಯವನ್ನು ಉಳಿದ ಸ್ವರಾಂತ್ಯದ ಏಕವಚನ ನಾಮಪದಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಹುವಚನ ನಾಮಪದಗಳು 'ಏತಿ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಬೇಟಾ	ಮಗ	ಬೇಟಾತಿ	ಮಗನಿಂದ
ಥೋರ್ಯಾ	ಕಳ್ಳು	ಥೋರ್ಯಾತಿ	ಕಳ್ಳಿನಿಂದ
ಮ	ನಾನೂ	ಮೋತಿ	ನನ್ನಿಂದ
ವೂ	ಅದು	ವೊಂದೂತಿ	ಅವರಿಂದ
ಮಾಚಳಿ	ಮೀನು	ಮಾಚಳಿತಿ	ಮೀನೀಂದ
ಸಬ್ಬಳ್	ಹಾರಿ\ರೆ	ಸಬ್ಬಳೇತಿ	ಹಾರೆಯಿಂದ

೬. ಷಷ್ಠಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು: (ಏರ್, ಓರ್, ಇರ್, ಆರ್, ಉರ್)

ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿತೀಯಸ್ವರ 'ವೂ' ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರ ವ್ಯಂಜನ ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರ ಹಾಗೂ ವ್ಯಂಜನ ರೂಪಗಳು ಮಾನವೇತರ ನಾಮಪದಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ನಪುಂಸಕ ಏಕವಚನ ಸರ್ವನಾಮಗಳು (ಸಮೀಪ ಮತ್ತು ದುರಾಂತರ) 'ಓರ್' 'ಏರ್' ಪ್ರತ್ಯಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಅಂಗಾರ್	ಬೆಂಕಿ	ಅಂಗಾರೇರ್	ಬೆಂಕಿಯ
ಪಾನ್	ಎಲೆ	ಪಾನೇರ್	ಎಲೆಯ
ಝಾಡ್	ಮರ	ಝಾಡೇರ್	ಮರದ
ವೂ	ಅದು	ವೋರ್	ಅದರ
ಈ	ಇದು	ಏರ್	ಇದರ

ಉಳಿದ ಮಾನವೇತರ ನಾಮಪದಗಳು 'ಆರ್' 'ಇರ್' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ಬಂಗಡಿ	ಬಳೆ	ಬಂಗಡಿರ್	ಬಳೆಯ
ಇಂಡಾ	ಮೊಟ್ಟೆ	ಇಂಡಾರ್	ಮೊಟ್ಟೆಯ
ಕುತ್ರಾ	ನಾಯಿ	ಕುತ್ರಾರ್	ನಾಯಿಯ
ಪುಚಡಿ	ಬಾಲ	ಪುಚಡಿರ್	ಬಾಲದ
ಭಾಟಾ	ಕಲ್ಲು	ಭಾಟಾರ್	ಕಲ್ಲಿನ
ಬಂಗ್ಲಾ	ಕೊಕ್ಕರೆ	ಬಂಗ್ಲಾರ್	ಕೊಕ್ಕರೆಯ
ಪಿಸಾ	ಹಣ	ಪಿಸಾರ್	ಹಣದ

ಅಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಹುವಚನ ನಾಮಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಸರ್ವನಾಮಗಳು 'ಊರ್' 'ಓರ್' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ

ಉದಾಹರಣೆ:

ಫೂಲ್	ಹೂವುಗಳು	ಫೂಲೂರ್	ಹೂವುಗಳ
ಭಾಟಾ	ಕಲ್ಲುಗಳು	ಭಾಟಾವೂರ್	ಕಲ್ಲುಗಳ
ಭಾಯಿ	ಅಣ್ಣಂದಿರು	ಭಾಯಿವೂರ್	ಅಣ್ಣಂದಿರ
ಕುತ್ರಾ	ನಾಯಿಗಳು	ಕುತ್ರಾವೂರ್	ನಾಯಿಗಳು
ವೂ	ಅವರು	ವೋರ್	ಅವರ

ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ : ಏಮ್, ಊಮ್

ಉದಾಹರಣೆ:

ಘರೇಮ್	ಮನೆಯಲ್ಲಿ	ಘರೇವೂಮ್	ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಭಾಟಾಮ್	ಕಲ್ಲಲ್ಲಿ	ಭಾಟಾವೂಮ್	ಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ
ವಿಚುಮ್	ಚೆಳುನಲ್ಲಿ	ವಿಚುವೂಮ್	ಚೇಳುಗಳಲ್ಲಿ
ಓಲ್ಡೀಮ್	ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ	ಓಲ್ಡಿಯೂಮ್	ಬುಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ
ಖೇತೆಮ್	ಹೊಲದಲ್ಲಿ	ಖೇತೆಯೂಮ್	ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ
ಟಾಂಗೇಮ್	ಕಾಲಲ್ಲಿ	ಟಾಂಗೂಮ್	ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ
ಹಾತೇಮ್	ಕೈಯಲ್ಲಿ	ಹಾತೇಮ್	ಕೈಗಳಲ್ಲಿ
ಆಂಕಿಮಾ	ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ	ಆಂಕಿಯೂಮ್	ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ

ಸಂಬೋಧನ ವಿಭಕ್ತಿ : ಆ, ಏ;

ಸಂಬೋಧನಾ ರೂಪಗಳು:

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ, ಜಂತುಗಳಿಗೆ, ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ, ಮರಗಳಿಗೆ, ಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರೂಪಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ :

ದಾಮಲಾ ! ಅತ್ ಆಜೋ = ದಾಮಲಾ ! ಇಲ್ಲಿ ಬಾ!

ಸಂಬಂಧ ಬೋಧಕ ವಾಚಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ

ಉದಾಹರಣೆ :

ಭೀಯಾ	ಅಣ್ಣ
ಯಾಡೀ	ತಾಯಿ
ಬಾಪೂ	ಅಪ್ಪಾಜಿ
ಬೇಟಾ	ಮಗ
ಬಾ	ತಂದೆ

'ಏ' ಅನ್ನುವ ಸಂಬೋಧನಾ ವಾಚಕ:

ಉದಾಹರಣೆ :

ಏ ಭೀಯಾ ಓ ಅಣ್ಣ

ಏ ಬಾಯೀ ಓ ಅಕ್ಕ\ತಂಗಿ

ಏ ಭಾಯೀ ಓ ತಮ್ಮ

ಏ ಬೇನ್ ಓ ತಂಗಿ

ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ಸಂಬೋಧನಾ ವಾಚಕಗಳು ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ :

ಯಾಡಿ ಯಾಡಿ = ಅಮ್ಮಮ್ಮ

ಅತ್ಯಂತ ಸಮಿಪಾಂತರಕ್ಕೆ 'ಅರೆ' ಎಂಬ ಸಂಬೋಧನಾ ವಾಚಕ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆ :

ಅರೆ ತೂ ಕೆವಡಿ ಗೋತೋ = ಲೇ ನೀನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದೆ.

ಉದ್ದಿಷ್ಟ ವಿಭಕ್ತಿ (ಕಾರಕ) :

ಸಾರು ಗಾಗಿ

ಮಾರ್ ಸಾರು ಊ ಹಾಟೇನ್ ಜಾನ್ ಆಯೋ

ನನಗಾಗಿ ಅವನು ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿಬಂದ

ತರ ಭಾವ ವಿಭಕ್ತಿ (ಕಾರಕ) :

ಮಾರ್ನಿ ನನ್ನಹಾಗೆ

ಶಾಮ್ ಮಾರ್ನಿ ಓದೇನಿ ವಾಚೇನಿ

ಶಾಮ್ ನನ್ನಹಾಗೆ ಓದುವುದಿಲ್ಲ

ಸಂವತ್ಸ ಕಾರಣಾರ್ಥ ವಿಭಕ್ತಿ (ಕಾರಕ) :

ವಡಿತಿ ಮುಖಾಂತರ

ಓರ್ ವಡಿತಿ ಮನ್ ಕಾಮ್ ಮಳೋತೋ

ಅವನ ಮುಖಾಂತರ ನನಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು

ಸಹತ್ವ ವಿಭಕ್ತಿ (ಕಾರಕ) :

ಸೋಬತ್ ಒಟ್ಟಿಗೆ

ಓರ್ ಸೋಬತ್ ಮ ಶಾಲಿನ್ ಗೇ

ಅವಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದೆ

೩.೨. ಅನುಸರ್ಗಗಳು

ಅನುಸರ್ಗಗಳು ಕೆಲವೊಂದು ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಅನುಸರ್ಗಗಳು ನಾಮಪದ ಹಾಗೂ ನಾಮವಿಶೇಷಣ ರೂಪಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಡೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಹೇಟ್ ಕೆಳಗೆ

ವೋ ಝಾಡೇರ್ ಹೇಟ್ ಊ ಬೇಟೋಚ್

ಆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಅವನು ಕೂತಿದ್ದಾನೆ

ಊಪರ್ ಮೇಲೆ

ಈ ಟೇಬಲೇಪರ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಮೇಲೂಚು

ಈ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕ ಇಡುತ್ತೇನೆ

ಮುಂಡಾಗ್ ಎದುರು

ಆ ಸಾಲಿರ್ ಮುಂಡಾಗ್ ಆಚೋ ಫೂಲೇರ್ ಬಗೀಚಾ ಛ

ಆ ಶಾಲೆಯ ಎದುರು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೂವಿನ ತೋಟವಿದೆ

ಲಾರ್ ಹಿಂದೆ

ಮಾರ್ ಘರೇರ್ ಲಾರ್ ಮೋಟೋ ಬೈಸಾಕ್ ಛ

ನನ್ನ ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಅಂಗಳ ಇದೆ

ಮಾಯಿ ಒಳಗೆ

ಮಾರ್ ದೋಸ್ತ್ ಘರೇರ್ ಮಾಯಿ ಗೋ

ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಮನೆ ಒಳಗೆ ಹೋದ

ಕನ್ ಹತ್ತಿರ

ವೋ ಸಾಲಿರ್ ಕನ್ ರಮರೇಚ್

ಅವರು ಶಾಲೆಯ ಹತ್ತಿರ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

ಲಗೂಣ ವರೆಗೆ

ತೂ ಕಾಕಾ ಆಯೇ ಲಗೂಣ್ ಅತ್ ರ$$$

ನೀನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬರುವವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿರು

ಸಾಂವೂ ಅತ್ತಕಡೆ

ವಂದೂರ್ ಡೋರ್ ಖೇತೇ ಸಾಂವೂ ಡಗರ್ ಗೋ

ಅವರ ದನವು ಗದ್ದೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಯ್ತು

ಒಂದು ಕೆಲಸವು ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಅನುಸರ್ಗಗಳನ್ನು (ಮೇಲಿನಂತೆ) ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ :

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯೆ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದೆ. ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯಗಳು ಎಂದು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

೧. ಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯಗಳು:

೧.೧. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಕ್ಯಗಳು: ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ ಇರುವ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಎರಡು ರೂಪಗಳಿವೆ.

೧.೧. ಕ್ರಿಯ ರಹಿತ ವಾಕ್ಯ:

ಉದಾಹರಣೆ :

ಈ ಘರ್	ಈ ಮನೆ \ ಇದು ಮನೆ
ಈ ಹಮಾರ್ ಘರ್	ಈ ನಮ್ಮ ಮನೆ \ ಇದು ನಮ್ಮ ಮನೆ

ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯ ರಹಿತ ಇದ್ದರೂ ವಾಕ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ಹಮಾರ್ ಘರ್ ಛ	ಇದು ನಮ್ಮ ಮನೆ ಇದೆ
ಈ ಹಮಾರ್ ಘರ್ ಕೋನಿ	ಇದು ನಮ್ಮ ಮನೆ ಅಲ್ಲ
ಬಾಮಣ ಆರೋಚ್ ?	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬರುತಿದ್ದಾನೆ.
ಮ ಬಾಟಿ ಖಾಯಿಲಿದೋ	ನಾನು ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದೆ

ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಕರ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಕೇವಲ ಆರ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಣಿ ವಾಕ್ಯಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಲಿಲ್ಲ\ಇದೆ

ಈ ಕಾಮ್ ಮ ಕಿದೋ	ಈ ಕೆಲಸ ನಾನು ಮಾಡಿದೆ
ಈ ಕಾಮ್ ಮೊತಿ ವೇಗೋ	ಈ ಕೆಲಸ ನನ್ನಿಂದ ಆಯಿತು.

೨. ಸಂಯುಕ್ತ ವಾಕ್ಯ:

ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳು ಸೇರಿ ಸಂಯುಕ್ತ ವಾಕ್ಯ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪದಾಂಶ ಸಾದಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪದಾಂಶಗಳು ಸೇರಿ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳು ಪಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಅದು ಸಂಯುಕ್ತ ವಾಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೨.೧. ಊ ಛೋರಿ ಆಚ್ ಗೀದ್ ಬೊಲಚ್, ಆಚ್ ನಾಚಚ್

ಆ ಹುಡುಗಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ, ಚನ್ನಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾಳೆ.

೨.೨. ಮ ಜಾರೋಚು, ಊಛಿ ಆರೋಚ್

ನಾನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವನು ಸಹ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳುವ ಅಥವಾ ಬೋಧಿಸುವ **'ಜೇರ್‌ಕಣ್'** (ಬಳಿಗ) ಎಂಬ ರೂಪ ಸೇರಿ ಸಂಯುಕ್ತ ವಾಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೨.೩. ತೂ ಆರೋಚಿ ಜೇರ್‌ಕಣ್ ಮಬೀ ಆರೋಚು

ನೀನು ಯಾರ ಬಳಿಗ ಹೋಗುವಿಯೋ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ **'ಫರನ್'** (ಆದರೆ) ಎನ್ನುವ ರೂಪ ಸೇರಿ ಸಂಯುಕ್ತ ವಾಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೨.೪. ಬೋಡಿ ಆಯಿ; ಫರನ್, ಬೇಟಾ ಆಯೋ ಕೋನೀ

ಸೊಸೆ ಬಂದಳು ಆದರೆ ಮಗ ಬರಲಿಲ್ಲ

೩. ಅಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯಗಳು:

೩.೧. ಸಂಬೋಧನಾ ವಾಕ್ಯಗಳು:

ಉದಾಹರಣೆ :

ಯಾಡಿ ! ಕನ್ನಾ ಆಯೀ = ಅಮ್ಮ! ಯಾವಾಗ ಬಂದೆ

ಈ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ **'ಅಮ್ಮ'** ಯಾಡಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಾಯಿರುವ ಸಂಬೋಧನಾ ರೂಪ

೩.೨. ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ವಾಕ್ಯ:

ತೂಕತ್ ಛೀ?

ನೀನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಿಯಾ?

ತೂ ಕತ್ ಜಾರೋ ಚಿ?

ನೀನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿಯಾ?

೩.೩. ಅಶ್ಚರ್ಯಾರ್ಥಕ ವಾಕ್ಯ

ಅಬ್ಬಾ! ಕಾಂಯೀ ಛರ?

ಅಬ್ಬಾ !ಏನಿದೆ?

(ಅಶ್ಚಯ್ಯಾರ್ಥಕ ಸೂಚಕ ಅಬ್ಬ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.)

೩.೪. ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ವಾಕ್ಯ

'ಊ ಮಾರ್ ಕೊನಿ'

ಅದು ನನ್ನದಲ್ಲ

'ಮಾರ್‌ಡಾಯಿಂ ಪಿಸಾ ಛೇನಿ'

ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹಣ ಇಲ್ಲ

೩.೫. ಸಮಾಧಾನ ವಾಕ್ಯಗಳು

'ಛೋರಾ ಆಚೊ ಛೀ ಕಾಯೀಂ'

ಹುಡುಗ ಚನ್ನಾಗಿ ಇದಿಯಾ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಸಹ ಸಮಾಧಾನ

'ಆಛೋ ಛೂ ವಾರು ಛೂ'

ಚನ್ನಾಗಿದ್ದೇನೆ! ಅರಾಮಾಗಿದ್ದೇನೆ!

(ಚನ್ನಾಗಿ) ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿದೆ.

೩.೬. ಅಭಿನಂದನ ವಾಕ್ಯ

ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸೇರಿದಾಗ ಅಬಿನಂದಿಸುವ ವಾಕ್ಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ರಾಮ್ ರಾಮ್ ನಾಯಕ್

೩.2. ಜೋಡು ಪದಗಳು

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಪದದ ಆದಿಸ್ವರ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿದ್ದರೆ 'ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರವೂ', ದೀರ್ಘವಾಗಿದ್ದರೆ 'ದೀರ್ಘಸ್ವರವೂ' ಪ್ರತಿ ಧ್ವನಿಪದದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಾನವಾಗಿಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮೂಲಪದದ ಒಂದು ಭಾಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪದಗಳಾದ ಮೂಲಪದಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಬರುವುದರಿಂದ ಇವನ್ನು (ಮ, ಮಿ, ಅಥವಾ ಮೂ, ಮೋ) ಬದ್ದ ರೂಪಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಮೂಲಪದದ ಒಂದು ಭಾಗ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು 'ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಪದ' ಗಳೆಂದು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಅಂತಹ, ಇತರ' ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ;

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಬಂಗ್‌ಡಿ	ಬಳೆ	ಬಂಗ್‌ಡಿ - ಮಂಗ್‌ಡಿ	ಬಳೆಗಿಳೆ
ಛಪ್ಲಿ	ಹಲ್ಲಿ	ಛಪ್ಲಿ - ಮಪ್ಲಿ	ಹಲ್ಲಿಗಿಲ್ಲಿ
ಸಿಬ್ಬಿ	ಬೆಕ್ಕು	ಸಿಬ್ಬಿ - ಮಿಬ್ಬಿ	ಬೆಕ್ಕುಗಿಕ್ಕು
ಬಿಚ್ಚಿ	ಮೊಲೆ	ಬಿಚ್ಚಿ - ಗಿಚ್ಚಿ	ಮೊಲೆಗಿಲೆ
ದೂದ್	ಹಾಲು	ದೂದ್ - ಮೂದ್	ಹಾಲುಗೀಲು

ಮಾಚಳಿ	ಮೀನು	ಮಾಚಳಿ - ಕಾಚಳಿ	ಮೀನುಗೀನು
ಡೋರ್	ದನ್	ಡೋರ್ - ಮೋರ್	ದನಗಿನ

ಮೂಲಪದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾದರೆ ಅವು ದ್ವಂದ್ವ ಪದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳ ಬಹುತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಘರ್	ಮನೆ	ಘರ್ ಘರ್	ಮನೆ ಮನೆ
ಗಾಮ್	ಊರು	ಗಾಮ್‌ಮ್	ಊರೂರು
ಹಾಟ್	ಸಂತೆ	ಹಾಟಾಟ್	ಸಂತೆಸಂತೆ
ಖೇತ್	ಗದ್ದೆ	ಖೇತ್ಖೇತ್	ಗದ್ದೆ ಗದ್ದೆ
ವಾಟ್	ದಾರಿ	ವಾಟ್ವಾಟ್	ಹಾದಿಬೀದಿ

ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು;

ಈ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಪ್ರಚಲಿತ ಇರುವ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಖ್ಯೆಗಳು : ೧ ರಿಂದ ೧೦ರ ವರೆಗೆ

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಏಕ್	ಒಂದು
ದೀ	ಎರಡು
ತೀನ್	ಮೂರು
ಚಾರ್	ನಾಲ್ಕು
ಪಾಂಚ್	ಐದು
ಛೋ/ಚೋ	ಆರು
ಸಾತ್	ಏಳು
ಆಠ್	ಎಂಟು
ನೋವ್, ನೌ	ಒಂಬತ್ತು
ದಸ್	ಹತ್ತು

ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ 'ಛೋ' ಪ್ರಯೋಗವು ಹಿಂದಿಯ 'ಚೇ' ಎಂಬ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಸಮಾನವಾದುದಾಗಿದೆ. ಇದು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಚೋ', 'ಛೋ' ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ 'ಓ' ಕಾರಾಂತವಾಗಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಚ' ಕಾರ ಧ್ವನಿ ತಾಲವ್ಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

೧೧ ನಂತರ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು :

೧೧: ಹೊನ್ನೊಂದು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 'ಅಗ್ಯಾರ್' ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಲ್ಲಿ 'ಗ್ಯಾರ್' ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

೧೨: ಹನ್ನೆರೆಡು ಎಂಬುದು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 'ಬಾರ್' ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ಬಾರಾ' ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಕೆಳಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹತ್ತರ ಅನಂತರದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

	ಕರ್ನಾಟಕ				ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ
೧೩	:	ತೇರಾ/ತೇರ್/ತೇರೆ	-	೧೩ :	ತೇರ್
೧೪	:	ಚೌದಾ/ಚಾದ್/ಚೌದ್/ಚೌದೆ/ಚೌಧಾ	-	೧೪ :	ಚೌದಾ
೧೫	:	ಪಂದ್ರ/ಪಂದ್ರಿ/ಪಂದ್ರೆ	-	೧೫ :	ಪಂದರ್/ಪಂದ್ರಿ
೧೬	:	ಸೋಳಾ/ಸೋಲೆ/ಸೋಲ	-	೧೬ :	ಷೋಳ್
೧೭	:	ಸತ್ರಾ/ಸತ್ರ್/ಸತ್ರೆ	-	೧೭ :	ಸತ್ತರೆ/ಸತ್ರ
೧೮	:	ಅಠರಾ/ಅಟ್ರ/ಅಠ್ಠರ್/ಅಠ್ಠಾರೆ	-	೧೮ :	ಅಠ್ಠರ್/ಅಟ್ಟಾರೆ
೧೯	:	ವನ್ನಿಸ್/ಒಗ್ನಿಸ್/ಒಗೋಣಿಸ್/ಉನ್ನಿಸ್	-	೧೯ :	ವಗ್ನೀಸ್
೨೦	:	ವೀಸ್/ಇಸ್/ಬೀಸ್	-	೨೦ :	ವೀಸ್
೨೧	:	~~ಏಕ್ ವೀಸ್~~ / [illegible]	-	೨೧ :	ವೀಸನ್ ಏಕ್

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಗ್ಯಾರಾ, ಅಠರ್, ವನ್ನಿಸ್ ಎನ್ನುವ ರೂಪಗಳು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಭಾಷೆಯ ಸಂಪರ್ಕದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದು ಸಹಜ. ಇವೇ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಗಳೆಂದು ಡಾ.ಎಚ್.ಎಸ್.ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ (೧೯೯೧.೧೨೪) ಅವರ ಅಭಿಮತವಾಗಿದೆ.

೨೧ : ವೀಸನ್ಏಕ್, ವೀಸನೇಕ್, ಎಕವೀಸ್, ಇಕ್ಕಿಏಸ್, ಎಕ್ಕೀಸ್, ಅಕ್ವೀಸ್,

೩೧ : ಏಕ್ಪರ್ತೀಸ್, ಏಕ್ತೀಸ್, ತೀಸನ್ ಏಕ್

೩೫ : ಪಚ್ತೀಸ್, ಪೈಂತೀಸ್, ತೀಸೇಪರ್ಪಾಂಚ್, ತೀಸನ್ ಪಾಚ್

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಗಳಿರುವುದು ಖಚಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರೊ.ಪಿ.ಕೆ.ಖಂಡೋಬಾ ಅವರು (ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶೋಧ; ೨೦೦೫; ಪು.೨೨)ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಗರು ಬಳಸುವ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳಾದ (೨೧,೧,೨) ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಾಗಿ ಬೇರೆ ರೂಪವನ್ನೇ ಪಡೆದಿದೆ. (೨೦+೧) ಈ ಪದ್ಧತಿ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. 'ಕನ್ನಡದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು, ತೆಲುಗು, ಇರವೈಒಕ್ಕಟಿ' ಇದೇ ರೀತಿ ೨೯ರ ವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ '೧+೨೦' ಎಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಹಿಂದೀಯಲ್ಲಿ 'ಇಕ್ಕಿಸ್' ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ತೆಲಂಗಾಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ವೀಸ್, ಬಾವೀಸ್, ತೇವಿಸ್, ಚೋವೀಸ್, ಎಂಬ ರೂಪ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ 'ವೀಸ್' ಎಂಬ ಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ 'ವ' ಕಾರವು ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. (ಇರ್+ವೀಸ್> ಇಕ್ಕೀಸ್) ಆದರೆ ಮೇಲಿನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ 'ವ' ಕಾರ ಲೋಪವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಗಳು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವು ಹಾಗೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ೨೧ ರಿಂದ ವೀಸನ್ಏಕ್ ಅಥವಾ ವೀಸನೇಕ್, ವೀಸನ್ ದೀ, ಈ ರೀತಿ ೨೮ರ ವರೆಗೆ ಏಣಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ೨೮ (ವೀಸನ್ ಆಟ) ಎಂದು ಹಾಗೆಯೇ ೩೧ ರಿಂದ ೮೮ ರವರೆಗೆ ಮೇಲಿನಂತೆ ಏಣಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ೯೦ ರ ನಂತರ ೧೦೦ ಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎರು ಏಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

[illegible]

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ			ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ
೩೦	;	ತೀಸ್	ತಿಸ್
೪೦	;	ಚಾಳೀಸ್	ಚಾಳಿಸ್
೫೦	;	ಪಚಾಸ್	ಪಚಾಸ್
೬೦	;	ಸಾಟ್	ಸಾಟ್
೭೦	;	ಸತ್‌ರ್	ಸಾಟ್‌ಸತ್ತರ್
೮೦	;	ಅಸ್ಸಿ	ಅಸ್ಸಿ
೯೦	;	ನವ್ವದ್	ನ್ಯವ್, ನವ್ವದ್
೧೦೦	;	ಸೋ	ಏಕಸೋ

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಳಿಸ್ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಧನ್ಯ (ಲ>ಳ) ಧ್ವನಿಯು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಲಕ್ಷಣ ನವ್ಯ್ ನಬ್ಬೆಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ೧೦೦ ಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಎಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಸಂಕ್ಯಾವಾಚಕವನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿ ಏಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಒನ್+ಪತ್ತು) ಒಂಬತ್ತು ಒಂದರ ಕಡಿಮೆ ಹತ್ತು ಎಂದಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ (೧೦ ರಿಂದ ೧೦೦) ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಕೂಡುವುದು ಅಥವಾ ಗುಣಿಸುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಹತ್ತು + ಒಂದು = ಹನ್ನೊಂದು, ಇರ್ + ಪತ್ತು = ಇಪ್ಪತ್ತು. ಇದೇ ರೀತಿ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ೧ ರಿಂದ ೯ ರವರೆಗಿನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಕೂಡುವುದು ಮತ್ತು ಗುಣಿಸುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ೯೦ ರಿಂದ ೧೦೦ ವರೆಗಿನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಕಳೆಯುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಇದು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತು, ಮೂವತ್ತು, ಎಂದು ನೂರರವರೆಗೆ 'ಪಟ್ಟು'ಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಪಟ್ಟು' ಎಂಬುವುದು 'ಪರ್' ಎನ್ನಲಾಗುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ. 'ದುಪ್ಪಟ್ಟು' 'ಎರಡು ಪಟ್ಟು' ಎಂದು ಕೂಡ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ನೇಯ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ಶಬ್ದಗಳು ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ;

ಒಂದನೆಯ, ಎರಡನೆಯ, ಮೂರನೆಯ, ಇತ್ಯಾದಿ, ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಏಕನೇ, ದೀನೆ, ಚಾರೆ, ಪಾಂಚೆ, ಚೊವೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳು ನೋಡಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ 'ಆನೆಯ' ಪ್ರತ್ಯಯದ ಬದಲು 'ನೇ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕದಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಪಯಲ' ಎಂದರೆ ಮೊದಲನೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇದನ್ನು ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಚಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಾಚಿಗಳಿಗೆ 'ಪಯಲೀ' ಎಂದು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ;

ಪುಲ್ಲಿಂಗ	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ
ಪಯಲಾ	ಪಯಲೀ
ದೂಸರಾ	ದುಸರೀ
ತೀಸರಾ	ತೀಸರೀ
ಚೌತಾ	ಚೌತೀ
ಪಾಚ್‌ವಾ (೦)	ಪಾಚ್‌ವೀ (೦)

ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಇರುವ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳಲ್ಲಿ 'ಆ' ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಅಂತ್ಯಗೊಂಡರೆ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಿರುವ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳೆಲ್ಲಾ 'ಈ' ಕಾರಂತ್ಯದಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ 'ಬಾರಿ' 'ಸಲ' ಎಂಬುವುದನ್ನು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಸಲಾ' 'ವಳಾ' ಎಂದು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. 'ಸಲಾ' 'ವಳಾ' ಗಳನ್ನು ಜನಾಂಗ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿ ಬಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ;

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ	**ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ**
ಒಂದನೇಯ ಸಲ	ಏಕ್ ಸಲ್ಲಾ ವಳಾ
ಒಂದನೇ ಸಲ	ಏಕ್ ವಳಾ
ಎರಡನೇ ಬಾರಿ	ದೀಸ್‌ಲಾ
ಎರಡನೇ ಸಲ	ದೀವಳಾ

ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದನೇ, ಎರಡನೇ, ಎಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಏಕ್, ದೀ, ಎಂದೇ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಪಾತ್' ಎಂದರೆ 'ಸಾಲು' ಎಂದರ್ಥ. ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಒಂದನೇ ಸಾಲು' 'ಎರಡನೇ ಸಾಲು' 'ಮೂರನೇ ಸಾಲು' ಎಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಏಕಪಾತ್' 'ದೀಪಾತ್' 'ತೀನ್‌ಪಾತ್' 'ಚಾರ್ ಪಾತ್' ಎಂದು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ನೇ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪ್ರಯೋಗ ಇಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಮಡಿ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನೂರ್ಮಡಿ, ಇಮ್ಮಡಿ, ನಾಲ್ಮಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಆದರೆ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಡಿ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತ್ಯಯ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ 'ಪರ್' 'ಪಟ್ಟು' 'ದುಪಟ್ಟು' ಎನ್ನುವ ಪ್ರತ್ಯಯವೇ 'ಮಡಿ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಲಂಬಾಣಿಗರು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುವಾಗ, ಏಣಿಸುವಾಗ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ '೨೦' ಅಂಕಿಯಿಂದ ಏಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆ;

ದೀ ವೀಸ್	೪೦	ಎರಡು ಇಪ್ಪತ್ತು
ತೀನ್ ವೀಸ್	೬೦	ಮೂರು ಇಪ್ಪತ್ತು
ಛೋ/ಚೋ ವೀಸ್	೧೨೦	ಆರು ಇಪ್ಪತ್ತು

ಹೀಗೆ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳಿಂದ ಕೊಂಚ ಭಿನ್ನವೆನಿಸಿದರೂ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆ;

೧೦೦ = ಸೋ/ಸೌ, ೧,೦೦೦ = ಹಜಾರ್, ೧೦,೦೦೦ = ದಸ್ ಹಜಾರ್, ೧,೦೦೦೦೦ = ಲಾಕ್, ೧೦,೦೦೦೦=ದಸ್‌ಲಾಕ್, ೧೦೦೦೦೦೦೦ = ಕರೋಡ್/ಕೊಟ್/ಸೋಲಾಕ್ ಈ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಚಲಿತ ವಿರುವ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ರೂಪಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿವೆ.

ಭಿನ್ನಾಂಶಗಳು:

ಪಾವ್	೧/೪
ಪೂನಾದಿ	೧ ೩/೪
ಸಾಡೇ	+ ೧/೨

ಸಾಡೇ ತೀನ್	೩ ೧/೨
ಅಡಾಯಿ	೨ ೧/೨
ಆಧೊ/ಆಧಿ/ಆದಾ,	೧/೪
ಸವಾ	+೧/೪
ಸವಾತೀನ್	೩ ೧/೪
ಡೊಡ್/ದೇಡ್/ಧೇಡ್	೧ ೧/೨

೧/೪ ವಿಷಕವಾದ ವ್ಯತ್ಯಯ ವಿದೆ. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಚೌರಾನ್, ಬಾಗಮ್, (ರೂಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಭಾಗ) ೧೬* ೪ = ೧ ಎಂಬುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ೧-೩/೪ = (ಪುನಾ ದೀ) = ಕಾಲುಭಾಗ ಕಡಿಮೆ ಎರಡು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ವ್ಯವಕಲನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ದತಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲೂ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಗುಣಾಕಾರ ಸಂಖ್ಯೆ:

ದೀಸೋ	(೨ x ೧೦೦ = ೨೦೦)
ಅಡಾಯಿಸೋ	(೨೧/೨ x ೧೦೦ = ೨೫೦)

ಇತರ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು;

ಏಕೇಕ್	ಒಂದೊಂದು
ಆದೋಆದೊ	ಅರ್ಧ ಅರ್ಧ
ಸೋಸೋ	ನೂರ್ನೂರು

ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳ ಜೊತೆ ನಾಮವಾಚಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೇಳುವುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ;

ಏಕ್ದೀ	ಒಂದೆರಡು
ತೀನ್ಚಾರ್	ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು
ಪಾಂಛೋ	ಐದಾರು

ಮೂಲ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ 'ಇ' ಕಾರ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ;

ದೋಯಿ ಜಾರೇಚ್ = ಇಬ್ಬರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಬಳನ್' (ಕೂಡಿ) ಎನ್ನುವ ರೂಪ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವುದುಂಟು.

ದೋಯಿ ಬಳನ್ ಜಾರೇಚ್ = ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ;

ವೀಸ್ + ಅನ್ + ಏಕ್ = ಏಕವೀಸ್ (೨೧) ಇದನ್ನು ವೀಸ್ ಪರ್ ಏಕ್ ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಏಕವೀಸ್' ಎನ್ನು ರೂಪವಿದೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ರೂಪ ಇಲ್ಲ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ

೧೦ ರ ನಂತರದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಏರಿಕೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಭಾವ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಲಂಬಾಣಿಗರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ;

ಏಕ್‌ಸೋದೀ	(೧೦೨)
ದೀಸೋತೀನ್ ಚಾರ್	(೧೩೪)
ತೀನ್‌ಸೋ ಸತ್ತರ್ ಪರ್ ಪಾಂಚ್	(೩೭೫)
ಸವಾಸೋ	(೧೨೫)
ಸವಾತೀನ್	(೩ ೧/೪)
ಸಾಡೇ ತೀನ್	(೩ ೧/೨)

ಆವೃತಿ ಸೂಚಕ:

'ಒಂದು' ಸಲ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ರೂಪಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಆಂದ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 'ಏಕ್' ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ 'ಏಕ್' ಎಂದೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ 'ಏಕಬಾರ್' ಎನ್ನುವ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. 'ವ/ಬ' ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಬಾರ್ ಆಗಿದೆ ಒಬ್ಬರಾಗಿ/ಒಬ್ಬಳಾಗಿ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಏಕ್‌ಲೋ/ ಏಕ್‌ಲೀ ಅನ್ನುವ ರೂಪಗಳಿವೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ಹಿಂದೀ ಭಾಷಾ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪುನಾ ರಚಿಸುವವರಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.

■

ಅಧ್ಯಾಯ - ೭

ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ: ಕ್ರಿಯಾಪದ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು

ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಪುರುಷವಾಚಕ (ಆಖ್ಯಾತ) ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಪುರುಷವಾಚಕಗಳು ಸೇರುವ ರೂಪಗಳು ಪೂರ್ಣರೂಪಗಳೆಂದೂ, ಅವುಗಳು ಸೇರದ ರೂಪಗಳು ಅಪೂರ್ಣರೂಪಗಳೆಂದೂ, ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಅಪೂರ್ಣ ರೂಪಗಳು ನಿಶ್ಚಿಯಾರ್ಥಕ ಹಾಗೂ ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಭೂತ (ಸರಳ ಭೂತ ಹಾಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ವರ್ತಮಾನ) ಕಾಲ, ಅಭೂತ ಕಾಲ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಕ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾನ್ಯೂನ ರೂಪಗಳು ಪೂರ್ಣರೂಪಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಭಾವರೂಪ, ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣ ರೂಪ, ನಾಮ ವಿಶೇಷಣಾ ರೂಪಗಳು ಅಪೂರ್ಣ ರೂಪಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ:

ಭೂತಕಾಲ (ಸರಳ ಭೂತಕಾಲ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣವರ್ತಮಾನಕಾಲ) ಸೂಚಿತವಾಗಿ ಸೇರುವ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಮೇಲೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

ವರ್ಗ ೧.

ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಸರಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸರಳ ಭೂತಕಾಲ ಸೂಚಿತ 'ಅನ್' ಪ್ರತ್ಯಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಡೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧. **ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾರೂಪಗಳು:**

೧.೧ (ಅ)

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಪ್ರತ್ಯಯ
ಮರ್	ಸಾಯು	ಮರನ್	ಸತ್ತು	'ಅನ್'
ಲಾ	ತರು	ಲಾನ್	ತಂದು	'ಅನ್'
ಆ	ಬರು	ಆನ್	ಬಂದು	'ಅನ್'

೧.೨ (ಅ)

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಪ್ರತ್ಯಯ
ಖೋದ್	ಅಗೆ	ಖೋದನ್	ಅಗೆದು	'ಅನ್'
ಕರ್	ಮಾಡು	ಕರನ್	ಮಾಡಿ	'ಅನ್'

ಸೀಕ್	ಕಲಿ	ಸೀಕನ್	ಕಲಿತು	'ಅನ್'
ಪಾಡ್	ಎತ್ತು	ಪಾಡನ್	ಎತ್ತಿ	'ಅನ್'
ದಖೇಲ್	ತಳ್ಳು	ದಖೇಲನ್	ತಳ್ಳಿ	'ಅನ್'
ಫೂಕ್	ಊದು	ಫೂಕನ್	ಊದಿ	'ಅನ್'
ರಕಾಡ್	ಉಳಿಸು	ರಕಾಡನ್	ಉಳಿಸಿ	'ಅನ್'
ಚಾಲ್	ನಡೆ	ಚಾಲನ್	ನಡೆದು	'ಅನ್'
ಲಂಗ್	ದಾಟು	ಲಂಗನ್	ದಾಟಿ	'ಅನ್'
ಮಾಪ್	ಅಳತೆ	ಮಾಪನ್	ಅಳೆದು	'ಅನ್'
ಫಾಡ್	ಹರಿ	ಫಾಡನ್	ಹರಿದು	'ಅನ್'
ನೀತಾರ್	ಸುರಿ	ನೀತಾಣ್	ಸುರಿದು	'ಅನ್'
ಕುಟ್	ಕುಟ್ಟು	ಕುಟನ್	ಕುಟ್ಟಿ	'ಅನ್'
ಭೋಡ್	ಬಿಡು	ಭೋಡನ್	ಬಿಟ್ಟು	'ಅನ್'
ಫೇಕ್	ಎಸೆ	ಫೇಕನ್	ಎಸೆದು	'ಅನ್'
ವಾಟದೇಕ್	ಕಾಯು	ವಾಟದೇಕನ್	ಕಾದು	'ಅನ್'
ಮಾರ್	ಹೊಡೆ	ಮಾರನ್	ಹೊಡೆದು	'ಅನ್'
ಹಾರ್	ಸೋಲು	ಹಾರನ್	ಸೋತು	'ಅನ್'
ನಾಚ್	ಕುಣಿ	ನಾಚನ್	ಕುಣಿದು	'ಅನ್'
ಫೂಟ್	ಒಡೆ	ಫೂಟನ್	ಒಡೆದು	'ಅನ್'
ಭೂಲ್	ಮರೆ	ಭೂಲನ್	ಮರೆತು	'ಅನ್'
ಥೀಂಕ್	ಸೀನು	ಥೀಂಕನ್	ಸೀನು	'ಅನ್'
ಖೇಛ್	ಬಿಗಿ	ಖೇಛನ್	ಬಿಗಿದು	'ಅನ್'
ಕುದ್	ಹಾರು	ಕುದನ್	ಹಾರಿ	'ಅನ್'
ದಾಂಸ್	ಓಡು	ದಾಂಸನ್	ಓಡಿ	'ಅನ್'
ಜಿಂಕ್	ಗೆಲ್ಲು	ಜಿಂಕನ್	ಗೆದ್ದು	'ಅನ್'
ರೋ	ಅಳು	ರೋನ್	ಅತ್ತು	'ಅನ್'
ಭೇಳ್	ಕಲಿಸು	ಭೇಳನ್	ಕಲಿಸು	'ಅನ್'
ಖೀಚ್	ಎಳೆ	ಖೀಚನ್	ಎಳೆದು	'ಅನ್'
ಉತರ್	ಇಳಿ	ಉತರನ್	ಇಳಿದು	'ಅನ್'
ಚಡ್	ಏರು	ಚಡನ್	ಏರಿ	'ಅನ್'
ಹಾಸ್	ನಗು	ಹಾಸನ್	ನಕ್ಕು	'ಅನ್'
ಫೇಲಾ	ಚದರಿ	ಫೇಲಾನ್	ಚದರಿಸಿ	'ಅನ್'
ಬೂರ್	ಮುಚ್ಚು	ಬೂರನ್	ಮುಚ್ಚಿ	'ಅನ್'

ವಖಡ್	ಕಿತ್ತು	ವಖಡನ್	ಕಿತ್ತುತಗೆ	'ಅನ್'
ಕಾಟ್	ಕಡಿ	ಕಾಟನ್	ಕಡಿದು	'ಅನ್'
ಸೋ	ಮಲಗು	ಸೋನ್	ಮಲಗಿ	'ಅನ್'

ವರ್ಗ ೨.

ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸರಳ ಭೂತಕಾಲ ಸೂಚಿತ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ ಸೂಚಿತ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ಅನ್' ವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಪ್ರತ್ಯಯ
ಮೇಲ್	ಇಡು	ಮೇಲನ್	ಇಟ್ಟು	'ಅನ್'
ದೇಖ್	ನೋಡು	ದೇಖನ್	ನೋಡಿ	'ಅನ್'
ಮಾರ್	ಕೊಲ್ಲು	ಮಾರನ್	ಕೊಂದು	'ಅನ್'
ಪೀ	ಕುಡಿ	ಪೀನ್	ಕುಡಿದು	'ಅನ್'
ರೋ	ಅಳು	ರೋನ್	ಅತ್ತು	'ಅನ್'
ಬಾಂಡ್	ಬೈಯು	ಬಾಂಡನ್	ಬೈಯ್ದು	'ಅನ್'
ಛೋಡ್	ಬಿಡು	ಛೋಡನ್	ಬಿಟ್ಟು	'ಅನ್'

ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು:

ವರ್ಗ ೩.

ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೂ ಸರಳ ಭೂತಕಾಲ ಸೂಚಿತ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ 'ಅನ್' ವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಪ್ರತ್ಯಯ
ಹೂಬರ್	ನಿಲ್ಲು	ಹೂಬರನ್	ನಿಂತು	'ಅನ್'
ವೇಚ್	ಮಾರು	ವೇಚನ್	ಮಾರಿ	'ಅನ್'
ವಾತೇಕರ್	ಮಾತಾಡು	ವಾತೇಕರನ್	ಮಾತಾಡಿ	'ಅನ್'
ಧಾಸ್	ಓಡು	ಧಾಸನ್	ಓಡಿ	'ಅನ್'
ಜನ್ಮ	ಹುಟ್ಟು	ಜನ್ಮನ್	ಹುಟ್ಟಿ	'ಅನ್'
ನಚೋ	ಹಿಂಡು	ನಚೋನ್	ಹಿಂಡಿ	'ಅನ್'
ವಾಚ್	ಓದು	ವಾಚನ್	ಓದಿ	'ಅನ್'
ಬಾಂದ್	ಕಟ್ಟು	ಬಾಂದನ್	ಕಟ್ಟಿ	'ಅನ್'
ವಾ	ಬಾಚು	ವಾನ್	ಬಾಚಿ	'ಅನ್'
ಸುಕಾ	ಬಾಡು	ಸುಕಾನ್	ಬಾಡಿ	'ಅನ್'
ಹುಬರ್	ನಿಲ್ಲು	ಹುಬರನ್	ನಿಂತು	'ಅನ್'
ದುಂಡ್	ಹುಡುಕು	ದುಂಡನ್	ಹುಡುಕಿ	'ಅನ್'
ಲಂಗ್	ದಾಟು	ಲಂಗನ್	ದಾಟಿ	'ಅನ್'

ಗಲ್	ನುಂಗು	ಗಲನ್	ನುಂಗಿ	'ಅನ್'
ಲಗಾಡ್	ಅಂಟು	ಲಗಾಡನ್	ಅಂಟಿಸಿ	'ಅನ್'
ಛೀಪ್	ಮುಟ್ಟು	ಛೀಪನ್	ಮುಟ್ಟಿ	'ಅನ್'
ಮಾಂಗ್	ಬೇಡು	ಮಾಂಗನ್	ಬೇಡಿ	'ಅನ್'
ಫೇಕ್	ಒಗೆ	ಫೇಕನ್	ಒಗೆದು	'ಅನ್'
ಚಾಟ್	ನೆಕ್ಕು	ಚಾಟನ್	ನೆಕ್ಕಿ	'ಅನ್'
ದಾಬ್	ಒತ್ತು	ದಾಬನ್	ಒತ್ತಿ	'ಅನ್'
ಪಕಡ್	ಹಿಡಿ	ಪಕಡನ್	ಹಿಡಿದು	'ಅನ್'
ಭಳ್	ಸೇರು	ಭಳನ್	ಸೇರಿ	'ಅನ್'

ವರ್ಗ ೪.

ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು 'ಅನ್' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಡೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಪ್ರತ್ಯಯ
ಖೋ	ತಿನ್ನು	ಖಾನ್	ತಿಂದು	'ಅನ್'
ಸಮಜ್	ತಿಳಿ	ಸಮಜನ್	ತಿಳಿದು	'ಅನ್'
ಖೋ	ಉಣ್ಣು	ಖಾನ್	ಉಂಡಿ	'ಅನ್'
ಕ	ಹೇಳು	ಕೇನ್	ಹೇಳಿ	'ಅನ್'

ಹೀಗೆ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾರೂಪಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ 'ಅನ್' ಪ್ರತ್ಯಯವೇ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಧಿತ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು:

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅಕರ್ಮಕ, ಸಕರ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೆಂದು ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಸಕರ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಾಧಿತ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. (ಸಕರ್ಮ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು) ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು (ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು) ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಂದು ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಕರ್ಮ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಆಗುವ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಸಾಧಿತ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಈ ರೀತಿ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಸಹಜ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು (ಕರ್ಮ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಕರ್ಮಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು) ಹಾಗೂ ಸಾಧಿತ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಸರಳ ಮತ್ತು ಸಾಧಿತ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹಚ್ಚಿ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಅವುಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

೧. ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ + ಸಕರ್ಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯ = ಸಾಧಿತ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ

ಉದಾಹರಣೆ:

ಪಚಾ (ಬೆಳೆಯು) + 'ವ್' ಸಕರ್ಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯ = ಪಚಾವ್ (ಬೆಳಸು)

ಹಸ್ (ನಗು) + 'ಡ್' ಸಕರ್ಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯ = ಹಸಾಡ್ (ನಗಿಸು)

೨. ಸರಳ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ + ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ = ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ

ಉದಾಹರಣೆ:

ಪೀ (ಕುಡಿ) + 'ಆ' ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ = ಪರಾ (ಕುಡಿಸು)

ಕರ್ (ಮಾಡು) + 'ಆ' ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ = ಕರಾ (ಮಾಡಿಸು)

೩. ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ + ಸಕರ್ಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯ + ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ = ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ

ಉದಾಹರಣೆ:

ಮಾರು (ಹೊಡೆಯು) + 'ಉ' ಸಕರ್ಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ವ್' ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ = ಮರಾವ್(ಹೊಡೆಸು)

ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು:

ಉದಾಹರಣೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಹಂಸ್	ನಗು
ದಾಂಸ್	ಓಡು
ಚಾಲ್	ನಡೆ
ರೇಗೊ	ಉಳಿ
ವಡ್	ಹಾರು

ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಛೋಡ್	ಬಿಡು
ಖೋ	ತಿನ್ನು
ವೇಚ್	ಹಂಚು
ಕರ್	ಮಾಡು
ದ	ಕೊಡು

ಸಾಧಿತ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು:

ಕೆಲವೊಂದು ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ಸಕರ್ಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದಾಗ ಸಾಧಿತ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು		ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು	ಸಾಧಿತಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು	
ಲಂಬಾಣಿ	**ಕನ್ನಡ**		**ಲಂಬಾಣಿ**	**ಕನ್ನಡ**
ಛೋಡ್	ಬಿಡು	ಆ	ಛೋಡಾ	ಬಿಡಿಸು
ಚಾಲ್	ನಡೆ	ಆ	ಚಲಾ	ನಡೆಸು
ಹಾರ್	ಸೋಲು	ಆ	ಹರಾ	ಸೋಲಿಸು
ಹುಬರ್	ನಿಲ್ಲು	ಆ	ಹುಬಾರ್	ನಿಲ್ಲಿಸು
ಡೂಲ್	ಮುಳುಗು	ಆ	ಡುಬಾ	ಮುಳುಗಿಸು

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಕ್ಷರ ಯುಕ್ತ ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾದಾಗ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಹಾಗೆ ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾಗುವ ಬದಲಾಗಿ ಪದರಚನೆಯಲ್ಲೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು:

ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು 'ಆ' ವನ್ನು ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ ರೂಪಗಳಿಗೆ (ಸರಳ ಹಾಗೂ ಸಾಧಿತ) ಸೇರಿದಾಗ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಆ:	ಮೇಲ್	ಇಡು	ಮೇಲಾ	ಇಡಿಸು
	ಮಾರ್	ಹೊಡೆ	ಮರಾ	ಹೊಡೆಸು
	ಮಾರ್	ಕೊಲ್ಲು	ಮರಾ	ಕೊಲ್ಲಿಸು
	ಕರ್	ಮಾಡು	ಕರಾ	ಮಾಡಿಸು
	ಫಾಲ್	ಹಾಕು	ಫುಲಾ	ಹಾಕಿಸು
	ವೇಚ್	ಮಾರು	ವೇಚಾ	ಮಾರಿಸು
	ಫೇಕ್	ಬಿಸಾಕು	ಫೇಡಾ	ಬಿಸಾಕು

ಕ್ರಿಯಾಪದ

ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಬಹಳ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

೧. ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ ಕ್ರಿಯಾಪದ

೨. ಸಂಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪದ

೧. ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು:

ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಧಾತುಗಳು ಕೆಲವು ನಿಷ್ಪಾದಕ ಪ್ರತ್ಯಯಯೊಂದಿಗೆ ಏರ್ಪಡುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೧.೧. ಧಾತುವು + ಅ

ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ 'ಆ' ಪ್ರೇರಣಾ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಅಡ್	ತಡೆ	ಅಡಾ	ತಡೆಹಿಡಿ
ಕರ್	ಮಾಡು	ಕರಾ	ಮಾಡೋಣ
ಕೂಟ್	ಕುಟ್ಟು	ಕುಟಾ	ಕುಟ್ಟೋಣ
ಫಾಲ್	ಹಾಕು	ಫುಲಾ	ಹಾಕಿಸು

೧.೨ ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರ ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕವಾದ 'ಆ' ಮುಂದೆ ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ 'ಅ' ಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಖರಚ್	ಖರ್ಚು	ಖರ್ಚಾ	ಖರ್ಚುಮಾಡು
ಪಕಡ್	ಹಿಡಿ	ಪಕಡಾ	ಹಿಡಿಸು
ಸಾಮಳ್	ಕೇಳು	ಸಮಳಾ	ಮನನಮಾಡು

ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷಲ್ಲಿ 'ಆ' ಇದ್ದರೂ ಈ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಕಾಲ್	ಹೊಡೆ, ಹುಡಿ	ಹಕಲಾ	ಹೊರಗಡೆ ಹಾಕು

ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸ್ ಬಂದು ದೀರ್ಘವಾಗುವಾಗ ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುವು ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡುತ್ತವೆ.

(ಅ.ಕ) ಗಡ್	ಹೂಳು	(ಸ.ಕ) ಗಾಡ್	ಹೂಳಿಸು
ಥಮ್	ಹುಬರ್	ಥಾಮ್	ಹುಬಾರ್

ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ದೀರ್ಘವಾಗುವಾಗ ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುವು ಸಕರ್ಮಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ತೂಟ್	ಮುರಿ	ತೋಡ್	ಕೀಳು
ಫಾಡ	ಹರಿ	ಫೋಡ್	ವಡಿ

೧.೩ ಏಕಾಕ್ಷರ ಧಾತುವಿನ 'ರಾ' ಎನ್ನುವ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಧಾತು 'ಅ' ಕಾರವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಖೋ/ಖಾ	ತಿನ್ನು	ಖರಾ	ತಿನಿಸು
ದ್	ಕೊಡು	ದರಾ	ಕೊಡಿಸು/ಕೊರಸೊ
ಪೀ	ಕುಡಿ	ಪರಾ	ಕುಡಿಸು

೧.೪ ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳು 'ಏ' ದೀರ್ಘಾಕ್ಷರವಾಗುವುದುಂಟು

ಕ್	ಹೇಳು	ಕೇರಾ	ಹೇಳಿಸು

೧.೫ ಕೆಲವು ದಾತುವಿನೊಂದಿಗೆ 'ಆಡ್' 'ಆಸ್' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸೇರಿದರೆ ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಖೂಟ್	ಖಾಲಿ	ಖೂಟಾಡ್	ಮುಗಿಸು, ಖಾಲಿಮಾಡು
ಹಂಸ್	ನಗು	ಹಂಸಾಡ್	ನಗಿಸು
ಧಾಂಸ್	ಓಡು	ಧಾಂಸಗೋ	ಓಡಿಹೋದ
ಜಾಗ್	ಎಚ್ಚರವಾಗು,	ಜಗಾಡ್	ಎಚ್ಚರಿಸು

ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಪದ್ಧತಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದಾಗ ಕೆಳಗಿನ ರೂಪಗಳು ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಭಳ್	ಸೇರು	ಭೇಳ್	ಕಲಸು, ಸೇರಿಸು
ಬೇಸ್	ಕುಡು	ಬೇಸಾರ್	ಕುರಿಸು
ದೇಕ್	ನೋಡು	ದಕಾಳ್	ತೋರಿಸು
ರೋ	ಅಳು	ರೋವಾಡ್	ಅಳಿಸು

ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳು ಸಕರ್ಮಕ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

ಆ	ಬಾ
ಜೋ	ಹೋಗು
ವಿಚಾರ್	ಆಲೋಚಿಸು

೨. ಸಂಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು

ಎರಡು ಧಾತುವಿನ ರೂಪಗಳು ಸೇರಿ ಏರ್ಪಡುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಿವೆ. ಅವು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

೨.೧ ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳನಂತರ ಜಾ, ಏಡ್, ತೆ, ಮೊದಲಾದ ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸೇರಿ ಆಗುವಂತದು.

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಹಟ್	ಸರಿ	ಹಟ್‌ಜೋ	ಆಚೆಸರಿ
ಆ	ಬಾ	ಆಜೋ	ಬಾರೋ
ಊಟ್	ಏಳು	ಉಟ್ಟಡ್	ಎದ್ದೇಳು
ಲಡ್	ಜಗಳವಾಡು	ಲಡ್‌ರೆ	ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ
ಜೋ	ಹೋಗು	ಜಾಪಡೇ/ರ್	ಹೋಗಾಚೆ

೨.೨ ಆ, ರೇ, ರೇಜಾ, ಎಂಬ ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಕೂಡ ಸಂಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾಗಿ ಏರ್ಪಾಡಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಕ್‌ಳ್	ಭಯಪಡು	ನಿಕ್‌ಳಾ	ಭಯಪಟ್ಟು ಹೋಗು
ಬೇಸ್	ಕುತ್ಕೋಳ್ಳಿ	ಬೆಸರೇ	ಕುತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ
ಹೂಬ್	ನಿಲ್ಲು	ಹೂಬ್‌ರೇಜಾ	ನಿಂತಿರು

ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಲೇ, ದೇ, ನಾಕ್, ಮೇಲ್, ಜೋ, ಎಂಬ ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸೇರಿ ಏರ್ಪಾಡಾಗುವ ಸಂಯುಕ್ತ ಧಾತುಗಳು ಸಹ ಇದ್ದಾವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ :

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ದೇಕ್	ನೋಡು	ದೇಕ್‌ಲೇ	ನೋಡಿಕೊಂಡು
ಭಾಂದ್	ಕಟ್ಟು	ಬಾಂದ್‌ಲೇ	ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು
ಕರ್	ಮಾಡು	ಕರ್‌ದೇ	ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಕ್	ಹೇಳು	ಕೆದ್	ಹೇಳಲಿ ಬಿಡು
ತೋಡ್	ಮುರಿ	ತೋಡನ್ನಾಕ್	ಮುರಿದುಬಿಡು
ಕರ್‌ನಾಕ್	ಮಾಡಿಬಿಡು	ಕರ್‌ಮೇಲ್	ಮಾಡಿಡು
ಭಾದ್‌ವೆಲ್	ಕಟ್ಟಿಡು	ಭಾಂದ್‌ಜೋ	ಕಟ್ಟಿ ಹೋಗು
ಮಾನ್	ಒಪ್ಪಿಗೆ	ಮಾನ್‌ಜೋ	ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳು

ನಾಮವಾಚಕದನಂತರ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸೇರಿ ಕೂಡಾ ಸಂಯುಕ್ತ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ನೀಂದ್	ನಿದ್ರೆ	ನಿಂದಾ	ನಿದ್ರೆ ಬಂತು
ಗಿದ್	ಹಾಡು	ಗಿದ್‌ಬೊಲ್	ಹಾಡಾಡು

೩. ಕ್ರಿಯಾಪದ ರೂಪ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ:

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾನಿರ್ಮಾಣ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ೧. ಧಾತು + ಕಾಲ/ಭಾವ ಬೋಧಕಪ್ರತ್ಯಯ + ಪ್ರತ್ಯಯಬೋಧಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಗಳಿಂದ ಕುಡಿದೆ.

ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ ಎಂಬ ಈ ಎರಡು ವಿಧಗಳು. ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪಗಳ ವಿವರ ಪುರುಷ ಬೋಧಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ ತರಹ ಇರುತ್ತದೆ.

೩.೧ ಸಮಾಪಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ:

ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

A. ಭವಿಷ್ಯಾದ್ವಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ (-o-/ತ್-/)

ಕಾಟ್ ಕಡಿ

	ಏಕವಚನ			ಬಹುವಚನ		
ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ :	ಕಾಟ್+o+ಊ	=	ಕಡಿಯುತ್ತೇನೆ.	ಕಾಟ್+o+ಆಂ	=	ಕಡಿಯುತ್ತೇವೆ
ಮದ್ಯಮ ಪುರುಷ :	ಕಾಟ್+o+ಏ	=	ಕಡಿಯುತ್ತಾನೆ.	ಕಾಟ್+o+ಏ	=	ಕಡಿಯುತ್ತಾರೆ.
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ :	ಕಾಟ್+o+ಏ	=	ಕಡಿಯುತ್ತಾರೆ.	ಕಾಟ್+o+ಏ	=	ಕಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಖೋ ತಿನ್ನು

	ಏಕವಚನ			ಬಹುವಚನ		
ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ :	ಖಾ+o+ಊ	=	ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ	ಖಾ+o+ಮ	=	ತಿನ್ನುತ್ತೇವೆ.
ಮದ್ಯಮ ಪುರುಷ :	ಖಾ+o+ವೇ	=	ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.	ಖಾ+o+ಏ	=	ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ :	ಖಾ+o+ಏ/ವೇ	=	ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ.	ಖಾ+o+ಏ/ವೇ	=	ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ದ ಕೊಡು

	ಏಕವಚನ			ಬಹುವಚನ		
ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ :	ಧ್+o+ಊ	=	ಕೊಡುತ್ತೇನೆ	ದ್+o+ಆಂ	=	ಕೊಡುತ್ತೇವೆ
ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ :	ದ್+o+ಪ	=	ಕೊಡುತ್ತೇವೆ	ದ್+o+ಏ	=	ಕೊಡುತ್ತಾರೆ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ :	ದ್+o+ಏ	=	ಕೊಡುತ್ತಾನೆ	ದ್+o+ಏ	=	ಕೊಡುತ್ತಾರೆ

ಛ ಇದೆ

	ಏಕವಚನ			ಬಹುವಚನ		
ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ :	ಛ+o+ಊ	=	ಇರುತ್ತೇನೆ	ಛ್+o+ಆಂ	=	ಇರುತ್ತೇವೆ
ಮದ್ಯಮ ಪುರುಷ :	ಛ+o+ಈ	=	ಇದ್ದೇನೆ	ಛ್+o+ಓ/ಊ	=	ಇದ್ದಾರೆ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ :	ಛ+o+ಏ	=	ಇರುತ್ತಾನೆ	ಛ್+o+ಏ	=	ಇರುತ್ತಾರೆ

'ತ' ಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯಾಪದ ರೂಪಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ತ ಕಾರ ಇರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಭೂತಾರ್ಥ ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

[illegible]

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಕರ್ ಮಾಡು

ಪುಲ್ಲಿಂಗ	:	ಕರ್+ ತು + ಓ	=	ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ
ಸ್ತ್ರೀಲ್ಲಿಂಗ	:	ಕರ್+ ತ್ + ಈ	=	ಮಾಡ್ತಿದೆ
		ಕರ್+ ತೆ + ಏ	=	ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು
		ಕರ್+ ತ್ + ಈ	=	ಮಾಡುವೆ

ಈ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ರೂಪವನ್ನು ವಾಕ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಮ ಅವಚೂ	=	ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ
ಮ ಆತೋತೋ	=	ನಾನು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ

B. **ಶತ್ರರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ :**

ಈ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಧಾತು ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು, ವರ್ತಮಾನ, ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್, ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇಕ್ ನೋಡು

ಏಕವಚನ:

ಪುಲಿಂಗ : ದೇಕ್ + ರ್/ತ್/ ಓ	ದೇಕ್ ರತೋ	ನೋಡುತ್ತಿದೆ
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ : ದೇಕ್ + ರ್/ತ್ + ಈ	ದೇಕ್ ರೀತೀ	ನೋಡುತ್ತಿದೆ

ವಕ್ತ ಪುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ	:	ಮ ದೇಕ್‌ರೋಂಚು	ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ವಕ್ತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದಲ್ಲಿ	:	ಮ ದೇಕ್‌ರೀತಿ	ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ವಕ್ತ ಪುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ	:	ಮ ದೇಕ್‌ತೊತೋ	ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ

C. **ಭೂತಕಾಲಿಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ :**

ಇಲ್ಲಿ ಧಾತು ರೂಪಿನ ಕ್ರಿಯಾಪದ 'ಓ' ಅಥವಾ 'ಈ,' ಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಭರ್ ತುಂಬು

	ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ಪುಲಿಂಗ : ಭರ್+o+ ಓ + ಏ	ಭರೋ	ತುಂಬಿದೆ	ಭರೇ	ತುಂಬಿದೆವು
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ: ಭರ್+o+ಈ	ಭರೀ	ತುಂಬಿದೆ	ಭರೀ	ತುಂಬಿದೆ

ಲಾ ತಾ

	ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ಪುಲಿಂಗ : ಲಾ+ಯ್+ಓ + ಏ	ಲಾಯೋ	ತಂದಿದ್ದೇನೆ	ಲಾಯೇ	ತಂದಿದ್ದೇನೆ
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ: ಲಾ+ಯ್+ಈ	ಲಾಯೀ	ತಂದೀನಿ	ಲಾಯೀ	ತಂದ್ದೇವೆ

ಈ ಕ್ರಿಯೆ ವಾಕ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ :

ವಕ್ತ ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾದಾಗ :

ಮ ಕೀದೋ	ನಾನು ಮಾಡಿದೆ.
ಹಮ್ ಕೀದೋ	ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ವಕ್ತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಾದಾಗ :

ಮ ಕೀದಿ	ನಾನು ಮಾಡಿದಿನಿ
ಹಮ್ ಕೀದಿ	ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ

ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ :

ಊ ಕೋ	ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ	ಏಕವಚನ ಪುರುಷ
ಊ ಕೀ	ಅವಳು ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ	ಏಕವಚನ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ
ಓ ಕೇ	ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ	ಬಹುವಚನ ಪುರುಷ
ಓ ಕೀ	ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ	ಬಹುವಚನ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ

ಭೂತಕಾಲಿನ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೆಲ್ಲ ಧಾತುವಿನ ರೂಪಾಂತರವಾಗಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರೂಪಾಂತರವಾಗದೆಯೂ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	**ಕನ್ನಡ**	**ಲಂಬಾಣಿ**	**ಕನ್ನಡ**
ಬೇಸ್	ಕೂಡು	ತೂ ಬೇಸ್	ನೀನು ಕೂಡು
ದೇಕ್	ನೋಡು	ತೂ ದೇಕ್	ನೀನು ನೋಡು
ಊದೀಟೋ	-	ಅವನು ನೋಡಿದ್ದಾನೆ	-
ಜೋಗೇ	ಹೋಗು	ತೂಜೋ	ನೀನು ಹೋಗು
ಮಗೋ	-	ನಾನು ಹೋದೆ /ಹೋಗುತ್ತೇನೆ	-
ಲೆ, ದ	ತಗೊ	ತೂ ಲ್	ನೀನು ತಗೋ
ಮ ಲಿದೋ	-	ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ/ತಕ್ಕೊಂಡೆ.	-

ಭಾವವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ :

೧. ವಿಧಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳು **:** ಈ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ ಏಕವಚನ, ಬಹುವಚನದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಊಟ್	ಏಳು
ಊಟೋ	ಎದ್ದೇಳಿ

ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ :

ಆ	ಬಾ
ಆವೋ	ಬರ್ರೀ

ದೇ	ಕೊಡು
ದೇವೋ	ಕೊಡ್ರಿ

ಕೆಲವು ಧಾತು ವಿರುವ ರೂಪಗಳು ಏಕವಚನವಾಗಿವೆ. 'ಓ' ಕಾರ ಸೇರಿದರೆ ಬಹುವಚನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:

ತೂಂಖೋ	ಉಗುಳಿದ /ನೀನು ತಿನ್ನು
ತೂಂಜೋ	ನೀನು ಹೋಗು

ಪುರುಷ ಸಂಬಂಧ ವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಕೆಲವು ವಿಧಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕೂಡ ಇವೆ.

'ಣೂ' ಅನ್ನುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿದಾಗ,

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಕರ್	ಮಾಡು	ಮ್ ಕರಣೂ	ನಾನು ಮಾಡಬೇಕು
ತೂ	ನೀನು	ತೂ ಕರಣೂ	ನೀನು ಮಾಡಬೇಕು
ಊ	ಅವನು	ಊ ಕರಣೂ	ಅವನು ಮಾಡಬೇಕು
ಓ	ಅವರು	ಓ ಕರಣೂ	ಅವರು ಮಾಡಬೇಕು

ಹಾಗೆ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಆಸೆ ಅಥವಾ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ ಸಂಕಲ್ಪ, ಇವು ಅಶಿಸ್ಸುಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಬರುವಂತಹ ವರ್ಗ

ಕರ್ ಮಾಡು

		ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ	:	ಕರಿಯುಂ	ಮಾಡುತ್ತೇನೆ	ಕರಿಯಾ	ಮಾಡುತ್ತೇವೆ
ಮದ್ಯಮ ಪುರುಷ	:	ಕರಿಯೆ	ಮಾಡುತ್ತೇವೆ	ಕರಿಯೊ	ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ	:	ಕರಿಯೇ	ಮಾಡುತ್ತಾನೆ	ಕರಿಯೇ	ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ

ಆ ಬಾ

		ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ	:	ಆಯು	ಬರುತ್ತೇನೆ	ಆಂಯೇ	ಬರುತ್ತಾರೆ
ಮದ್ಯಮ ಪುರುಷ	:	ಆಯೇ	ಬರುತ್ತೇವೆ	ಆಯಿಯೊ	ಬರುತ್ತೇನೆ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ	:	ಆಯೇ	ಬರುತ್ತಾರೆ	ಆಯಿಯೇ	ಬರುತ್ತಾರೆ

ದೇ ಕೊಡು

		ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ	:	ದೀಂಯುಂ	ಕೊಡುತ್ತೇವೆ	ದೀಂಯಾ	ಕೊಡುತ್ತೇವೆ
ಮದ್ಯಮ ಪುರುಷ	:	ದೀಯೇ	ಕೊಡುತ್ತಾನೆ	ದೀಯಾ	ಕೊಡುತ್ತಾರೆ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ	:	ದೀಯೇ	ಕೊಡುತ್ತಾನೆ	ದೀಯೇ	ಕೊಡುತ್ತಾರೆ

೧. ಮ ತೋನ್ 'ವರಾ' ದಿಂಯು	ನಾನು ನಿನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.
೨. ದೇವ್ ತೋನ್ ಅಚೋ ಕರಿಯೆ/ಕರೆಸ	ದೇವರು ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (೧) ರಲ್ಲಿ 'ದಿಂಯು' (ಕೊಡುತ್ತೇನೆ) ಅಂತ ಇದೆ, ಅದು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕರಿಯ/ಕರಿಸ್ ಇದೆ. ಅದು ಅಶಿಸ್ತನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ವಾಕ್ಯದ ಜತೆಗೆ ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೂ ಕೂಡ ಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ತೂ ಮರೇಸ್ **ನೀನು ಸಾಯುತ್ತಿಯಾ**

'ಮರೇಸ್' ನಂತರ 'ಜಾ' ಎನ್ನುವ ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಬಂದರೆ,

ತೂ ಮರೇಸ್ ಜಾ!	ಸಾಯುತ್ತಿಯಾ ಹೋಗು
ತಾರ್ ಘರ್ ಬಳಜಾ!	ನಿನ್ನ ಮನೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಲಿ
ತಾರ್ ಧಣಿ ಮರಜಾ!	ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಸಾಯಲಿ

೪. ಅಸಮಾಪಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ :

ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯಾಪಾರ ಪೂರ್ತಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಅಸಮರ್ಪಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಭೂತಕಾಲ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.

೪.೧. ಶತ್ರರ್ಥಕ ಅಸಮಾಪಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ :

'ತೂ' ಎನ್ನುವ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿ ಶತ್ರರ್ಥಕ ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಧಾನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಈ ಕ್ರಿಯೆ ಜರುಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಕರ್ **ಮಾಡು**

ಏಕವಚನ

ಪುಲ್ಲಿಂಗ	:	ಕರತೂ/ತೋ	ಮಾಡುತ್ತೇನೆ
ಸ್ತ್ರೀಲ್ಲಿಂಗ	:	ಕರ್ ತೊ/ತೀ	ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ

ಬಹುವಚನ

ಪುಲ್ಲಿಂಗ	:	ಕರತೇ	ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ
ಸ್ತ್ರೀಲ್ಲಿಂಗ	:	ಕರ್‌ತೀ	ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ
ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ	:	ಪುಲ್ಲಿಂಗ	ಮಕರ್‌ನ್ ಜಾತೋತೋ
ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ	:		ನಾನು ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ
ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ	:	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ	ಮಕರತಿ ಜಾತೀತೀ
ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ	:		ನಾನು ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ

೪.೨. ಭೂತಕಾಲಿಕ ಅಸಮಾಪಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ :

ಕರ್	ಮಾಡು
ಕರ್-ಅನ್/ಕರ್‌ವಾಣಿ	ಮಾಡಿ
ಜೋ	ಹೋಗು
ಜಾನ್/ಜಾತಾಣಿ	ಹೋಗಿ

ಆ (ಬಾ) ಎನ್ನುವ ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಮುಂದೆ 'ಇ' ಎನ್ನುವ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದರೆ

ಉದಾಹರಣೆಗೆ

ದೇಕ್ ನೋಡು

ದೇಕ್+ಇ+ಆಯಾ = ನೋಡಿ ಬಾ

'ಊ ಮನ್ ದೇಕನ್ ಆಜೋ ಕನ್ ಕೋ'

ಅವನು ನನಗೆ ನೋಡಿ ಹತ್ತಿರ ಬಾ ಎಂದನು

'ಊ ಸೇನ್ ಆಪಿದೇನ್ ಆರೋಚ್'

ಅವನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದನಂತರ ಬರುತ್ತಾನೆ.

'ಪಿ' ಎನ್ನುವ ಧಾತುವಿನ ನಂತರ ಬರುವ 'ಅನ್' ನಲ್ಲಿ 'ಅ' ಕಾರ ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಿ+ಅನ್ ಪಿನ್ ಕೂಡಿದು

೪.೩. ಭಾವಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು:

ಕರ್	ಮಾಡು
ಕರ್‌ಣು	ಮಾಡಬೇಕು

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ: 'ಈ ವತ್ ಜಾಯೇನ್ ಖೂಷಿ ಪಡ್ರೋಚ್' !

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : 'ಇವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.'

೪.೪. ಚಾದರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ : 'ತೋ' ಎನ್ನುವ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿ ಚಾದಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ

ಜೋ = ಹೋಗು

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ: 'ತೂ ವತ್ ಜಾವತೋ ಮಾವುಂಚು'

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದಾದರೆ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ: 'ತೂ ವತ್ ಆಯೊವತೋ ಆಚ್‌ರೇತೋ'

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

೪.೫. ಪುರುಷ ಬೋಧಕ ಪ್ರತ್ಯಯ :

	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ :	ಊ	ಆಂ ಕೂಂ, ಕು
ಮದ್ಯಮ ಪುರುಷ :	"	ಏ/ವೇ/ಂಓ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ :	ಏ/ವೇ/ಂ	ಏ/ವೇ/ಂ

	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಪುಲ್ಲಿಂಗ :	ಓ	ಏ
ಸ್ತ್ರೀಲ್ಲಿಂಗ :	ಈ	ಈ

ಪೂರ್ಣ ರೂಪಗಳು:

ನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳು

ಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ಸರಳ ಭೂತ ಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ:

ಏ-ಓ

ಏ : ಇದು ೧ ನೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ		ಕನ್ನಡ	
ಮರ್	ಸಾಯು	ಮ	ಮರಗೊಯೇ	ನಾನು	ಸತ್ತೆ.
ಆಯೆ	ಬರು	ಹಮ್	ಆಯೇ	ನಾವು	ಬಂದೆವು.
ಲಾ	ತರು	ವೂ	ಲಾಯೇ	ಅವನು	ತಂದ.
ಖೋದ್	ಅಗೆ	ವೋ	ಖೋದೇ	ಅವರು	ಅಗೆದರು.
ರಕಾಡ್	ಉಳಿಸು	ವೋ	ರಕಾಡೇ	ಅವು	ಉಳಿಸಿದವು.

ಓ : ಇದು ೪ ನೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ		ಕನ್ನಡ
ಖೋ	ಊಟಮಾಡು	'ಮ'	ಖಾಲ್ದೋ	ನಾನು ಊಟಮಾಡಿದೆ
ಸಮಜ್	ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು	'ವೂ'	ಸಮಜ್‌ಗೋ	ಅವನು ತಿಳಿದ
ಕ್	ಹೇಳು	'ವೂ'	ಕೇದಿನೋ	ಅವನು ಹೇಳಿದನು

೨. ಇದು ನಿಷೇದ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ಕ' ದ ಹಿಂದೆ ಕೂಡ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಲಾ	ತರು	ಲಾಯ್ಕೋನಿ(ಲಾಯೇ-%- ಕ-ನಿ)	ನಾನು ತರಲಿಲ್ಲ.
ಸಿಕ್	ಕಲಿ	ಸಿಕ್ಕೋನಿ (ಸಿಕ್ಕೋ-%- ಕ-ನಿ)	ನೀನು ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲ.
ಖೋ	ತಿನ್ನು	ಖಾದ್ಕೋನಿ (ಖಾದೋ-%- ಕ-ನಿ)	ಅವನು ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲ.
ಮಾರ್	ಕೊಲ್ಲು	ಮಾರ್ಕೋನಿ (ಮಾರೋ-%- ಕ-ನಿ)	ಅದು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

ಪೂರ್ಣ ವರ್ತಮಾನ ವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ:

ಓ :

ಇದು ೨ ಹಾಗೂ ೪ ನೇ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಮೇಲ್	ಇಡು	'ಮ' ಮೇಲೊತೋ	ನಾನು ಇಟ್ಟಿದೆ
ದೇಕ್	ನೋಡು	'ಹಮ್' ದೀಟೆತೇ	ನಾವು ನೋಡಿದ್ದೆವು

ಪೀ	ಕುಡಿ	'ತೂ'ಪೀಮೇ ಲೋಚೀ	ನೀನು ಕುಡದಿದ್ದು
ಭಾಂಡ್	ಬೈಯ್ಯು	'ವೂ'ಬಾಂಡೀತಿ	ಅವಳು ಬೈದಳು
ದ್	ಕೊಡು	'ವೋ'ದಮೇಲಿಚ್	ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು
ಖೋ	ಊಟಮಾಡು	'ವೂ' ಖಾಲ್ದೋತೋ	ಅವನು ಊಟಮಾಡಿದ

ಅಭೂತಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ:

ಚು :

ಇದು ೧ (ಅ) ೨ ಹಾಗೂ ೪ ನೇ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಲಾ	ತರು	ಮ ಲಾವುಂಚು	ನಾನು ತರುತ್ತೇನೆ.
ಮರ್	ಸಾಯು	ಹಮ್ ಮರಾಚಾ	ನಾವು ಸಾಯುತ್ತೇವೆ.
ಆ	ಬರು	ತೂ ಆಯೇಚಿ	ನೀನು ಬರುತ್ತೀ.
ಮೇಲ್	ಇಡು	ತಮ್ ಮೇಲೊಚೋ	ನೀವು ಇಡುತ್ತೀರಿ.
ದ್	ಕೊಡು	ವೂ ದೇರಿಚ	ಅವಳು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.
ಕ್	ಹೇಳು	ವೋ ಕಚ್	ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ/ನೆ.

% - ಶೂನ್ಯ

ಈ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಅ) ೩ ನೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕ್ರಿಯಾಪದ ('ಉ' ಸ್ವರಾಂತ್ಯದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಗಳಿಗೆ ಸೇರುವ ನಿಷೇಧ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ಆ' - ದ ಹಿಂದೆಯೂ (ಅ) ೧ 'ಏನ್' ಅಲ್ಲದೆ ೩ ನೇ 'ಉ' ಸ್ವರಾಂತ್ಯದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಮಾತ್ರ ವರ್ಗಗಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ಸೇರುವ ಪ್ರತ್ಯಯ ನ - ದ ಹಿಂದೆಯೂ ಬರುತ್ತೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಅ)	ವಾತೇಕರ್	ಮಾತಾಡು	ಮ ವಾತೇಕರೂನಿ(ವಾತೇಕರ್ %-ಉನ್-ಇ)	ನಾನು ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ.
	ಧಾಸ್	ಓಡು	ಹಮ್ ಧಾಸಾನಿ (ಧಾಸ್-% ಆ-ನ-ಇ)	ನಾವು ಓಡುವುದಿಲ್ಲ.
	ಪಕಡ್	ಹಿಡಿ	ವೋ ಪಕಡೇನಿ (ಪಕ್‌ಡ್-% ಏ-ನ-ಇ)	ಅವರು,ಇವರು ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ.
	ವಾ	ಬಾಚು	ವೂ ವಾಯೇನಿ (ವಾಯ್-% ಏ-ನ-ಇ)	ಅವನು,ಇವನು ಬಾಚುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಪೂರ್ಣ ರೂಪಗಳು:

ಭಾವರೂಪ ಪ್ರತ್ಯಯ:

ಇದು 'ವ' 'ವೇನ್' 'ಆ' 'ಆಯೇನ್' 'ಜೋ' 'ಜಾಯೇನ್' ಹಾಗೂ ಸ್ವರಾಂತ್ಯದ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ವ	ಆಗು	ವೇನ್	ಆಗಲು
ಆ	ಬರು	ಆಯೇನ್	ಬರಲು
ಜೋ	ಹೋಗು	ಜಾನ್	ಹೋಗಲು

ಲಾ	ತರು	ಲಾಯೇನ್	ತರಲು
ಮಾರ್	ಹೊಡೆ	ಮಾರೇನ್	ಹೊಡೆಯಲು
ದ್	ಕೊಡು	ದೇನ್	ಕೊಡಲು
ಖೋ	ತಿನ್ನು	ಖಾಯೇನ್	ತಿನ್ನಲು
ಛೋಡ್	ಬಿಡು	ಛೋಡೇನ್	ಬಿಡಲು

ಪಕ್ಷಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾ ನ್ಯೂನ ಪ್ರತ್ಯಯ: ಈ, ಏ, ಓ, ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಎಲ್ಲ ಭೂತ ಹಾಗೂ ಅಭೂತಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಭೂತಕಾಲ:

ಸರಳಭೂತಕಾಲ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಖೋ	ತಿನ್ನು/ಊಟಮಾಡು	ಮ ಖಾದೋತೋ	ನಾನು ಊಟಮಾಡಿದರೆ
ಪೀ	ಕುಡಿ	ವೂ ಪಿದೋತೋ	ಅವನು ಕುಡಿದರೆ
ಜೋ	ಹೋಗು	ತೂ ಗೋತೋ	ನೀನು ಹೋದರೆ
ದ್	ಕೊಡು	ವೂ ದಿನೋತೋ	ಅವನು ಕೊಟ್ಟರೆ
ಛೋಡ್	ಬಿಡು	ವೂ ಛೋಡೇತೋ	ಅವರು ಬಿಟ್ಟರೆ

ಪೂರ್ಣವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ:

ಸಾಂಭಳ್	ಕೇಳು	ಮ ಸಾಂಬಳೋತೋ	ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದರೆ
ಧಾಸ್	ಓಡು	ಹಮ್ ಧಾಸೇತೋ	ನಾವು ಓಡಿದ್ದರೆ
ವಾ	ಬಾಚು	ವೂ ವಾಯೀತೋ	ಅವಳು ಬಾಚಿದ್ದರೆ
ಸಿಕ್	ಕಲಿ	ಈ ಸೀಕೋತೋ	ಇವನು ಕಲಿತಿದ್ದರೆ
ಕ್	ಹೇಳು	ಏ ಕೇತೋ	ಇವರು ಹೇಳಿದ್ದರೆ

ಅಭೂತಕಾಲ:

ಕರ್	ಮಾಡು	'ಮ' ಕರೋಕತೋ	ನಾನು ಮಾಡುವುದಾದರೆ
ಪಾಡ್	ಎತ್ತು	'ತಮ್' ಪಾಡೋಕತೋ	ನೀವು ಎತ್ತುವುದಾದರೆ
ಮೇಲ್	ಇಡು	'ವೂ' ಮೇಲೋಕತೋ	ಅವನು ಇಡುವುದಾದರೆ
ಚಾಲ್	ನಡೆ	'ಈ' ಚಾಲೋಕತೋ	ಇವಳು ನಡೆಯುವುದಾದರೆ
ಹುಬರ್	ನಿಲ್ಲು	'ವೂ' ಹುಬ್ರೋಕತೋ	ಅವರು ನಿಲ್ಲುವುದಾದರೆ
ವಾಟದೇ	ಕಾಯು	'ತೂ' ವಾಟದೇಕತೋ	ನೀನು ಕಾಯುವುದಾದರೆ

ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

೧. ಸಹಜ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು

೨. ಸಾಧಿತ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು

೧. ಸಹಜ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಅಜಿ	'ಪುನಃ'	ತಮ್	ಅಜಿ ಆವಚೋ ?
		ನೀವು	ಪುನಃ ಬರುತ್ತಿರಾ ?
ಸೇ	'ಎಲ್ಲ'	ವೂ	ಸೇ ಲಾಯೇ
		ಅವನು	ಎಲ್ಲ ತಂದ
ಜಲ್ದಿ	'ಬೇಗ'	ತಮ್	ಜಲ್ದಿ ಜಾವ್
		ನೀವೂ	ಬೇಗ ಹೋಗಿ
ಕಾಲ್	'ನಿನ್ನೆ'	ವೂ	ಕಾಲ್‌ಗೇಚ್
		ಅವರು	ಮೊನ್ನೆ ಹೋದರು
ಸವಾರ್	'ನಾಳೆ'	ತಮ್	ಸಾವರ್ ಆವ್
		ನೀವು	ನಾಳೆ ಬನ್ನಿ
ಅಬ್	'ಈಗ್'	ತೂ	ಅಬ್ ಜಾರೋಚ
		ನೀವು	ಈಗ ಹೋಗುತ್ತಿಯಾ?

೨. ಸಾಧಿತ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳುಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಓವ್‌ಡಿ	'ಅತ್'	ತೂ	ಓವ್‌ಡಿ ಜೋ
		ನೀನು	ಅತ್ ಹೋಗು
ಏವಡಿ	'ಇತ'	ತಮ್	ಏವಡಿ ಆವ್
		ನೀವು	ಇತ್ತ ಬನ್ನಿ
ಹನು	'ಹೀಗೆ'	ಮ	ಹನು ಕರುಚು
		ನಾನು	ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾಮ ಪದಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು. ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ಭಳನ್' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದಾಗ ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ

ಭಳನ್ ಒಟ್ಟಾಗಿ

ಸೇ = ಒಟ್ಟಿಗೆ = ಸೇ ಭಳನ್

ಉದಾಹರಣೆಗೆ :

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ಊ ಆಜ್ ಸಾಂಜ್ ಸೇ ಭಳನ್ ಆವಚ್

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಅವರು ಇವತ್ತು ಸಂಜೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ

ಲಂಬಾಣಿ	**ಕನ್ನಡ**
ಸೊತಂತರ	ಸ್ವತಂತ್ರ
ಸೊತಂತರರೇತಿ	ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ
ಸೇ ಸೊತಂತರರೇತಿ ಜಗಣು	ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು
ದಮ್	ನಿಧಾನ
ದಮೇತಿ	ನಿಧಾನವಾಗಿ
ತಮ್ ದಮೇತಿ ಜಾವ್	ನೀವು ನಿಧಾನವಾಗಿಹೋಗಿ

ಹೀಗೆ ವಾಕ್ಯ ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

೨.೧. ಕಾಲವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು

೨.೨. ಸ್ಥಾನವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು

೨.೩. ರೀತಿವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು

೨.೧ ಕಾಲವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು:

ಉದಾಹರಣೆಗೆ

ಅಜಿ ಮತ್ತೆ

ತೂ ಅಜಿ ಆಜೋ	ನೀನು ಮತ್ತೆ ಬಾ
ಮ ಅಜಿ ಖಾವುಂಚು	ನಾನು ಮತ್ತೆ ಊಟಮಾಡುತ್ತೇನೆ

ಸವಾರ್ ನಾಳೆ

ವೋ ಸವಾರ್ ಆರೇಚ್	ಅವರು ನಾಳೆ ಬರುತ್ತಾರೆ
ತಮ್ ಸವಾರ್ ಆವ್	ನೀವು ನಾಳೆ ಬನ್ನಿ

ಆಜ್ ಇವತ್ತು

ವೂ ಆಜ್ ಜಾವಚ್	ಅವರು ಇವತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ
ವೂ ಆಜ್ ಆಯೇನಿ	ಅವಳು ಇವತ್ತು ಬರುವುದಿಲ್ಲ

ಜನ್ನಾ ಆಗ

ವೂ ಜನ್ನಾ ಅಯೇತೋ (ಅವರು) ಆಗ ಬಂದಿದ್ದರು

ಮ ಜನ್ನಾ ಗೇತೋ (ನಾನು) ಆಗ ಹೋಗಿದ್ದೆ

ಪರಬಾತಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ಮ ಸವಾರ್ ಪರ್‌ಬಾತಿ ಆಯೇನ್ ಕೇಚು

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ನಾನು ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬರಲು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ತೂ ಸವಾರ್ ಪರ್‌ಬಾತಿ ಸಾಲಿನ್ ಜಾನ್ ಆ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ನೀನು ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾ

ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು:

ಶತ್ರರ್ಥಕ ಕಾರ್ಯರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಆಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ಊ ಛೋರಾ **ಹಸ್ ತೋ** ಜಾರೋಚ್ !

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಆ ಹುಡುಗ **ನಗುತ್ತಾ** ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ಈ ಛೋರಾ **ರೋತೋರೋತೋ** ಆಯೋ !

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಈ ಹುಡುಗ **ಅಳುತ್ತಾ** ಬಂದನು

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ಊ ದಳಿಯಾ **ಸೇಲಾನ್ ಮನ್** ದೀನೋ !

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಅವನು ಎಲ್ಲ ಅನ್ನವನ್ನು **ತಂದು** ಕೊಟ್ಟನು

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ಊ ಆಚೋ **ಖಾಖಾನ್** ಜಾಡೋ ವೆಗೋ !

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯ ಊಟಮಾಡಿ ದಪ್ಪಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಇದೆ ರೀತಿ ದೇಕ್‌ದೇಕನ್ (ನೋಡಿ ನೋಡಿ) ದಾಂಸಾಂಸಂನ್ (ಓಡೋಡಿ) ಲೇಲೇನ್ (ಕೊಂಡ್ಕೊಂಡು) ಮುಂತಾದವುಗಳು ನೋಡಬಹುದು.

ಕಾರ್ಯರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಲೋಪವಾಗುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	**ಕನ್ನಡ**
ಖಾನ್ + ಖಾನ್	ಖಾಖಾನ್
ಲೇನ್ + ಲೆನ್	ಲೇಲೆನ್
ಉಟ್ + ಉಟನ್	ಉಟಟ್‌ನ್
ಸೊನ್ + ಸೋನ್	ಸೊಸೋನ್
ಲಾನ್ + ಲಾನ್	ಲಾಲಾನ್
ಲೂನ್ + ಲೂನ್	ಲೂಲೂನ್ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು:

ಅಭೂತ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣ ಪ್ರತ್ಯಯ : 'ತೋ'

ತೋ:

ಉದಾಹರಣೆಗೆ :

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಪೀ	ಕುಡಿ	ಪೀತೋ	ಕುಡಿಯುತ್ತಾ
ದ್	ಕೊಡು	ದೇತೋ	ಕೊಡುತ್ತಾ
ಜೋ	ಹೋಗು	ಜಾತೋ	ಹೋಗುತ್ತಾ
ಸಿಕ್	ಕಲಿ	ಸಿಕ್‌ತೋ	ಕಲಿಯುತ್ತಾ
ಖೋದ್	ಅಗಿ	ಖೋದ್‌ತೋ	ಅಗಿಯುತ್ತಾ
ಧಾಸ್	ಓಡು	ಧಾಸತೋ	ಓಡುತ್ತಾ
ಮಾರ್	ಹೊಡೆ	ಮಾರತೋ	ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ
ಮೇಲ್	ಇಡು	ಮೇಲ್ತೋ	ಇಡುತ್ತಾ
ಬೋಲ್	ಮಾತಾಡು	ಬೋಲ್ತೋ	ಮಾತಾಡುತ್ತಾ
ಧೋತೋ	ತೊಳೆಯು	ಧೋತೋ	ತೊಳೆಯುತ್ತಾ
ಪಕಡ್	ಹಿಡಿ	ಪಕಡತೋ	ಹಿಡಿಯುತ್ತಾ
ಖೋ	ತಿನ್ನು	ಖಾತೋ	ತಿನ್ನುತ್ತಾ

ಭೂತಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣ ಪ್ರತ್ಯಯ: 'ನ್'

'ನ್':

ಈ ಮೇಲಿನ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳಿಗೆ ಸೇರುವ ಭೂತಕಾಲ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ :

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಸಿಕ್	ಕಲಿ	ಸಿಕನ್	ಕಲಿತು
ಕರ್	ಮಾಡು	ಕರನ್	ಮಾಡಿ
ಖೋದ್	ಅಗೆ	ಖೋದನ್	ಅಗೆದು
ಮರ್	ಸಾಯು	ಮರನ್	ಸತ್ತು
ಲಾ	ತರು	ಲಾನ್	ತಂದು
ಕಾಟ್	ಕಡಿ	ಕಾಟನ್	ಕಡಿದು
ರ್	ಇರು	ರೇನ್	ಇದ್ದು
ಉತರ	ಇಳಿ	ಉತರನ್	ಇಳಿದು

ನಿಷೇದಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು:

ಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು:

ಭೂತಕಾಲ ವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ: 'ನಿ':

'ನಿ':

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	
ಸಿಕ್	ಕಲಿ	ಮ ಸಿಕೋಕೋನಿ	ನಾನು	ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲ
ಲಾ	ತರು	ಹಮ್ ಲಾಯೋಕೋನಿ	ನಾವು	ತಂದಿಲ್ಲ
ಭಾಂಡ್	ಬಯ್ಯು	ತಮ್ ಭಾಂಡೇಕೋನಿ	ನೀವೂ	ಬಯ್ಯಲಿಲ್ಲ
ವೇಚ್	ಮಾರು	ವೋ ವೇಚೇಕೋನಿ	ಅವರು	ಮಾರಲಿಲ್ಲ
ಖೋ	ತಿನ್ನು	ವೂ ಖಾದೇಕೋನಿ	ಅದು	ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲ
ಕ್	ಹೇಳು	ವೋ ಕೇಕೋನಿ	ಅವುಗಳು	ಹೇಳಲಿಲ್ಲ

ವಿದ್ಯರ್ಥಕ ನಿಷೇಧ ಪ್ರತ್ಯಯ: 'ಮತ್':

'ಮತ್':

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಕರ್	ಮಾಡು	ಕರಮತ್	ಮಾಡಬೇಡ	ಕರೋಮತ್	ಮಾಡಬೇಡಿ
ಮರ್	ಸಾಯು	ಮರ್‌ಮತ್	ಸಾಯಬೇಡ	ಮರೋಮತ್	ಮಾಯಬೇಡಿ
ಮೇಲ್	ಇಡು	ಮೇಲ್‌ಮತ್	ಇಡಬೇಡ	ಮೇಲೋಮತ್	ಇಡಬೇಡಿ
ಭಾಂಡ್	ಬಯ್ಯು	ಬಾಂಡ್‌ಮತ್	ಬಯ್ಯುಬೇಡ	ಬಾಂಡ್‌ಮತ್	ಬಯ್ಯಬೇಡಿ
ಬಾಂದ್	ಕಟ್ಟು	ಬಾಂದಮತ್	ಕಟ್ಟಬೇಡ	ಬಾಂದೋಮತ್	ಕಟ್ಟಬೇಡಿ
ಕ್	ಹೇಳು	ಕಮತ್	ಹೇಳಬೇಡ	ಕೋಮತ್	ಹೇಳಬೇಡಿ

ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ ನಿಷೇಧ ಪ್ರತ್ಯಯ: 'ಜು':

'ಜು':

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಸಿಕ್	ಕಲಿ	ಸೀಕೆನಿಜೂ	ಕಲಿಯದೆ
ಪಾಡ್	ಎತ್ತು	ಪಾಡೇನಿಜೂ	ಎತ್ತದೆ
ಲಾ	ತರು	ಲಾಯನಿಜೂ	ತರದೆ
ಆಜೋ	ಬರು	ಆಯೇನಿಜೂ	ಬರದೆ
ಖೋ	ತಿನ್ನು	ಖಾಯೇನಿಜೂ	ತಿನ್ನದೆ
ಮಾರ್	ಕೊಲ್ಲು	ಮಾರೇನಿಜೂ	ಕೊಲ್ಲದೆ
ಉತರ	ಇಳಿ	ಉತರೇನಿಜೂ	ಇಳಿಯದೆ

೩. ಇತರ ವಿಶೇಷಣ ರೂಪಗಳು

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಗೋರೋಭೋರಾ	ಅಂದವಾದ ಹುಡುಗ
ಗೋರ್ ಭೋರಿ	ಅಂದವಾದ ಹುಡುಗಿ
ಆಚ್ ತಾಂಡ್ರಿ (ಅಸ್ಲಿ)	ಒಳ್ಳೆಹೆಂಗಸು, ಸ್ತ್ರೀ, ಹೆಂಡತಿ
ಆಚೋ ಅದ್ಮೀ (ಅಸ್ಲಿ)	ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯ
ಜಾಡೋ ಆದ್ಮೀ	ದಪ್ಪ ಮನುಷ್ಯ, ಪುರುಷ
ಜಾಡ್‌ತಾಂಡ್ರಿ	ದಪ್ಪ ಹೆಂಗಸು, ಹೆಂಡತಿ

೩.೧ 'ಇ' ಕಾರಂತ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ರೂಪಗಳ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಖಾಟಿ ಆಮ್ಲಿ	ಹುಳಿ ಹುಣಸೆ ಹಣ್ಣು
ಸಾರಿರಾತ್	ಇಡಿರಾತ್ರಿ

೩.೨ ಕೌನಿ, ಅಶ್ಲಿ, ನಕ್ಲಿ, ಎನ್ನುವ ರೂಪಗಳು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ರೂಪಗಳ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಆಶ್ಲಿ ಆಂಮ್ಲಿ	ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಣಸೆ ಹಣ್ಣು
ಆಶ್ಲಿರೂಪ್	ಒಳ್ಳೆಯ ರೂಪ

೩.೩ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷಣ ರೂಪಗಳು ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಆಚ್ಯಾತ್ (ಸ್ತ್ರೀ)	ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು
ಆಚ್ ಸಾಕಿ (ಸ್ತ್ರೀ)	ಒಳ್ಳೆಯ ಕಥೆ
ಆಚೋ ಮಾಟಿ (ಪುಂ)	ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ

೪. ಕೆಲವೊಂದು ವಿಶೇಷಣ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಪರಿಯ್ಯಾಯ ರೂಪ ಸಹ ಇದೆ.

ತಾತೋ, ಗರಮ್	ಬಿಸಿ
ಗರಮ್‌ದೂದ್	ಬಿಸಿಹಾಲು
ಮೊಟ್ಯಾರ್	ಹರಯ (ದೊಡ್ಡ)
ಮೊಟ್ಯಾರ್	ಹರಯದ ಹುಡಿಗಿ (ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿ)

೪.೧ 'ಓ' ಕರಾಂತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಶೇಷಣರೂಪಗಳು

ತಾತೋ ಪಾಣಿ	ಬಿಸಿ ನೀರು
ತಾತ್ ಪಾಣಿ	ಬಿಸಿ ನೀರು

೪.೨ ಇದೇ ರೀತಿ 'ಇ' ಕಾರಂತದಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ವಿಶೇಷಣ ರೂಪಗಳು ಸಹ ಇದೆ.

ಆಚ್ ಛೋರಿ	ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿ
ಅಸ್ಲಿ ಛೋರಿ	ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿ
ಬೂಡ್ ತಾಂಡ್ರಿ	ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಣ್ಣು
ಬೂಡಿ ತಾಂಡ್ರಿ	ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಣ್ಣು

೪.೩ ಈ ರೀತಿಯ ಪದಗಳು ಕೆಲವು ಸಲ ಬಹುವಚನ ಅರ್ಥಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಬೂಡೋ ಆದ್ಮಿ	ವಯಸ್ಸಾದ ಮುದುಕ
ಬೂಡ್/ಡೇ ಆದ್ಮಿ	ವಯಸ್ಸಾದ ಮುದುಕರು

೪.೪ 'ಓ' ಕಾರಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ವಿಶೇಷಣಗಳು 'ಏ' ಕಾರಾಂತ ಬಹುವಚನಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಮೋಟೋ ಆದ್ಮಿ	ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ
ಮೋಟೇ ಆದ್ಮಿ	ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು

೪.೫ 'ಏ' ಕಾರಂತದ ನಂತರ ಏಕವಚನ ಬಹುವಚನದ ದ್ವಿತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ.

ಮೋಟೆ ಆದ್ಮಿತಿ	ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಿಂದ

ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ 'ತೆಲಂಗಾಣ'ದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ವಿಶೇಷಣಗಳು, 'ರಾಯಲಸೀಮೆ'ಯಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ವಿಶೇಷಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

'ತೆಲಂಗಾಣ'ದಲ್ಲಿ (ಖರಾಭ್) ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ರೂಪ ರಾಯಲಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ 'ಬಲ್ಲಾ' ಎನ್ನುವ ಪರ್ಯಾಯ ರೂಪ ಇದೆ. ಈ ವಿಶೇಷಣ ರೂಪ ಲಿಂಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಬಲ್ಲಾ ಛೋರಾ	ಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗ
ಬಲ್ಲಾ ಛೋರಿ	ಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ
ಬಲ್ಲಾ ವಾತ್	ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು
ಆಚ್‌ವಾತ್	ಒಳ್ಳೆಮಾತು (ತೆಲಂಗಾಣ)
ಆಚೋವಾತ್	ಒಳ್ಳೆಮಾತು (ರಾಯಲಸೀಮೆ)

ಈ ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ 'ಖರಾಭ್' ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುತೇಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ರೂಪಗಳಾರ್ಥ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ವಿಶೇಷಣಗಳು ನಾಮ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸೂಚಿಯಾಗಿ 'ಓ/ಇ' ಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಕೇಂಚ್	ಕೆಸರು
ಕಿಂಚ್‌ಡೋ	ಕೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಭೂಕ್	ಹಸಿವು
ಭೂಕೋಆದ್ಮಿ	ಹಸಿದುಕೊಂಡವನು
ಭೂಕೀ ಭೋರಿ	ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು
ಎಕ್ಲೋ ಬೇಟಾ	ಒಬ್ಬ ಮಗ
ಎಕ್ಲೀ ಬೇಟಿ	ಒಬ್ಬ ಮಗಳು

ಸಂಯುಕ್ತ ವಿಶೇಷಣಗಳು:

ಮೋಟ್ ಮೋಟ್	ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
ಬುಡ್ ಬುಡ್	ಮುದುಕ ಮುದುಕರು

ಜಂಟಿ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಕೂಡ ಕೆಲವು ಇವೆ. ಇವು ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗ

ಮೋಟ್ ನಾನ್	ದೊಡ್ಡ ಸಣ್ಣ
ಆಚ್ ಬಲ್ಲಾ	ಒಳ್ಳೆ ಕೆಟ್ಟದು

ಅವ್ಯಯಗಳು :

ಉದಾಹರಣೆಗೆ

ಓವ್‌ಡಿ ಆಕಡೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : 'ತಮ್' ಓವ್‌ಡಿ ಜಾವತೋ ವೋನ್ ಬಲಾನ್ ಲಾ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : 'ನೀವೂ' ಆಕಡೆ ಹೋಗುವುದಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : 'ಮ' ಓವ್‌ಡಿ ಗೇತೋ ಕೋಯಿ ಛೇನಿ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : 'ನಾನು' ಆಕಡೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರು ಇಲ್ಲ

ಏವ್‌ಡಿ ಈಕಡೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : 'ವೂ' ಏವ್‌ಡಿ ಆವತೋ ತಮ್ ಭೀ ಆವೋ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : 'ಅವರು' ಈಕಡೆ ಬಂದರೆ ನೀವೂ ಬನ್ನಿ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : 'ವೋನ್' ಏವಡಿ ಆಯೇನ್ ಕ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : 'ಅವಳನ್ನು' ಈಕಡೆ ಬರಲು ಹೇಳಿ

ಹೇಟ್ ಕೆಳಗೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : 'ವೂ' ಪೆನ್ ಟೇಬಲೇರ್ ಹೇಟ್ ಘಾಲಿ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : 'ಅವಳು' ಪೆನ್ನು ಮೇಜಿನ್ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದಳು

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : 'ಈ' ಟೇಬಲೇರ್ ಹೇಟ್ ಮೇಲಿಯಾ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಇದನ್ನು ಟೇಬಲ್ ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಬಾ

ಮುಂಡಾಗ್ ಮುಂದೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ಕುತ್ರಾ ವಂದೂರ್ ಘರೇರ್ ಮುಂಡಾಗ್ ಬೇಟೋಚ್

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ನಾಯಿ ಅವರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕೂತಿದೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ವೂ ಓರ್ ಮುಂಡಾಗ್ ಮೇಲನ್ ಆ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಅದನ್ನು ಅದರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಬಾ

ಮಾಯಿ ಒಳಗೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ಹಮ್ ಒಂದೂರ್ ಘರೇ ಮಾಯಿ ಜಾನ್ ಆಯೇ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ನಾವು ಅವರ ಮನೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದೆವು

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ವೋರ್ ರಪಿಯಾ ಖಪಾಟೇರ್ ಮಾಯಿ ಮೇಲೋ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಅವರ ಹಣವನ್ನು ಕಪಾಟಿನ ಒಳಗೆ ಇಟ್ಟಿದೆ

ಭಾರ್ ಹೊರಗೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ವಂದೂರ್ ಸಿಬ್ಬಿ ಘರೇರ್ ಭಾರ್ ಸೂತಿಚ್

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಅವರ ಬೆಕ್ಕು ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಮಲಗಿದೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ಮ ವೋನ್ ಘರೇರ್ ಭಾರ್ ಹುಬರನ್ ಬಲಾಯೋ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ನಾನು ಅವನನ್ನು ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಕರೆದೆ

ಲಾರ್ ಹಿಂದೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ವಂದೂರ್ ಘರೇರ್ ಲಾರ್ ಮೋಟೋ ಅಂಬಾರ್ ಝಾಡ್ ಛ್

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಅವರ ಮನೆ ಹಿಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಮಾವಿನ ಮರ ಇದೆ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ವೂ ಸಾಲಿರ್ ಲಾರ್ ಜಾನ್ ಮೂತನ್ ಆಯೋ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಅವನು ಶಾಲೆಯ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿಬಂದ

ಅದಿವಚಾ ಮಧ್ಯ

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ವೋರ್ ಅದಿವಚಾ ಜಾಗಾ ಆಚ್ ಛ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಅದರ ನಡು/ಮಧ್ಯ ಜಾಗ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ.

ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯ : ವಂದೂರ್ ಢೋರ್ ತಮಾರ್ ಖೇತರ್ ಅದಿವಚಾ ಖಾರೋತೋ

ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯ : ಅವರ ದನ ನಿಮ್ಮ ಹೊಲ ಮಧ್ಯ ಮೇಯುತ್ತಿದೆ.

೨.೩. ರೀತಿವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು

ಜೋರತಿ ಜೋರಾಗಿ

ವೂ ಜೋರ್‌ತಿ ಹಸೋ	ಅವನು ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕನು
ವೂ ಜೋರ್‌ತಿ ನಾಚೀ	ಅವಳ ಕುಣಿತ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು

ದಮೇತಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ

ಏ ದಮೇತಿ ಖಾದೇ	ಇವರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಊಟಮಾಡಿದರು
ತಮ್ ದಮೇತಿ ಆವ್	ನೀವು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬನ್ನಿ

ಜಲ್ದಿ ಬೇಗ

ಈ ಬಾಟಿ ಜಲ್ದಿ ಖೋ	ಈ ರೊಟ್ಟಿ ಬೇಗ ತಿನ್ನು
ಹಾಟೇತಿ ಜಲ್ದಿ ಆಯೋ	ಅವನು ಸಂತೆಯಿಂದ ಬೇಗ ಬಂದನು

■

ಅಧ್ಯಾಯ - ೮

ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ: ನಾಮಪದ ಮತ್ತು ನಾಮವಿಶೇಷಣಗಳು

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾಮಪದ ಲಿಂಗಗಳು ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಲಂಬಾಣಿ ನಾಮಪದದಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಲಿಂಗಗಳಿವೆ. ೧. ಪುಲ್ಲಿಂಗ ೨.ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದಂತಹ ಪದಗಳು ಈ ಎರಡು ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಾಮಪದದಲ್ಲಿ ಏಕವಚನ, ಬಹುವಚನ ಎಂಬ ಎರಡು ರೀತಿಯ ವಚನಗಳಿವೆ. ಅವು ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಒಂದೇ ಪದವು ಏಕವಚನ ಹಾಗೂ ಬಹುವಚನಗಳರೆಡನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

೧. ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪುಲಿಂಗ 'ಆ' ಕಾರವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ 'ಇ' ಕಾರವಾಗಿ ನಾಮಪದಗಳು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಪುಲ್ಲಿಂಗ	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ
ಛೋರಾ	ಹುಡುಗ
ಛೋರಿ	ಹುಡುಗಿ
ಭೇಸಾ	ಕೋಣ
ಭೇಂಸಿ	ಎಮ್ಮೆ
ಬೇಟಾ	ಮಗ
ಬೇಟಿ	ಮಗಳು

ಇತರ ಪದಗಳು

ಪುಲ್ಲಿಂಗ		ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ	
ಬರಪ್	ಹಿಮ	ದಾದಿ	ಅಜ್ಜಿ
ಘರ್	ಮನೆ	ಲಕಡಿ	ಕಟ್ಟಿಗೆ

ಕೇಳಾ	ಬಾಳೆಹಣ್ಣು	ಬಾಟಿ	ರೊಟ್ಟಿ
ಲಕೋ	ಬರೆ	ಮಾಕಿ	ನೊಣ

೨. ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಏಕವಚನ ಬಹುವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆ:

	ಅವನು		ಅವರು	(ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ)
ವೂ	ಅವಳು	ವೂ	ಅವರು	(ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ)
	ಅದು		ಅವು	(ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ)

೩. ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ ರೂಪಗಳು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ವೂ ಪಿರೋಚ್	ಅವನು ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ
ವೂ ಪಿರೀಚ್	ಅವಳು ಕುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ /ಅದು ಕುಡಿಯುತ್ತದೆ.
ವೂ ಆರೋಚ	ಅವನು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ
ವೂ ಆರೀಚ್	ಅವಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ /ಅದು ಬರುತ್ತದೆ

೪. 'ನ' ವರ್ಣದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಣ' ವರ್ಣ ಪ್ರಯೋಗವು ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ವರ್ಣವ್ಯತ್ಯಾಸವು ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಹಾಗೂ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಲಂಬಾಣಿ		ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ		ಕನ್ನಡ
ಮಾನಸ	ಮಾಣಸ	ಮನುಷ್ಯ	ಪಸಿನಾ	ಪಸಿಣಾ	ಬೆವರು
ಕೇನು	ಕೇಣು	ಹೇಳಬೇಕು	ರೇನು	ರೇಣು	ಇರಬೇಕು
ಬದನಾ	ಬದಣಾ	ಹಗ್ಗ	ಲೇನು	ಲೇಣು	ತಗೋಬೇಕು
ಕಾನ	ಕಾಣ	ಕಿವಿ	ಕೇನು	ಕೇಣು	ಹೇಳಬೇಕು

೫. ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಕಾಡ್	ತಗೆ	ಖಾಡೇ	ತಗ್ಗು
ಜಡ್	ಬೇರು	ಝಡ್	ಉದುರು
ಗೋಡಿ	ಗೋಡೆ	ಘೋಡಿ	ಕುದರೆ (ಹೆಣ್ಣು)
ಪಾಡ್	ಎತ್ತು	ಫಾಡ್	ಹರಿ
ಚೂಟ್	ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳು	ಛೂಟ್	ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳು
ಡೋರ್	ಜಗ್ಗು	ಢ್ಹೋರ್	ದನ
ಚರೀ	ಹಗ್ಗ	ಛರೀ	ಮಚ್ಚು
ಕರ್	ಮಾಡು	ಖರ್	ಎತ್ತಿನಕಾಲಿನ ಕೆಳ ಭಾಗ

೬. ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪದಗಳು ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಂತೆ ಅವು ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಹೊಂದಿವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಜಾಡ್	ದಪ್ಪ	ಜಾಡ್	ದವಡೆಹಲ್ಲು
ಝಾಡ್	ಕಸಗುಡಿಸು	ಝಾಡ್	ಗಿಡ, ಮರ, ಔಷಧ
ಪೇರ್	ಧರಿಸು	ಪೇರ್	ಬಿತ್ತು, ಈಜು
ಮಾರ್	ನನ್ನ	ಮಾರ್	ಹೊಡೆ

ನಾಮಪದಗಳ ನಿಷ್ಪತಿ :

ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ನಾಮಪದಗಳು :

'ಣ್' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ :

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಮರ್	ಸಾಯು	ಮರಣ್	ಸಾವು
ಬಾಂದ್	ಕಟ್ಟು	ಬಾಂದಣ್	ಕಟ್ಟಡ
ನವ್	ಬಗ್ಗು	ನವಣ್	ನಮಸ್ಕರಿಸು

ಖರ್ಪ	ಕಳೆ	ಖರ್ಪಣ್	ಕಳೆ ತಗೆಯುವಿಕೆ
ನಿಂದ್	ನಿದ್ದೆ	ನಿಂದಣ್	ನಿದ್ರಿಸು

'ಓ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ :

ಕಾಟ್	ಕಡಿ	ಕಾಟ್ಗೋ	ಕಡಿತ
ಹಕಾರ್	ಕೂಗು	ಹಕಾರೋ	ಕೂಗುವಿಕೆ
ವಾಟದೇಕ್	ಕಾಯು	ವಾಟ್‌ದೇಕೋ	ಕಾಯುವಿಕೆ
ಮೇಳ್	ಕೂಡು	ಮೇಳೋ	ಕೂಟ
ಘಾಲ್	ಹಾಕು	ಘಾಲೋ	ಹಾಕುವಿಕೆ
ಪಾಳ್	ಪಾಲಿಸು	ಪಾಳೋ	ಪಾಲನೆ

'ಪರ್' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ :

ಓಕರ್	ತಿರುಗಾಡು	ಓಕರ್‌ಪರ್	ತಿರುಗಾಟ
ಧಾಸ್	ಓಡು	ಧಾಸಪರ್	ಓಡಾಟ
ಖಿದ್	ನೆಗೆ	ಖಿದ್‌ಪರ್	ನೆಗೆದಾಟ
ನಾಚ್	ಕುಣಿ	ನಾಚ್‌ಪರ್	ಕುಣಿದಾಟ

'ಅಣೋ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ :

ಕಾಟ್	ಕೋಯು	ಕಾಟಣೋ	ಕೋಯುವಿಕೆ
ಹಾರ್	ಸೋಲು	ಹಾರಣೋ	ಸೋಲುವಿಕೆ
ದುಃಖ್	ನೋವು	ದುಃಖ್‌ಣೋ	ನೋಯುವಿಕೆ
ಚಾಲ್	ನಡೆ	ಚಾಲಣೋ	ನಡೆಯುವಿಕೆ

'ಲಾ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಕರ್	ಮಾಡು	ಕರಲಾ	ಮಾಡುವಿಕೆ
ವರ್	ತರು	ವರ್‌ಲಾ	ತರುವಿಕೆ
ಪರ್	ಆಚೆ	ಪರ್‌ಲಾ	ಆಚೆಯುವಿಕೆ
ಬದಲ್	ಬದಲು	ಬದ್‌ಲಾ	ಬದಲಾವಣೆ
ಘಾಲ್	ಹಾಕು	ಘಾಲ್‌ಲಾ	ಹಾಕುವಿಕೆ

ಕಾಡ್	ತಗೆ	ಕಾಡ್‌ಲಾ	ತಗೆಯುವಿಕೆ
ದೇಕ್	ನೋಡು	ದೇಕ್‌ಲಾ	ನೋಡುವಿಕೆ

'ಣೋ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಖಜಾ	ತುರಿ	ಖಜಾಣೋ	ತುರಿಸುವಿಕೆ
ಧೂಜ್	ನಡಗು	ಧೂಜ್‌ಣೋ	ನಡುಗುವಿಕೆ
ಖಾ/ಖೋ	ತಿನ್ನು	ಖಾಣೋ	ತಿಂಡಿ
ಪೀ	ಕುಡಿ	ಪೀಣೋ	ಕುಡಿಯುವಿಕೆ
ರೋ	ಅಳು	ರೋಣೋ	ಅಳುವಿಕೆ

'ಟಾಂಗ್' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ತೀನ್	ಮೂರು	ತೀನ್‌ಟಾಂಗ್	ಮೂರು ಕಾಲುಳ್ಳದು
ಚಾರ್	ನಾಲ್ಕು	ಚಾರ್‌ಟಾಂಗ್	ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಳ್ಳದ್ದು

'ಆಳೋ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಘಾಣೋ	ಗಾಣ	ಘಾಣೇವಾಳೋ	ಗಾಣಿಗ
ಪಿಸಾ	ಹಣ	ಪಿಸಾವಾಳೋ	ಹಣವಂತ
ಗಣ	ಗುಣ	ಗುಣೇವಾಳೋ	ಗುಣವಂತ

'ಆಳೋ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಕಾಟ್	ಕಡಿಯು	ಕಾಟಾಳೋ	ಕಡಿಯುವಂತದ್ದು ಚೇಳು
ಸುಂಡ್	ಸೊಂಡಿಲು	ಸುಂಡಾಳೋ	ಸೊಂಡಿಲು ಇರುವಂತದ್ದು ಆನೆ
ಟಾಂಗ್	ಕಾಲು	ಟಾಂಗಾಳೋ	ಒಂಟಿ ಕಾಲುಳ್ಳವವನು
ಪೇಟ್	ಹೊಟ್ಟೆ	ಪೆಟಾಳೋ	ಹೊಟ್ಟೆ ಇರುವಂತದ್ದು ಗಣಪತಿ

'ವಾ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಚಕ್	ಜಾಣ	ಚಕ್‌ವಾ	ಜಾಣತನ

'ಆ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಬಾಂದ್	ಕಟ್ಟು	ಬಾಂದಾ	ಗಂಟು
ಗಾಟ್	ಹೊಲಿಸು	ಗಾಟಾ	ಹೊಲಿಗೆ
ಚಾಟ್	ನೆಕ್ಕು	ಚಾಟಾ	ನೆಕ್ಕುವಿಕೆ

ಭಾಟ್	ಕಲ್ಲು	ಭಾಟಾ	ಬಂಡೆ
ವರ್ಗ	ವರ್ಗ	ವರ್ಗಾ	ವರ್ಗಾವಣೆ

'ತ್' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ವಾತೇಕರ್	ಮಾತಾಡು	ವಾತ್	ಮಾತು
ಸಾತ್‌ಕರ್	ಸಹಾಯಮಾಡು	ಸಾತ್	ಸಹಾಯ

'ವಾಡೋ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ರಾಜ್	ರಾಜ	ರಾಜ್‌ವಾಡೋ	ರಾಜ್ಯ

'ಪಣ್' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಹುಶಾರ್	ಜಾಣ್	ಹುಶಾರ್‌ಪಣ್	ಜಾಣತನ
ಖರಾಬ್	ಕೆಟ್ಟ	ಖರಾಬ್‌ಪಣ್	ಕೆಟ್ಟತನ

'ಗೋ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಫರ್	ತಿರುಗು	ಫರ್‌ಗೋ	ತಿರುಗುವಿಕೆ
ಚರ್	ಮೇಯು	ಚರ್‌ಗೋ	ಮೇಯಿದು
ತರ್	ತೇಲು	ತರ್‌ಗೋ	ತೇಲಿಕೆ/ತೇಲುವಿಕೆ
ಮರ್	ಸಾಯು	ಮರ್‌ಗೋ	ಸಾವು/ಸಾಯುವಿಕೆ
ಕರ್	ಮಾಡು	ಕರ್‌ಗೋ	ಮಾಡುವಿಕೆ

'ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಮಾನ್	ಒಪ್ಪು	ಮಾನ್‌ಗೆ	ಒಪ್ಪಿಗೆ
ರ	ಇರು	ರೇಗೆ	ಇದ್ದರು
ಕ್	ಹೇಳು	ಕೇಗೆ	ಹೇಳಿದ್ದು

'ಣೋ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಹಸ್	ನಗು	ಹಸಣೋ	ನಗಿಸು, ನಗುವಿಕೆ
ನಂಬ್	ನಂಬುಕೆ	ನಂಬ್‌ಣೋ	ನಂಬಿಕೆ
ಪೂಚ್	ವಿಚಾರಿಸು	ಪೂಚಣೋ	ವಿಚಾರಣೆ
ಲೀಪ್	ಸಾರು	ಲೀಪಣೋ	ಸಾರುವಿಕೆ

'ಮೇಲೋ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಭೇಳ್	ಬೆರಸು	ಭೇಳ್‌ಮೇಲೋ	ಬೆರಸುವಿಕೆ
ಲಾ	ತರು	ಲಾಮೇಲೋ	ತರುವಿಕೆ
ದೇ	ಕೊಡು	ದೇಮೇಲೋ	ಕೊಡುವಿಕೆ
ಕ	ಹೇಳು	ಕೇಮೇಲೋ	ಹೇಳುವಿಕೆ
ರೋ	ಅಳು	ರೋಮೇಲೋ	ಅಳುವಿಕೆ
ಖಾ	ತಿನ್ನು	ಖಾಮೇಲೋ	ತಿನ್ನುವಿಕೆ
ಭೇಸ್	ಕೂಡು	ಭೇಸ್‌ಮೇಲೋ	ಕೂತಿದ್ದು
ಸೋ	ಮಲಗು	ಸೋಮೇಲೋ	ನಿದ್ದೆ, ನಿದ್ರಿಸು

'ಣಿ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಲಕ್	ಬರೆ	ಲಕ್‌ಣಿ	ಬರವಣಿಗೆ
ಚಕ್	ಚೂರು	ಚಕ್‌ಣಿ	ಚಕ್ಕೆ (ಮರದ ಚಕ್ಕೆ)
ಢಕ್	ಮುಚ್ಚು	ಢಕ್‌ಣಿ	ಮುಚ್ಚಣಿಕೆ
ಫೂಕ್	ಊದು	ಫೂಕ್‌ಣಿ	ಊದುಗೊಳವೆ
ಟಾಕ್	ಹಿಂದೆ	ಟಾಕ್‌ಣಿ	ಹಿಮ್ಮಡಿ

'ತಿ' ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ

ಜೋರ್	ಒತ್ತು	ಜೋರ್‌ತಿ	ಒತ್ತಡ
ಲಾರ್	ಹಿಂದೆ	ಲಾರ್‌ತಿ	ಹಿಂದಿದ್ದ
ಭಾರ್	ಹೊರ	ಭಾರ್‌ತಿ	ಹೊರಗಿಂದ

ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ನಾಮಪದಗಳು

ಓ - ಈನ್, ಇ - ಯಾಣಿ - ಈನ್ - ಪ್ರತ್ಯಯಿಂದ :

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	(ಪ್ರತ್ಯಯ)
ಬೇರ್	ಕಿವುಡುತನ	ಬೇರೋ	ಕಿವುಡ	ಓ
ಬೇರ್	ಕಿವುಡುತನ	ಬೇರಿ	ಕಿವುಡಿ	ಇ
ವೇಂಡ್	ಹುಚ್ಚು	ವೇಂಡೋ	ಹುಚ್ಚ	ಓ
ವೇಂಡ್	ಹುಚ್ಚು	ವೇಂಡಿ	ಹುಚ್ಚಿ	ಇ
ಸಾಣ್	ಜಾಣತನ	ಸಾಣೋ	ಜಾಣ	ಓ

ಸಾಣ್	ಜಾಣತನ	ಸಾಣಿ	ಜಾಣೆ	ಇ
ಧಣ್	ಯಜಮಾನ	ಧಣಿ	ಯಜಮಾನ	ಓ
ಧಣ್	ಯಜಮಾನ	ಧಣಿಯಾಣಿ	ಯಜಮಾನತಿ	ಯಾಣಿ
ನವ್	ಹೊಸ	ನವೀನ್	ಹೊಸಬ	(ಸ್ತ್ರಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷರು)
ನವ್	ಹೊಸ	ನವೀನ್	ಹೊಸಬರು	(ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಪುರುಷ)

'ಟ' ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ

ಲಪ್	ಸುತ್ತು	ಲಪಟ್	ಸುತ್ತುವಿಕೆ
ಕಟ್	ಕಡಿ	ಕಾಟ್	ಕತ್ತರಿಸು
ಕಪ	ಕಿಚ್ಚು	ಕಪಟ್	ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚು

'ಟಾ' ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ

ಅಂಗ್	ದೇಹ	ಅಙ್ಗ್‌ಟಾ	ಹೆಬ್ಬೆರಳು

ನಾಮವಿಶೇಷಣಗಳು:

ಲಂಬಾಣಿ ನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ. ಅವು ಸರಳನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಮತ್ತು ತದ್ಧಿತನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳು

೧. ಸರಳನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳು:

ಅರ್ಥಾನುಸಾರವಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವು ಈಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

೧.೧. ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ನಾಮವಿಶೇಷಣಗಳು

೧.೨. ದರ್ಶಕ ಸರ್ವನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳು

೧.೩. ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳು

೧.೪. ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳು

೧.೧. ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ನಾಮವಿಶೇಷಣಗಳು

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಮೊಟೋ	ದೊಡ್ಡ	ಮೊಟೋ + ಝಾಡ್	ದೊಡ್ಡಮರ
ಮೀಟೋ	ಸಿಹಿ	ಮೀಟೋ + ಚಾ	ಸಿಹಿಚಹಾ
ಲಾಲೋ	ಕೆಂಪು	ಲಾಲೋ + ಶಾಯಿ	ಕೆಂಪುಶಾಯಿ
ಮೊಟ್	ದೊಡ್ಡ	ಮೊಟ್ + ಯಾಡಿ	ದೊಡ್ಡಮ್ಮ
ನಾಣಕ್ಯ	ಸಣ್ಣ	ನಾಣಕ್ಯ + ಛೋರ್	ಸಣ್ಣಮಗು
ಗೋಳ್	ಗುಂಡು	ಗೋಳ್ + ಬಾಟಾ	ಗುಂಡ್ಕಲ್ಲು

ಧೋಳ್	ಬಿಳಿ	ಧೋಳ್ + ಝಿಗಲಾ	ಬಿಳಿಅಂಗಿ
ಕಾಳೋ	ಕಪ್ಪು	ಕಾಳೋ + ರಂಗ	ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ
ಆಚೋ	ಒಳ್ಳೆಯ	ಆಚೋ + ದೂದ್	ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಲು

೧.೨.ದರ್ಶಕ ಸರ್ವನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳು:

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: **'ವೂ'** **'ಈ'**

'ವೂ'

ವೂ	ಆ
ವೂ ಬದಣಾ	ಆ ಹಗ್ಗ

'ಈ'

ವೂ ಬದಣಾ	ಆ ಹಗ್ಗಗಳು
ಈ	ಈ
ಬಳದ್	ಎತ್ತು
ಈ ಬಳದ್	ಈ ಎತ್ತುಗಳು
ವೂ	ಅದು
ವೂ ಕುರ್ಚಿ	ಅದು ಕುರ್ಚಿ
ಈ	ಇದು
ಈ ಪುಸ್ತಕ್	ಈ ಪುಸ್ತಕ

೧.೩.ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳು:

ಉದಾಹರಣೆಗೆ :

ಕೂಣಸೋ	ಯಾವುದು
ಕೂಣಸೋಛೋರಾ	ಯಾವ ಹುಡುಗ
ಕಾಂಯಿ	ಏನು
ಕಾಂಯಿಚಾವ್	ಏನು ಬೇಕು
ಕೇರೋ	ಯಾರದು
ಕೇರೋಬಳದ್	ಯಾರದು ಎತ್ತು

೧.೪. ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಏಕ್	ಒಂದು
ಏಕ್‌ಕೇಳಾ	ಒಂದು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು

ದೀ	ಎರಡು
ದೀ ಸಿಬ್ಬಿ	ಎರಡು ಬೆಕ್ಕುಗಳು
ತೀನ್	ಮೂರು
ತೀನ್‌ಭೇಸಿ	ಮೂರು ಎಮ್ಮೆಗಳು
ಚಾರ್	ನಾಲ್ಕು
ಚಾರ್‌ಟಾಂಗೆ	ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳು

೨. ತದ್ಧಿತ ನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಉದಾಹರಣೆಗೆ

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ	ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ವಸೋ	ಅಂಥಾ	ವಸೋ ಭೋರಾ	ಅಂಥ ಹುಡುಗ
ಅಸೋ	ಇಂಥಾ	ಅಸೋಢೋರ್	ಇಂಥಾ ದನ
ಕತರಾ	ಎಷ್ಟು	ಕತರಾ ಚಾವ್	ಎಷ್ಟುಬೇಕು
ಅತರಾ	ಅಷ್ಟು	ಅತರಾ ದೂದ್	ಅಷ್ಟುಹಾಲು
ಏತರಾ	ಇಷ್ಟು	ಏತರಾ ದಳಿಯಾಮತ್	ಇಷ್ಟುಅನ್ನಬೇಡ

೨.೧. ಭೂತ ನಾಮ ವಿಶೇಷಣ ರೂಪಗಳು

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ವೂ ಲಾಯೀ ಜೋ ಪಿಸಾ	ಅವಳು/ಅವಳು ತಂದ ಹಣ
ವೂ ಕೀದೊ ಜೋ ಕಾಮ್	ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ
ಈ ಮಾರೋ ಜೋ ಸಿಬ್ಬಿ	ಇದು ಕೊಂದ ಬೆಕ್ಕು

೨.೨. ಅಭೂತ ನಾಮ ವಿಶೇಷಣ ರೂಪಗಳು

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಮ ಪೀ ಜೋ ಪಾಣಿ	ನಾನು ಕುಡಿಯುವ ನೀರು
ವೂ ಜಾ ಜೋ ಸಾಲಿ	ಅವಳು ಹೋಗುವ ಶಾಲೆ
ವೂ ಲಕ ಜೋ ಕಾಗದ್	ಅವಳ ಬರೆಯುವ ಕಾಗದ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೯

ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ: ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಎರಡು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪುರಾತನ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಲಂಬಾಣಿಗರು ಸುಮಾರು ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡಿಗರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯ ಸಂವಹನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಲಂಬಾಣಿಗರ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪ್ರಭಾವ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಕಡಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಸಹಜವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಲಂಬಾಣಿಗರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಂಡೋಪ ತಂಡವಾಗಿ ಭಾರತದುದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಹರಡಿಕೊಂಡು ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಹಾಗೂ ನಿರಂತರ ಸಂಪರ್ಕಗಳಿಂದಾಗಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಉಂಟಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಲಂಬಾಣಿಗರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಭಾಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದ ಮಧ್ಯದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಪಂಚದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ಮಲೆಯಾಳಂ, ತಮಿಳು, ತುಳು ಭಾಷೆಗಳು ನೋಡಬಹುದು. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಕುರಿತು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ	ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ
ರಾಸಿ	ರಾಸ್
ಕೀಲು	ಖೀಲ್
ಗಾಲಿ	ಗಾಲಿ
ಕಣ	ಕಣ, ಖಳೋ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ಬೀಜ	ಬೀಜಾ
ಹರಗು	ಹರ್‌ಗು
ಕುಂಟೆ	ಕುಂಟಿ, ಕುಂಟೆ
ನೊಗ	ನೋಗಾ
ರಾಡಿ	ರಾಡೀ
ಈಂಚು	ಯೀಂಚ್
ಬಾರ್ಕೋಲು	ಬಾರ್ಕೋಲ್
ಮಿಣಿ	ಮಿಣಿ

೨. ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಬಡಗಿ	ಬಡಗಿ
ಕಮ್ಮಾರ	ಕಮ್ಮಾರ್
ಚಮ್ಮಾರ	ಚಮ್ಮಾರ್
ಉಳಿ	ಉಳಿ
ಬಾಚಿ	ಬಾಚೀ
ಸುತ್ತಿಗೆ	ಸುತ್ತಿಗೆ/ಸುತ್ತಿ
ಕುಲುಮೆ	ಕುಲುಮೆ
ಗುದ್ಲಿ	ಗುದ್ಲಿ
ಹಾರೆ	ಹಾರ್
ಕೂರಗಿ	ಕೂರಗಿ
ಬೇಳೆ	ಬೇಳೆ
ಸೇರು	ಸೇರು
ಕಸ	ಕಸ್

೩. ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಸಾಲಾ	ಸಾಲಾ
ಅಸಲು	ಅಸಲ್

ಬಡ್ಡಿ	ಬಡ್ಡಿ
ಕಂತು	ಕಂತ್
ತಕ್ಕಡಿ	ತಕ್ಕಡಿ
ಬಾಕಿ	ಬಾಕೀ
ಅಂಗಡಿ	ಅಂಗ್‌ಡಿ
ಧರಣಿ	ಧಾರಣಿ
ದಲಾಲು	ದಲಾಲಿ
ಸವಾಲು	ಸವಾಲ್
ಮಾಫು	ಮಾಫ್
ಸುಂಕು	ಸಂಕ್/ಸುಂಕ್
ಚೌಕಾಸಿ	ಚೋಕಾಸ್

೪. ತರಕಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಹೂಕೋಸು	ಹೂಕೋಸ್
ಕೊತ್ತಂಬರಿ	ಕೊತ್ಮೀರ್
ಶುಂಠಿ	ಶುಂಠಿ
ಮೆಣಸು	ಕಾಳಿಮರ್ಚೆ, ಕಾಳಿಮಿರಿ
ಲವಂಗ	ಲುಂಗ್, ಲವಂಗ್
ಚೌವಳೆಕಾಯಿ	ಚೌಳಿಕಾಯಿ
ಕೋಸುಗಡ್ಡೆ	ಕೊಸ್‌ಗಡ್ಡೆ
ಪುದಿನಾ	ಬುದೀನಾ, ಪುದೀನಾ

೫. ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ	ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ
ಮೆಂಬರ್/ಸದಸ್ಯ	ನೆಂಬರ್
ಸರಪಂಚ್	ಸರ್ಪಂಚ್
ಎಂ.ಎಲ್.ಎ	ಯಮೇಲೆ/ಏಮ್ಲೇ

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ	ಮುಕೇಮಂತ್ರಿ
ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು	ಉಪಸರಂಪಚ್
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು	ಅಧ್ಯಕ್ಷ್ಯ
ಮಂತ್ರಿ	ಮಾಂತ್ರಿ/ಮಂತ್ರಿ

೬. **ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು**

ನಾಗರಹಾವು	ನಾಗ್‌ಸಾಪ್
ವಿಷ	ವಿಷಾ
ನವಿಲು	ನವೀಲ್
ಪಾರಿವಾಳ	ಪಾರಿವಾಳ್
ಚಿರತೆ	ಚಿರತಾ
ಜಿಂಕೆ	ಹಣ್ಣಿ
ಮೊಲ	ಮೊಲಾ
ಎತ್ತು	ಎತ್
ಆಕಳು	ಆಕಳ್
ಕುರಿ	ಕುರಿ
ಆಡು	ಆಡ್
ಹೋರಿ	ಹೋರಿ

೭. **ಭಾವವಾಚಕ ಪದಗಳು**

ಪ್ರೇಮ	ಪ್ರೇಮ್
ನಿದ್ದೆ	ನಿಂದ್
ದುಃಖ	ದುಃಖ್, ದಃಕ್
ಸುಃಖ	ಸುಃಕ್, ಸಃಖ್
ಅನುಮಾನ	ಅನ್‌ಮಾನ್
ಸ್ವಾರ್ಥ	ಸ್ವಾರ್ಥ
ಕಾರಣ	ಕಾರಣ್, ಕಾರಣಾ

ಉದ್ದೇಶ	ಉದ್ದೇಸ್
ಅಭ್ಯಾಸ	ಅಭಾಸ್

೮. ವಿಶೇಷಣ, ಭಾವಾರ್ಥಕ ನಾಮವಾಚಕಗಳು

ಹಠಮಾರಿ	ಹಟೀಲೊ, ಹಟ್‌ಮಾರಿ
ಜಾಗ್ರತೆ	ಜಾಗೃತ್
ಅಸಲು	ಅಸಲ್
ಒಳ್ಳೆಯತನ	ಒಳ್ಳೆತನ್
ಬೆಲೆ	ಮೋಲ್/ಬೆಲೆ
ಅಡ್ಡ	ಆಡೋ
ಹೊಲಸು	ಹೊಲಸ್
ಭಯ	ಬುಗಲ್/ಭಯ್
ದಯ	ದಯ್
ಜಿಪುಣ	ಜಿಪುಣಾ
ತಯಾರು	ತಯಾರ್
ರೂಪ	ರೂಪ್
ಆಲೋಚನೆ	ಆಲೊಚನಾ
ಸುಸ್ತು	ಸುಸ್ತ್
ಅದೃಷ್ಟ	ಅದೃಷ್ಟ್
ಕಷ್ಟ	ಕಷ್ಟ್/ಕಷ್ಟಾ
ಸಮಾನ	ಸಮಾನ್
ಧ್ಯಾನ	ಧಾನ್
ಕರುಣೆ	ಕರಣ್
ದಿಕ್ಕು	ದಿಕ್ಕ್
ನ್ಯಾಯ	ನ್ಯಾಯಿ
ನಿಜ	ನಿಜಾ

ಪುಣ್ಯ	ಪುಣ್
ಪಾಪ	ಪಾಪ್
ದಾನ	ದಾನ್
ಧರ್ಮ	ಧಾಮ್/ಧರಮ್

೯. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಶಾಲೆ	ಸಾಲಿ
ಓದು	ಓದ್
ಮಗ್ಗಿ	ಮಗ್ಗಿ
ಲೆಕ್ಕ	ಲೆಕ್ಕೋ/ಲೆಕ್ಕಿ
ಮೇಸ್ತ್ರು	ಮಾಸ್ತರ್/ಮೇಸ್ತ್ರೀ/ಮೇಸ್ತ್ರ
ಗಂಟೆ	ಗಂಟಾ, ಗಂಟಿ
ಪಾಟಿ	ಪಾಟಿ/ಪಾರಿ
ಕಾಟು	ಕಾಟ್
ಗಣಿತ	ಗಣಿತ್
ವಿಜ್ಞಾನ	ಇಜ್ಞಾನ್
ಕಥೆ	ಕತಿ
ಕಾದಂಬರಿ	ಕಾಂದಬರಿ
ಇಂಗ್ಲೀಷ	ಇಂಗ್ಲೀಸ್, ಇಂಗ್‌ಲೀಸ್
ಪಾಟೀಚೀಲ	ಪಾಟೀಚಿಲಾ
ಗುಣಿಸು	ಗುಣಸ್
ಕೂಡಿಸು	ಕೂಡಸ್
ಕಳೆ	ಕಳಿ
ಚರಿತ್ರೆ	ಚರಿತೆ, ಚರಿತ್ರಾ
ಸೊನ್ನೆ	ಸೊನ್ನಿ
ಬಳಪ	ಬಳಪ್, ಉಳಪಾ

ಪಾಠ	ಪಾಠ್, ಪಾಠಾ
ಪರೀಕ್ಷೆ	ಪರಿಕ್ಷಾ, ಪರಿಕ್ಷಾ
ಕಾಫಿ	ಕಾಫಿ, ಕಾಪಿ
ಸಾಯಿ	ಸಾಯ, ಶಾಯಿ

೧೦. ನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಪದಗಳು

ಹಾರಿ	ಹಾರಿ
ಕಿಟಕಿ	ಕಿಟ್‌ಕಿ
ಪರದೆ	ಪರ್ದಾ, ಪದ್ರಿ, ಪರದ್ಯೋ
ಗೋಡೆ	ಗೊಡಾ, ಗೋಡಿ
ಸಿಮೆಂಟು	ಸಿಮೆಂಟ್
ಬಾಗಿಲು	ಬಾಕ್ಲೋ, ಬಾಗ್ಲೋ
ಮಂಚ	ಮಂಚ್ಯಾ, ಮಂಚಾ
ಗೊಂಬೆ	ಗೊಂಬಿ
ಬುನಾದಿ	ಬುನಾದೀ
ಕಮಾನು	ಕಮಾನ್
ಮೆಟ್ಟಿಲು	ಖಪ್ತಿ, ಮೆಟ್ಲು, ಛೀಡಿ
ತೊಟ್ಟಿ	ಬಾನಿ, ಹೊಂಡ, ತೊಟ್ಟಿ
ನಲ್ಲಿ	ನಳಿ
ಊದುಬತ್ತಿ	ಊದ್‌ಖಡ್ಡಿ, ಊದ್‌ಬತ್ತಿ

೧೧. ಇತರ ಪದಗಳು

ವಾರ	ವಾರಾ
ಗಡಿಯಾರ	ಗಡಿಯಾರ್,ರಾ
ದೇಶ	ದೇಸ್
ಕಿರೀಟ	ಕಿರಿಟಾ, ಕಿರ್ಟಾ
ರಾಜ್ಯ	ರಾಜ್

ಅಧಿಕಾರಿ	ಅಧಿಕಾರೀ
ರಾಣಿ	ರಾಣಿ
ಬಾಣ	ಬಾಣ್
ಬೆವರು	ಬೆವರ್, ಬೆವುರ್
ಸಾಕ್ಷ್ಯ	ಸಾಕ್ಷ್ಯೆ
ಹಬ್ಬ	ಹಬ್ಬಾ
ದಸರಾ	ದಸ್‌ರಾ
ದೀಪಾವಳಿ	ದವಾಳಿ/ದೀಪಾವಳಿ
ಗಣೇಶ್ ಹಬ್ಬ	ಗಣೇಶ ಹಬ್ಬಾ
ಇಷ್ಟ	ಇಷ್ಟಾ, ಇಸ್ಟಾ
ದಂಡ	ದಂಡ್
ಹೌದು	ಹಾವ್
ಮಸೀದು	ಮಸೀದ್, ಮಜ್ಜೀದ್
ರೇಡಿಯೋ	ರೆಡಿಯೋ/ರೇಡೂ, ಟೋಪ್ರಿಕಾಡ್
ಟುವಾಲ್	ಟಾವಲ್
ಟೋಪಿ	ಟೋಪಿ
ಹಂಚು	ಹೆಂಚ್
ತಾಟು	ತಾಟ್
ಹುಣ್ಣಿಮೆ	ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಹುನ್ನಿಮೆ
ಅಮಾವಸ್ಯೆ	ಅಮಾಸ್/ಅಮಾವಸ್
ಹಪ್ಪಳ	ಹಪ್ಪಳಾ, ಹಪ್ಪಾ
ದೋಸೆ	ದೋಸಿ, ದೋಸಾ
ಇಡ್ಲಿ	ಇಡ್ಲಿ, ಇಟಲಿ, ಇಟ್ಲಿ
ಕಡಬು	ಕಡಬು

ಹೋಳಗಿ	ಹೋಳ್‌ಗಿ, ಹೋಳ್ಗೆ
ಚಮಚೆ/ಚಮಚಾ	ಚಮ್‌ಚ್ಯಾ
ಕೀಲಿ	ಕೀಲೀ
ಸೇರು	ಸೇರ್
ಮಾಳಿಗೆ	ಮಾಳ್ಗೀ
ಜಂತಿ	ಜಂತಿ, ಜಂತ್ಲೀ
ಹಿತ್ತಲಾ	ಹಿತ್ಲಾ
ಚಿಲಕಾ	ಚಿಲಕಾ
ತೇರು	ತೇರ್
ಹಂದಿ	ಹಂದಿ
ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು	ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್
ಮೆರವಣಿಗೆ	ಮೆರವಣಿ
ಜಾತ್ರೆ	ಜಾತ್ರಾ
ಬಚ್ಚಲು	ಬಚ್ಚಲ್, ಬಚ್ಲಾ
ಚಾಡಿ	ಚಾಡಿ
ಚಾಕು	ಚಾಕು
ಮಚ್ಚು	ಮಚ್ಚು
ಚಪ್ಪಲು	ಚಪ್ಪಲ್
ಮಾಮ	ಮಾಮಾ
ಗಂಗೆ	ಗಂಗಾ
ಕಾಶಿ	ಕಾಶಿ
ಆನಂದ	ಆನಂದ್
ಕಸ್ತೂರಿ	ಕಸ್ತೂರಿ
ನಾಯಕ	ನಾಯಕ್

ಕುಮಾರಿ	ಕುಮಾರಿ/ಕುವ್ವಾರ್
ರಾಮ	ರಾಮ್
ವಾರ್ತೆ	ವಾರ್ತಾ
ಖರ್ಚು	ಕರಚ್
ವಿಚಾರ	ವಿಚಾರ್
ಗೀತೆ	ಗೀತೆ, ಗೀತ್
ಮೂಲಿ	ಮೂಲಿ
ನಾಯಿ	ನಾಯಿ
ಸಾಧು	ಸಾದು
ಸೀಸೆ	ಸೀಸಾ
ಕಾಗೆ	ಕಾಗಿ
ಧೂಳು	ದೂಳ್
ದ್ರಾಕ್ಷಿ	ದ್ರಾಕ್ಷಿ
ಗಸಗಸೆ	ಗಸಗಸ್
ವಜ್ರ	ವಜ್ರ
ಲಕ್ಷ್ಮಿ	ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಸರಸ್ವತಿ	ಸರಸ್ವತಿ
ಗೊಂಬೆ	ಗೊಂಬೆ
ರುಚಿ	ರುಚಿ
ಆಸೆ	ಆಸಾ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಸಂಬಂಧ	ಸಂಬಂಧ್/ಸಂಮಂಧ್
ವಿದ್ಯೆ	ವಿದ್ಯಾ

ರಥ	ರಥ್
ಸಂಘು	ಸಂಘ್
ಕಾರಣ	ಕಾರಣ್
ಗುಣ	ಗುಣ್
ಸ್ವಭಾವ	ಸ್ವಭಾವ್
ವಂಶ	ವಂಶಾ
ತಪಸ್ಸು	ತಪಸ್ಸಿ/ತಪಸ್ಸ್
ಗುಂಪು	ಗುಂಪ್
ಧರ್ಮ	ಧರಮ್
ಛತ್ರಿ	ಛತ್ರಿ
ಖೋಖೋ	ಖೋಖೋ
ಗೋಲಿ	ಗೋಲಿ
ಗೊಂಬೆ	ಗೊಂಬೆ
ಕಬ್ಬಡ್ಡಿ	ಕಬ್ಬಡಿ, ಕಬಾಡಿ

* ಅನ್ಯದೇಶೀಯ ಪದಗಳು

ಸೈಕಲು	ಸೈಕಲ್
ಸ್ಕೂಲು	ಇಸ್ಕೂಲ್
ಆಫೀಸು	ಆಫೀಸ್
ಐಸ್‌ಕ್ರೀಮು	ಐಸ್‌ಕ್ರೀಮ್
ಬ್ರೇಡ್ಡು	ಬ್ರೇಡ್
ಸಿಮೆಂಟು	ಸಿಮೆಂಟ್
ಪೆನ್ನು	ಪೆನ್
ಪೆನ್ಸಿಲು	ಪೆನ್ಸಿಲ್
ವೈಟು	ವೈಯಿಟ್

ರೆಡ್ಡು	ರೆಡ್
ಗ್ಲಾಸು	ಗೀಲಾಸ್/ಗ್ಲಾಸ್
ಸ್ಲೇಟು	ಸ್ಲೇಟ್ ಸ್ಲೇಯಟ್
ಕರೆಂಟು	ಕರೆಂಟ್
ಫೋಟು	ಫೋಟೋ
ಚೈನು	ಚೈನ್
ಪೇಪರು	ಪೇಪರ್
ನೋಟು	ನೋಟ್
ಟೀಚರು	ಟೀಚರ್
ಕಾರು	ಕಾರ್
ಬಸ್ಸು	ಬಸ್ಸ್
ಜೀಪು	ಜೀಬ್/ಜೀಪ್
ಮೋಟಾರು	ಮೋಟರ್
ಸ್ಕೂಟರು	ಸ್ಕೂಟರ್
ವ್ಯಾನು	ವ್ಯಾನ್
ಡ್ರಿಂಕು	ಡ್ರಿಂಕ್
ಶರ್ಟು	ಶರಟ್
ಪ್ಯಾಂಟು	ಪ್ಯಾಂಟ್
ಬನೀನು	ಬನಿನ್
ರಿಬ್ಬನ್ನು	ರಿಬ್ಬಿನ್
ವಾಚು	ವಾಚ್
ಹೋಟಲು	ಹೋಟಲ್
ಲೈಟು	ಲೈಟ್
ರಬ್ಬರು	ರಬರ್

ಟ್ಯೂಬು	ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್
ಸೂಟಕೇಸು	ಸೂಟಕೇಸ್
ಕಂಪಾಸು	ಕಂಪಾಸ್
ಬಾಕ್ಸು	ಬಾಕಸ್
ಸ್ಕೇಲು	ಸ್ಕೇಲ್
ಮೆಂಡರು	ಮೆಂಡರ್
ಇಂಗ್ಲೀಷ	ಇಂಗ್ಲೀಸ್
ಬಿಸ್ಕೇಟು	ಬಿಸ್ಕೇಟ್
ಪಾಲೀಶು	ಪಾಲೀಸ್
ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕು	ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್
ಬಕೀಟು	ಬಕೀಟ್
ಸೋಪು	ಸೋಪ್
ಬುಕ್ಕು	ಬುಕ್ಕಾ
ಬ್ರ್ಯಾಸ್‌ಲೈಟು	ಬ್ರ್ಯಾಸ್‌ಲೈಟ್
ಜಗ್ಗು	ಜಗ್ಗ್
ಬೂಟು	ಬೂಟ್
ಬ್ಯಾಗು	ಬ್ಯಾಗ್
ಪೈಪು	ಪೈಪ್
ಪ್ಯಾಡು	ಪ್ಯಾಡ್
ಮೀಟರು	ಮೀಟರ್
ಚೇರು	ಚೇರ್
ಟೇಬಲ್	ಟೇಬಲ್
ಸ್ವಿಚ್ಚು	ಸ್ವಿಚ್
ಕ್ಲಿಪ್ಪು	ಕ್ಲಿಪ್

ಸ್ಲಿಪ್ಪರು	ಸಿಲ್ಪರ್
ಬ್ಯಾಂಕು	ಬೇಂಕ್
ಪೋಸ್ಟು	ಪೋಸ್ಟ್
ರಿಂಗು	ರಿಂಗ್
ಕ್ಯಾಪು	ಕ್ಯಾಪ್/ಕಾಪ್
ಸ್ಪ್ರಿಂಗು	ಇಸ್ಪೇರಿಂಗ್
ವಯರು	ವಯರ್
ಗೇಟು	ಗೇಟ್
ಪಾರ್ಕು	ಪಾರ್ಕ್
ಗಾರ್ಡನು	ಗಾರ್ಡನ್
ಸೀಟು	ಸೀಟ್/ಶೀಟ್
ಲಾಸ್ಟು	ಲಾಸ್ಟೇನ್
ಫಸ್ಟು	ಫಸ್ಟೇನ್
ಸೆಕೆಂಡು	ಸೆಕೆಂಡ್
ರೈಲು	ರೇಲ
ಬಲ್ಬು	ಬಲಪ
ಕ್ಲಾಸು	ಕಲಾಸ್
ರೂಮ್	ರೂಮ್
ರೋಡು	ರೋಡ್
ಬ್ಯಾಟು	ಬ್ಯಾಟ್
ಬಾಲ್	ಬಾಲ್
ನಿಬ್ಬು	ನಿಬ್
ಟಯರು	ಟಯರ್
ಅರ್ಜೆಂಟು	ಅರ್ಜೆಂಟ್

ಸಲೆಕ್ಷನ್ನು	ಸಲೆಕ್ಸನ್
ಟೈಮು	ಟೈಮ್/ಟೇಮ್
ಹೈಟು	ಹೈಟ್/ಹೈಯಿಟ್
ಇಂಕು	ಇಂಕ್
ಬ್ಲಾಕ್	ಬ್ಲಾಕ್
ಬಿಲ್ಲು	ಬಿಲ್ಲ್
ಫ್ಯಾನು	ಫ್ಯಾನ್
ಸ್ಟೈಲ್	ಇಸ್ಟಾಯಿಲ್
ಐರನ್	ಏರನ್
ಅಂಕಲ್	ಅಂಕಲ್
ಆಂಟಿ	ಆಂಟಿ
ಗ್ರಾಮರ್	ಗಾಮರ್
ಗಮ್ಮು	ಗಮ್
ಗ್ಯಾಸ್	ಗ್ಯಾಸ್
ಸ್ಟೌವು	ಈಸ್ಟೂ
ಡೌಟು	ಡವಟ್
ಚಿಕನು	ಚಿಕನ್
ಬೆಲ್ಟ್	ಬೆಲ್ಟು
ಸೆಲ್ಲು	ಸೆಲ್
ಚಾಕಲೇಟು	ಚಾಕ್ಲೇಟ್
ಕೇಕು	ಕೇಕ್
ಮದರ್	ಮದರ್
ಫಾದರ್	ಫಾದರ್

ಬ್ರದರ್	ಬ್ರದರ್
ಸಿಸ್ಟರ್	ಸಿಸ್ಟರ್
ಪ್ಯಾಕೇಟು	ಪಾಕೇಟ್/ಪಾಕೀಟ್
ಕಮಾನು	ಕಮಾನ್
ಆ್ಯಪಲ್ಲು	ಆಪಲ್
ಮ್ಯಾರೇಜು	ಮ್ಯಾರೆಜ್
ಲಿಸ್ಟು	ಲೀಸ್ಟ್
ಗ್ರೂಫ್	ಗ್ರೂಫ್
ಬೆಸ್ಟು	ಬೇಸ್ಟ್
ಕ್ಲೀಯರ್	ಕಿಲಿಯರ್
ಆಡ್ಜಸ್ಟ್	ಅಡಜಸ್ಟ್
ಪಾಸು	ಪಾಸ್
ರಿಜೆಲ್ಟು	ರಿಜಲ್ಟ್
ಔಟು	ಅವಟ್
ಗೇಮು	ಗೇಮ್
ಸ್ವೀಟು	ಸೀವಿಟ
ಬೆಂಚು	ಬೆಂಚ್
ಬ್ಯಾಂಡೇಜು	ಬ್ಯಾಂಡೇಜ್, ಬ್ಯಾಂಡೀಜ್
ಮ್ಯಾಟರು	ಮೇಟರ್
ಪಾಲಿಸ್ಟರು	ಪಾಲಿಸ್ಟರ್
ಡ್ರೆಸ್ಸು	ಡರೇಸ್
ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್	ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್, ಕಾಲಿಂಡರ್
ಟೇಪು	ಟೇಪ್
ಟ್ಯಾಬಲೇಟು	ಟ್ಯಾಬಲೇಟ್

ಇಂಜೆಕ್ಷನ್	ಇಂಜಕ್ಷನ್, ಇಂಜೀಸನ್
ಕಾರ್ಡು	ಕಾರಡ್/ಕಾರಟ್
ಮಾರ್ಕ್ಸು	ಮಾರಕ್
ಲೀಡರ್	ಲೀಡರ್
ಬಕೀಟು	ಬಕೀಟ್
ಮಟನು	ಮಟನ್

ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು ಅಥವಾ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು ಅದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ''ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಿಂದ ಅನೇಕ ನಿತ್ಯೋಪಯೋಗಿ ಪದಗಳೂ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪದಗಳನ್ನು (Cultural Words) ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೇ ಹೊರತು, ನಿತ್ಯೋಪಯೋಗಿ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಅತಿಯಾದಾಗ ಹೀಗಾಗುವುದುಂಟು.'' (ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ: ೧೯೭೦-೧೫) ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಲಂಬಾಣಿಗರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಜೋಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾದದ್ದು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಎರಡುಮಾತಿಲ್ಲ.

■

[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೦

ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ : ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ

ತೆಲುಗು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ರಾಜ್ಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾಪರಿವಾರದಲ್ಲಿಯೇ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆ ಮಧ್ಯ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ. ಮೊಗಲರು ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಆಗಿನ ರಾಜ್ಯ ಭಾಷೆ ಉರ್ದು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಉರ್ದುವಿನ ಪ್ರಭಾವ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆ ಮೇಲಾಯಿತು. ತೆಲಂಗಾಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ತೆಲುಗಿನ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಂತಯೇ ಇದೆ. ಲಂಬಾಣಿಗರು ಕರ್ನಾಟಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿವರದಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಲಂಬಾಣಿಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕರ್ನಾಟಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಲಂಬಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸುಕಾಳಿ, ಸುಗಾಲಿ, ಲಂಬಾಡಿ, ಬಂಜಾರಾ, ಗೋರ್, ಮಥುರಾ, ಢಾಡಿ, ಸನಾರ್, ಢಾಲಿಯಾ, ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯ ಆಡುವ ಭಾಷೆ ಸುಗಾಲಿ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಲಂಬಾಣಿಗರನ್ನು 'ಸುಗಾಲಿ' ಎಂದೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಗೆ ತೆಲುಗು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸು. ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಸಿಂದ್ ಹಾಗೂ ಬಲೂಚಿಸ್ತಾನಗಳಿಂದ ರಾಜಸ್ತಾನ ಪವಾಡ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಪಸರಿಸಿದ ಲಂಬಾಣಿಗರು, ನಂತರ ಮಾಳವಾ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಹೊರಟು, ಕ್ರಮೇಣ ಭಾರತದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಪಸರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇವರ ಸಾಹಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋದ ಮೊಗಲರು ಇವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡರು.

೧೬೩೦ ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಶಾಹಾಜಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ವಜೀರ್ ಅಸಫ್‌ಖಾನ್‌ನು ದಕ್ಷಿಣ ವಿಜಾಪುರದ ಅದಿಲ್ ಶಾಹಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಬಂದಾಗ ಅವನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಲಂಬಾಣಿಗರು ಬಹುದೂರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೈನ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತಿದ್ದರು. ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಫ್‌ಖಾನ್ ಜತೆಗೆ ಬಂದ ಲಂಬಾಣಿಗರ ನಾಯಕ ಜಂಗಿಯ ಬಳಿ ೧,೮೦,೦೦೦ ಲಕ್ಷದ ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಜಾನುವಾರಗಳಿದ್ದವು ಎಂದು ಕಂಬವೇಜ್ ರವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಚಾರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ಜಂಗಿ-ಭಂಗಿ ನಾಯಕರು ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ತೊಂದರೆ ಉಂಟಾದಾಗ ಅಸಫ್‌ಖಾನ್‌ನ ಹತ್ತಿರ ಕೆಲವು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಜಂಗಿ-ಭಂಗಿಗಳ ಸೇವೆಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿರುವ ಅಸಫ್‌ಖಾನ್‌ನು ಅವರಿಗೆ ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ತಾಮ್ರ ಪಟದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬರೆದು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ.

ರಂಜನ್ ಶಾಪಾನಿ

ಛಪ್ಪರ್ ಕಾ ಘಾಸ್

ದಿವೆಕೆ ತೀನ್ ಖೂನ್ ಮಾಫ್

ವಹಾ ಜಂಗಿ ಭಂಗಿ ಕೆ ಬೈಲ್ ಖಡೆ

ಬಂಜಾರಾಗಳೇ ನಿಮಗೆ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಾದಲ್ಲಿ ಸರದಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ರಂಜಿಣಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ನೀರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಮೇವಿನ ತೊಂದರೆಯಾದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಗುಡುಸಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊದಿಸಿರುವ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೆದೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಾಗ ಏನಾದರು ಅಡೆತಡೆಗಳು ಉಂಟಾದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರುಕೊಲೆ ಮಾಡಿದರು ಕ್ಷಮೆ ಇದೆ. ಎಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಸಫ್‌ಖಾನ್‌ನ ಕುದರೆಗಳಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜಂಗಿ-ಭಂಗಿ ನಾಯಕರ ಎತ್ತುಗಳಿರಬೇಕು.''[೧]

ಈ ರಾಜಮುದ್ರೆಯು ಅಸಫ್‌ಖಾನ್‌ನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇಕು ಬೇಡಿಕೆಗಳ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ಬಂಜಾರಾಗಳು ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಅವರ ಬಗೆಗಿರುವ ನವಾಬನ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಇದನ್ನು ಭೌಗೋಳಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿಲಂಬಾಣಿಗರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೆಲುಗು ಪದಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಟ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಜೀವಿಗಳು, ವಿದ್ಯೆ, ವೃತ್ತಿ, ತರಕಾರಿ, ವಾಹನ, ರಾಜಕೀಯ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಸಂಬಂಧವಾಚಕ, ಶಾರೀರಿಕ, ಗೃಹ, ಭಾವವಾಚಕ, ವಿಶೇಣ ಸಂಬಂಧವಾಚಕಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಆಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ	ತೆಲುಗು ಭಾಷೆ	ಕನ್ನಡಭಾಷೆ
ಕಬಾಡಿ	ಕಬಡ್ಡಿ	ಕಬ್ಬಡ್ಡಿ
ಬೊಮ್ಮು	ಬೊಮ್ಮು	ಗೊಂಬೆ

ಚಂಡು/ಬಂತಿ	ಚಂಡು	ಚಂಡು
ಕೊಲಾಟಂ	ಕೊಲಾಟಂ	ಕೋಲಾಟ
ಗೋಲಿ	ಗೋಲಿ	ಗೋಲಿ

೨. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಗೋರ್ಲಿ	ಗೊರ್ರೆ	ಕುರಿ
ಪುಲಿ	ಪುಲಿ	ಹುಲಿ
ಮುಂಗಷ	ಮುಂಗಿಸ	ಮುಂಗಲಿ
ಬೇಂಸಿ	ಬರ್ರೆ	ಎಮ್ಮೆ

೩. ಕೀಟ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಕೊಂಗ	ಕೊಂಗ	ಕೊಕ್ಕರೆ
ಚಿಲ್ಕಾ	ಚಿಲಕ	ಗಿಳಿ
ಕಾಕ್ಲ	ಕಾಕಿ	ಕಾಗೆ
ಕೊಬಲ್	ಕೊಕಿಲ	ಕೋಗಿಲೆ
ನಾಗ್ ಸಾಪ್	ನಾಗ್ ಪಾವು	ನಾಗರಹಾವು
ವಿಷಂ	ವಿಷಂ	ವಿಷ
ಪಿಟ್ಟ	ಪಿಟ್ಟ	ಹಕ್ಕಿ
ನೆಮಲಿ	ನೆಮಲಿ	ನವಿಲು
ಕುಕ್ಕಡಿ	ಕೋಡಿ	ಕೋಳಿ
ರಾಮಚಿಲ್ಕಾ	ರಾಮಚಿಲಕ	ರಾಮಗಿಳಿ
ಪಾವುರಂ	ಪಾವುರಂ	ಪಾರಿವಾಳ
ಪಲ್ಲಿ	ಪಲ್ಲಿ	ಹಲ್ಲಿ

೪. ವ್ಯವಸಾಯ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಕಾಲ್ವ	ಕಾಲವ	ಕಾಲುವೆ
ನಾಗರ್	ನಾಗಲಿ	ನೇಗಿಲು
ಕರ್	ಕರ್ರ	ಕಟ್ಟಿಗೆ

ನಾಗರ್ ಚಿಪ್ಪು	ನಾಗಲಿ ಚಿಪ್ಪು	ನೆಗಿಲ ನಾಲಿಗೆ
ಬಂಡಿ	ಬಂಡಿ	ಗಾಡಿ

೫. ವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಬಡಿ	ಬಡಿ	ಶಾಲೆ
ಬಲ್ಪಂ	ಬಲಪಂ	ಬಳಪ
ಪುಸ್ತಕಂ	ಪುಸ್ತಕಂ	ಪುಸ್ತಕ
ಪೆನ್ನು	ಪೆನ್ನು	ಪೆನ್ನು
ಪಾಟಮ್	ಪಾಟಂ	ಪಾಠ
ಪರೀಕ್ಷ	ಪರೀಕ್ಷ	ಪರೀಕ್ಷೆ
ಪಲಕ	ಪಲಕ	ಫಲಕ
ಕಾಪಿ	ಕಾಪಿ	ಕಾಪಿ
ಸಾಯಿ	ಸಿರ	ಶಾಯಿ
ಗಂಟೆ	ಗಂಟ	ಗಂಟೆ

೬. ತರಕಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಭೀಂಡಾ	ಬೆಂಡೆಕಾಯ	ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ
ಗೋರ್/ಪಳಿ	ಗೊರಕರಕಾಯ	ಚವಳಿಕಾಯಿ
ಅಲ್ಲಂ	ಅಲ್ಲಂ	ಅಲ್ಲ, ಹಸಿಶುಂಠಿ

೭. ವಾಹನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಬಂಡಿ	ಬಂಡಿ	ಬಂಡಿ
ಸೈಕಿಲ್	ಸೈಕಿಲಿ	ಸೈಕಲ್ಲು
ರಿಕ್ಷಾ	ರಿಕ್ಷಾ	ರಿಕ್ಷಾ
ಇಸ್ಕೂಟರ್	ಸ್ಕೂಟರ್	ಸ್ಕೂಟರ್
ಆಟೋ	ಆಟೊ	ಆಟೋ

೮. ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಊಳಿ	ಊಲಿ	ಕೂಲಿ
ಗೂಟಂ	ಗೂಂಟಂ	ಕಂಬ

ರಂಪಮ್	ರಂಪಂ	ಗರಗಸ
ಚಪ್ಪಲ್	ಚಪ್ಪಲು	ಚಪ್ಪಲು
ಓಡಿಯಾ	ವಡ್ಡರ	ವಡ್ಡರ
ಪೊಸ್ಟಮಾನ್	ಪೊಸ್ಟಮಾನು	ಪೊಸ್ಟಮಾನ್
ಕುಂವಾರಿ	ಕುಮ್ಮರಿ	ಕುಮಾರಿ
ಇಂಜಿನಿಯರ್	ಇಂಜಿನಿಯರ್	ಇಂಜಿನಿಯರ್
ರಾಗಿ	ರಾಗಿ	ರಾಗಿ
ವಾಸನ	ವಾಸನ	ವಾಸನೆ
ಬಂಡ	ಬಂಡ	ಕಲ್ಲು

೯. ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ನೆಂಬರ್	ನೆಂಬರ್	ಸದಸ್ಯ
ಸರ್ಪಂಚಿ	ಸರ್ಪಂಚಿ	ಸರಪಂಚ
ಎಂ.ಎಲ್.ಎ	ಎಂ.ಎಲ್.ಎ	ಎಂ.ಎಲ್.ಎ
ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ	ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ	ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ
ಉಪಸರ್ಪಂಚಿ	ಉಪಸರ್ಪಂಚಿ	ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು
ಅಧ್ಯಕ್ಷ್ಯಕುಟು	ಅಧ್ಯಕ್ಷ್ಯಕುಟು	ಅಧ್ಯಕ್ಷ್ಯರು
ಮಂತ್ರಿ	ಮಂತ್ರಿ	ಮಂತ್ರಿ

೧೦. ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಭೂಕಂಪಂ	ಭೂಕಂಪಂ	ಭೂಂಕಂಪ
ಜಗತ್	ಜಗತ್	ಜಗತ್ತು
ದುಮ್ಮು	ದುಮ್ಮು	ಧೂಳು
ನದಿರ್/ಕೊಸಂ	ನದಿತಿರಂ	ನದಿತೀರ
ಸಾಂದೆರ್	ಸಾಯಂತ್ರಲ	ಸಾಯಂಕಾಲ
ಚುಕ್ಕ	ಚುಕ್ಕ	ಚುಕ್ಕಿ

൧൧. ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂದಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಜಾಡಿ	ಜಾಡಿ	ಜರಡಿ
ಮುಕ್ಕಲು	ಮುಕ್ಕಲು	ಚೂರು
ಸಾಂಬರ್	ಸಾಂಬರ	ಸಾಂಬಾರು
ಪುಲುಸು	ಪುಲುಸು	ನೀರು ಸಾರು
ಫಲಾರಂ	ಫಲಾರಂ	ಹಣ್ಣುಗಳು
ವಂಟ	ವಂಟ್	ಬಾಡಿಗೆ
ಕೂರಗಾಯಲು	ಕೂರಗಾಯಲು	ತರಕಾರಿ
ಪಂಚದಾರ್	ಪಂಚದಾರ	ಸಕ್ಕರೆ
ಗಣಜಾಯಿ	ಗಂಜಾಯಿ	ಗಂಜಿ

൧൨. ಶರಿರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಬಟ್ಟತಲ	ಬಟ್ಟತಲ	ಬೊಕ್ಕುತಲೆ
ಜಬ್ಬ	ಜಬ್ಬ ಸಂಡ	ರೋಗ
ಕೀಳ್	ಕಿಳ್ಳು	ಕುಳ್ಳ
ನಸ್	ನರಂ	ನರ
ಮೊಟಿಮೆ	ಮುಟಿಮಲು	ಮೊಡವೆ
ತೊಡ	ತೊಡ	ತೊಡೆ
ದಾಂತ್	ದಂತಾಲು, ಪಳ್ಳು	ಹಲ್ಲು
ರೋಗ್	ರೋಗಂ	ರೋಗ
ಶ್ವಂ	ಶ್ವಂ	ಶವ
ಮೂತ್	ಮೂತ್ರಂ	ಮೂತ್ರ
ಮರಗೋ	ಮರಣಂ	ಮರಣ
ಕುರುಪು	ಕುರುಪು	ಕುರು

൧൩. ಗೃಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ದೂಲಂ	ದೂಲಂ	ದೂಳು
ಇಟುಕ	ಇಟುಕ	ಇಟ್ಟಿಗೆ

ಕಡಪ	ಗಡಪ	ಹಾರಿ
ಕಿಟಕಿ	ಕಿಟಕಿ	ಕಿಟಕಿ
ಪರದಾ	ಪರದಾ	ಪರದೆ
ಗೋಡ	ಗೋಡ	ಗೋಡೆ
ಸಿಮೆಂಟ್	ಸಿಮೆಂಟ	ಸಿಮೆಂಟ್
ತಲಪ್	ತಲುಪು	ಬಾಗಿಲು
ಬೊಮ್ಮ	ಬೊಮ್ಮ	ಗೊಂಬೆ
ಬುನಾದಿ	ಬುನಾದಿ	ತಳಹದಿ
ಮೆಟ್ಲು	ಮೆಟ್ಲು	ಮೆಟ್ಟಿಲು
ತೊಟ್ಟಿ	ತೊಟ್ಟಿ	ತೊಟ್ಟಿ
ದರ್ವಾಜ	ದರ್ವಾಜ	ಬಾಗಿಲು
ನಲ್ಲ	ನಲ್ಲ	ಕಪ್ಪು
ಅಗರ್‌ಬತ್ತಿ	ಅಗರ್‌ತ್ತಿ	ಅಗರಬತ್ತಿ

೧೪. ಸಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಪೂಲ್	ಪೂಲು	ಹೂ
ಗೊಬಿಪೂವ್ವು	ಗೊಬಿಪೂವ್ವು	ಹೂ ಕೋಸು
ಕೊತಿಮೀರ	ಕೋತಿಮೀರ	ಕೊತ್ತಂಬರಿ
ಅಲ್ಲಂ	ಅಲ್ಲಂ	ಅಲ್ಲ, ಹಸಿಶುಂಠಿ
ಬಠಾನಿ	ಬಠಾನಿ	ಬಟಾಣಿ
ಕಾಳಿಮಿರ್ಚ್	ಮಿರಿಯಾಲು	ಮೆಣಸು
ಲವಂಗ	ಲವಂಗಂ	ಲವಂಗ
ಚಿಕ್ಕಡಕಾಯಿ	ಚಿಕ್ಕುಡುಕಾಯಲು	ಚವಳಿಕಾಯಿ
ಧನಿಯಾ	ಧನಿಯಾಲು	ಧನಿಯಾ
ಪುದೀನಾ	ಪುದೀನಾ	ಪುದಿನಾ
ಮುಗ್ಗ	ಮುಗ್ಗ	ಮೊಗ್ಗು

೧೫. ಭಾವ ವಚಾಕ ಪದಗಳು

ಪ್ರೇಮ	ಪ್ರೇಮ	ಪ್ರೇಮ
ನಿಂದ	ನಿಂದಾ	ನಿಂದೆ
ದುಃಖಂ	ದುಃಖಂ	ದುಃಖ
ಅನುಮಾನಂ	ಅನುಮಾನಂ	ಅನುಮಾನ
ಸ್ವಾರ್ಥಂ	ಸ್ವಾರ್ಥಂ	ಸ್ವಾರ್ಥ
ಸಿಗ್ಗು	ಸಿಗ್ಗು	ನಾಚಿಕೆ
ಕಾರಣಂ	ಕಾರಣಂ	ಕಾರಣ
ಉದ್ದೇಶಂ	ಉದ್ದೇಶಂ	ಉದ್ದೇಶ
ಅಲವಾಡು	ಅಲವಾಟು	ಅಭ್ಯಾಸ

೧೬. ವಿಶೇಷಣ, ಭಾವಾರ್ಥಕ ನಾಮಪದಗಳು

ಮುಂಡಿವಾಳೋ	ಮುಂಡಿವಾಡು	ಹಠಮಾರಿ
ಧೈರ್ಯಂ	ಧೈರ್ಯಂ	ಧೈರ್ಯ
ಜಾಗ್ರತ್ತ	ಜಾಗ್ರತ್ತ	ಜಾಗ್ರತೆ
ಮರ್ಯಾದೆವಾಳೋ	ಮರ್ಯಾದಸ್ತುಡು	ಮರ್ಯಾದಸ್ತರು
ಮುದ್ದು	ಮುದ್ದು	ಮುದ್ದು
ವ್ಯಾಪಾರಂ	ವ್ಯಾಪಾರಂ	ವ್ಯಾಪಾರ
ಅಸಲು	ಅಸಲು	ಅಸಲು
ಮಂಚಿತನಂ	ಮಂಚಿತನಂ	ಒಳ್ಳೆಯದು
ಮೆಲ್	ಮುರಕಿ	ಹೊಲಸು
ದಿಗುಲು	ದಿಗುಲು	ಭಯ
ದಯ	ದಯ	ದಯೆ
ಎಕ್ಲೊ	ಒಂಟರಿ	ಒಬ್ಬ
ಪಿಸಿನಾರಿ	ಪಿಸಿನಾರಿ	ಜಿಪುಣತನ
ತ್ಯಾರ್	ತಯಾರು	ತಯಾರು
ಆಕಾರಂ	ಆಕಾರಂ	ಆಕಾರ

ಆಲೋಚನೆ	ಆಲೋಚನ	ಆಲೋಚನೆ
ಹಾರ್‌ಗೊಜೊಕೋ	ಆಲಿಸಿಪೋಯನ	ಆಯಾಸ
ರಂಗು	ರಂಗಲು	ಬಣ್ಣ, ರಂಗೋಲಿ
ಅದೃಷ್ಟಂ	ಅದೃಷ್ಟಂ	ಅದೃಷ್ಟ
ಕಷ್ಟಂ	ಕಷ್ಟಂ	ಕಷ್ಟ
ಸಮಾನಂ	ಸಮಾನಂ	ಸಮಾನ
ದಳೆಯತೊ	ದಯತೊ	ಕರುಣೆ
ಗಟ್ಟಿಗಾ	ಗಟ್ಟಿಗಾ	ಗಟ್ಟಿಗೆ
ದಿಕ್ಕು	ದಿಕ್ಕು	ದಿಕ್ಕು
ನ್ಯಾಯ	ನ್ಯಾಯ	ನ್ಯಾಯ
ಮಾಸಂ	ಮಾಸಂ	ಮಾಸ
ಸಾಸಿ	ನಿಜಂ	ನಿಜ
ಪುಣ್ಯಂ	ಪುಣ್ಯಂ	ಪುಣ್ಯ
ಪಾಪಂ	ಪಾಪಂ	ಪಾಪ
ದಾನಂ	ದಾನಂ	ದಾನ

೧೬. ಸಮಯ ವಾಚಕಗಳು

ಪರ್‌ಭಾರತಿ	ಉದಯಂ	ಮುಂಜಾನೆ
ಸಾಂದರ್	ಸಾಯಂತ್ರಂ	ಸಾಯಂಕಾಲ
ಈ ದಾಡೋ	ಈ ರೋಜು	ಈ ದಿನ
ಗಂಟ	ಗಂಟ	ಗಂಟೆ
ಪರಿಮೇದಾಸ್	ಮುನ್ನ	ಮಾರನೆ ದಿನ
ಸಿಂಹಾಳೋ	ಸಲಿಕಾಲಂ	ಚಳಿಗಾಲ
ಜನಜನಾ	ಅಪ್ಪಡಪ್ಪುಡು	ಆಗಾಗ
ರಾತ್	ರಾತ್ರಿ	ರಾತ್ರಿ
ವಾರಂ	ವಾರಂ	ವಾರ
ಗಡಿಯಾರಂ	ಗಡಿಯಾರಂ	ಗಡಿಯಾರ

ತಾರಿಕ್	ತೇದಿ	ತಾರೀಖು
ಉಂದಾಳೋ	ಎಂಡಕಾಲಂ	ಬೇಸಿಗೆಕಾಲ
ಎಪ್ಪಡಿಗಾ	ಎಲ್ಲಪ್ಪುಡು	ಯಾವಾಗಲು

೧೭. ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ಪದಗಳು

ಏಕ್	ಒಕ್ಕಟಿ	ಒಂದು
ತೀನ್	ಮುಡು	ಮೂರು
ಪಾಂಚ್	ಐದು	ಐದು
ದೀ	ರೆಂಡು	ಎರಡು
ಚಾರ್	ನಾಲುಗು	ನಾಲ್ಕು
ಪಾಪು	ಪಾಪು	ಕಾಲು ಕೆ.ಜಿ
ಮುಪ್ಪಾವು	ಮುಪ್ಪಾವು	ಮುಕ್ಕಾಲು
ಸಾತ್	ಏಟು	ಏಳು
ನವ್	ತೊಮ್ಮದಿ	ಒಂಬತ್ತು
ಆರ್	ಏನಿಮಿದಿ	ಎಂಟು
ದಸ್	ಪದಿ	ಹತ್ತು

೧೭. ಇತರ ಪದಗಳು

ದೇಶಂ	ದೇಶಂ	ದೇಶ
ಕಿರಿಟಂ	ಕಿರಿಟಂ	ಕಿರೀಟ
ರಾಣಿ	ರಾಣಿ	ರಾಣಿ
ಬಾಣಂ	ಬಾಣಂ	ಬಾಣ
ತುಪಾಕಿ	ತುಪಾಕಿ	ತುಪಾಕಿ
ಚೆಮುಟ	ಚೆಮುಟ	ಬೆವರು
ಪಂಡಗ	ಪಂಡಗ	ಹಬ್ಬ
ದಂಡ	ದಂಡ	ಹಾರ
ಹಾವ	ಅವುನು	ಹೌದು
ಕಾಯಿತೋನಿ	ಕಾನಿ	ಆದರೆ

ಈ	ಇದಿ	ಇದು
ಗುಡು	ಗುಡಿ (ಮಂದಿರ)	ಗುಡಿ
ಮಲ್ಲೆ	ಮಲ್ಲೆ	ಮಲ್ಲಿಗೆ
ಪೊಲೆ	ಪೂಲು	ಹೂವು
ಜನಂ	ಜನಂ	ಜನ
ಕೊಬಲ್	ಕೊಕಿಲಲು	ಕೋಗಿಲೆ
ಕೂಕಡ್	ಕೊಡಿಪುಂಲು	ಹುಂಜ
ಟೋಪಿ	ಟೋಪಿ	ಟೋಪಿ
ಅಂಗಿ	ಅಂಗಿ	ಅಂಗಿ
ಖಾಲಾ	ಕಲಂ	ಪೆನ್ನು
ಮಾಮ	ಮಾಮ	ಮಾಮ
ನಾಯಕ್	ನಾಯಕಡು	ನಾಯಕ
ಕುವ್ವಾರಿ	ಕುಮಾರಿ	ಕುಮಾರಿ
ವಾತ್	ವಾರ್ತಲು	ವಾರ್ತೆ
ಎಕ್ಲೋ	ಒಕಟಿ	ಒಬ್ಬನೆ
ಮಾಟಿ	ಮನಿಷ	ಮನುಷ್ಯ
ಖರಛ	ಖರ್ಚು	ಖರ್ಚು
ವಿಚಾರ್	ವಿಚಾರಿಂಚು	ವಿಚಾರ
ನಿಂದ	ನಿದ್ರೆ	ನಿದ್ದೆ
ಗಿತ್(ದ್)	ಗಿತಂ	ಗೀತೆ
ನಿಂದ ಆ	ನಿದ್ರವಚ್ಚು	ನಿದ್ದೆಬರುತಿದೆ
ಪೆಟ್	ಪೊಟ್ಟ	ಹೊಟ್ಟೆ
ಮುಚ್ಛೆ	ಮಿಸಂ	ಮೀಸೆ
ಕಿಡಿ	ಕಿಮ	ಇರುವೆ
ಸುಂಟ	ಸಾಂಠಿ	ಶುಂಠಿ

ಕರಾಡ್	ಕೊನಿ	ಮೂಲಿ
ಸಾಧು	ಸಾಧುವು	ಸಾಧು
ಘೊಡೋ	ಗುರ್ರಂ	ಕುದುರೆ
ಗಟ್ಲಿ	ಗುಟ್ಟಿ	ಗುಟ್ಟು
ಸಿಸಾ	ಸಿಸಾ	ಸಿಸೆ
ನಾಗಸಾಪ	ನಾಗಪಾಮು	ನಾಗರಹಾವು
ದಾಣಾ	ಧಾನ್ಯಂ	ಕಾಳು
ಗೊರ್ಲಿ	ಗೊರ್ರಲು	ಕುರಿ
ಕಾಗಲಾ	ಕಾಕಿ	ಕಾಗೆ
ಮಾಟಿ	ಮಗವಾಡು	ಮನುಷ್ಯ
ಕಿಟಕಿ	ಕಿಟಕಿ	ಕಿಟಕಿ
ದೂಲಂ	ದೂಲಂ	ಧೂಳು
ಒಂಟ್	ಒಂಟೆ	ಒಂಟೆ
ಅಲ್ಲಂ	ಅಲ್ಲಂ	ಅಲ್ಲ
ದ್ರಾಕ್ಷ	ದ್ರಾಕ್ಷ	ದ್ರಾಕ್ಷಿ
ಕೊತಿಮೀರ	ಕೊತಿಮೀರ	ಕೊತ್ತಂಬರಿ
ಟಮಾಟಾ	ಟಮಾಟಾ	ಟಮೋಟೊ
ಗಸಗಸಾಲು	ಗಸಗಸಾಲು	ಗಸಗಸೆ
ವಜ್ರಂ	ವಜ್ರಂ	ವಜ್ರ
ಬಿಂಬಂ	ಬಿಂಬಂ	ಬಿಂಬ
ಕ್ಷಣಂ	ಕ್ಷಣಂ	ಕ್ಷಣ
ದೊಸ್ತು	ದೊಸ್ತು	ಗೆಳೆಯ
ಸಾಮಾನು	ಸಾಮಾನು	ಸಾಮಾನು
ಶಕ್ತಿ	ಶಕ್ತಿ	ಶಕ್ತಿ
ಆಗಮನಂ	ಆಗಮನಂ	ಆಗಮನ

ದಿಕ್ಕು	ದಿಕ್ಕು	ದಿಕ್ಕು
ಸ್ವಾಮಿ	ಸ್ವಾಮಿ	ಸ್ವಾಮಿ
ರುಚಿ	ರುಚಿ	ರುಚಿ
ವಿಷಂ	ವಿಷಂ	ವಿಷ
ಆಶ	ಆಶ	ಆಸೆ
ಆತ್ಮ	ಆತ್ಮ	ಆತ್ಮ
ಸಂಗತಿ	ಸಂಗತಿ	ಸಂಗತಿ
ಸಂತಾನ	ಸಂತಾನ	ಸಂತಾನ
ಮೂಡೊ	ಮುಖಂ	ಮುಖ
ಘುರ್	ಗೃಹಂ	ಮನೆ
ದೃಷ್ಟಿ	ದೃಷ್ಟಿ	ದೃಷ್ಟಿ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಸಂಬಂಧ	ಸಂಬಂಧ	ಸಂಬಂಧ
ವಿದ್ಯ	ವಿದ್ಯ	ವಿದ್ಯೆ
ರಥಂ	ರಥಂ	ರಥ
ಸಂಘಂ	ಸಂಘಂ	ಸಂಘ
ಸಾಂದೆರ	ಸಾಯಂಕಾಲಮು	ಸಾಯಂಕಾಲ
ಆಶ್ಚರ್ಯಂ	ಆಶ್ಚರ್ಯಂ	ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಪ್ರತಿಷ್ಠ	ಪ್ರತಿಷ್ಠ	ಪ್ರತಿಷ್ಠ
ಮುಸ್ಟಿ	ಮುಸ್ಟಿ	ಮುಷ್ಟಿ
ಬಲಂ	ಬಲಂ	ಬಲ
ವರುಸ	ವರುಸ	ವರ್ಷ
ನಡಕ	ನಡಕ	ನಡುಕ
ಕಾರಣಂ	ಕಾರಣಂ	ಕಾರಣ
ಗುಣಮು	ಗುಣಮು	ಗುಣ

ಸ್ವಭಾವಂ	ಸ್ವಭಾವಂ	ಸ್ವಭಾವ
ವಂಶಂ	ವಂಶಂ	ವಂಶ
ದಾನಂ	ದಾನಂ	ದಾನ
ತಪಸ್ಸು	ತಪಸ್ಸು	ತಪಸ್ಸು
ಮಂಡಲಂ	ಮಂಡಲಂ	ಮಂಡಲ
ಗುಂಪು	ಗುಂಪು	ಗುಂಪು
ಮಿಂಚಗೊ	ಮಿಂಚು	ಮಿಂಚು
ಧರ್ಮಂ	ಧರ್ಮಂ	ಧರ್ಮ
ಪೆನ್ನು	ಪೆನ್ನು	ಪೆನ್ನು
ಕರಾಡಿತಿ	ಕೊಡವಲಿತೂ	ಕೊಡ್ಲಿ
ಕಾಟ್	ಕೊಯಿ	ಕೊಯಿ
ರಾಜಾ	ರಾಜು	ರಾಜ
ಚತರಿ	ಛತ್ರಿ,ಗೊಡಗು	ಛತ್ರಿ,ಕೊಡೆ
ಚಂದಮಾಮ	ಚಂದಮಾಮ	ಚಂದ್ರ
ಬಸ್ಸು	ಬಸ್ಸು	ಬಸ್ಸು
ಪೋಲಿಸ್	ಪೋಲಿಸು	ಪೋಲಿಸು

ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆ ಮೇಲೆ ತೆಲುಗು ಭಾಷಾ ಪ್ರಭಾವವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಮೇಲಿನ ಪದಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಹಾಗೇ ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತೆಲುಗು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದಿರುವ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಪದಪುಂಜಗಳ ಮಧ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪದಪುಂಜ, ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಪದಗಳು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಮಧ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿ ಈ ಪದಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೧

ಸಮಾರೋಪ

ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯು ಯಾವ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸಮಸ್ತ ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಲಂಬಾಣಿಕರು ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಪದಕೋಶವನ್ನು ಈ ಭಾಷೆಯ ಪಡೆದಿರುವಂತೆ ಭಾರತೀಯ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಲಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಆ ಭಾಷೆಯೂ ಹೊಂದಿರುವ ಭಾಷಿಕ ರಚನೆ, ಅಕ್ಷರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಧ್ವನಿಮಾಗಳು, ಕ್ರಿಯಾಪದ, ನಾಮಪದ, ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹೀಗೆ ಒಂದು ಭಾಷಿಕ ರಚನೆ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯದ ಸಂವಹನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಗೂ ಅನನ್ಯ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ದೂರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹತ್ತಿರವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಭಾಷಿಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ೧೧ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಆಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯ ಮೂಲ, ವಲಸೆ, ಪ್ರಸರಣ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಮೂಲದವರೆಂದು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಪರಿಚಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕುಟುಂಬವಾರು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆ ಇಂಡೋ-ಆರ‍್ಯನ್ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯ ಕುರಿತು ವಿವಿಧ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇ,ಎ,ಒ,ಣ,ಳ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು, ಪದಮಧ್ಯ ಎ, ಣ, ಹ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಮತ್ತು ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹ, ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯ ವಚನ ವಿಭಕ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಥಮ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದ್ದಿಷ್ಟ ವಿಭಕ್ತಿ, ತರಭಾವ, ಸಂವತ್ಸ ವಿಭಕ್ತಿ(ಕಾರಣಾರ್ಥ), ಸಹತ್ವ ವಿಭಕ್ತಿ ಕಾರಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಲಂಬಾಣಿ ವಾಕ್ಯವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೋಡು ಪದಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಂಬಾಣಿ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಹಾಗೇ ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾಗುವ ಬದಲಾಗಿ ಪದರಚನೆಯಲ್ಲೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುವುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವ್ಯಯಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾಮಪದಗಳು ಮತ್ತು ನಾಮ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಿಂಗವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಮಪದದಲ್ಲಿ ಏಕವಚನ, ಬಹುವಚನನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಒಂದೇ ಪದ ಎರಡು ವಚನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಮಪದಗಳ ನಿಷ್ಪತಿ, ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಾಗುವ ನಾಮಪದಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೇ ನಾಮಪದ ವಿಶೇಷಣಗಳ ವಿಧಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾವ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ಎಂಬುವುದರ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯ ಪದಕೋಶದ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ತೆಲುಗು ಭಾಷಾ ಪ್ರಭಾವ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪದಪುಂಜ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಪದಗಳು

ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಗತಿ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವವಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಪ್ರಕೋಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಲಂಬಾಣಿಭಾಷೆಯ ಕುರಿತು. ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

■

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಅನುಬಂಧ ೧

ಲಂಬಾಣಿ ಪ್ರಕೋಶ

ಲಂಬಾಣಿ	ಕನ್ನಡ
ಅಕ್‌ವೀಸ್	ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು
ಅಕಸ್ಮಾತ್	ಅಕಸ್ಮಾತ್
ಅಕೊಲ್ಡಿ	ತಿಪ್ಪೆ
ಅಖಂಡ್	ಇಡಿಯಾದ
ಅಖ್ಖಿಲ್	ಬುದ್ಧಿ
ಅಗ್‌ಡಿ	ಮೊದಲು
ಅಂಗಡ್ಯಾರ್	ಮೊದಲಿನ
ಅಂಗ್‌ಣೋ	ಅಂಗಣ, ಬಯಲು
ಅಗ್ಗನ್‌ಗಾಡಿ	ರೈಲು
ಅಂಗಾರ್	ಬೆಂಕಿ, ಚಾಡಿ
ಅಂಗಾರ್‌ಲಗಾಡೇವಾಳೊ	ಚಾಡಿಕೋರ
ಅಂಗಾರೆರೋಡಳೋ	ಬೆಂಕಿಕೆಂಡ
ಅಗ್ಡಿ	ಮೊದಲು
ಅಂಗೂಟಾ	ಹೆಬ್ಬೆರಳು
ಅಂಗೂರ್	ದ್ರಾಕ್ಷಿ
ಅಂಗೋಳಿ	ಸ್ನಾನ
ಅಂಗೋಳೋ	ಸುಂಟರಗಾಳಿ
ಅಚಾರ್	ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ
ಅಜ್‌ಗರ್	ಹೆಬ್ಬಾವು

ಅಜ್‌ಮಾಣು	ಗಮನಿಸು
ಅಜ್‌ಮೋ	ಅಜವಾನಕಾಳು
ಅಜಿ	ಮತ್ತೆ
ಅಟ್‌ಕಳ್	ಜಾಣತನ
ಅಠಾವೀಸ್	ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು
ಅಠ್ರಾ	ಹದಿನೆಂಟು
ಅಡ್	ಸಹಾಯಮಾಡು
ಅಡ್‌ಕಾ	ಸಿಗಿಸು
ಅಡ್‌ಕಾರಿ	ಆಕಳಿಸು
ಅಡ್‌ಚಣ್	ಅಡಚಣೆ
ಅಡ್‌ತಾಳ್	ಹರತಾಳ
ಅಡ್ಡಿ	ಹಠಮಾಡು
ಅಡಾ	ನಿಲ್ಲಿಸು
ಅಡಾಯಿ	ಎರಡುವರೆ
ಅತ್	ಇಲ್ಲಿ
ಅತ್ರಾ	ಇಷ್ಟು
ಅತ್ರಾಕ್	ಅಷ್ಟೆ
ಅತ್ರಿ	ಅಷ್ಟು
ಅದ್‌ರಕ್	ಶುಂಟಿ
ಅಂದಾಜೋ	ಅಂದಾಜು
ಅದಾಲತ್	ಕೊರ್ಟು
ಅಂದಾರೋ	ಕತ್ತಲು
ಅದ್ಲಿಬದ್ಲಿ	ಅದಲು, ಬದಲು
ಅದಿವಚಾ	ನಡುವೆ
ಅದೋಯಿ	ಗೆದ್ದಿಲು ಹುಳ
ಅನರ್ಥ್	ಅನರ್ಥ
ಅನ್‌ಮಾನ್	ಅನುಮಾನ
ಅನ್‌ಮಾನೇಮ್	ಸಂಶಾಸ್ಪದ
ಅನ್‌ಫಡ್	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ
ಅನ್ನೇಧನೇರಿ	ದವಸಧಾನ್ಯ
ಅನಾಥ್	ಅನಾಥ
ಅನಾಮತ್	ಅನಾಮತ್ತು

ಅಪಣ್	ನಮ್ಮದು
ಅಪಣೆ	ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ
ಅಪರೂಪೇರ್	ಅಪರೂಪದ
ಅಪಶಕುನ್	ಅಪಶಕುನ
ಅಪಾರ್	ಅಪಾರ
ಅಬ್	ಈಗ
ಅಂಬಾ	ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು
ಅಂಬಾಡಿ	ಪುಂಡಿ
ಅಂಬಾಡಿರ್‌ಭಾಜಿ	ಪುಂಡಿಪಲ್ಲೆ
ಅಬಾಳ್	ಆಕಾಶ
ಅಬೇ	ಈಗಲೇ
ಅಬೇರ್	ಈಚಿನ
ಅಭ್	ಇತ್ತೀಚಿಗೆ
ಅಮ್‌ದೂತ್	ಯಮದೂತ
ಅಮ್ಮಾ	ತಾಯಿ
ಅಮಾಸ್	ಅಮವಾಸ್ಯೆ
ಅರ್‌ದಾಸ್	ಪ್ರಾರ್ಥನೆ
ಅರಸ್	ರಾಜ
ಅರು	ಅರಿವು
ಅರೆ	ಲೇ
ಅರೇ	ನೀನು
ಅರೇಂಡ್	ಔಡಲು
ಅರೇಂಡೆರ್ ತೇಲ್	ಔಡಲೆಣ್ಣೆ
ಅವಡಾ	ಇವನಷ್ಟು
ಅವಡಾಕ್	ದೊಡ್ಡದು
ಅವತಾರ್	ಅವತಾರ
ಅವಳಿಜವಳಿ	ಅವಳಿಜವಳಿ
ಅವಾಜ್	ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಶಬ್ದ
ಅವ್ಡಾಕ್	ಇಷ್ಟಿಷ್ಟೆ
ಅವಾರ್	ಆವರಣ
ಅಸ್	ಇಂತಹ
ಅಸಮಾನ್	ಆಕಾಶ

ಅಸ್‌ಲಿ	ಅಸಲಿ
ಅಸ್ಸಿ	ಎಂಬತ್ತು
ಅಸೇತಿ	ಇಂತವರಿಂದ
ಅಳ್‌ಸೀಲೋ	ಮೈಗಳ್ಳತನ
ಅಳಾ	ಹರಿತಮಾಡು
ಅಳಾವಚ್	ಮಸಿಯುವ
ಆ	ಬಾ
ಆಕ್‌ಡಿ	ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬೆಳೆ ಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ
ಆಕಾಡ್	ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳು
ಆಕಾರ್	ರೂಪ
ಆಕೇರೋಝಾಡ್	ಎಕ್ಕೆಗಿಡ
ಆಕೋಲಾ	ಅಂಕಲಿಗಿಡ
ಆಂಗ್	ಮುಂದೆ
ಆಂಗ್‌ಳಿ	ಬೆರಳು
ಆಗ್ಯಾ	ಆದೇಶ
ಆಗ್ಯಾರ್‌ಬುಟ್ಟ	ಮಿಂಚು ಹುಳ
ಆಂಗೇ	ಮುಂದೆ
ಆಂಗೇತಿ	ಮುಂದಿನಿಂದ
ಆಂಗೆರೋ	ಮುಂಭಾಗ
ಆಚ್	ಚಂದ
ಆಂಚಳ್	ಕೆಚ್ಚಲು
ಆಚೆ	ಒಳ್ಳೆಯರು
ಆಚೊ	ಒಳ್ಳೆಯ
ಆಚಾಚ್‌ಭಲೋ	ಅನಾವಶ್ಯಕ
ಆಜ್	ಇವತ್ತು
ಆಜಜ್	ಇವತ್ತೆ
ಆಜುಬಾಜು	ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ
ಆಜೋ	ಬಾ
ಆಜೋಕ್	ಬರಹೇಳು
ಆಟ್	ಎಂಟು

ಆಟಿಮು	ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬ
ಆಟ್‌ಸೇ	ಎಂಟು ನೂರು
ಆಟಾ	ಆಟ
ಆಟೇರ್‌ಗಿರಣಿ	ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಿರಣಿ
ಆಟೋ	ಹಿಟ್ಟು
ಆಡ್	ಅಡ್ಡಿಯಾಗು
ಆಡ್‌ಣ್	ನೆನಪು
ಆಡ್‌ನಾಮ್	ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು
ಆಡ್‌ಪಡ್	ಅಡ್ಡಬೀಳು
ಆಡ್‌ಲಕ್‌ಡಿ	ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿಗೆ
ಆಡೊ	ಅಡ್ಡ
ಆಂತರ್	ಕರಳು
ಆತ್ಮಾ	ಆತ್ಮ
ಆತ್ಮಾನ್	ಹೃದಯ
ಆತ್ರಾ	ಅಷ್ಟು
ಆದ್	ಅರ್ಧ
ಆಂದಿ	ಕುರುಡಿ
ಆದ್ಮಿ	ಮನುಷ್ಯ
ಆದಿರಾತ್	ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ
ಆಂದೋ	ಕುರುಡ
ಆದೊ	ಅರ್ಧ
ಆದೋಮಾತೋ	ಅರ್ಧತಲೆ
ಆದಾರ್	ಆಧಾರ
ಆಂಧಿ	ಬಿರುಗಾಳಿ
ಆನ್	ಬಂದು
ಆನಾ	ಆಣೆ
ಆಪಣ್	ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ
ಆಪ್‌ಣೆ	ನಮ್ಮದು
ಆಪಣೋ	ನಮ್ಮದು
ಆಪರ್	ಉಬ್ಬು (ದಪ್ಪ)
ಆಂಬಾ	ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು

ಆಬಾದ್	ಚಿರಂಜೀವಿ
ಆಮ್‌ಲಿ	ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು
ಆಯಿತೋ	ಬಂದರೆ
ಆರ್‌ತಿ	ಆರತಿ
ಆರ್‌ಸಾ	ದೊಡ್ಡ ಕನ್ನಡಿ
ಆರ್‌ಸಿ	ಕನ್ನಡಿ
ಆಲ್	ಕುಂಬಳಕಾಯಿ
ಆಲೂಗಡ್ಡಾ	ಆಲೂಗಡ್ಡೆ
ಆಲೇರ್‌ವೇಲ್	ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಬಳ್ಳಿ
ಆಲೋಚನಕಾರ್	ಚಿಂತನೆ ಮಾಡು
ಆಲೋಟ್	ಉರುಳು
ಆಸರೋ	ಆಸರೆ
ಆಸಾ	ಬಯಕೆ
ಆಸಾಮಿ	ಆಸಾಮಿ
ಆಂಸು	ಕಣ್ಣೀರು
ಆಸೆ	ಇಂತಹ
ಆಶೇಜ್	ಅದರ ಹಾಗೆ
ಆಳಿ	ಓಣಿ
ಈ	ಇದು
ಈಚ್ಚಾ	ಇಚ್ಚೆ
ಈಜ್	ಇದೇ
ಈಜ್‌ತ್	ಗೌರವ
ಈಂಜನ್	ಯಂತ್ರ
ಈಟಾ	ಇಟ್ಟಿಗೆ
ಈಂಡಾ	ಮೊಟ್ಟೆ
ಈತರ್	ಸುಗಂಧ
ಈದ್	ಮುಸ್ಲಿಂ ಹಬ್ಬ
ಈ ದಾಡೊ	ಈ ದಿನ
ಈನಾಮ್	ಬಹುಮಾನ
ಈಮಾಂದಾರ್	ಮಾತಿಗೆ ತಕ್ಕ
ಈರಾದೋ	ರೂಪರೇಷೆ
ಈಲಾಂಚಿ	ಯಾಲಕ್ಕಿ

ಈಸ್ತ್ರೀ	ಇಸ್ತ್ರಿ
ಈಳತಿ	ಈಳಿಗೆ ಮಣೆ
ಉ	ಅದು
ಉಕಳಿ	ಒಳ್ಳು
ಉಕ್ಕಾ	ಚಿಲುಮೆ
ಉಗ್‌ಮಣ್	ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು
ಉಚಾಲ್	ಪಶ್ಚಿಮ
ಉಚಲ್	ಅಮಾನತ್ತು
ಉಂಚ್	ಉದ್ದ
ಉಜ್ಜಿ	ಮತ್ತೆ
ಉಜೇಕ್	ಇನ್ನೊಂದು
ಉಟ್	ಏಳು
ಉಟ್‌ಪರ್‌ಭಾತಿ	ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮುಂಜಾನೆ
ಉಟಾಡ್	ಎಬ್ಬಿಸು
ಉಂಡ್	ಆಳ
ಉತ್ಪನ್	ಉತ್ಪಾದನೆ
ಉತಾರ್	ಇಳಿಸು
ಉತ್ರಾಮ್	ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಉತ್ರಾ	ಅಷ್ಟು
ಉಂದ್‌ರ್	ಇಲಿ
ಉಂದಾ	ಹಾಕು
ಉಂದಾಳೋ	ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲ
ಉದೇಕ್	ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು
ಉಪಡ್	ಎತ್ತು
ಉಪಡಾ	ಮೇಲೆತ್ತಿಸು
ಉಪರ್	ಮೇಲೆ
ಉಪ್‌ರೇರ್‌ವಡಿ	ಮೇಲ್ಗಡೆ
ಉಪಾಡ್	ಅದು ಎತ್ತು
ಉಪರ್ ಪಡ್	ಮೇಲೆ ಬೀಳು
ಉಪ್ರೀಯಾ	ಮೇಲೆ ಬಾ
ಉಬರ್	ನಿಂತುಕೊಳ್ಳು

ಉಮರ್	ವಯಸ್ಸು
ಉಲಾ	ಅದು ತಾ
ಉಳಿ	ಉಳಿ
ಊ	ಅದು
ಊಚ್	ಮೇಲ್ಗಡೆ
ಊಂಟ್	ಒಂಟೆ
ಊಂಡ್	ಆಳ
ಊಂಡೊ	ಆಳವಾದ
ಊಂದ್	ಕೆಳಮುಖವಾಗಿರು
ಊದ್‌ಬತ್ತಿ	ಅಗರಬತ್ತಿ
ಊರೇವಾಳ್	ಅನಾಚಾರಿ
ಏ	ಇವು
ಏಕ್‌ಡಿ	ಒಂದು ಕಡೆ
ಏಕ್ ದಮ್	ಒಂದೆ ಸವನೆ
ಏರ್ಕನ್	ಇವನ ಹತ್ತಿರ
ಏಕ್ಲೋಛ	ಒಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ
ಏಡಿ	ಹಿಮ್ಮಡಿ
ಏತಿ	ಇವರಿಂದ
ಏರ್	ಇವನ
ಏರೇಸಾರು	ಇದಕ್ಕಗೋಸ್ಕರ
ಏರೋ	ಇವರ
ಏವಡಿ	ಈ ಕಡೆ
ಏಕ್	ಒಂದು
ಏಕಜ್	ಒಂದೇ
ಏಕಜ್‌ಬಾರ್	ಒಂದೇ ಸಲ
ಏಕ್ಡಿ	ಒಂದು ಕಡೆ
ಏಕ್ಲಿ	ಒಬ್ಬಳೆ
ಏಕಮೀನ್	ಒಂದು ತಿಂಗಳು
ಏಕಳ್	ಪುತ್ರ ಜನ್ಮೋತ್ಸವ ಗೀತೆ
ಏಕಾಕಿ	ಒಂದು ಕಣ್ಣು
ಏಕಾಏಕಿ	ಅಕಸ್ಮಿಕ

ಏಕೆಕ್	ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು
ಏಕಾಡ್	ಈ ತಗೆ
ಏನ್	ಇವನಿಗೆ
ಏರೂ	ಇವರ
ಏರೇಸಾರು	ಇವನಿಗೋಸ್ಕರ
ಏವಡಿ	ಆ ಕಡೆ
ಓಕಡ್	ಕಿತ್ತು
ಓಕಾಡ್	ಅವು ತೆಗೆ
ಓಕೋಡ್	ಕಿತ್ತು
ಓಕೋಲ್ಡಿ	ತಿಪ್ಪೆ
ಓಕ್ನಾ	ಕಿತ್ತೋಣ
ಓಗಡಿ	ಆ ಸಮಯ
ಓಗಾಮೇರ್	ಆ ಊರಿನ
ಓಡ್ಯ್	ಒಡ್ಡು
ಓಡಾ	ಹೊಂದಿಸು
ಓತೇತಿ	ಅಲ್ಲಿಂದ
ಓನ್	ಅವನಿಗೆ
ಓಮ್	ಅದರಲ್ಲಿ
ಓರ್	ಅವನ
ಓಲ್ದಾ	ಬುಟ್ಟಿ
ಓಲ್ಡಿ	ಸಣ್ಣಬುಟ್ಟಿ
ಓರ್ನಿ	ಅದರ ಹಾಗೆ
ಓರೇಸಾರು	ನಿಮಿತ್ತ
ಓಳಕ್	ಗುರುತಿಸು
ಓಳಸೋಳ್	ಅಂಕುಡೊಂಕು
ಕ್	ಹೇಳು
ಕಂಗಣ್	ಬಳೆ
ಕಚ್‌ನಿ	ಹಾದರಗಿತ್ತಿ
ಕಚರ್	ಚುಟ್ಟು
ಕಚ್‌ರಾ/ಕಚ್‌ರೋ	ಕಸ
ಕಚೇರಿ	ಕಚೇರಿ

ಕಚೋಟಿ	ಲಾಂಗು
ಕಚೋಳಿ	ಬಟ್ಟಲು
ಕಚೋಳೋ	ದೊಡ್ಡಬಟ್ಟಲು
ಕಂಜುಸ್	ಜಿಪುಣ
ಕಟಾಲ್	ಕೊಯ್ಯುವಿಕೆ
ಕಟಾ	ಕತ್ತರಿಸು
ಕಟಾಳೋ	ಬೇಸರ
ಕಟೋರಿ/ರೊ	ಬಟ್ಟಲು
ಕಡ್	ಸೊಂಟ
ಕಡಕ್	ಪಾಶಾಣ ಕಲ್ಲು
ಕಡಾ	ತಗಿಸು
ಕಡಾಯಿ	ಕಡಾಯಿ
ಕಡೋ	ಸೌಟು
ಕಡ್‌ಕಡ್	ಕಿರಿಕಿರಿ
ಕಡಪಾ	ಪದರು
ಕಡಬಿ	ಕಳಕಿ
ಕಡ್‌ಪಾತಳ್	ನಡುಸಣ್ಣ
ಕಡ್‌ವಾ	ಕಹಿ
ಕಡಿಪತ್ತಾ	ಕರಿಬೇವು
ಕಣ್‌ದೊರಿ	ಊಡದಾರ
ಕಣಕಿ	ಕಣಕಿ, ನುಚ್ಚು
ಕತ್	ಎಲ್ಲಿ
ಕತರ್	ಕತ್ತರಿಸು
ಕತ್‌ಣ್ಣಿ	ಕತ್ತರಿ
ಕತ್‌ವೂ	ಎಲ್ಲಿಯದು
ಕತ್ರಾ	ಎಷ್ಟು
ಕತ್ಿಜ್	ಎಲ್ಲಿಯೂ
ಕತೋ	ಹೇಳು
ಕಂದಾ	ಭುಜ
ಕಂದೀಲ್	ಕಂದಿಲ್
ಕಂದೋರಿ	ಉಡದಾರ

ಕನ್	ಹತ್ತಿರ
ಕನ್ ಆ	ಹತ್ತಿರ ಬಾ
ಕನ್‌ಕಿ	ಅಕ್ಕಿಚೂರು
ಕನ್ನಾಭಿ	ಯಾವಾಗಲು
ಕನಾಯಿ	ಆಗಾಗ
ಕನ್ನಾ	ಯಾವಾಗ
ಕನಿ	ಹೇಳು
ಕನಿಯಾ	ಕಿವಿ ಓಲೆ
ಕನೇರೋ	ಆಪ್ತ
ಕಪ್	ಕಪ್ಪು
ಕಪ್‌ಟೀ	ಮೋಸಗಾರ
ಕಪಡಾ	ಬಟ್ಟೆ
ಕಂಪಾಸ್	ಕಂಪಾಸ್
ಕಪಾಳೋ	ಹಣೆ
ಕಪ್ಟಿ	ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು
ಕಪುರ್	ಕರ್ಪೂರ
ಕಬದ	ಒಗಟು
ಕಬಾಡಿ	ಕಬ್ಬಡಿ
ಕಬುತರ್	ಪಾರಿವಾಳ
ಕಮ್	ಕಡಿಮೆ
ಕಮ್‌ಕರ್	ಕಡಿಮೆ ಮಾಡು
ಕಮ್‌ಜೊರಿ	ಕೊರತೆ
ಕಮತ್	ಹೇಳಬೇಡ
ಕಮರ್	ಸೊಂಟ
ಕಮಳ	ಕಮಲದ ಹೂ
ಕಮಾ	ಗಳಿಸು
ಕಮಾಯಿ	ದುಡಿಮೆ
ಕಮಿಟಿ	ಸಮಿತಿ
ಕರ್	ಮಾಡು
ಕರ್‌ಗೋ	ಮಾಡಿಹೋದ
ಕರ್‌ಮಂದ್	ಕವಳೆಕಾಯಿ
ಕರ್‌ರೊಚ್	ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ

ಕರ್‌ಲೇಣು	ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು
ಕರಾ	ಮಾಡೋಣ
ಕರಾಡೊ	ಕೊನೆ
ಕರಾರ್	ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ, ತೆರು
ಕರುಂಜಣ್	ಕೊರವಂಜಿ
ಕರೂ	ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ
ಕರೆರೊಥ	ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು
ಕರೆವಾಳ್	ಮಾಡುವವರು
ಕರೇಲಾ	ಹಾಗಲಕಾಯಿ
ಕರೋಡ್	ಕೋಟಿ
ಕಲಾಲ್	ಕಟುಕ
ಕಲ್ಡ್	ಬಿರುಸು
ಕಲಿ	ಕಲಿಯುಗ
ಕಲ್ಡೋಕರ್	ಗಟ್ಟಿಮಾಡು
ಕಲ್ಡೋಥಟ್	ಗಟ್ಟಿಯಾದ
ಕಸ್	ಬಿಗಿಯಾಗಿ
ಕಸ್‌ನಾ	ಕಡಗೋಲು ಹಗ್ಗ
ಕಸ್‌ರತ್	ತಾಲೀಮು
ಕಸ್‌ಕಸ್	ಗಸಗಸೆ
ಕಸಳ್	ಕ್ಷೇಮ
ಕಸ್‌ಳಾತ್	ಯೋಗಕ್ಷೇಮ
ಕಸಾ	ಬಿಗಿಯೋಣ
ಕಸಾಯಿ	ಕಟುಕ
ಕಸಾಳಿ	ಕಟುಕರ ಓಣಿ
ಕಸಿ	ಎಂತಾದರು
ಕಸ್ತುರಿ	ಕಸ್ತೂರಿ
ಕಸ್ಸೆ	ಹೆಂಗಸರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಗಡುಸಾದ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಆಭರಣ
ಕಸೆರೋ	ಎಂತಹುದು
ಕಸೇನ್	ಏಕೆ
ಕಸೋಡ್	ಹೊಂದಿಸು, ತುರುಕು

ಕಸೋ	ಎಂತಹುದು
ಕಳಜೊ	ಹೃದಯ, ಪಿತ್ತಕೋಶ
ಕಳ್ತಾ	ಜ್ಞಾನಿ
ಕಳೆಂಕಿ	ಜಗಳಂಗಟ
ಕಾಂಯಿ	ಏನು
ಕಾಕ್‌ಡಿ	ಸೌತೇಕಾಯಿ
ಕಾಂಕ್‌ರಾ	ಕಲ್ಲುಚುರು
ಕಾಕ್‌ರಿ	ಚಕಮಕಿ ಕಲ್ಲು
ಕಾಂಕ್‌ಸಿ	ಬಾಚಣಿಕೆ
ಕಾಕಾ	ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ
ಕಾಕಿ	ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ
ಕಾಕೇಮ್	ಬಗಲಲ್ಲಿ
ಕಾಂಕೋ	ಭುಜ
ಕಾಕೋಟಿ	ಮಣಿ
ಕಾಗ್‌ಜ	ಕಾಗದ
ಕಾಗ್‌ಲಾ	ಕಾಗೆ
ಕಾಚ್	ಗಾಜು
ಕಾಚ್‌ಕ	ಗಜ್ಜುಗ
ಕಾಂಚ್‌ಳಿ	ಕುಪ್ಪಸ
ಕಾಚೇರ್‌ಬಂಗಡಿ	ಗಾಜಿನ ಬಳೆ
ಕಾಚೇರ್	ಗಾಜಿನ
ಕಾಚ್ಮೋ	ಆಮೆ
ಕಾಚೋ	ಹಸಿ
ಕಾಜ್ (ಂಚ್)	ಗಾಜು
ಕಾಜಳ್	ಕಣ್ಕಪ್ಪು, ಕಾಡಿಗೆ
ಕಾಂಜಿ	ಪಾಚಿ
ಕಾಟ್	ಕಡಿ
ಕಾಟ್ ೨	ಕತ್ತರಿಸು
ಕಾಟ್ ೩	ಕಚ್ಚಿದ
ಕಾಂಟಾ	ಕಡಿಯೋಣ
ಕಾಟಿ	ಕಚ್ಚಿದಳು

ಕಾಟೊ	ಕಚ್ಚಿದನು, ಮುಳ್ಳು
ಕಾಡ್	ತೆಗೆ
ಕಾಡನ್	ತೆಗೆದು
ಕಾಡಿ	ಕಡ್ಡಿ
ಕಾಡಿರ್‌ಡಬ್ಬಿ	ಬೆಂಕಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ಕಾಡೆರೋ	ತೆಗೆಯುವುದು
ಕಾಣೋ	ಕುರುಡು
ಕಾತೋ	ಕತ್ತಾ
ಕಾಂದಾ	ಈರುಳ್ಳಿ
ಕಾಂದೇಪರ್	ಭುಜದ ಮೇಲೆ
ಕಾನ್	ಕಿವಿ
ಕಾನ್ಸಾಂಳಿ	ಕಿವಿಮಾತು
ಕಾಪಿ	ಕಾಫಿ
ಕಾಬ್ಜಿ/ಕಾಬ್ಜೋ	ಆಮೆ
ಕಾಬ್ರೊ	ಕಂದು ಬಣ್ಣ
ಕಾಮ್	ಕೆಲಸ
ಕಾಮ್‌ದಾರ್	ಕೆಲಸಗಾರ
ಕಾಮೇವಾಳ್	ಕೆಲಸಗಾರರು
ಕಾಯ	ಕಬ್ಬಕ್ಕಿ
ಕಾಯಮ್‌ಕರ್	ನೊಂದಾಯಿಸು
ಕಾರ್	ಕಾರು
ಕಾರಟ್	ಪತ್ರ
ಕಾರ್‌ಖಾನೊ	ಕಾರ್ಖಾನೆ
ಕಾರ್‌ಭಣ್	ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಕಾರ್‌ಭಾರಿ	ತಾಂಡದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ
ಕಾರೋಳಾ	ಗುರೆಳ್ಳು
ಕಾಲ್	ನೆನ್ನೆ
ಕಾಲ್ವಾ	ಕಾಲುವೆ
ಕಾವ್	ಅಲ್ಲ
ಕಾಸಾ	ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ
ಕಾಳ್	ಕಪ್ಪು

ಕಾಳ್‌ಧೂಡ್	ಕರಿಮಣ್ಣು
ಕಾಳ್‌ಮಸ್	ಕಪ್ಪು ಬೂದಿ
ಕಾಳಿ	ಕರಿ
ಕಾಳಿಮರ್ಚೆ	ಕರಿ ಮೆಣಸು
ಕಾಳೋಭಾಟಾ	ಕರಿಕಲ್ಲು
ಕಾಳೋಪಿಲೋ	ಅವಮಾನಿತವಾಗು
ಕಾಳೊ	ಕಪ್ಪು
ಕಾಳೋಸೊ	ಕಪ್ಪಾದ
ಕಿ	ಹೇಳಿದೆ
ಕಿಚ್‌ಡ್	ಕೆಸರು
ಕಿಚ್‌ಡಿ	ನುಚ್ಚಿನ ಪದಾರ್ಥ
ಕಿಡಾ	ಹುಳ
ಕಿಡಿ	ಇರುವೆ
ಕಿಡಿಮುಂಗಿ	ಇರುವೆ-ಗಿರುವೆ
ಕಿತಾಬ್	ಪುಸ್ತಕ
ಕಿಮ್ಮತ್	ಬೆಲೆ
ಕಿಮಿ	ಹೀಗೆ
ಕಿರ್	ಗೆರೆ
ಕಿರ್‌ಕೊಂಡೋ	ಡೊಣ್ಣೆಕಾಟ
ಕಿರಾಯಿ	ಬಾಡಿಗೆ
ಕಿಲೊ	ಕಿ.ಗ್ರಾಂ
ಕಿಲೋ	ಕೋಟೆ
ಕಿಸ್‌ಮತ್	ಹಣೆಬರಹ
ಕಿಸೋ	ಜೇಬು
ಕೀಚ್	ಕೆಸರು
ಕುಕ್‌ಡ್	ಹುಂಜಗಳು
ಕುಕ್‌ಡಿ	ಕೋಳಿ
ಕುಕ್‌ಡೊ	ಹುಂಜು
ಕುಕೂ	ಕುಂಕುಮ
ಕುಜಕೋಮಾನ್	ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳು
ಕುಟ್	ಕುಟ್ಟು

ಕುಟಾ	ಬಡಿಸೋಣ
ಕುಟಿ	ಕುಂಟೆ
ಕುಟಿಮಾರ್	ಕುಂಟೆ ಹೊಡಿ, ಹರಗು
ಕುಂಡಾ	ಲಂಬಾಣೇತರ ಹುಡುಗ
ಕುಂಡಿ	ಲಂಬಾಣೇತರ ಹುಡುಗಿ
ಕುಣ್	ಯಾರು
ಕುತ್ರಾ	ನಾಯಿ
ಕುತ್ರಿ	ಹೆಣ್ಣು ನಾಯಿ
ಕುದ್	ಜಿಗಿ
ಕುದಾ	ಜಿಗಿಯೋಣ
ಕುಪ್ಪಾ	ಗುಂಪು
ಕುಬ್‌ಡಿ	ಕುಬ್ಜ
ಕುರಾಡಿ	ಕೊಡಲಿ
ಕುಲ್	ಸ್ವಲ್ಪ
ಕುಲಾ	ವಂಶ
ಕುಲಿ	ಕೂಲಿ, ಆಳು
ಕುಲ್ಮೀ	ಕುಲ್ಮಿ
ಕುಲ್ಲರ್	ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿದ ಪದಾರ್ಥ
ಕುಂವಾರೊ	ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ
ಕ್ಯೂ	ಹೇಗೆ
ಕೂಚು	ಹೇಳುತ್ತೇನೆ
ಕೂಣ್	ಯಾರು
ಕೂಣ್‌ಸೋ	ಯಾವುದು
ಕೂಣ್‌ಬಿಸರೀಕ್	ರೈತರಂತಹ
ಕೂಂಡೊ	ಕುಂಡ
ಕೂಡ್	ದ್ವೇಷ, ಮೋಸ
ಕೂನಿ	ಹೇಳಲಿಲ್ಲ
ಕೂರಗಿ	ಕೂರಗಿ
ಕೆಕ್‌ಡಾ	ಹೋರಿಗಳು
ಕೆಮ್	ಯಾವುದರಲ್ಲಿ

ಕೆಖಿಡ್	ಏಡಿ
ಕೆರಿವಾತೇ	ಹೇಳುವ ಮಾತು
ಕೆಲ್ನಾ	ಹೋರಿ
ಕೇತ್‌ಕಿ	ರಸಬಳ್ಳಿ
ಕೇನ್	ಯಾರಿಗೆ
ಕೇರಿಚ್	ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ
ಕೇರೆ	ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ
ಕೇರೋ	ಯಾರದು
ಕೇವಡಿ	ಯಾವಕಡೆ
ಕೇಳಾ	ಬಾಳೆಹಣ್ಣು
ಕೊಕ್‌ಡಿ	ಗೊಡಂಬಿ
ಕೊಟಡಿ	ಸಣ್ಣಮನೆ
ಕೊಟಾ	ಮನೆ
ಕೊಟಾ	ದನಗಳ ಹಟ್ಟಿ
ಕೊಡ್	~~ಕುಷ್ಟರೋಗ~~
ಕೊಂಡಿ	ಚಿಲಕ
ಕೊತ್ಮಿ	ಕೊತ್ತಂಬರಿ
ಕೊನಾ	ಮೂಲಿ
ಕೊರ್‌ಟ್	ಕೋರ್ಟ್
ಕೋ	ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ
ಕೋಡ್	ಕುಷ್ಟರೋಗ
ಕೋಡಿ	ಶಂಖ
ಕೋಡಿಯಾ ೧	ಜೇಡರ ಹುಳ
ಕೋಡಿಯಾ ೨	ಕುಷ್ಟರೋಗಿ
ಕೋತಳಿ	ಪಚಂಗಿ, ಉಡಿ
ಕೋತ್‌ಳಿ	ಕಸೂತಿ ಹಾಕಿದ ಚೀಲ
ಕೋತೋ	ಹೇಳಿದ
ಕೋನಿ	ಇಲ್ಲ
ಕೋಬಲ್	ಕೋಗಿಲೆ
ಕೋಸ್	ಕಿ.ಮೀ
ಕೋಸಾ	ಮೂಲೆ

ಕೋಳ್	ತುತ್ತು
ಕೋಳಾ	ಕುಂಬಳಕಾಯಿ
ಖಜಾ	ಉಜ್ಜು
ಖಜಾನೋ	ಬೊಕ್ಕಸ
ಖಜುರಾ	ಖರ್ಜೂರ
ಖಟಿಕ್ಯಾ	ಕಟುಕ
ಖಟೊಂಬರ್	ತಗಣಿ, ತಿಗಣಿ
ಖಂಡ್	ಭಾಗ ಮಾಡು
ಖಡ್	ಹುಲ್ಲು
ಖಡಿ	ನೇರ
ಖಂಡಿ	೨೦ ಚೀಲಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಖಂಡಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ
ಖಣ್	ಹಚ್ಚೆ
ಖನ್ನಿ	ಕಲ್ಲು ಪಾಶಾಣ
ಖಪ್	ಆಗು
ಖಪಾ	ಮುಗಿಸು
ಖಬರ್	ಸುದ್ದಿ
ಖಂಬಾ	ಕಂಬ
ಖರ್	ಎತ್ತಿನ ಕಾಲಿನ ಕೆಳಭಾಗ
ಖರ್‌ಪಣಿ	ಚುಚ್ಚುಗಾ
ಖರ್‌ಬುಜಾ	ಕಲ್ಲಂಗಡಿ ಹಣ್ಣು
ಖರಾ	ಉಣಿಸು
ಖರ್ಚ್ಯಾ	ಖರ್ಚಾಗು
ಖರಾಬ್	ಕೆಟ್ಟದು
ಖರಾಬ್‌ದಾಡೊ	ಕೆಟ್ಟ ದಿನ, ಅಪಶಕುನ
ಖರೀ/ ಖರೋ	ಸತ್ಯ
ಖರೋಖರ್	ಖಡಾಖಂಡಿತ
ಖಲ್ಲಾಸ್	ಖಾಲಿ
ಖವ್ಯಾ	ಕುಪ್ಪಸದ ಭುಜಕೀರ್ತಿ
ಖವೋ	ಭುಜ
ಖಸೋಡ್	ತುರುಕು

ಖಳೋ	ಕಣ
ಖಾಚ್‌ಡಾ	ಮದಲಿಂಗನ ಮದುವೆಯ ಬೂಟುಗಳು
ಖಾಜ್	ತಿಂಡಿ, ತುರಿಕೆ
ಖಾಟ್	ಹುಳಿ, ಚಟ್ನಿ
ಖಾಟೊ	ಹುಳಿ
ಖಾಡ್	ತಗ್ಗು
ಖಾಣೋ	ಊಟ
ಖಾತ್	ಗೊಬ್ಬರ
ಖಾತಿ	ತಿನ್ನುತ
ಖಾದಿ	ತಿಂದೆ
ಖಾನ್ದಾನ್	ವಂಶ
ಖಾಂದಾನಿ	ವಂಶಸ್ಥರು
ಖಾದೆಜೇರ್	ತಿಂದವರು
ಖಾಯೇಜಾ	ತಿಂದುಹಾಕು
ಖಾಯೇನ್	ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ
ಖಾರ್‌ಕೆ	ಉತ್ತುತ್ತಿ ಹಣ್ಣು
ಖಾರಿ	ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ
ಖಾರಿಮಾಚಳಿ	ಉಪ್ಪು ಮೀನು
ಖಾರೋ	ಉಪ್ಪು
ಖಾಲಿ	ಖಾಲಿ
ಖಾಲ್ಡಿ/ಖಾಲ್ಡೊ	ಚರ್ಮ
ಖಾಲ್ದೋ	ತಿಂದಿಯಾ
ಖಾಸಿ	ಕೆಮ್ಮು
ಖಾಳಿಯಾ	ಹಳ್ಳ
ಖೀಚ್	ಎಳೆ
ಖೀಚಾ	ಎಳೆಯೋಣ
ಖೀಚ್‌ಡೋ	ನುಚ್ಚು
ಖೀಡ್‌ಕಿ	ಕಿಡಕಿ
ಖೀರ್	ಪಾಯಸ
ಖೀಲ್	ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆ
ಖೀಲ್ಡಿ	ರಂಧ್ರ

ಖೀಸೋ	ಬಕ್ಕಣ
ಖುಟ್/ಖುಟ್‌ಗೊ	ಖಾಲಿ
ಖುಟಾಡ್	ಖಾಲಿಮಾಡು
ಖುಂದ್	ತುಳಿ
ಖುಬ್	ಹೆಚ್ಚು
ಖುಲ್ಲಾ	ಖುಲ್ಲಾ
ಖುಷಿ	ಸಂತೋಷ
ಖೂದ್	ಜಿಗಿ
ಖೂನ್	ಕೊಲೆ, ಅಪರಾದ
ಖೇಚನ್	ಬಿಗಿದು, ಎಳೆದು
ಖೇತ್	ಹೊಲ
ಖೇತರಿ	ಹೊಲಗಳು
ಖೇವಾ	ಕವಾ, ನಾಟಕ
ಖೇಳ್	ಆಟ
ಖೋ	ತಿನ್ನು
ಖೋಜ್	ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತು
ಖೋಟೋ	ಖೋಟಾ
ಖೋಡಿ	ಚಟ್ನಿ
ಖೋಡೋ	ಕೋಳಿ ಮನೆ
ಖೋತರ್	ಅಗಿ
ಖೋತ್ರಾ	ಸಿಪ್ಪೆ
ಖೋದ್	ಅಗಿಯೋಣ
ಖೋಪ್ಪ್ಯಾ	ಕವಚ
ಖೋಬ್‌ರಿ	ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ
ಖೋಯಿ	ಗುಹೆ
ಖೋಲ	ತೆಗೆ
ಖೋಲಾ	ತೆಗೆಯೋಣ
ಖೋಲ್ಲಿ	ಮನೆ
ಖೋಸ್	ಕಸಿ
ಖೋಸಾ	ಕಸಿಯೋಣ
ಖೋಳೋಚಡಾ	ಜಗಳಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗು

ಖೋಳೋ	ಕಚ್ಚೆ
ಖೋಳೇವಾಳೋ	ಜಮಖಾನಿನವ
ಗಂಗೋಡಾ	ಉಣ್ಣೆ
ಗಚಪ್	ಸುಮ್ಮನೆ
ಗಜ್	ಒಂದು ಮೀಟರ್
ಗಜ್‌ರಾ	ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಂಗೈಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಣ್ಣೆಯ ಗೊಂಡೆ
ಗಂಜಿ	ಗಂಜಿ
ಗಟ್‌ಕೊ	ಗುಟುಕು
ಗಟ್‌ಲಿ	ಗೊಟ್ಟ
ಗಟ್‌ಡಿ	ನಿಧಿ
ಗಟ್ಲಾ	ಗುಡ್ಡ,ಬೆಟ್ಟ
ಗಂಟಾ	ಸಮಯ
ಗಟಾರ್	ಚರಂಡಿ,
ಗಡ್	ರಾಜ್ಯ
ಗಡಗೆ	ಹೂತದ್ದು
ಗಡ್‌ಬಡ್	ಅವಸರ
ಗಡ್ಡಾ	ನೋವು, ಗಡ್ಡೆ, ಬಾಸುಂಡೆ
ಗಣ್	ಏಣಿಸು
ಗಣಾ	ಏಣಿಸೋಣ
ಗಣ್ಣೋ	ಕಸೂತಿ ಹಾಕಿದ ವಿಶೇಷವಾದ ಹೊದಿಕೆ ವಸ್ತ್ರ
ಗಂದ್	ಕುಂಕುಮ
ಗದಡಿ	ಕತ್ತು
ಗದ್‌ಗಲಾ	ದುಂಡಗಿನ
ಗದ್‌ಗೋಲಿ	ಕಚಗುಳಿ
ಗಂದಾರಿ	ವಾಸನೆ
ಗದಿಯಾವಾಗ್	ಚಿರತೆ
ಗದ್ದಿ	ಹೆಣ್ಣುಕತ್ತೆ
ಗಪ್	ನಿಶ್ಯಬ್ದ
ಗಪ್ಪಾ	ಸಿಕ್ಕಾಕ್ಕೊ

ಗಮ್	ಬೆವರು
ಗಮಾ	ಕಳೆದುಹೋಗು
ಗಂಮಡ್	ಅಂಹಕಾರ
ಗಮಾಗಿಜಕೋ	ಕಳೆದು ಹೊದ ವಸ್ತು
ಗಯಿಪ್	ಮಾಯವಾಗು
ಗರ್‌ಗೇಲಿ, ಗರೇಲಿ	ಅಳಿಲು
ಗರಜ್	ಅವಶ್ಯಕತೆ
ಗರ್‌ಜಾ	ಕೊಳಕು
ಗರ್‌ದಿ	ಗಲಾಟೆ
ಗರ್‌ಬಡ್	ಆತುರ
ಗರಮ್	ಬಿಸಿ
ಗರ್‌ಮಿ	ಶಕೆ
ಗರ್‍ರಾ	ಮಾಂಸ
ಗರಾಣ	ಗ್ರಹಣ
ಗರ್ದಿ	ಗಲಾಟೆ
ಗಲ್ ೧	ನುಂಗು
ಗಲ್ ೨	ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಳಸುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗಾಳ
ಗಲತ್	ತಪ್ಪು
ಗಲ್‌ತಿ	ತಪ್ಪಾಗಿದೆ
ಗಲ್‌ವಾಣಿ	ಬೆಲ್ಲದಪಾನಕ
ಗಲಾ	ಮುಂಗಿಸು
ಗವಂಡಿ	ಗೊಡೆಕಟ್ಟುವ
ಗವಾಯಿ	ಸಾಕ್ಷಿ
ಗದ್ದಾ	ಗಂಡು ಕತ್ತೆ
ಗವಿ	ಗವಿ
ಗಳೋ	ಕತ್ತು
ಗಾ	ಹಾಡು
ಗಾಜ್	ಅಣಬೆ
ಗಾಜರ್	ಕ್ಯಾರೆಟ್
ಗಾಂಜೊ	ಗಾಂಜಾ

ಗಾಟ್	ಗಂಟು
ಗಾಂಟಾ	ಹೊಲಿಗೆ
ಗಾಂಡ್	ಮುಕುಳಿ
ಗಾಡಿ	ಬಂಡಿ
ಗಾಣೋ	ಬೆಲ್ಲ ತಯಾರಿಸುವ ಯಂತ್ರ
ಗ್ಯಾನ್	ಜ್ಞಾನ
ಗಾಬಣ್	ಬಸುರಿ
ಗಾಮ್	ಊರು
ಗಾಯಿ	ಆಕಳು
ಗಾಲ್	ಕೆನ್ನೆ
ಗಾಲಾ	ಸಿಂಬಿ
ಗಾಲಿ	ಗಾಲಿ
ಗಾವ್ಡಿ	ಆಕಳು
ಗಾವ್ಚ್	ಹೊಗಳು
ಗಾಳ್	ಕೆಸರು
ಗಾಳಾ	ಹಗ್ಗ
ಗಾಳಿ	ಬೈಗಳು
ಗಾವಡಿ	ಆಕಳು
ಗೀಕೊನಿ	ಹೋಗಲಿಲ್ಲ
ಗೀಚ್	ಗೀಚು, ತಿದ್ದು
ಗೀತೊ	ಹೊದರೆ
ಗೀದ್	ಗೀತೆ
ಗೀದ್‌ಬೋಲ್	ಹಾಡು
ಗೀರ್ವಿ	ಅಡವಿಟ್ಟು
ಗೀರಾಕ್	ಗ್ರಾಹಕ
ಗುಜಾರಣ್	ಗೆಳತಿ
ಗುಡಿ	ಗುಡಿ
ಗುಡ್	ಗುಡಿಸಲು
ಗೂಂದ್	ಅಂಟು
ಗೂಳಿ	ಗೂಳಿ
ಗೇಣೋ	ದೇವರ ಹರಕೆಯ ಮಾಡಿ

	ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ನಾಣ್ಯ
ಗೀರ್‌ಣಿ	ಧಾನ್ಯ ಬೀಸುವ ಯಂತ್ರ
ಗೀರಿಯ್ಯಾ	ಬೀಸುವವ
ಗೇರು	ಬಣ್ಣ
ಗೋಕ್	ಬಚ್ಚಿಡು
ಗೋಟ್	ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹರಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು
ಗೋಟಿ	ಮಕ್ಕಳಾಡುವ ಗಾಜಿನ ಗುಂಡು
ಗೋಡಾ	ಮೊಣಕಾಲು, ತೊಡೆ
ಗೋಡಿ	ಗೋಡೆ
ಗೋಡ್ನು	ಬಂಜೆತನ
ಗೋಣ್ಣಿ	ಹೆಂಡತಿ
ಗೋತ್	ಬಂದು ಬಳಗ
ಗೋದ್	ಮಡಿಲು
ಗೋದಡಿ	ಕೌದಿ
ಗೋಬರ್	ಸಗಣಿ
ಗೋಬಿ	ಹೂಕೋಸು
ಗೋಮ್	ಜರಿ
ಗೋಯಿ	ಉಡ
ಗೋರ್‌ಮಾಟಿ	ಲಂಬಾಣಿಗರು
ಗೋರ್‌ಬೋಲಿ	ಲಮಾಣಿ ಭಾಷೆ
ಗೋರ್‌ಲಿ	ಆಡು
ಗೋರಿ	ಸುಂದರಿ
ಗೋರೋ	ಕೆಂಪಾದ
ಗೋಲ್	ಗುಂಡಾಗಿರುವುದು
ಗೋರ್ಲಾ	ಟಗರು
ಗೋಲಾ	ಬಲ್ಪು
ಗೋಲಾಲ್	ಗುಲಾಲ
ಗೋಲಿ	ಮಾತ್ರೆ
ಗೋಳ್	ಬೆಲ್ಲ
ಗೋಳವಾಣಿ	ಬೆಲ್ಲದ ನೀರು

ಗೋಳಾ	ಶೇಖರಿಸು
ಗೋಳಿ	ಮಾತ್ರೆ
ಘುಂಘುಂ	ಪರಿಮಳ
ಘುಟ್	ಒಂಪದ
ಘುಟ್‌ಕರ್	ನಿರ್ಣಯ
ಘುಂಟಾ	ಗಂಟೆ
ಘುಟಿ	ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು
ಘುಂಟಿ	ಘುಂಟೆ
ಘುಟ್ಟ್ಯೋ	ಗಟ್ಟಿ
ಘುಡ್	ಕೆತ್ತು
ಘುಡಿ	ಗಡಿಯಾರ
ಘುಡಿಯಾ	ಬಿಂದಿಗೆ, ಕೊಡ
ಘುಣ್	ಹೆಚ್ಚು
ಘುಣ್ಮ	ದೂರ
ಘುಬರಾ	ಹೆದರು
ಘುಬ್‌ರಗೊ	ಹೆದರಿಕೊಂಡೆ
ಘ್ಯುರ್	ಹನ್ನೊಂದು
ಘುರ್‌ವಟ್	ಲಂಬಾಣಿಗರು
ಘುರ್	ಮನೆ
ಘುಲ್	ಹಾಕು
ಘುಲಾ	ಹಾಕಿಸು
ಘುಂವ್	ಗೋಧಿ
ಘುಸ್	ತಿಕ್ಕು
ಘುಸೋಟಿ	ಸವಕಲ್ಲು
ಘಾಟ್	ಘಟ್ಟ
ಘಾಣೋ	ಗಾಣ
ಘಾತ್	ಗಂಕಟ
ಘಾಯಿಕರ್	ಅವಸರಮಾಡು
ಘಾಲ್	ಹಾಕು
ಘಾಲ್‌ಜತ್ರಾ	ಹಾಕಿದಷ್ಟು
ಘಾಲೇಕ್	ಹಾಕಿದರು

ಘಾಲೇರೋ	ಹಾಕುವ
ಘಾವ್	ಗಾಯ
ಘಾಸ್	ಹುಲ್ಲು
ಘಾಸ್‌ತೇಲ್	ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ
ಘೀ	ತುಪ್ಪ
ಘೀಸಣ್	ಎಳಲು
ಘೀ ಹಾಂಡಿ	ತುಪ್ಪದ ಗಡಿಗೆ
ಘುಗ್ರಾ	ಗೆಜ್ಜೆ
ಘುಂಘುಟೋ	ಮೇಲ್ಹೊಸುಕು
ಘುಂಘುಡಿ	ಕಂಬಳಿ
ಘುಘರಿ	ಲಂಬಾಣಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೂದಲುಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಗಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಇಳಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಆಭರಣ
ಘುಲ್ಲರ್	ಅತ್ತಿ ಹಣ್ಣು
ಘೂಸ್	ಸೇರು
ಘುಂಸಾ	ಸೆಂಟ
ಘೇಘ್ರಾ	ಕಡ್ಲೆಕಾಳು
ಘೇಂರಾಟೋ	ಸುತ್ತುವರಿದ
ಘೋಟಾ	ಸುತ್ತು
ಘೊಟ್ನಿ	ರುಬ್ಬುವ ಗುಂಡು
ಘೋಡ್	ಕುದರೆಗಳು
ಘೋಡಿ	ಕುದರೆ
ಘೋರ್	ಗೊಂಕೆ
ಘೋರ್	ಚಿಂತೆ
ಘೋಳ್	ಬೆಲ್ಲ
ಚಕ್	ನೆಕ್ಕು
ಚಕ್ಕರ್	ಸುತ್ತುವಿಕೆ
ಚಗ್	ಮೇಯು, ತಿನ್ನು
ಚಗೋಳ್	ಚಿಪ್ಪು
ಚಗೋಳಾ	ಚೀಪೊಣ
ಚಟ್‌ಕಿ	ಕಾಲುಂಗರು
ಚಟಾ	ಕೂಸಿಗೆ ಜೇನು ತುಪ್ಪ ಅಥವಾ ಸಕ್ಕರೆ ನೀರು ನೆಕ್ಕಿಸುವುದು

ಚಡ್	ಹತ್ತು
ಚಡಾ	ಹತ್ತಿಸು,
ಚಡಾವಚ್	ಹತ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ
ಚಡು	ಹತ್ತುತ್ತೇನೆ
ಚಂಡು	ಬಾಲ್
ಚಡೇನಿ	ಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ
ಚಣ್ಣಾ	ಲಾಂಗ
ಚಣಾರ್‌ದಾಳ್	ಕಡ್ಲೆ ಬೇಳೆ
ಚತ್‌ರಾಯಿ	ಚಾಣಕ್ಷತನ
ಚಂದ್‌ಣ	ಗಂಧದಕಟ್ಟಿಗೆ
ಚಪ್	ಸುಮ್ಮನೆ
ಚಪಜ್	ಹಾಗೆ
ಚಪ್‌ಚಪ್	ಸುಮ್ಮುಸ್ಮನೆ
ಚಪ್ಪಲ್	ಚಪ್ಪಲು
ಚಪಾತಿ	ಚಪಾತಿ (ಗೋಧಿ ರೊಟ್ಟಿ)
ಚಪರಾಸಿ	ಸಹಾಯಕ
ಚಪವಾ	ಚಿಮಟಿಕಿ, ಮುಳ್ಳಕಡ್ಡಿ
ಚಬಾಡ್	ಚುಚ್ಚು
ಚಮ್‌ಕ್	ಹೆದರು
ಚಮ್‌ಕ್	ಮಿಂಚು
ಚಮ್‌ಕಾ	ಗದರಿಸು
ಚಮ್‌ಚಾ	ಚಮಚ
ಚರ್	ಮೆಯು
ಚರ್‌ಬಿ	ಸೊಕ್ಕು, ಕೊಬ್ಬು
ಚರಣೇಮ್	ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲಿ
ಚರ್‌ಮಟಡಿ	ಗುಲಗಂಜಿಯ ಬೀಜ
ಚರಾ	ಮೆಯಿಸು
ಚರಾಟಾ	ಚಲ್ಲಾಟ
ಚರಾಯೇವಾಳೊ	ದನ ಮೆಯಿಸುವವನು
ಚರ್ರೊ	ಖಾರ
ಚಲ್	ನಡೆ

ಚಲಾ	ನಡೆಸು
ಚಲ್ಕಿ	ಗುಬ್ಬಿ ಮರಿ
ಚಲ್ಕೊಡಿ	ಗುಬ್ಬಿ
ಚಾಕ್	ನೆಕ್ಕು, ರುಚಿನೋಡು
ಚಾಕ್ ೧	ಗಾಲಿ
ಚಾಕ್ರಿ	ಗಾಲಿಗಳು
ಚಾಕು	ಚಾಕು
ಚಾಟು	ಸೌಟು
ಚಾಡಿ	ಚುಚ್ಚುಮಾತು
ಚಾಣ್ಣೆ	ಝುಲ್ಲಣಿಗೆ, ಜರಡಿ
ಚಾಂದಣ್	ಬೆಳದಿಂಗಳು
ಚಾಂದಾ	ಚಂದ್ರ
ಚಾಂದಿ	ಬೆಳ್ಳಿ
ಚಾಮ್ಕೊಲ	ಬಾರಕೋಲ
ಭೂಂಗಾ	ಚುಂಗ
ಚಾಯಾ	ಚಹಾ
ಚಾರ್	ನಾಲ್ಕು
ಚಾರಿವಡಿ	ಎಲ್ಲಕಡೆ
ಚಾರೋ	ಮೇವು
ಚಾಲ್	ನಡೆ
ಚಾಳಿಸ್	ನಲವತ್ತು
ಚಾಲೊ	ಹೊರಟೆ
ಚಾವ್	ಬೇಕಾಗಿದೆ
ಚಾವ್ಜಕೊ	ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು
ಚಾವಳ್	ಅಕ್ಕಿ
ಚಾವ್ಳ್ಯ	ಅಕ್ಕಿಕಾಳು
ಚಾವಾಳೊ	ಅಗತ್ಯವಾದದ್ದು
ಚಾಳಾ	ಆಟ
ಚಿತಾರ್	ನೆನೆಯು
ಚಿಂತಾರಕ್	ಚಿಂತನೆಮಾಡು
ಚಿಂತಾ	ಚಿಂತೆ

ಚಿತ್ರೊ,	ಬಟ್ಟೆ
ಚಿಮ್‌ಣಿ	ಚಿಮಣಾ, ಲಾಟಾನ, ಕಂದೀಲು, ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ದೀಪ
ಚೀಜ್	ವಸ್ತು
ಚೀತೋ	ಚಿರತೆ
ಚೀಪ್ಪಾ	ಬಟ್ಟಲು
ಚೀಮ್ಟಾ	ಇಕ್ಕಳಾ
ಚೀರ್	ಸೀಳು
ಸೀರಾ	ಕೇಸರಿ ಬಾತ್
ಚುಕ್	ತಪ್ಪು
ಚುಕಾ	ತಪ್ಪಾಗು, ತಪ್ಪಿಸು
ಚುನ್ನೋ	ಸುಣ್ಣ
ಚುಟ್	ಅಂಟು
ಚುಟ್ಕಾ	ಚಿಲುಮೆ
ಚುಡೋ	ತೋಳುಬಂದಿ
ಚೂಟಿ	ಮೂಸೆ
ಚೂಡಿ	ಕೈಬಳೆ
ಚೂಮ್	ಮುತ್ತು
ಚೂಮಾ	ಮುದ್ದಿಸು
ಚೂರ್	ಪುಡಿಮಾಡು
ಚೂರ್ಮಾ	ಪುಡಿ ಮಾಡಿದ ಪದಾರ್ಥ
ಚೂಲೋ	ಒಲೆ
ಚೆಪ್ಲೂ	ಚಪ್ಪಲು
ಚೈನಾ	ಗೆಜ್ಜೆ
ಚೋಕಿದಾರ್	ಚೌಕಿದಾರ
ಚೋಕೋ	ರಂಗೋಲಿ
ಚೋಟ್	ಏಟು
ಚೋಟ್ಟಾ	ಕಳ್ಳ
ಚೋಟಿ	ಜುಟ್ಟು
ಚೋಟಿಪಕಡ್	ಜುಟ್ಟುಹಿಡಿ
ಚೋದ್	ಸಂಭೋಗಿಸು

ಚೋರಿ	ಕಳ್ಳತನ
ಚೋರ್	ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡು
ಚೋವಿಸ್	ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು
ಛ್	ಇದೆ
ಛಚ್ಯಾಪರ್	ಹುಡುಗರು
ಛಣ್	ಸೋಸು
ಛಣಕ್, ಛಣ್‌ಕೊ	ಸಿಂಪಡಿಸು
ಛಣ್ಣಾಕ್	ಸೊಸಿಡು
ಛಣಾ, ಛಣಿ	ಕುಳ್ಳು
ಛತ್	ಮಾಳಗಿ ಮನೆ
ಛತ್ರಿ	ಕೊಡೆ
ಛಪ್	ಸುಮ್ಮನೆ
ಛಪಾ	ಮುದ್ರಿಸು
ಛಪ್ಪರ್	ಗುಡಿಸಲು
ಛಬ್ಬೀಸ್	ಇಪ್ಪತ್ತಾರು
ಛಪ್ಲಿ	ಹಲ್ಲಿ
ಛರಿ, ಛಾರಿ	ಕತ್ತಿ
ಛರ್ರೋ	ಮಚ್ಚು
ಛಾಂಟಿಯಾ	ಓಡ್ನಿ, ಮೇಲ್ಹೊದಿಕೆ
ಛಣಾ	ಉರವಲು
ಛಾಣ್‌ನೂ	ಸೋಸಬೇಕು
ಛಾಣ್ಣೆ	ಜರಡಿ
ಛಾತಿ	ಎದೆ
ಛಾಪ್	ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕು
ಛಾಯಾ	ಬಿಂಬ
ಛಾಲಾ	ಬೊಬ್ಬೆ (ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಗುಳ್ಳೆ ಏಳುವುದು)
ಛಾಲಾ	ತೊಗಟೆ
ಛೀ	ಇದ್ದೀಯಾ
ಛೀಕ್	ಸೀನು
ಛೀಕಾ	ಸೀನಿಸು

ಭೀದೋ	ಅಂಗುಲ
ಭೀಡಿ	ಏಣಿ
ಭೀಪ್	ಮುಟ್ಟು
ಭೂ	ಇದ್ದೇನೆ
ಭೂಂಗ್	ಚುಂಗು
ಭೂಭಾಪರ್	ಮರಿಮಕ್ಕಳು
ಭೂಟ್	ಸಡಿಲು
ಭೂಟ್ಟಿ	ರಜೆ
ಭೂಟೋ	ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ
ಭೇಟಿ	ಬೇರೆಕಡೆ, ಮುಟ್ಟು
ಭೇಡಾ	ಮದುವೆ
ಭೇಂಡಿ	ನೆರಳು
ಭೇನಿ	ಇಲ್ಲ
ಭೇವ್‌ಟಿಯಾ	ಮದಲಿಂಗಿಯ ಮೆಲ್ಮುಸುಕಿನ ತುದಿಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಚಿಕ್ಕ ಚೀಲ
ಭೇಳಿ	ಆಡು
ಭೇಳಿರ್‌ದೂದ್	ಕುರಿಗಳ ಹಾಲು
ಭೋ	ಆರು
ಭೋಡ್	ಬೀಡು
ಭೋಡಾ	ಬೀಡಿಸು
ಭೋಡ್‌ಮತ್	ಬಿಡಬೇಡ
ಭೋಡ್ಕಾ	ಸಿಪ್ಪೆ
ಭೋಡು	ಬಿಡುತ್ತೇನೆ
ಭೋಡೇನಿ	ಬಿಡೋಲ್ಲ
ಭೋಡೋ	ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ
ಭೋಮಿನಾ	ಆರುತಿಂಗಳು
ಭೋರಾ	ಹುಡುಗ
ಭೋರಿ	ಹುಡುಗಿ
ಭೋಲ್	ಸುಲಿ
ಭೋಲಾ	ಸಿಪ್ಪೆ
ಜಕ್ಮಾರ್	ಗುಲಾಮನಾಗು

ಜಕೋ	ಅದಕ್ಕೆ
ಜಕೋಳಾ	ತೆರೆಗಳು, ಅಲೆಗಳ ಸಹಿತ
ಜಂಗ್	ಯುದ್ಧ
ಜಗಡ್	ಜಗಳಾಡು
ಜಗ್‌ಡಿ	ಜಗಳಗಂಟರು
ಜಂಗಲ್	ಅರಣ್ಯ
ಜಗ್‌ಲಾ	ಅಂಗಿ
ಜಗಾ	ಅಂಗಳ
ಜಂಜೋಡಿ	ಅಂಚುಣ್ಣೆ
ಜಡ್	ಬೇರು
ಜಡೇಲಗೂ	ಬೇರು
ಜಣ್	ಹೆರಿಗೆ
ಜತನ್	ಜೋಪಾನ
ಜತಾ	ಸಂದೇಶ ನೀಡು
ಜತ್ರಾ	ಜಾತ್ರೆ
ಜನಸ್	ವಸ್ತು
ಜನಾವರ್	ಆಗ
ಜನ್ನಾ	ಆವಾಗ
ಜನ್ಮೇರ್‌ಜಾಗಾ	ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳ
ಜಪ್	ಅಡಗು
ಜಪಾಡ್	ಬಚ್ಚಿಡು
ಜಬ್ಬರ್	ದೊಡ್ಡಗಾತ್ರ
ಜಬಾನ್	ಮಾತು, ಉತ್ತರ, ನಾಲಿಗೆ
ಜಬ್ರೀ	ಒತ್ತಾಯ
ಜಮ್	ಗಟ್ಟಿಯಾಗು
ಜಮ್‌ಗೊ	ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟು
ಜಮನ್ ಟಾಂಗ್	ಬಲಗಾಲು
ಜಮ್‌ಣೆವಡಿ	ಬಲಗಡೆ
ಜಮಾಕರ್	ಸಂಗ್ರಹಮಾಡು
ಜಮಾಯಿ	ಅಳಿಯ
ಜಮಾನತ್	ಜಮೀನು

ಜಮಿ	ಭೂಮಿ
ಜಮೇನಿ	ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ
ಜರಾ	ಸ್ವಲ್ಪ
ಜರೂರ್‌ತ್	ಅವಶ್ಯಕತೆ
ಜರ್ದಾ	ತಂಬಾಕು
ಜಲ್	ಹಿಡಿ
ಜಲ್ದಿ	ಬೇಗ
ಜಂವಾಂಡಾ	ನಗಾ
ಜವಾನ್	ಯೌವನ
ಜಳ್	ನೀರು
ಜಾಕಿಟ್	ಜಾಕೆಟು
ಜಾಗ್	ನೆಲೆ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ಜಾಂಗ್	ತೊಡೆ
ಜಾಂಗ್ಯಾ	ನಿಕ್ಕರ್, ಚೆಡ್ಡಿ
ಜಾಂಗ್‌ಡ್	ಸಾಕು ಮಗ
ಜಾಜ್	ಹಡಗು
ಜಾಡಿ	ದಪ್ಪ
ಜಾಡು	ಬಾರಗಿ, ಕಸಬರಿಗೆ
ಜಾಡೋ	ದಪ್ಪ
ಜಾಣ್	ಬಲ್ಲ
ಜಾಣೆಯಾ	ಬಲ್ಲವ
ಜಾತ್	ಬೆಡಗು
ಜಾತ್ರಾ	ಜಾತ್ರೆ
ಜಾದಾ	ಹೆಚ್ಚು
ಜಾದು	ಮಂತ್ರ
ಜಾದುಖೋರ್	ಮಂತ್ರವಾದಿ
ಜಾನ್	ಹೋಗಿ
ಜಾಪಳ್	ಹಣ್ಣು
ಜಾಪಾ	ಜಾಸ್ತಿ
ಜಾಬ್‌ಡಿ	ದವಡೆ
ಜಾಂಬು	ನೇರಳೆಹಣ್ಣು

ಜಾಮಣ್	ಮಜ್ಜಿಗೆ
ಜಾಮಾ	ಹೋಗೋಣ
ಜಾರ್	ಜೋಳ
ಜಾಸ್ತಿ	ಹೆಚ್ಚು
ಜಾಳ್	ಬಲ್
ಜೀತ್	ಗೆಲವು
ಜೀತಾ	ಗೆಲ್ಲೋಣ
ಜೀತೇರ್ ಸಾಕಿ	ಗೆಲ್ಲುವ ಕತೆ
ಜೀಂದ್‌ಗಿ	ಜೀವನ
ಜೀಬ್	ನಾಲಿಗೆ
ಜೀಮೇದಾರಿ	ಜವಾಬ್ದಾರಿ
ಜೀಮೇರ್‌ತಿಮ್	ವಿಕಾರವಾದದ್ದು
ಜೀರೊ	ಜೀರಗಿ
ಜೀಂವ್	ಅಂತೆ
ಜೀವ್	ಜೀವ
ಜೀವ್‌ಡಾ	ಶರೀರ
ಜೀವ್‌ತೋ	ಬದುಕಿರು
ಜೀವರಸ್	ಆ ವರ್ಷ
ಜೂನಿ	ಹಳೆ
ಜೂನೋ	ಹಳೆಯ
ಜೂಂ	ಹೇನು
ಜೇ	ಯಾರೇ ಯಾಗಲಿ
ಜೇಟ್	ಮಾಮ
ಜೇಟಾನಿ	ಅಕ್ಕ
ಜೇಬ್	ಜೇಬು
ಜೇರ್‌ಜೆನ್	ಅವರದವರಿಗೆ
ಜೇರಸಾರು	ಅದಕ್ಕೊಸ್ಕರ
ಜೈಲ್	ಜೈಲು
ಜೇವ್‌ಡಿ	ಯಾವಕಡೆ
ಜೋ	ಹೋಗು
ಜೋಡ್	ಜೋಡಿಸು

ಜೋಡನ್	ಕೈ ಮುಗಿದು
ಜೋಡಾ	ಬೂಟು
ಜೋತ್	ಬೆಳಕು
ಜೋರ್	ಶಕ್ತಿ
ಜೋಹರ್	ಸತಿಸಹಗಮನ
ಝಡ್	ಉದುರು
ಜಾನ್	ಯೌವನ
ಝಡಗೋ	ಉದುರಿ ಹೋಯಿತು
ಝಂಡಾ	ಧ್ವಜ
ಝಪಟ್	ದಾಳಿಮಾಡು
ಝರ್	ಝರಿ
ಝರನ್	ಜಲಪಾತ
ಝರ್‌ಪಲಾ	ಲಂಬಾಣಿಗರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಂದು ಬೆಡಗಿನ ಹೆಸರು
ಝಲ್‌ಕಿ	ಝಳಪಿಸು
ಝಲಾ	ಕೊಡು
ಝಾಂಕ್	ಬಗ್ಗು
ಝಾಗ್‌ರೂ	ಲಂಗಾ
ಝಾಂಜ್	ಹಡಗು
ಝಾಟಕ್	ಕೇರು ಮರ
ಝಾಡ್	ಮರ, ಔಷಧ
ಝಾಡ್	ದಪ್ಪ
ಝಾಡ್ ಚಡಗೆ	ಮರ ಏರಿದನು
ಝಾಡಿ	ಕಾಡು, ಗುಂಪು, ಬಣವಿ
ಝಾರಾ	ನವಾಬ್, ಅರಸ
ಝಾರಿ	ಚಂಬು
ಝೂಟೋ	ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವನು
ಝೂಲಾ	ಝೂಲಾ (ಎತ್ತುಗಳ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟುವ ಒಂದು ಬಗೆಯಅಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತ್ರ)
ಝಿಗ್‌ಲಾ	ಅಂಗಿ

ಝಿಂಗಾಡಿ	ಮೀನು
ಝೂಪ್‌ಡಾ	ಗುಡಿಸಲು
ಝೂರ್‌ಮೋತಿ	ಮಾಣಿಕ್ಯ
ಝೇಂಕ್ಡಿ	ಹೆಂಚು
ಝೋಕ್	ಗುರಿ, ಜೋಲಿ ಹೋಗು, ಆಯತಪ್ಪು
ಝೋಕಾ	ಜೋಕಾಲಿ
ಝೋಲ್‌ಣಾ	ಮದಲಿಂಗನ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ಚೀಲ
ಝೋಲೀ	ಬ್ಯಾಗು
ಟಕ್ಕರ್	ಅಪಘಾತ
ಟಕ್‌ಡಾ	ತುಂಡು
ಟಪಕ್	ನೀರು ಹನಿ ಹನಿಯಾಗಿ ಬೀಳುವುದು
ಟಪ್‌ಕಾ	ಬೀಳಿಸು
ಟಪಾರೋ	ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ಟರ್‌ಬುಜಾ	ಕಲ್ಲಂಗಡಿಹಣ್ಣು
ಟಳೇಣಿ	ತಪ್ಪಲ
ಟಾಕಿ	ನೀರು ತುಂಬುವ ಟ್ಯಾಂಕ್
ಟಾಕ್‌ಣಿ	ಹಿಂಬಡಿ
ಟಾಂಗ್	ಕಾಲು
ಟಾಂಗಾ	ಟಾಂಗಾ
ಟಾಂಡ್	ತಾಂಡಗಳು
ಟಾಂಡ್‌ರಿ	ಮಹಿಳೆ
ಟಾಂಡರೋ	ಪುರುಷ
ಟಾಲ್	ಖಾಲಿ
ಟಿಟೋಡಿ	ಟಿವ್ ಹಕ್ಕಿ
ಟೀಕಟ್	ತಿಗಿಟು, ಟಿಕೀಟ್
ಟೀಕಾ, ಟೀಕೋ	ತಿಲಕ
ಟೀಪನ್	ಉಪಹಾರ
ಟೀಪೊ	ನೇಣು
ಟೂಟ್	ಮುರಿ
ಟೂಟಿ	ಮುರಿದು
ಟೂವಾಲ್	ಟವಲ

ಟೇಕ್ಸಿ	ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ
ಟೇಕೆರ್ ಗೀತೆ	ತಿಲಕ ಹಾಡು
ಟೇಕ್ನು	ಇಡಬೇಕು
ಟೇಕೋ	ಹೊಲಿಗೆ
ಟೇಕೋಕಾಡ್	ಹೊಲಿಗೆಹಾಕು
ಟೇಮ್	ಸಮಯ
ಟೇಲಿಫೋನ್	ದೂರವಾಣಿ
ಟೇಳೋ	ಮಂಟಪ
ಟೋಪ್‌ರೇರ್‌ತೇಲ್	ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆ
ಟೋಪ್‌ರೋ	ಕೊಬ್ಬರಿ
ಟೋಕ್‌ಣ	ಹಂಡೆಗಳು
ಟೋಕ್ಣಿ	ಸಣ್ಣ ಗಾತ್ರದ ಹಂಡೆ
ಟೋಕ್‌ಣೊ	ಹಂಡೆ, ರಂಜಣಗಿ
ಟೋಚ್‌ನ್‌ಬೋಲ್	ಹೀಯಾಳಿಸು
ಟೋಪ್	ನಿಶಾನಿ, ಗುರಿ, ಗುರುತು
ಟೋಪಿ	ಟೋಪಿ
ಠಕಾಣೋ	ನೆಲೆಸಿರುವ ಸ್ಥಳ
ಠಲಾ	ಖಾಲಿಮಾಡು
ಠಾಲ್	ಖಾಲಿ
ಠಾಲೋ	ಬರಿದಾವ
ಠೀಕ್	ಅರಾಮ
ಠೇಟ್	ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ
ಠೋಕ್	ಹೊಡೆ
ಠೋಕಾ	ಹೊಡೆಯು
ಠೋಕರ್	ಕಾಲಿಗೆ ತಾಗು, ಎಡುವು
ಠೋಳಿ	ಕಳಕಿಯ ತುಂಡು, ಕಾಂಡ
ಡಕ್ರಾ	ವಾಂತಿಮಾಡಿಸು
ಡಕಾರ್	ಅಗಿ
ಡಕಾರ್‌ಮಾರ್	ಅಗಿಯುವುದು
ಡಗರ್‌ಗಿ	ಹೋದಳು
ಡಗರ್‌ಗೋ	ಹೊಗೆಬಿಟ್ಟ
ಡಗಾರ್	ಗುಂಪು

ಡಜನ್	ಡಜನ್
ಡಟಾ	ಗದರಿಸು
ಡಂಡ್	ದಂಡ
ಡಂಡು	ಗುಂಪು
ಡಬಲ್‌ರೋಟಿ	ರೊಟ್ಟಿ (ಬ್ರೆಡ್)
ಡಬ್ರಾ	ನಿಂತ ನೀರು
ಡಬ್ಬಾ	ಡಬ್ಬಿ
ಡಬ್ಬಿ	ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ಡಬೇಟ್	ಓಡಿಸು
ಡಬೇಟಾ	ಓಡಿಸೋಣ
ಡರ್	ಹೆದರಿಕೆ
ಡರಾ	ಹೆದರಿಸು
ಡಳಾ	ಕೆಂಡ
ಡಳ್‌ಡಳ್	ಕಣ್ಣೀರಾಕು
ಡಾಕರ್	ವಾಂತಿಮಾಡು
ಡಾಕ್‌ಳೊ	ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿಸಲು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಮಂಟಪ
ಡಾಂಚ್	ಕೊಕ್ಕು
ಡಾಂಗ್	ಕೋಲು
ಡಾಂಡಾ	ದಂಟು
ಡಾಂಡ್	ಶಿಕ್ಷೆ
ಡಾಂಡಿ	ಕಟ್ಟಿಗೆ
ಡಾಂಡೋ	ಕೋಲು
ಡಾಮರ್	ಡಾಂಬರು
ಡಾರ್	ಗುಂಪು
ಡಾರ್‌ಭರಿ	ಮನೆತುಂಬ
ಡಾಂಯಿಲಾಗನ್	ಹತ್ತಿರ
ಡಾವ್	ಹಿರಿಯರು
ಡಾಂವ್‌ಟಾಂಗ್	ಎಡಗಾಲು
ಡಿಂಗ್‌ರೋ	ಗುದ್ದಿ
ಡಿಮ್‌ಕಿ	ತಮಟೆ
ಡಿಲ್	ಶರೀರ

ಡಿಲೋಂಭೋಡ್	ಸಡಿಲಬಿಡು
ಡುಬನ್	ಮುಳಗಿ
ಡೂಕ್ಕರ್	ಹಂದಿ
ಡೂಬ್	ಮುಳುಗು
ಡೂಬಾ	ಮುಳುಗೋಣ
ಡೂಬಿ	ಮುಳುಗಿದಳು
ಡೆಂಗ್ಳಾಮರ್ಚಾ	ಡೊಣ್ಣೆ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ
ಡೇರ್	ಸಾಕು
ಡೋಕ್‌ರಾ	ಮುದುಕ
ಡೋಕ್‌ರಿ	ಮುದುಕಿ
ಡೋಡ್	ಒಂದುವರೆ
ಡೋಡಾ	ಯಾಲಕ್ಕಿ
ಡೋರ್	ಜಗ್ಗು
ಡೋರಾ	ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ತೆಗೆಯಲು ಬಳಸುವ ಸಾಧನ
ಡೋರಣ್	ಸುರಿಗೆ
ಡೋಳಾ	ಟೊಂಗೆ, ಕಣ್ಣು
ಢಕ್ಕನ್	ಮುಚ್ಚುಳ
ಢಗ್	ಮೋಡ
ಢಂಗ್	ಸ್ವಭಾವ
ಢಗ್ಲಾ	ಬೇಕಾದಷ್ಟು
ಢಂಗಿ	ನಟಿಸು
ಢಂಭೋಳಿ	ತೀಜ ಹಬ್ಬದ ಒಂಬತ್ತನೆ ದೀನದ ಪೂಜೆ
ಢಳ್	ಗುಡಿಸಿಲು ಹಾಕು
ಢಳಕ್	ಬೀಳು
ಢಳಕಾ	ಬೀಳಿಸು
ಢಳಾ	ಸಹಾಯಮಾಡು, ಆಶ್ರಯ ನೀಡು
ಢಾಂಕ್	ಮುಚ್ಚು
ಢಾಕ್ನಾರ್‌ಝಾಡ್	ಮುತ್ತುಗದ ಮರ
ಢಾಕ್‌ಣಿ	ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಮುಚ್ಚಳ
ಢಾಂಗ್	ದೊಡ್ಡಕೋಲು

ಢಾಡಿ	ವೃತಿಗಾಯಕ
ಢಾಂಯಿ	ಹತ್ತಿರ
ಢಾಲ್	ಕವಚ
ಢಾಲಿಯಾ	ಲಂಬಾಣಿ ಸೇವಕ
ಢಾವ್‌ಲೋ	ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿ ಕೊಡುವ ಅಳುವ ಹಾಡು
ಢಾಳ್	ಧ್ವನಿ
ಢೀಕಾಳ್	ಮಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡೆ
ಢೀಲಿ	ಸಡಿಲು
ಢೀಲೋ	ನಿಧಾನ
ಢೂಂಡ್	ಹುಡುಕು
ಢೂಂಸ್	ಹೆಗ್ಗಣ
ಢೇಡಿಯಾ	ಹೊಲಯ
ಢೇರ್	ಸಾಕು
ಢೇಲ್	ಗಂಡು ನವಿಲು
ಢೋಕ್‌ಳ್ಯ	ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಮೀನು
ಢೋರ್	ದನಗಳು
ಢೋರ್‌ಕ್ಯಾ	ದನಕಾಯುವ
ಢೋಲ್	ಡೊಳ್ಳು
ತಕ್‌ದಿರ್	ಕರ್ಮ
ತಕ್‌ಲಿಪ್	ತೊಂದರೆ
ತಡ್‌ಕೋ	ಬಿಸಿಲು
ತಣ್‌ಕಾ	ಶೇಷಗಳು
ತನ್	ಶರೀರ
ತನಾ	ಎಳೆದು ನೋಡು
ತಪ್	ಕಾಯಿಸು
ತಪಸ್	ತಪಸ್ಸು
ತಪಾ	ಬೆಂಕಿ ಕಾಯಿಸು
ತಪಾಸ್	ಪರಿಕ್ಷಿಸು
ತಪ್ಸಿ	ಲಂಬಾಣಿಗಾಯಕ
ತಮ್	ನೀವು

ತಮಾಕು	ತಂಬಾಕು
ತಮಾಟ್ಯಾ	ಟಮಾಟೊ
ತಮಾಸೋ	ತಮಾಷೆ ಮಾಡು, ಹುಡುಗಾಟ
ತರ್	ತೇಲು
ತರ್ಸ	ನೀರಡಿಕೆ
ತರ್ಸಿ	ನೀರಡಿಕೆಯಾದ ಮಹಿಳೆ
ತರ್ಸಳ್	ತ್ರಿಶೂಲ
ತರಾ	ತೇಲಿಸು
ತರಾಸ್	ಕಷ್ಟ, ತೊಂದರೆ
ತರಿಕಾ	ರೀತಿ
ತರಿಯ	ತೇಲಿತು
ತರ್ಬುಜಾ	ಕಲಂಗ್ಡಿ ಹಣ್ಣು
ತರ್ರೋ	ತೇಲುತ್ತದೆ
ತಲ್ವಾರ್	ತಲವಾರ
ತಲಾ	ತೂಕ ಮಾಡಿಸು
ತಲ್ಲಿ	ಎಳ್ಳುಕಾಳು
ತವ್ವಾ	ಹೆಂಚು
ತಳ್	ಬುನಾದಿ
ತಳಾ	ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥ
ತಳಾವ್	ಕೆರೆ
ತಳಾವಾ	ಪಾದ
ತಳ್ಮಳ್	ಚಂಚಲ
ತಾಕ್ಡಿ	ತಕ್ಕಡಿ
ತಾಕಿತು	ತಾಕಿತು
ತಾಂಗ್ಡಿ	ಮದುಮಗನಿಗೆ ಬಿಳ್ಕೊಡುವಿಕೆ
ತಾಜಾ	ತಾಜ
ತಾಟ್ಯಾ	ಕುಜುರ ಹುಳ, ಕಣಜುರಿಗೆ ಹುಳ
ತಾಂಡ್	ಲಂಬಾಣಿ ಹಟ್ಟಿ
ತಾಂಡ್ರಿ	ಹೆಂಗಸು
ತಾಂಡ್ರೋ	ಗಂಡಸು
ತಾಂಡೋ	ಲಂಬಾಣಿಗರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳ
ತಾತ್, ತಾತೋ	ಬಿಸಿ

ತಾಂಬೋ	ಕಿತ್ತಾಳೆ
ತಾರ್	ನಿನ್ನ
ತಾರಾ	ನಕ್ಷತ್ರ
ತಾರೀಕ್	ದಿನಾಂಕ
ತಾರೆಜಕನ್	ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ
ತಾವ್	ಜ್ವರ
ತಾವ್‌ಡೋ	ಬಿಸಿಲು
ತಾಸೀಲ್	ತಸಿಹಿಲ್ದಾರರ ಕಛೇರಿ
ತಾಸೇ	ಸಾಲು
ತಾಳ್	ತಾಳ
ತಾಳವಾ	ಅಂಗಾಲು
ತಾಳೊ	ನೆತ್ತಿಯ ಒಳಭಾಗ
ತಿಕ್	ಚೂಪಾದ
ತಿಕಟ್	ಟಿಕೇಟು
ತಿಕ್ಕೋ	ತುದಿ
ತ್ರಿಜ್	ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬ
ತೀಜೋರಿ	ತೀಜೊರಿ/ಅಲ್ಮೇರ
ತೀನ್	ಮೂರು
ತೀನ್‌ಕಡಿ	ಮೂರುಸಾಲು
ತಿಪ್‌ನಿ	ಕೂರಗಿ
ತೀಸ್‌ದಾಡ್	ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳು
ತೀರ್	ಮೂಗಿನ ನೇರ
ತೀರತ್	ತೀರ್ಥ
ತೀಸ್	ಮೂವತ್ತು
ತೀಸ್‌ರಿ	ಮೂರನೆ
ತೂ	ನೀನು
ತೂಕಾ	ನೀ ಯಾಕೆ
ತೂಕೇಣು	ನೀ ಹೇಳಬೇಕು
ತೂಟ್	ಮುರಿ
ತೂಟನ್	ಮುರಿದು
ತೂಮ್‌ಡಿ	ಸಣ್ಣ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ
ತೂರಿ	ತೊಗರಿ

ತೊಳಸೀರ್ ಝಾಡ್	ತುಳಸಿ ಗಿಡ
ತೂವಾಲ್	ಟವಲ್
ತೇಜ್	ದುಬಾರಿ
ತೇಜಿ	ಕುದುರೆ
ತೇರ್	ಹದಿಮೂರು
ತೇಲ್	ಎಣ್ಣೆ
ತೇವಿಸ್	ಇಪ್ಪತ್ತೂಮ್ರು
ತೈಯಾರ್	ಸಿದ್ದವಾಗಿದೆ
ತೋ	ಆದರೆ
ತೋತಿ	ನಿನ್ನಿಂದ
ತೋಡ್	ಮುರಿ
ತೋಡಾ	ಮುರಿಯು
ತೋತ್ಲಿ	ತೊದಲು ನುಡಿ
ತೋತಾ	ಗಿಳಿ
ತೋನ್	ನಿನಗೆ
ತೋರಿ	ಹಿರೇಕಾಯಿ
ತೋಲ್	ತೂಕ, ಮಾಡು
ತೌವಾ	ಹಂಚು
ಥರಿ,	ಕೆನೆ
ಥಮ್	ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಂಬ
ಥಮಾಡ್	ನಿಲ್ಲಿಸು
ಥಾಟ್	ಶೃಂಗಾರ
ಥಾಪಡ್	ಅಂಗೈ
ಥಾಮ್	ನಿಲ್ಲಿಸು
ಥಾವರ್	ಶನಿವಾರ
ಥಾವಾರೋ	ಜ್ವರ ಬಂದಿದೆ
ಥಾಳಿ	ತಟ್ಟೆ
ಥಿಂಕ್ಳಿ	ಬೊಟ್ಟು
ಥೂಂಖ್	ಉಗುಳು
ಥೇಪಡ್	ಪಾಚಿಮಾಡು
ಥೇಪಡಾ	ಪಾಚಿಮಾಡೋಣ
ಥೋಡ್‌ಸೇಕ್/ಥೋಡಿ	ಸ್ವಲ್ಪ

ಥೋರಿಯಾ	ಕಳ್ಳಿ
ಥೊಯಾರ್‌ಝಾಡ್	ಕಳ್ಳಿಗಿಡ
ದ್	ಕೊಡು
ದಕಾ	ತೋರಿಸು
ದಕೇರ್	ನೋವಿನ
ದಖ್‌ಣೋ	ಕಾಯಿಲೆ
ದಖೇಲ್	ನೂಕು
ದಗ್ಗಿ	ಸೆಕೆ,ಧಗೆ
ದರ್ಜಿ	ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಯುವವನು
ದಟಾ	ದಾಟಿಸು, ಗದರಿಸು
ದಂಡಾ	ಕೋಲು
ದಡಿ	ಚಂಡು
ದಂಡಿಯಾ	ದಂಡ, ಕೋಲು
ದಡಿಯಾ	ಗುಡ್ಡ
ದಂತಳಿ	ಸಣ್ಣಕುಡಗೋಲು
ದಂದಾ	ಕೆಲಸ
ದನ್‌ಗರ್	ಕುರುಬ
ದಬ್‌ಗೋ	ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳು
ದಬಾ/ದಬೇಟ್	ಓಡಿಸು
ದಬೇನಿ	ಮುಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲ್ಲ
ದಮ್ಮ	ಸ್ತಮಾ, ತಾಳು
ದಮ್ಮಾರ್	ತಾಳ್ಮೆ ಪರಿಕ್ಷಿಸು
ದಮ್‌ಂಡಿ	ಹಣ
ದಯಾಳು	ಕರುಣಿಕ
ದರ್‌ವಾಜೋ	ಬಾಗಿಲು
ದರ್‌ಶನ್‌ಕರ್	ಅಶಿರ್ವಾದ ಪಡೆ
ದರ್‌ಶೇಕ್	ಸ್ವಲ್ಪ
ದರಾ	ಕೊಡಿಸು
ದರ್ಕ್ಯಾಸ್	ಕೇಸು
ದಲ್	ಹೃದಯ
ದಲ್ಡಾ	ಗುದ್ದು, ತೂತು
ದಲೇರ್	ಮನಸ್ಸಿನ

ದವಾಖಾನೋ	ದವಾಖಾನೆ
ದವಾಯಿ	ಔಷಧ
ದವಾಳಿ	ದೀಪಾವಳಿ
ದಸ್	ಹತ್ತು
ದಸ್ತಕ್	ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ
ದಸ್ತಿ	ಕರವಸ್ತ್ರ
ದಸೇಕ್	ಸ್ವಲ್ಪ
ದಹಿ	ಮೊಸರು
ದಳ್	ಪಟ್ಟಣ, ಗುಂಪು
ದಳಿಯಾ	ನುಚ್ಚು
ದ್ಯಾನ್‌ದೇನ್ ಸಾಂಬಳ್	ಮನಸಿಟ್ಟು ಕೇಳು
ದಾಂತ್	ಹಲ್ಲು
ದಾತ್ಯಾ	ಕೂಡಗೋಲು
ದಾದಾ	ಅಜ್ಜ
ದಾದಿ	ಅಜ್ಜಿ
ದಾಡ್	ದಿನಗಳು
ದಾಂಡಾ	ದಂಟು
ದಾಡಿ	ದಿನಾಲು
ದಾಡೊ	ಹಗಲು
ದಾಡೋ	ಸೂರ್ಯ
ದಾಂಡೋ	ಕಾವು
ದಾಣಾ	ಕಾಳು
ದಾಂತ್‌ಳ	ಹಲ್ಲು ಉಜ್ಜುವ ಸಾಧನ
ದಾಬ್	ವತ್ತು
ದಾಮ್	ದುಡ್ಡು
ದಾಮಣ್	ದನ ಕಟ್ಟುವ ಅಂಕಣ, ಗ್ಯಾದಲಿ
ದಾಂಮ್‌ಣಾ	ಕೆರೆಹಾವು
ದಾರು	ಶರಾಯಿ
ದಾರುವಾಳೋ	ಗುತ್ತೆದಾರ
ದಾಳಿಂಬೆ	ದಾಳಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು
ದಿನ್ನಾ	ದಿಬ್ಬ
ದೀ	ಎರಡು

ದೀಕಾ	ಕೊಡು
ದೀಟಿ	ನೋಡಿದಳು
ದೀಟೋ	ನೋಡಿದ
ದೀತ್‌ವಾರ್	ರವಿವಾರ
ದೀನೋತೋ	ಕೊಟ್ಟಿದೆ
ದೀರಾಸ್	ಅಂಗಿ
ದೀವಾಲ್	ಗೋಡೆ
ದೀವೋ	ದೀಪ
ದೀಸಾ	ದಿಕ್ಕು
ದುಖ್	ನೋವು
ದುಖ್‌ಣಿ	ಊದಕೋಳವಿ
ದುಖಾ	ನೋಯಿಸು
ದುಖೋ	ನೋವು
ದುಜ್	ನಡಗು
ದುಂಡಾ	ಗಡ್ಡೆಕುಂಟಿ
ದುಂಡೆವಾಳೊ	ಹುಡುಕುವವನು
ದುನಿಯಾ	ಜಗತ್ತು
ದುಬ್‌ಳಿ	ತೆಳು
ದುಬ್‌ಳೋ	ದುರ್ಬಲ
ದುಸ್‌ಮನ್	ಶತ್ರು
ದುಸ್‌ರಿವಡಿ	ಬೇರೆಯ ಕಡೆ
ದುಸ್‌ರೋ	ಬೇರೆಯ
ದೂಸ್	ಹೊಗೆ
ದೂಖ್	ನೋವು
ದೂದ್	ಹಾಲು
ದೂಡ್	ಮಣ್ಣು
ದೂಂಡ್	ಹುಡುಕು
ದೂರ್	ದೂರ
ದೇಕ್	ನೋಡು
ದೇಕೂಕ್‌ರ್	ನೋಡುತ್ತಾ ಇರು
ದೇಖಾ	ನಿರಿಕ್ಷಿಸು
ದೇಖ್ಬಾಲ್	ಉಪಚಾರ

ದೇಜು	ಬಳುವಳಿ
ದೇಸೇಲಾರ್	ದೇಶದಂತೆ
ದೇಜೋ	ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗು
ದೇಡಿಯಾ	ಹೊಲೆಯ
ದೇಣ್‌ಗಿ	ಕೊಡುಗೆ
ದೇರ್	ದೇವರು
ದೇವರ್	ಮೈದುನ
ದೇವಾಳ್	ಕೊಡುವವರು
ದೇವತಾ	ಮಹಾಪುರುಷರು
ದೇವತಿ	ಮಹಾಮಾತೆ
ದೇಸ್	ದೇಶ
ದೋಕ್	ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳು
ದೋಣಿ	ದೋಣಿ
ದೋತಿ	ದೂತರು
ದೋಪಾ	ದೂಪ
ದೋಪೇರ್	ಮದ್ಯಾಹ್ನ
ದೋರ್‌ಣ್	ಸಿರಿಗೆ
ದೋರಾ	ದಾರಾ
ದೋಲತ್	ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ
ದೋಸ್ತಿ	ಗೆಳೆತನ
ದೋಸ್ತಿದಾರ್	ಗೆಳೆಯ
ಧಖೇಲ್	ನೂಕು
ಧಖೇಲಾ	ನೂಕೋಣ
ಧಖ್ಯೋ	ತಾಗು
ಧಗಡ್	ಮಿಂಡ
ಧಚ್‌ಕೋ	ಘಾತ
ಧಡಿ	ಮಡಚು
ಧಡೊ	ಸಮಾಧಿ
ಧಣಿ	ಗಂಡ
ಧಣಿಯಾ	ಮಳೆಹುಳ
ಧನ್	ಸಂಪತ್ತು
ಧನೇರಿಯಾ	ನುಸಿ

ಧರ್ಮ	ಧರ್ಮ
ಧಮ್	ಉಸಿರು
ಧಮಕಿ	ಗದರಿಸು
ಧಬುಕಾರ್	ನೈವೆದ್ಯ
ಧರ್‍ತಿ ಮಾತಾ	ಭೂಮಿ ತಾಯಿ
ಧರಿಯಾ	ಅರಣ್ಯ
ಧಸಾಡ್	ಓಡಿಸು
ಧಾಕ್	ಹೆದರಿಕೆ
ಧಾಣಿ	ಅಳ್ಳು
ಧಾನ್	ಅನ್ನದಕಾಳು
ಧಾಪ್	ತುಂಬಿದ
ಧಾಪ್‍ನ್	ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ
ಧಾಂಸ್	ಒಡು
ಧೀರೊ	ಧೈರ್ಯವಂತ
ಧೂಜ್	ನಡಗು, ನಡಗಿಸು
ಧೂಡ್	ಮಣ್ಣು
ಧೂಂ	ಹೊಗೆ
ಧೂಸ್	ಹೆಗ್ಗಣ
ಧೂಂಡ್	ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ
ಧೂಂಡೊ	ಹುಡುಕು
ಧೈಯಿ	ಮೊಸರು
ಧೋ	ಒಗೆಯದು
ಧೋಕ್	ನಮಸ್ಕರಿಸು
ಧೋಕಾ	ಮೋಸಮಾಡು
ಧೋಕೋ ೧	ಮೋಸ
ಧೋಕೋ ೨	ಪೂಜೆಮಾಡು
ಧೋನ್	ಒಗೆದು
ಧೂಬಿ	ಅಗಸ
ಧೋರಾ	ದಾರಾ
ಧೋಳೊ	ಬಿಳಿ
ನಕ್	ಉಗುರು
ನಕಲಿ	ನಕಲಿ

ನಗದ್	ನಗದು
ನಂಗ್ರಿ	ನಗರ,ಊರು
ನಂಗಾರಾ	ನಗಾರಿ
ನಚಾ	ನೃತ್ಯ ಮಾಡಿಸು
ನಚೋ	ಹಿಂಡು
ನಜರ್	ದೃಷ್ಟಿ
ನಂಜರ್	ಕೆಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿ
ನಟಾ	ನಾಟಿಸು
ನಣದ್	ನಾದನಿ
ನಣದೋಯಿ	ಅಣ್ಣ
ನಂದಿ	ನದಿ
ನದೇಕ್ನು	ನೋಡಬಾರದು
ನನ್ಂಬ್ನು	ನಂಬಬಾರದು
ನನ್ದ್	ನಾದನಿ
ನಬಾ	ನಿಭಾಯಿಸು
ನಂಬ್ನು	ನಂಬೇಕು
ನರ್	ಮನುಷ್ಯ
ನರ್ಮಿ	ಮೃದು
ನರ್ಮಿವಾತೆ	ಮೃದುವಾದಮಾತು
ನರೇಣು	ಇರಬಾರದು
ನಲ್	ನಳ
ನಲ್ಡೀ	ಗಂಟಲು
ನವ್	ಒಂಬತ್ತು, ಬಾಗು
ನವಾ	ಬಾಗಿಸು
ನವ್ವದ್	ತೊಂಬತ್ತು
ನವ್ಕಳಿ	ಏಳುಹೆಡೆ
ನವ್ಗೊ	ಬಾಗಿದ
ನವ್ಲೇರಿ	ಮದುಮಗಳು
ನವಿ	ಹೊಸ
ನವೋ	ಹೊಸದು
ನಸ್	ನರ
ನಸ್ಲ್ಡೋ	ಭಂಡ

ನಸಾಬ್	ಪಂಚಾಯಿತಿ
ನಸಾಬ್‌ಕರ್	ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಾಡು
ನಸೀಬ್	ಹಣೆಬರಹ
ನಾಕ್	ಮೂಗು
ನಾಕಲ್ಡೋ	ದೊಣ್ಣೆ ಮೂಗು
ನಾಗ್	ನಾಗರಹಾವು
ನಾಗರ್	ನೇಗಿಲು
ನಾಗರ್‌ಮಾರ್	ನೇಗಿಲು ಹೊಡೆ
ನಾಗ್‌ರೇರ್‌ದಾತ್	ನೇಗಿಲ ನಾಲಿಗೆ
ನಾಗ್‌ಸಾಪ್	ನಾಗರಹಾವು
ನಾಗಿ	ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮ
ನಾಚ್	ನೃತ್ಯ
ನಾಟ್ನಾ	ಲಟ್ಟುಣಿಗೆ
ನಾಡಿ	ನರ
ನಾಣ್‌ಕಿ	ಸಣ್ಣದು
ನಾತಾ	ಸಂಬಂಧ
ನಾತಿ	ಮೂಗದಾರ
ನಾನಾ	ಅಪ್ಪ
ನಾನ್ಕ್ಯಾ	ಸಣ್ಣದು, ಮೈದುನ
ನಾನಿ	ಅವ್ವ
ನಾಬಾಲಕ್	ಎಳೆಯ ಕೂಸು
ನಾಮ್	ಹೆಸರು
ನಾಮ್‌ಭೇನಿ	ಹೆಸರು ಇಲ್ಲ
ನಾಮರ್ಧ	ಷಂಡ
ನಾಯಕ್	ತಾಂಡದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ
ನಾಯಕಿ	ಹಿರೇತನ, ಯಜಮಾನಿಕೆ
ನಾಯೇಕೆರ್	ನಾಯಕನ
ನಾರ್‌ಳೆವಾಳೊ	ತೆಂಗಿನ ವ್ಯಾಪಾರಿ
ನಾರಾಜ	ಉದಾಸಿನತೆ
ನಾರಳ್	ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ
ನ್ಯಾರಿ	ಉಪಹಾರ
ನಾಲ್	ನಾಲ

ನಾವ್	ದೋಣಿ
ನಾವಿ	ಕ್ಷೌರಿಕ, ಹಡಗು ಚಾಲಕ
ನಾಸ್	ಕೊಳಕು
ನಾಳಿ	ಬೇರೆ
ನಾಳೀಕರ್	ಬೇರ್ಪಡಿಸು
ನಾಳೊ	ಹೊಕ್ಕಳ ಬಳ್ಳಿ
ನಿಕಳ್	ಹೋಗು
ನಿಕ್ಳ್ಯಾ	ಹೋಗೋಣ
ನಿಕ್ಕಾ	ಕಲಬರಕೆ ಇಲ್ಲದ ಪದಾರ್ಥ
ನಿಕಾ	ಅಸಲು
ನಿಕಾಣ್	ಅಂದರೆ
ನಿತಾಣ್	ಬಾರದಿದ್ದರೆ
ನೀತಾರ್	ಸುರಿಸು, ಸೋಸು
ನಿಂದ್	ನಿದ್ದೆ
ನೀಂದಾಣ್	ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲಿನ ಕಳೆಯನ್ನು ತಗೆಯುವುದು
ನೀರ್ದೋಶಿ	ಪಾಪ ರಹಿತ
ನಿಂದಾ	ಅಪವಾದ
ನೀಯತ್	ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ
ನೀಳ್	ನೀಲಿ
ನೀಶಾ	ನಶೆ ಮಾಡು
ನೀಶಾನಿ	ಗುರಿಯಲ್ಲಿರು
ನೂಖ್ಸಾಣ್	ನಷ್ಟವಾಗು
ನೂಣ್	ಉಪ್ಪು
ನೂಣೇವಾಳೋ	ಉಪ್ಪು ಮಾರುವವನು
ನೂಣೆಲಗಾಡ್	ಬೆಣ್ಣೆ ಬಚ್ಚು
ನೇಕಿದಾರ್	ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಉಳ್ಳವನು
ನೇಮ್	ಗುರಿ
ನೋರಾಕರ್	ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡು
ನೋಳಿಯಾ	ಮುಂಗಲಿ
ನೋಗಾ	ನೋಗಾ
ನೌ ಮೀನಾರೋ	ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳದವನು

ನೌಕ್‌ರಿ	ಕೆಲಸ
ಪಕ್	ಹಣ್ಣಾಗು
ಪಕಡ್‌ಮೇಲ್	ಹಿಡಿದಿಡು
ಪಕ್‌ಡ	ಕಟಿಂಗ್ ಪ್ಲೇರ್
ಪಕಡ್	ಹಿಡಿ
ಪಕ್‌ಡಿ	ಹಿಡಿದಳು
ಪಕಾ	ಹಣ್ಣುಮಾಡು
ಪಂಕಾ	ಫ್ಯಾನು
ಪಕ್ಡಾ	ಹಿಡಿಯೋಣ
ಪಕೋಡಾ	ರೆಕ್ಕೆ
ಪಕೋತೋ	ಬೆಂದಿದರೆ
ಪಗ್	ಪಾದ
ಪಗ್ಗಾಮ್	ಪಾದದಲ್ಲಿ
ಪಗು	ಶರಣಾಗು
ಪಚ್	ಆಮೇಲೆ
ಪಚ್‌ಆ	ಆಮೇಲೆ ಬಾ
ಪಂಚ್	ತಾಂಡದ ಮುಖಂಡರು
ಪಚ್ಚಡಿ	ಆ ಮೇಲಿಂದು
ಪಚಾಣು	ಉತ್ಪಾದಿಸು
ಪಚ್ಚೀಸ್	ಇಪ್ಪತ್ತೈದು
ಪಚಾ	ಬೆಳೆ
ಪಚ್ಚಾ	ಆಮೇಲೆ ಬಾ
ಪಚಾಡಿ	ಆ ಮೇಲಿನ
ಪಚ್ಚಾಸ್	ಐವತ್ತು
ಪಚೆಡ್ಯಾರ್	ಆ ಮೇಲಿಂದು
ಪಟ್ಲ್ಯ	ಊರಿನ ಗೌಡ
ಪಟ್‌ಕ್	ಬಿಳಿಸು
ಪಟ್‌ಕಾ	ಬಿಳಿಸೋಣ
ಪಟಿಯಾ	ಕೊರಳಿನ ಹಾರ
ಪಟ್ಟು	ಚಾದರ
ಪಡ್	ಬೀಳು
ಪಡನ್	ಬಿದ್ದು

ಪಡಾ	ಎತ್ತಿಸು
ಪಡಿ	ಬಿತ್ತು
ಪಡ್ಗೋ	ಬಿದ್ದನು
ಪಣ್ ೧	ಆದರೆ
ಪಣ್ ೨	ಆಣೆ
ಪಣನ್	ಆದರೂ
ಪಣಸ್	ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು
ಪಣಾರಿ	ಮದುವಣಗಿತ್ತಿ
ಪಣು	ಬದುಕು
ಪತ್ತಾ	ಇಸ್ಪಿಟ್ ಎಲೆಗಳು
ಪತ್ರಾ	ಸಿಟ್
ಪತ್ತಿ	ಚಹಾ ಪುಡಿ
ಪಂದ್ರ	ಹದಿನೈದು
ಪಯ್ಯಪ್	ಪೈಪು
ಪಯ್ಯಾ	ಪೆಟ್ಲು
ಪರ್	ಆ ಕಡೆ
ಪರಕ್	ಗುರುತಿಸು
ಪರ್‌ಕಿ	ಗುರುತಿಸಿದಳು
ಪರ್‌ಕಾ	ಗುರುತಿಸೋಣ
ಪರ್‌ಗಲ್	ನುಂಗು
ಪರ್‌ದಾ	ಪರದೆ
ಪರ್‌ದೇಶಿ	ಅನಾಥ, ಏನು ಇಲ್ಲದವನು
ಪರ್‌ಪುಚ್ಯಾ	ಕಂಬಳಿ ಹುಳ
ಪರ್‌ಬಾತಿ	ಮುಂಜಾನೆ
ಪರ್‌ಲಾ	ಆ ಕಡೆ ತಾ
ಪರ್‌ಲಿ	ಆ ಕಡೆಯದು
ಪರ್‌ವಾನಾ	ಪರವಾನಗಿ
ಪರಾ	ಕುಡಿಸು
ಪರಾಕ್ರಮಿ	ಪರಾಕ್ರಮ
ಪರಾಳ್	ಭತ್ತದ ಹುಲ್ಲು
ಪರಿಣಾಮ್	ಪರಿಣಾಮ

ಪರೀ	ದೇವಲೋಕ ಕನ್ಯೆ
ಪರೇಶಾನಿ	ಚಿಂತೆ
ಪರೇಮ್	ಪ್ರೀತಿ
ಪರೋ	ಪೋಣಿಸು
ಪಲಂಗ್	ಕಾಟ್
ಪಲ್ಡ್	ಹೆಬ್ಬಾವು
ಪಸಾ	ಮೋಸವಾಗು
ಪಸ್ತಾ	ಪಶ್ಚಾತಾಪ
ಪಸ್ತಾಣೊ	ಪಶ್ಚಾತಾಪ ಪಡು
ಪಸಾರ್	ಪ್ರಸಾರ, ವಿಸ್ತಾರ
ಪಸಿ	ಸ್ವಲ್ಪ
ಪಸೋಡ್	ತೂರಿಸು
ಪಸೋಡಾ	ತುರುಕು
ಪಾಕ್	ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲಿನ ಪಾಕ
ಪಾಕಿಟ್	ಜೇಬು
ಪಾಂಕ್	ರೆಕ್ಕೆ
ಪಾಕೋ	ಹಣ್ಣು
ಪಾಕ್ರ	ಹಕ್ಕಿ
ಪಾಗ್‍ಡಿ	ಪೇಟಾ
ಪಾಂಗರ್	ಚಿಗುರು
ಪಾಗ್ಗೊ	ಹಣ್ಣಾಯಿತು
ಪಾಗ್ಡಿ	ರುಮಾಲು
ಪಾಂಚ್	ಐದು
ಪಾಚ್	ಹಿಂದೆ
ಪಾಟ್	ಕುರಿಮರಿ
ಪಾಟಿ	ಪಾಟಿ
ಪಾಡ್	ಎತ್ತು
ಪಾಡ್‍ಗಾ	ಕೋಣ
ಪಾಡ್‍ಗಿ	ಎಮ್ಮೆಕರು
ಪಾಡಾ	ಬೆಡಗು
ಪಾಡೋತೋ	ಎತ್ತಿದರೆ

ಪಾಣಿ	ನೀರು
ಪಾಣಿಕತ್	ನೀರಲ್ಲಿ
ಪಾಣಿತಿಥೋ	ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆ
ಪಾತ್	ಸಾಲು
ಪಾತ್‌ಳೊ	ತೆಳ್ಳಗಿರು
ಪಾದ್	ಹೂಸು
ಪಾನ್	ಎಲೆ
ಪಾನ್ ಸಪಾರಿ	ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ
ಪಾನಿ	ಗರಿ
ಪಾನೇರೋ ಘರ್	ಎಲೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದಮನೆ
ಪಾಪ್	ಪಾಪ
ಪಾಪಡ್	ಹಪ್ಪಳ
ಪಾಪಿ	ಪಾಪಿ
ಪಾಪೇತಿ	ಪಾಪದಿಂದ
ಪಾಪೋಯಿ	ಪಪ್ಪಾಯಿಹಣ್ಣು
ಪಾಂಮ್‌ಣೀ	ನೆಂಟರು
ಪಂಮ್‌ಣೋ	ನೆಂಟ
ಪಾಯ್‌ಗುಟಿ	ಬಗ್ಗಲು
ಪಾಯರಿ	ಮೆಟ್ಟಿಲು
ಪಾರ್‌ಬಾತಿ	ಮುಂಜಾನೆ
ಪಾರ್‌ಸಾ	ಪಗಡೆಯಾಟ
ಪಾರಾ	ಮಣಿ
ಪಾರಿ	ಸಂದರ್ಭ
ಪಾಲ್‌ಕಿ	ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ
ಪಾಲ್	ಮಂಟಪ
ಪಾಲ್‌ಣೋ	ತೊಟ್ಟಿಲು
ಪಾಲಿ	ಎರಡು ಸೇರು
ಪಾಳ್	ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಹಾಕಿದ ಒಡ್ಡು
ಪೀ	ಕುಡಿ
ಪಿಕಾಸಿ	ಟಿಕಾಸಿ, ಗುದ್ದಲಿ
ಪಿಂಚಿ	ನಾರಿನ ಹಗ್ಗ

ಪಿತ	ಪಿತ್ತ
ಪಿಂಟ್ರೋಲ	ಪೆಟ್ರೋಲ್
ಪಿಡಾ	ಜಗಳ
ಪಿಡಿ	ವಂಶಪರಂಪರೆ
ಪಿಂಡಿ	ಮೀನು ಕಂಡ
ಪಿಂಡಾ	ಗೊಬ್ಬರ
ಪಿತ್ಲೋ	ಹಿತ್ತಾಳೆ
ಪಿಲಾ	ಮರಿ
ಪೀಸ್	ಬೀಸು
ಪೀಕ್	ಫಸಲು
ಪೀಸಾ	ದುಡ್ಡು
ಪೀಸಾವಾಳ್	ಶ್ರೀಮಂತರು
ಪೀಸ್ಟಿ	ಕೈ ಚೀಲ
ಪೀಳೋ	ಹಳದಿ
ಪುಕ್ಯಾ	ಹಾಲಕ್ಕಿ ತೆನೆಯಿಂದ ತಗೆದಿರುವ ಕಾಳು
ಪುಗ್‌ಡಿ	ಪಗಡೆ ಆಟ
ಪುಚ್	ಕೇಳು
ಪುಚ್‌ಡಿ	ಬಾಲ
ಪುಚಾ	ಕೇಳೋಣ
ಪುಜಾ	ಪೂಜೆ
ಪುಜಾರಿ	ಅರ್ಚಕ
ಪುನಿಮ್	ಹುಣ್ಣಿಮೆ
ಪುರ್ಲಿ	ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಪಕ್ಷಿ
ಪುರಾಣ	ಪುರಾಣ
ಪೂಂಚ್	ಕೇಳು, ನಿಲುಕು, ಬಾಲ
ಪೂಜಾಕಿದೋ	ಪೂಜೆಮಾಡು
ಪೂಜಾರ್‌ಪಾಣಿ	ಪೂಜೆಯ ನೀರು
ಪೂಂಜಿ	ಸಂಪತ್ತು
ಪೂಟೇಪರ್	ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ
ಪೂಟೋ	ಬೆನ್ನು
ಪೂಂದ್	ಕುಂಡಿ, ಮುಕಳಿ
ಪೂದಿನಾ	ಪುದಿನಾ

ಪೂನಾ ಜನ್ಮ	ಪುನರ್ ಜನ್ಮ
ಪೆನು	ಪೆನ್ನು
ಪೇರೇರೋ	ಬಿತ್ತುವುದು
ಪೇದಾ	ಹುಟ್ಟು
ಪೇನಾ	ಹಿಂದಿನಕಾಲ, ಪುರಾತನ ಕಾಲ
ಪೇಟ್	ಹೊಟ್ಟೆ
ಪೇಟಾ	ರೂಮಾಲು
ಪೇಟ್ರೊ	ಶ್ವಾಸಕೋಶ
ಪೇಡ್	ಗಿಡದ ಬಡ್ಡಿ
ಪೇಡಾ	ಪೇಡಾ
ಪೇಡು	ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೆಳಭಾಗ
ಪೇದಾಸ್	ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ
ಪೇನಾ	ಗತಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಪೇರ್‌ರೋ	ಈಜು
ಪೇರಾ	ಬಿತ್ತಿಸು
ಪೇರಿ	ಕಾಂಡ
ಪೆಲೋ	ಮೊದಲು
ಪೇಲೋನಾಮ್	ಅಂಕಿತನಾಮ
ಪೇಸ್	ಸೇರು
ಪೊತಾ	ಚೀಲ
ಪೊತ್ರಾ	ತೊಡ್ಡು
ಪೊರ್‍ಯಾ	ಜಿರಲೆ
ಪೊಲ್‌ಕಾ	ಕುಪ್ಪಸ
ಪೋಟ್	ಗಂಟು
ಪೋಟಾ	ಮುದ್ದೆ
ಪೋಟಿ	ಹೊಟ್ಟೆ
ಪೋತಿ	ಭವಿಷ್ಯ
ಪೋತೊ	ಮೊಮ್ಮಗ
ಪೋರಾ	ಪೋಲಿ
ಪೋಲಿಸ್	ಪೋಲಿಸ್
ಪೋಸ್	ಪಾಲನೆಮಾಡು

ಫೋಳಿ	ಹೋಳಿಗಿ
ಫಕಿರ್	ಫಕೀರ್
ಫಜಿತಿ	ಅವಮಾನ
ಫಡಾ	ಹರಿಸು
ಫಡ್ಕಾ	ಲಂಗ
ಫಡಿ	ಹಿಂಬಡ
ಫಣ್	ಹೆಡೆ
ಫಂದೋ	ನೇಣು, ಪಾಶಾ
ಫರ್	ಸುತ್ತು
ಫರಕ್	ವ್ಯತ್ಯಾಸ
ಫರಾ	ಸುತ್ತೋಣ
ಫಲಾಣಿ	ಅಪರಿಚಿತ ಯುವಕ
ಫಲೋತ್ಕಾರ ಸಗಾಯಿ	ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ
ಫಳ್	ಹಣ್ಣು
ಫಳ್‌ಫುಲ್	ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು
ಫಳಿ	ಕಡಲೆಕಾಯಿ
ಫಾಗ್	ಓಕಳಿ
ಫಾಟ್	ಹರಿ
ಫಾಟಕ್	ಹರಿದ
ಫಾಡ್	ಹರಿದು ಹಾಕು
ಫಾಯದೋ	ಲಾಭ
ಫಾಂಸಿ	ಗಲ್ಲು ಶಿಕ್ಷೆ
ಫೀಕರ್	ಚಿಂತೆ
ಫೀಖಿ	ಸಪ್ಪಗೆ
ಫೂಂಗ್	ತುದಿ
ಫೂಟ್	ಒಡೆದು
ಫೂಂದಿ	ಪಾತರಗಿತ್ತಿ
ಫೂಪ್ಪಾ	ಮಾವ
ಫೂಪ್ಪಿ	ಅತ್ತೆ
ಫೂಲ್	ಹೂವು
ಫೂಲಿ	ಮೂಗುತಿ

ಫೂಂಲಾ	ಹುರಿದುಂಬಿಸು
ಫೂಂಕಣ	ಊದು
ಫೂಂಕಾ	ಊದೋಣ
ಫೇಟಿಯಾ	ಲಂಗ
ಫೇರಾ	ಸಪ್ತಪದಿ
ಫೇಫ್‌ರೋ	ಹೃದಯ
ಫೋಕಟ್	ಉಚಿತ
ಫೋಜ್	ಸೈನ್ಯ
ಫೋಡ್	ಒಡೆಯುವುದು
ಫೋಡೆರ್‌ಸಾಕಿ	ಒಗಟು
ಬಕ್ಕಳ್	ಅಧಿಕ
ಬಕ್ರಾ	ಗಂಡುಮೇಕೆ
ಬಕ್ವಾನಾ	ಬಡಬಡಿಸು
ಬಕೀಟ್	ಬಕೀಟು
ಬಗ್	ತೊನ್ನು
ಬಗರ್	ಇಲ್ಲದ
ಬಂಗ್‌ಡಿ	ಬಳೆ
ಬಗಲ್	ಪಕ್ಕ
ಬಂಗ್ಲಾ	ಕಟ್ಟಡ, ಕೊಕ್ಕರೆ
ಬಗಾ	ಬಿಸಾಕು
ಬಗಾಯಿ	ಆಕಳಿಸು
ಬಗಿಚಾ	ತೋಟ,ವನ
ಬಚ್	ಉಳಿ
ಬಚನ್	ಬದುಕಿದರೆ
ಬಚಾ	ಕಾಪಾಡು
ಬಚ್ಚಿ	ಮೊಲೆ
ಬಜ್‌ಬಜಾ	ಭಾರಿಸು
ಬಜಾರ್	ಸಂತೆ
ಬಟ್ಕ್ಯೋ	ತಕ್ಷಣ
ಬಟಾ	ಹಂಚುವುದು
ಬಡ್	ಮುಂದಾಗು

ಬಡಾ	ಮುಂದುವರೆಸು
ಬಡಾಯಿ	ಹೊಗಳುವಿಕೆ
ಬಂಡಿ	ಗಾಡಿ, ಚಕ್ಕಡಿ
ಬಂಡ್ರ್ರೋ	ಸಿದ್ದವಾಗುತ್ತಿದೆ
ಬಣ್	ಆಗು
ಬಣಾ	ತಯಾರಿಸು
ಬಣಜಾರಾ	ಬಂಜಾರರು
ಬಣಮಿ	ಬಣವಿ
ಬಣಾಯೇಚ್	ತಯಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ
ಬತ್ತಿ	ಬತ್ತಿ
ಬತ್ತಿಸ್	ಮೂವತ್ತೆರಡು
ಬದಕ್	ಬಾತುಕೋಳಿ
ಬದ್‌ನಾ	ಹಗ್ಗ
ಬದ್‌ನಾಮ್	ಆರೋಪ
ಬದಲ್	ಬೇರೆಯಾಗು,ಅದಲು, ಬದಲು
ಬದ್‌ಲಾ	ಬೇರ್ಪಡಿಸು
ಬಂದ್‌ಕರ್	ಬಂದ್‌ಮಾಡು
ಬಂದಾರೋ	ಒಡ್ಡು
ಬಂದೂಕ್	ಬಂದುಕ
ಬಧವಾರ್	ಬುದುವಾರ
ಬನಾ	ಇಲ್ಲದೆ
ಬನಿಲ್	ಬನಿಯನ
ಬಂಬೋಯಿ	ಹುತ್ತ
ಬಂಬೋಳಿರೋಝಾಡ್	ಜಾಲೆಗಿಡ
ಬರ್‌ಡಾ	ಹೊಟ್ಟು
ಬರ್‌ಪ್	ಹಿಮ
ಬರಸ್	ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ
ಬರಾಬರ್	ಸರಿಸಮ
ಬರ್ಚಿ	ಮಚ್ಚು
ಬರ್ಮ್ರಾ	ಕಬ್ಬಿಣದ ರಾಡು
ಬರೋಬರ್ ಭೇನಿ	ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದದ್ದು
ಬಲಾ	ಕರೆ

ಬಲಾಮಾ	ಕರೆಯೋಣ
ಬಲ್ಲಾಮಾ	ಕ್ಯಾರೋಳ ಬಿಜ
ಬಲಾಯಿ	ಕರೆದಳು
ಬಲ್ಲಾ	ಕೆಟ್ಟದು
ಬಲಿದಾನ್	ಬಲಿದಾನ
ಬಸ್	ಬಸ್
ಬಸಾರ್	ಕುಡಿಸು
ಬಸ್ತಾ	ಸಾಮಾನು
ಬಸ್ತಿ	ಊರು
ಬಸ್ರೋ	ಕೆಟ್ಟಹೋಗಿರುವ ಆಹಾರ
ಬ್ರಹ್ಮ	ಬ್ರಹ್ಮ
ಬಳ್	ಸುಡು
ಬಳ್‌ದ	ಎತ್ತು
ಬಳಿ	ಗಿಣ್ಣೆ
ಬಳಿದೂದ್	ಗಿಣ್ಣದ ಹಾಲು
ಬಳೇನಿ	ಸುಡುವುದಿಲ್ಲ
ಬಾ	ತಂದೆ
ಬಾಚಿ	ಬಾಚಿ
ಬಾಕ್‌ಲೋ	ಬಾಗಿಲು
ಬಾಕಿ	ಸಾಲು
ಬ್ಯಾಗ್	ಬ್ಯಾಗು
ಬಾಗ್	ತೋಟ
ಬಾಗೇಮ್	ತೋಟದಲ್ಲಿ
ಬಾಜ್‌ರಿ	ಸಜ್ಜೆ
ಬಾಜಾಬಂಜತ್ರಿ	ಡೊಳ್ಳುವಾದ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ
ಬಾಜುಬಂದ್	ತೋಳುಬಂದಿ ಗೆಜ್ಜೆ ಸರ
ಬಾಟಿ	ರೊಟ್ಟಿ
ಬಾಣ್	ಬಾಣ
ಬಾತ್	ತಕ್ಕೆ
ಬಾತು	ಕುಸ್ತಿ
ಬಾಂದ್	ಕಟ್ಟು
ಬಾಂದ್‌ಣ	ಕಟ್ಟುವಿಕೆ

ಬಾದಾಮ್	ಬಾದಾಮು
ಬಾಂದಿ	ಕಟ್ಟಿದಳು
ಬಾಪ್	ತಂದೆ
ಬಾಪಣಿ	ಹುಬ್ಬು
ಬಾಪ್‌ಣಿರ್‌ಲಟ್ಯಾ	ಕಣ್ಣು ರೆಪ್ಪೆ ಕುದಲು
ಬಾಪು	ಅಪ್ಪಾಜಿ
ಬಾಪೇನ್	ತಂದೆಗೆ
ಬಾಪೇರ್	ತಂದೆಯ
ಬಾಪ್ಣೀ	ರೆಪ್ಪೆ
ಬಾಮಣ್	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಬಾಯ್‌ಲಾ	ಷಂಡ
ಬಾಂಡ್	ಮಂಡ
ಬಾಂಡಿ	ಮಂಡತನ
ಬಾಂಡೋ	ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಯುವಕ
ಬಾಂಯಾ	ನೌಕರ
ಬಾಂಯಿ	ಸಂಬಳ
ಬಾಯಿಪಾಟ್	ಕಂಠಪಾಟ
ಬಾರ್	ಹನ್ನೆರಡು
ಬಾರ್‌ಹಾತ್	ಹನ್ನೆರಡು ಮೊಳ
ಬಾರ್‌ವರಸ್	ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ
ಬಾರಾನಾ	ಹನ್ನೆರಡಾಣೆ
ಬಾಲ್	ಕೂದಲು
ಬಾಲಕ್	ಮಕ್ಕಳು
ಬಾಲಿ	ಕಿವಿ ಒಲೆ
ಬಾಳ್	ಸುಡು
ಬಾಳಕ್	ಮಗು
ಬಾವೀಸ್	ಇಪ್ಪಾತ್ತೆರಡು
ಬಿಚ್ಚಿ	ಮೊಲೆ
ಬಿಡಾರ್	ತಂಡ
ಬಿಂಡಿ	ನಾರು
ಬಿಂದಿಯಾ	ಬೊಟ್ಟು
ಬೀಜಾ	ಬೀಜ

ಬೀನಿಸೇರ್‌ಫಳಿ	ಬೀನ್ಸ್
ಬೀಲ್ನಾರ್‌ಝಾಡ್	ಬಿಲ್ಲಪತ್ರಿ ಗಿಡ
ಬೀನಾ	ಇಲ್ಲದೆ
ಬೀರ್	ಹೆಂಗಸು
ಬೀಲ್ಲಾ	ಗಂಡು ಬೆಕ್ಕು
ಬೀಲ್ಲಿ	ಹೆಣ್ಣು ಬೆಕ್ಕು
ಬೀಸ್ತಾರ್	ಹಾಸಿಗೆ
ಬುಕ್ಕಾ	ಗಂಟಲು
ಬುಕ್ನಿ	ಪುಡಿ
ಬುಗ್ಗಳಿ	ಖಾರಾ ಪುಡಿ
ಬುಗ್ಗಾ	ಬಲೂನ್
ಬುಂಗಾ	ಬುಗ್ಗೆ
ಬುಟ್ಟಾ	ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಂಪು
ಬುಡ್	ಮುದುಕರು
ಬುಡ್‌ಯಾಡಿ	ಅಜ್ಜಿ
ಬುಡಾ	ಬುಡ
ಬುಂಡಾ	ಹೊಟ್ಟು
ಬುಡಿ	ಮುದುಕಿಯರು
ಬುಡ್ಡಿ	ಅಜ್ಜಿ
ಬುಡೋಬಾ	ಅಜ್ಜ
ಬುಡಾಪಣೋ	ಮುಪ್ಪುತನ
ಬುಡ್ಯಾಯಡಿ	ಅಜ್ಜಿ
ಬುಂದ್	ಹನಿ
ಬುಂಬ್‌ಲಾ	ಒಣಮೀನು
ಬುರ್	ಮುಚ್ಚು
ಬುರಾ	ಮುಚ್ಚೋಣ
ಬೇಕಾರ್	ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ
ಬೇಟಾ	ಮಗ
ಬೇಟಿ	ಮಗಳು
ಬೇಡಿ	ಕೈ ಕೊಳ
ಬೇಮಾರಿ	ರೋಗ
ಬೇವೊಸ್	ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿ ಬೀಳುವುದು

ಬೇಚೈನ್	ಅಸಮಾಧಾನ
ಬೇಜ್ಜತ್	ಅವಮಾನ
ಬೇಟ್‌ವೇಗಿ	ದರ್ಶನವಾಯಿತು
ಬೇರೋ	ಕಿವುಡ
ಬೇಲಿ	ದೊಡ್ಡವ್ಯಕ್ತಿ
ಬೇವ್‌ಡಾ	ಮಧ್ಯಪಾನಮಾಡುವವನು
ಬೇಸ್	ಕೂಡ
ಬೇಂಸಾ	ಕೋಣ
ಬೈಮಾನ್	ಅನ್ಯಾಯ
ಬೋಚ್ಕಿ	ದಟ್ಟವಾದಕಂಟಿ, ನೆಲಗಂಟಿ
ಬೋಜಾ	ಭಾರ
ಬೋಟ್	ನಾವಿ
ಬೋಟಿ	ಮಾಂಸದ ಚೂರು
ಬೋಡ್‌ಕಾ	ಬೋಡ್, ಬಾಂಡ್ಲಿ ತಲೆ
ಬೋಡಿ	ಸೊಸೆ
ಬೋದ್‌ರಿಮಾತಾ	ಅಮ್ಮ, ದಡಾಂ
ಬೋರ್	ಬಾರೆಹಣ್ಣು
ಬೋಲ್	ಮಾತಾಡು
ಬೋಲ್ಡಿ	ಶಿಷ್ನ
ಭಕ್	ತಿನ್ನು
ಭಕತ್	ಪೂಜಾರಿ
ಭಕತಿ	ಭಕ್ತಿ
ಭಂಗ್	ಚಿಲುಮೆ
ಭಗತ್	ಪೂಜಾರಿ
ಭಗೋನಾ	ದೊಡ್ಡಪಾತ್ರೆ
ಭೋಲಾ	ಭಾಗೋಣೆ
ಭಜ್	ಆರಾದಿಸು
ಭಂಜ್	ಚುಚ್ಚು
ಭಜಾ	ಆರಾದಿಸೋಣ
ಭಜ್ಜಾ	ಬಾಹು
ಭಜಾಡ್	ಚುಚ್ಚು
ಭಟಕ್	ಅಲೆಮಾರಿ

ಭಡಕ್	ಓಡು
ಭಡ್ಕಾ	ಓಡೋಣ
ಭತೀಜಿ	ಮೊಮ್ಮಗಳು
ಭತೀಜೊ	ಮೊಮ್ಮಗ
ಭರ್ತೀ	ತುಂಬು
ಭಂದಾಲ್	ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳು
ಭಮ್ರ್	ಕಣ್ಣು ರಪ್ಪೆ
ಭಯಂಕರ್	ಅದ್ಭುತ
ಭರ್ಣಿ	ಭರಣಿ
ಭರ್ಜನಾ	ತುಂಬುವಾಗ
ಭರಾ	ತುಂಬೋಣ
ಭರ್ಲಾಯಿ	ತುಂಬಿಕೊಂಡುಬಂದಳು
ಭರಿ	ತುಂಬಿ
ಭರೋ	ತುಂಬಿದಾಗಿದೆ
ಭರೋಚ್	ತುಂಬಿವೆ
ಭರೋಸೋ	ನಂಬಿಕೆ
ಭರ್‌ಪುರ್	ಸಂಪೂರ್ಣ
ಭರಾಯ್ಕ	ತುಂಬಿತ
ಭರಾಯ್ನಿ	ತುಂಬಲ್ಲ
ಭರೋಳಾಸೋ	ಶುದ್ಧವಾದ
ಭಲ್ಲಮ್ಮ್	ಗೇರು ಬೀಜ
ಭಲೋ	ಒಳ್ಳೆದು
ಭವಿಶ್	ಭವಿಷ್ಯ
ಭಸ್	ಸಾಕು
ಭಸಮ್	ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ
ಭಸ್‌ಕಾ	ಹೊಟ್ಟು
ಭಸಾ	ಹೊಗಳು
ಭಸ್ಕಾ	ಹೊಟ್ಟು
ಭಳ್	ಬೆರಕೆ
ಭಳ್‌ಗೋ	ಸೇರಿದ
ಭಳನ್	ಕೂಡಿ
ಭಾಗ್	ಭಾಗಿಸು

ಭಾಜಿ	ಸೊಪ್ಪು,ಪಲ್ಯ
ಭಾಟಾ	ಕಲ್ಲು
ಭಾಂಡೋ	ಬೈದ
ಭಾಣಿಯಾ	ಮಳೆಹುಳ
ಭಾಂದ್	ಕಟ್ಟುವಿಕೆ
ಭಾಂದಾ	ಕಟ್ಟೋಣ
ಭಾಂದೋ	ಕಟ್ಟಿದೆ
ಭಾನಾಮತಿ	ಮಾಟಮಂತ್ರ
ಭಾಯಿ	ಸಹೋದರ
ಭಾಯಿಪಣಾ	ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು
ಭಾರ್	ಹೊರಗೆ
ಭಾರ್‌ಕಾಡ್	ಹೊರತೆಗಿ
ಭಾರ್‌ನೀತಾರ್	ಹೊರಸೊಸು
ಭಾರಿ	ಒಳ್ಳೆಯದು
ಭಾರೋ	ಹೊರೆ
ಭಾಲಾ	ಉದ್ದ ಕಟ್ಟಿಗೆ
ಭಾವ್	ಬೆಲೆ
ಭೀ	ಎಲ್ಲ
ಭೀಕ್	ಭಿಕ್ಷೆ
ಭೀಕಾರಿ	ಭಿಕ್ಷುಕ
ಬೀಜ್	ಒದ್ದೆಯಾಗು
ಭೀಜಾಡ್	ತೋಯಿಸು
ಬೀಂಜೋ	ಬೆಂದ
ಭೀಂಜೋಡ್	ನೆನಸು
ಭೀಡ್	ಗಲಾಟೆ
ಭೀಂಡಾ	ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ
ಭೀತ್	ಗೋಡೆ
ಭೀನಿ	ಹಸಿ
ಭೀಯಾ	ಸಹೋದರ, ಅಣ್ಣ
ಭೂಕ್	ಹಸಿವೆ
ಭೂಕ್ಯಾ	ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿನ ಒಂದು

	ಬೆಡಗು
ಭೂಕೋ	ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನು
ಭೂಖ್	ಹಸಿವು
ಭೂಂಗ್ಳೋ	ಬತ್ತಲೆ
ಭೂಂಜ್	ಸುಡು
ಭೂಂಜಾ	ಸೂಡೋಣ
ಭೂಂಜೋ	ಸುಟ್ಟಿದೆ
ಭೂತ್	ದೆವ್ವ
ಭೂತಡಿ	ಹೆಣ್ಣು ದೆವ್ವ
ಭೂರ್	ಕೇಸರಿ
ಭೂಲ್	ತಪ್ಪು
ಭೂಲಾ	ಮರೆತು
ಭೂಂಯಾರ್	ಗುಹೆ
ಭೂರಿಯಾ	ಬಂಗಾರದ ನತ್ತು
ಭೇಜೋ	ಮಿದುಳು
ಭೇಟ್	ದರ್ಶನ
ಭೇಡಿಯಾ	ತೋಳ
ಭೇದ್	ಸುಳಿವು
ಭೇದಿ	ಪತ್ತೆದಾರ
ಭೇನ್	ಅಕ್ಕ ತಂಗಿ
ಭೇನೋಯಿ	ಭಾವ
ಭೇಲಿ	ಬೆಲ್ಲದ ಮುದ್ದೆ
ಭೇಳ್	ಕಲಿಸು
ಭೇಳಾ	ಕಲಿಸೋಣ
ಭೇಸ್	ಕುಳಿತುಕೊಳು
ಭೇಂಸಿ	ಎಮ್ಮೆ
ಭೇಂಸಾ	ಕೋಣ
ಭೇಷ್	ರೂಪ
ಭೋಗ್	ಅನುಭವಿಸು
ಭೋಜಾಯಿ	ಅತ್ತಿಗೆ
ಭೋಬ್ಡೋ	ತೋದಲು ಮಾತನಾಡುವವನು

ಮ್	ನಾನು
ಮಕ್ಕಾ	ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ
ಮಂಗರ್	ಮೊಸಳೆ
ಮಂಗ್ಳವಾರ್	ಮಂಗಳವಾರ
ಮಂಗಾಳೋ	ಜೇನು
ಮಂಗಾತ	ಭಿಕ್ಷುಕ
ಮರ್ಗೋಜನಾ	ಸತ್ತ್ಯಾಗ
ಮುಚ್ಚಾ	ಮಚ್ಚೆ
ಮಚ್ಚು	ಕತ್ತಿ
ಮಜಾ	ಮಜಾ
ಮಜಾಕರ್	ಮಜಾಮಾಡು
ಮಟ್	ಗುಡಿ
ಮಟಾಯಿ	ರುಚಿಕರ ತಿಂಡಿ
ಮಡಕ್	ಮಡಕೆ
ಮಡಿ	ಮಡಿ,
ಮಂಡೇವೋ/ಡೊ	ಮದುವೆ ಮಂಟಪ
ಮಣ್	ಮಣ
ಮತ್	ಬೇಡ
ಮತರ್	ಮಂತ್ರ
ಮತ್ರೋ	ಒಕ್ಕಟ್ಟು
ಮಂತ್ರಿ	ಮಂತ್ರಿ
ಮಂದಳ್ಯಾ	ತಾಯತಾ
ಮದತ್‌ಕರ್	ಸಹಾಯಮಾಡು
ಮಂದೇಳಿಯಾ	ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಭರಣ
ಮನ್	ನನಗೆ, ಮನಸ್ಸು
ಮನ್‌ಕ್ಯಾ	ಮನುಷ್ಯ
ಮನಾ	ಸಮಜಾಯಿಸು
ಮಪಾ	ಎಣಿಸು
ಮರ್	ಸಾಯು
ಮರ್ಚ್ಯ	ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ

ಮರ್ಚಾ	ಮೀನು ಖಂಡ
ಮರದ್	ಗಂಡಸು
ಮರಾ	ಕೊಲ್ಲಿಸು
ಮರ್ದ್ಚಾ	ಹೆಣ
ಮರೇನಿ	ಸಾಯಲ್ಲ
ಮಲಕ್	ದೇಶ
ಮಲನ್	ಕೂಡಿ
ಮಲಮ್	ಮುಲಾಮು
ಮಲಾನ್	ವಾಸಸ್ಥಾನ
ಮಲಿದಾ	ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ತಿಂಡಿ
ಮಸನ್‌ಮಾನ್	ಮುಸ್ಲಿಂ
ಮಸ್ಕರಿ	ತಮಾಸೆ
ಮಸ್ತ್	ಚನ್ನಾಗಿದೆ
ಮಸ್ತಿ	ತುಂಟಾಟ
ಮಸ್ಸಾ	ಮಚ್ಚೆ
ಮಸಾಣ್	ಸ್ಮಶಾನ
ಮಸಾಲೋ	ಮಸಾಲೆ
ಮಸಿ	ಬೂದಿ
ಮಸಿದ್	ಮಜೀದ್
ಮಳ್	ಸಿಗು
ಮಳಚ್	ಸಿಗುತ್ತದೆ
ಮಳಾ	ಸಿಗೋಣ
ಮಳಾಯಿ	ಕಿವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗಲಿಜು
ಮಳಾವ್	ಗುಂಪು
ಮಳ್ಯಾ	ಒಂದು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮೀನು
ಮಳೇರೋ	ಕೊರಳು ಬಾಚಿ ಅಳುವಿಕೆ
ಮಳೇನಿ	ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ
ಮಳೋತೋ	ಸಿಕ್ಕರೆ
ಮಾ	ತಾಯಿ, ಅತ್ತೆ
ಮಾರ್ಕ್‌ಟ್	ಮಾರ್ಕೇಟ್

ಮಾಕಿ	ನೊಣ
ಮಾಂಗ್	ಬೇಡು
ಮಾಂಗ್‌ದಾವ್	ಬೇಡಿದು
ಮಾಂಗ್	ಬೇಡಿದು
ಮಾಂಗಿ	ಬೇಡು
ಮಾಚರ್	ಸೊಳ್ಳೆ
ಮಾಚ್‌ಳಿ	ಮೀನು
ಮಾಜೇರ್	ತಾಯಿಯಂತೆ
ಮಾಟಿ	ಗಂಡಸು, ಪುರುಷ
ಮಾಂಡ್	ಸಾರಿನ ಮೇಲಿರುವ ಎಣ್ಣೆ ಕಣಗಳು
ಮಾಣಸ್	ಜನರು
ಮಾತಾ	ತಲೆಗಳು, ದೇವಿ
ಮಾತೋ	ತಲೆ
ಮಾಂದ್	ಕೆಟ್ಟವಳು
ಮಾದೇವ್	ಮಾಧೇವ
ಮಾನ್	ಗೌರವ
ಮಾನ್ಹೆ	ಮಲತಾಯಿ
ಮಾನೇನ್	ಮಾನಕ್ಕೆ
ಮಾಟಿ	ಗಂಡಸು
ಮಾಟ್ಲಿ	ಮುಂಗೈಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಭರಣ
ಮಾಂಡ್	ಗಂಜಿ
ಮಾಪ್	ಏಣಿಸು
ಮಾಮಾ	ಮಾಮಾ
ಮಾಮಿ	ಮಾಮಿ
ಮಾಯಾಮ್	ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಮಾಯಾ	ನಿದಿ ಮಂತ್ರ
ಮಾಯಿ	ಒಳಗೆ
ಮಾರ್೧	ನನ್ನದು
ಮಾರ್೨	ಹೊಡೆ
ಮಾರ್ಕ್ಯಟ್	ಸಂತೆ
ಮಾರ್‌ವಾಡಿ	ಮಾರವಾಡಿ
ಮಾರಾಜ್	ಗುರು

ಮಾರ್ನು	ಹೊಡೆಯ ಬೇಕು
ಮಾರೋ	ನನ್ನ
ಮಾಲ್	ಗಳಿಕೆ,ಸಂಪತ್ತು
ಮಾಲಕ್	ದಣಿ
ಮಾಲಮ್	ಗೊತ್ತು
ಮಾಲಿಸ್	ವಜ್
ಮಾಳಾ	ಯೋಚನೆ
ಮಾಳ್ಳಿ	ಮೀನು
ಮಾಳೋ	ಗೂಡು
ಮಾಸ್	ಮಾಂಸ
ಮಾಸಾ	ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ
ಮಾಸಿ	ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ
ಮಿಂಚ್	ಮುಚ್ಚು
ಮಿಂಚಿ	ಹೊಳೆಯುವ ಮಿಂಚು
ಮಿಂಚಾ	ಮುಚ್ಚೋಣ
ಮಿಟಾಯಿ	ಮುಟಾಯಿ
ಮೀಟ್ಕಾ	ಗಂಡು ಕಪ್ಪೆ
ಮೀಟಕಿ	ಹೆಣ್ಣು ಕಪ್ಪೆ
ಮೀಟೋ	ಸಿಹಿ
ಮೀನಾ	ತಿಂಗಳು
ಮಿಂಯಾ	ಗಂಡ
ಮುಕ್ಕಿ	ಮೂಕಿ
ಮುಂಗಿ	ದುಬಾರಿ, ಇರುವೆ
ಮುಚ್ಚೆ	ಮೀಸೆ
ಮುಂಡಾಗ್	ಮುಂದುಗಡೆ
ಮೂಂಡಿ	ಕುತ್ತಗಿ
ಮೂಂಡೊ	ಮೂಖ,ಬಾಯಿ
ಮೂಟಿ	ಹಿಡಿ
ಮೂತ್	ಉಚ್ಚೆ, ಮೂತ್ರ
ಮೂತಾ	ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ
ಮೂನಾಪಾ	ಲಾಭ
ಮೂವೋ	ಕೊಳಕು

ಮೇಟಿ	ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ
ಮೇದಾ	ಕೀವು
ಮೇಂದಿ	ಮೇಂದಿ
ಮೇರ್ಸಾ	ಮೆರವಣಿಗೆ
ಮೇಲ್	ಇಡು
ಮೇಲಾ	ಬಿಟ್ಟು ಬಾ
ಮೈದಾ	ಮೈದಾ ಹಿಟ್ಟು
ಮೈದಾನ್	ಬಯಲು
ಮೈನತ್	ಕಷ್ಟಪಡು
ಮೈಲ್	ಕೊಳಕು
ಮೋಕೋಡಾ	ಗೊದ್ದ
ಮೋಟ್	ದೊಡ್ಡದು
ಮೋಟರ್	ವಾಹನ
ಮೋಟ್‌ಬಾಪ್	ದೊಡ್ಡಪ್ಪ
ಮೋಟ್‌ಯಾಡಿ	ದೊಡ್ಡಮ್ಮ
ಮೋಟಿಯಾರ್	ದೊಡ್ಡವಳು
ಮೋಟೊ	ದೊಡ್ಡದು
ಮೋಡ್	ಕುರ, ಸಸಿ, ಮೊಳಕೆ
ಮೋಡಾ	ತಿರುವು
ಮೋತಿ	ಬೆಳ್ಳಿ ನಿನ್ನಿಂದ
ಮೋಮ್‌ಬತ್ತಿ	ಮೇಣದಬತ್ತಿ
ಮೋಯಿ	ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಸಿಹಿ ಪದಾರ್ಥ
ಮೋರ್	ನವಿಲು
ಮೋರಿ	ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿರುವ ನೀರನ್ನು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿರುವ ಕಾಲುವೆ
ಮೋಲ್	ಕಿಮ್ಮತು
ಮೋಲಾ ೧	ಖರಿದಿಸು
ಮೋಲಾ ೨	ಲಂಬಾಣಿಗರ ಮೂಲ ಪುರುಷ
ಮೋಳಿಯಾ	ಮದಲಿಂಗನ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರ,ಪೇಟಾ
ಯಾ/ಯಾಡಿ	ಅಮ್ಮ, ತಾಯಿ
ಯಾಡಿಬಾಪ್	ತಾಯಿತಂದೆ

ಯಾದ್	ನೆನಪು
ಯಾದ್‌ಕರ್	ನೆನಪು ಮಾಡು
ಯಾರಾಮ್	ಅರಾಮು
ಯಾದುಮ್	ನೆನೆಪಿನಲ್ಲಿ
ಯಾದೇರ್	ನೆನಪಿನ
ರ	ಇರು
ರಕಾಡ್	ಉಳಿಸು
ರಕ್ವಾಲೋ	ಅಂಗರಕ್ಷಕ, ಕಾಯುವವನು
ರಂಗ್	ಬಣ್ಣ
ರಚ್	ಇರುವುದು
ರಂಜನ್	ರಂಜಣಗಿ, ಹಂಡೆ
ರಟ್ಟಾ	ತೋಳು
ರಡ್	ಚಲ್ಲು
ರಂಡಾ	ಷಂಡ
ರಂಡಿ	ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಬೈಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಪದ
ರಂಡಿರ್ ತೇಲ್	ಔಡಲು ಎಣ್ಣೆ
ರಡಿಪ್‌ಡಿ	ಉರಳಿ ಬೀಳು
ರತ್	ರಥ
ರತೋ	ಇದ್ದರೆ
ರಣ್ಣಿ	ಅರಣ್ಯ
ರಥ್	ರಥ
ರನ್‌ಖೇಡ್	ಯುದ್ಧ
ರಮ್	ಆಡು
ರಫಿಯಾ	ರೂಪಾಯಿ
ರಮ್‌ಣೂ	ಆಡಬೇಕು
ರಮಾ	ಆಡೋಣ
ರಮಾಡ್	ಆಡಿಸು
ರಮಾಚಾ	ಆಡುತ್ತೆ
ರಮಾಚಾಲ್	ಆಡೋಣ ಬಾ
ರವತ್	ಇರುವಲ್ಲಿ
ರವಾನಾಕರ್	ರವಾನಿಸು

ರಸ್/ರಸ್ಸೊ	ರಸ
ರಸಾ	ಸಾರು
ರಹವಾಸಿ	ಮೂಲ ನಿವಾಸಿ
ರಳೇಟು	ಸೋಮಾರಿ
ರಾಕ್	ಬೂದಿ
ರಾಕಸ್	ರಾಕ್ಷಸ
ರಾಘು	ಗಿಳಿ
ರಾಂಜ್ಣ	ಹಂಡೆ
ರಾಜ್	ಅಧಿಕಾರ
ರಾಜಾ ೧	ಗೂಬೆ
ರಾಜಾ ೨	ರಾಜಾ
ರಾಜಿ	ಸ್ನೇಹ
ರಾಟೆ	ಬರೆ
ರಾಂಡ್	ವೆಶ್ಯ
ರಾಂಡ್ ಮುಂಡ್	ವಿಧವೆ
ರಾಂಡಿಯಾ	ಷಂಡ
ರಾಡಿ	ಕೆಸರು
ರಾಣಿ	ರಾಣಿ
ರಾತ್	ರಾತ್ರಿ
ರಾತ್‌ಡೋ	ಕೆಂಪು
ರಾತ್‌ದಾಡ್	ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ
ರಾತ್‌ಡಿ	ಕೆಂಪು
ರಾತಾಂದಿ	ಇರುಳು ಗಣ್ಣು
ರಾದ್	ಕೀವು
ರಾಂದಾ	ಕುದಿಸೋಣ
ರಾನ್‌ಬೊಕ್ಕ್	ಅಡವಿ ಬೆಕ್ಕು
ರಾನ್‌ಸೂರ್	ಅಡವಿ ಹಂದಿ
ರಾನೇಮ್	ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ
ರಾಬ್‌ರೋ	ದುಡಿಯುವ
ರಾಬ್ಡಿ	ಮೊಸರು
ರಾಮ್ ರಾಮ್	ನಮಸ್ಕಾರ
ರಾಮ್‌ದಂಡಾ	ಹೊನ್ನಾವರ ಗಿಡ

ರಾಸ್	ಜಾತಕ,ರಾಶಿ
ರಾಂಯಿ	ದತ್ತೂರಿ ಬೀಜ
ರಾಳ್‌ಗ್ಯಾ	ನವಣೆ
ರಾಳೋ	ನವಣೆ ತೆನೆ
ರಿಸಣೋ ಪಾಡ್	ಸಿಟ್ಟುಮಾಡು
ರೀಚ್	ಕರಡಿ
ರೀಂಟ್	ಸಿಂಬಂಳ
ರೀಸ್	ಸಿಟ್ಟು
ರೀಸಾ	ಸಿಟ್ಟಾಗು
ರುಚು	ಇರುತ್ತೇನೆ
ರುಟೊ	ವೈರಿ
ರೂ	ಹತ್ತಿ
ರೂಂಗೊಲಿ	ರಂಗೋಲಿ
ರೂಟೋ	ಕೊಪಗೊಳ್ಳು
ರೂಪ್	ವೇಷ
ರೂಪಯ್ಯ	ರೂಪಾಯಿ
ರೂಪೇರೋ	ಬೆಳ್ಳಿಯ
ರೂಪೋ	ರೂಪ
ರೂಗೋಜಕೊ	ಮಿಕ್ಕಿದು
ರೇಜಾ	ಉಳಿಯಿತು
ರೇಡ್	ಚಲ್ಲು
ರೇಡಾ	ಚೆಲ್ಲೋಣ
ರೇಡಿಯಾ	ಚೆಲ್ಲಿಬಾ
ರೇಡು	ರೇಡಿಯೊ
ರೇಣು	ಇರಬೇಕು
ರೇಲ್‌ಗಾಡಿ	ರೈಲುಗಾಡಿ
ರೇವಾಳಿ	ಇರುವಳು
ರೋಯೆಚೇರಾಂಗ್	ಅಳುವ ಮೊದಲು
ರೋ	ಅಳು
ರೋಕ್	ನಿಲ್ಲಿಸು
ರೋಗ್	ರೋಗ

ರೋಜ್‌ಡಿ	ರೋಗಪೀಡಿತ
ರೋಪ್	ನಾಟಿ ಮಾಡಲು ತರುವ ಸಸಿ
ರೋರೋಭ್	ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ
ರೋವಾಡ್	ಅಳಿಸು
ರೋಸನಿ	ಬೆಳಕು
ಲ	ತಕೊ, ತಗೊ
ಲಕ್	ಬರೆ
ಲಕ್‌ಡಿ	ಕಟ್ಟಿಗೆ
ಲಕ್‌ಣಿ	ಬರಹ
ಲಕಾ	ಬರೆಯೋಣ
ಲಖಿಭಖಿ	ಹಣೆಬರಹ
ಲಂಗ್	ಪಾರಾಗು
ಲಂಗ್‌ಂಡಿ	ಕುಂಟಿ
ಲಂಗಾ	ಲಂಗ
ಲಗ್	ಹತ್ತು
ಲಗಾಡ್	ಹಚ್ಚು
ಲಂಗಾಣ್	ಸಾರು
ಲಗಾಮ್	ನಿಯಂತ್ರಣ
ಲಗೂಣ್	ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ
ಲಗೂ	ಬೇಗ
ಲಂಗೋಟಿ	ಲಂಗೋಟಿ
ಲಂಗ್ಡೋ	ಕುಂಟ
ಲಚ್‌ಮಣ್	ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಲಂಜಿವ್	ಕೊಂಡಂತೆ
ಲಟ್	ಕಟ್ಟಿಗೆ
ಲಟಕಾ	ಜೋತು ಬೀಳು
ಲಟ್‌ಕೋ	ಬೇಗ
ಲಾಗ್‌ಜತ್ರಾ	ಬೇಕಾದಷ್ಟು
ಲಾಡ್	ಪ್ರೀತಿ
ಲಾತ್	ಲತ್ತೆ
ಲಾದ್	ಹೇರು,

ಲಾಪ್‌ಸಿ	ಪಾಯಸ
ಲಾಬ್	ಸಿಗುವುದು
ಲಾಂಬಿ	ಉದ್ದನೆ
ಲಾಂಬೋ/ಲಾಮ್	ಉದ್ದ
ಲಾರ್	ಹಿಂಭಾಗ
ಲಾರೇರ್‌ದಾಡ್	ಮಾರನೆಯ ದಿನ
ಲಾಲ್	ಕೆಂಪು
ಲಾಲ್‌ಚಿ	ಆಸೆಬುರುಕ
ಲಾಲ್‌ಪದರ್	ಕೆಂಪು ಪರದೆ
ಲಾಲ್ಡಿ	ಮಣಿ ಸರ
ಲಾಲಾ	ಮುದ್ದಾದ ಮಗು
ಲಾಲಿ	ಮುದ್ದಾದ ಮಗಳು
ಲಾವಿ, ಲಾಯಿ	ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಪಕ್ಷಿ
ಲೀಪ್	ಸಾರಿಸು
ಲೀಪಾ	ಸಾರಿಸೋಣ
ಲೀಂಬು	ಲಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು
ಲೀಂಬೆರ್‌ಝಾಡ್	ಬೇವಿನ ಮರ
ಲೀಯಾ	ತಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ
ಲೂ	ವರೆಸು
ಲೂಂಗ್	ಲವಂಗ
ಲೂಕ್‌ಡ	ನರಿಗಳು
ಲೂಚ್ಯ	ಲಫಂಗ
ಲೂಟ್	ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡು
ಲೂಣ್	ಉಪ್ಪು
ಲೂಣಿ	ಬೆಣ್ಣೆ
ಲೂಲಿ	ಅಂಗವಿಕಲತೆ
ಲೂಕ್ಕ್‌ಡಿ	ಹೆಣ್ಣುನರಿ
ಲೇ	ತಗೊ
ಲೇಕೊ	ಲೆಕ್ಕ
ಲೇಂಗಿ	ಹೋಳಿ ನೃತ್ಯ
ಲೇಜೋ	ತಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು

ಲೇಟಾ	ಮಲಗಿಸು
ಲೇರಾ	ತಲೆಸುತ್ತು
ಲೇರಿಯಾ	ಮದಲಿಂಗನ ಸಹಾಯಕ
ಲೋಕ್	ಜನರು
ಲೋಟ್	ನೋಟು
ಲೋಟಾ	ಚಂಬು
ಲೋಯಿ	ರಕ್ತ
ಲೋವೋ	ಕಬ್ಬಿಣ
ವಕ್‌ಗಿ	ಮಾರಾಟವಾಯ್ತು
ವಕಡ್	ಕೀಳು, ಕಿತ್ತು
ವಕ್‌ಲ್ಡಿ	ತಿಪ್ಪೆ
ವಕಾರಿ	ವಾಕರಿಕೆ
ವಕಾಳ್	ಕುದಿಸು
ವಕೀಲ್	ವಕೀಲು
ವಗ್‌ಡ	ಕಸ
ವಗ್‌ತ್	ಸಂದರ್ಭ
ವಗ್‌ಣಿಸ್	ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು
ವಗಾಡ್	ತೆರೆ
ವಚ್	ಮಧ್ಯ
ವಂಚ್‌ವಾ	ಹೆಬ್ಬೆರಳಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲುಂಗುರ
ವಚ್ಕಳ್	ಹಾರು
ವಚಾ	ಹಾಸು
ವಚಾಣೋ	ಹಾಸಿಗೆ
ವಚಾರ್	ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ
ವಚ್ಕಾಳ್	ಚಲ್ಲು
ವಛಿವಛಾ	ನಡು ಮಧ್ಯ
ವಛೇರ್ ಆಂಗ್‌ಳಿ	ಮಧ್ಯ ಬೆರಳು
ವಜಾರಿ	ಪುಜಾರಿ
ವಜ್‌ನ್	ತೂಕ
ವಜಾ	ಬಾರಿಸು
ವಜಾಳೋ	ಪ್ರಕಾಶ

ವಜ್ಜಿ	ಮತ್ತೆ
ವಟಾ	ಎತ್ತು
ವಟಾಡ್	ಎಬ್ಬಿಸು
ವಡ್	ಹಾರು
ವಡ್‌ಲಾ	ಅರಳಿಮರ
ವಡ್‌ಗೋ	ಹಾರಿತು
ವಡಾ	ಹಾರಿಹೋಗು
ವಡಾರೀ	ಮಾವ
ವಡಾಳ್	ತುಂಟಾಟ
ವಡೇರ್‌ಝಾಡ್	ಆಲದ ಮರ
ವಡಗಿ	ಹಾರಿತು
ವಣ್	ಶಾಂತ
ವಚ್	ಮಧ್ಯ
ವಣಾ	ಸಾರಿ
ವತ್	ಅಲ್ಲಿ
ವತ್‌ರಾಜ್	ಅಷ್ಟೆ
ವತನ್	ವಂಶ
ವತಾ	ತೋರೀಸು
ವತಾರ್	ಇಳಿಸು
ವತೇರ್	ಅಲ್ಲಿನ
ವತೇತೂಣೆನ್	ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ
ವತೋ	ಆದರೆ
ವದಾ	ಉದ್ದಮಾಡು
ವದಾಯಿ	ಹರಕೆ, ದೀಕ್ಷೆ
ವದಾರ್	ಸಾಲ
ವನ್	ಸಲ
ವನ್‌ಜಾರಾ	ಲಂಬಾಣಿಗರು
ವನಸ್ಪತಿ	ಆಯುರ್ವೇದಿಕ್
ವನಾರ್	ಆಗಿಂದು
ವರ್	ಈ ಕಡೆ
ವರ್ಣನ್	ವರ್ಣನೆ
ವರಮ್	ಗಾಯವಾಸಿಯಾಗು

ವರಸ್	ವರ್ಷ
ವರಸ್‌ಪತ್	ಗುರುವಾರ
ವರಸಾಳೋ	ಮಳೆಗಾಲ
ವರಾ	ಬಾ
ವರಾಡ್	ಬಾರಿಸು
ವರೇರ್	ತನ್ನಕಡೆ
ವಲ್‌ಕಾಣಿ	ಪರಿಚಯ
ವಲಾ	ಅಳಸು
ವಸ್	ಮಂಜು
ವಸಣ್	ಉಜ್ಜು
ವಸ್ತಿ	ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳ
ವಳಕ್	ಗುರುತಿಸು
ವಳಕಾ	ಗುರುತಿಸೋಣ
ವಳಾಯೇರೋ	ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ
ವಾ	ಬಾಜು
ವಾಂಕ್‌ಡಿ	ಕಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೆಜ್ಜೆ
ವಾಂಕ್ಯಾ	ಅರ್ಧಚಂದ್ರಕಾರದ ಕೊರಳ ಹಾರ
ವಾಗ್	ಹುಲಿ
ವಾಗ್‌ಣಿ	ಹೆಣ್ಣು
ವಾಜ್	ಶಬ್ದ
ವಾಂಜಣಾ	ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬದ ಶುಭ ಕಾಮನ
ವಾಜಾಗಾಜಾ	ಬಾಜಾ ಬಜಂತ್ರಿ
ವಾಂಟ್	ಅರಿಯುವುದು, ಅನಿಸು
ವಾಟ್	ಹಾದಿ
ವಾಟೆನ್‌ಜಾವಾಳ್	ದಾರಿ ಹೋಕರು
ವಾಡ್	ಮುಳ್ಳುಕಂಟಿ
ವಾಣಿ	ಲಿಂಗಾಯತ
ವಾತ್	ಮಾತು
ವಾತ್‌ಕರ್	ಮಾತಾಡು
ವಾತ್‌ಚಿತ್	ಮಾತುಕತೆ
ವಾತ್‌ವೇಗಿ	ಒಪ್ಪಿಗೆ ಆಯ್ತು

ವಾತೇವಾಳೋ	ಮಾತುಬಲ್ಲವ
ವಾತೇಮಾ	ಮಾತಿನಲ್ಲಿ
ವಾಂದರ್	ಕೋತಿ
ವಾದಳ್	ಮೋಡ
ವಾಂದ್ರಿ	ಹೆಣ್ಣು ಕೋತಿ
ವಾಯಾ	ಮದುವೆ
ವಾಯಾನಾತ್ರಾ	ಮದುವೆ ಗಿದುವೆ
ವಾರ್	ಗುರಿ, ದಾಳಿ
ವಾರು	ಚೆನ್ನಾಗಿ
ವಾಲಿ	ಟಿಸಿಲು
ವಾಲೋ	ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ವಾವ್‌ಡಿ	ಬಾವಿ
ವಾಂಸ್	ವಾಸನೆ
ವಾಂಸ್‌ಳಿ	ಕೊಳಲು
ವಾಂರ್ಸೇಕ್	ಎಷ್ಟೊಂದು
ವಾಂಸಿ	ಬಿದುರು
ವಾಶಿ	ಅಳಸು
ವಾಳ್	ಗಾಳಿ
ವಾಳು	ಮರಳು
ವಿಂಗ್ಣಿ	ದೊಡ್ಡ ಚೇಳು
ವಿಚಾರ್	ವಿಚಾರ
ವಿಂಚು	ಚೇಳು
ವಿಜ್	ಸಿಡಿಲು
ವಿಂಟೆರೋ	ಸುತ್ತುವುದು
ವ್ಹಿಂಟಿ	ಉಂಗುರ
ವಿಣ್	ಆಯ್ದು
ವಿಣಾ	ಆಯೋಣ
ವಿದ್ಯ	ವಿದ್ಯೆ
ವಿನಂತಿ	ಮನವಿ
ವಿಯಾಗೋ	ಹರಿದು ಹೋಗು
ವಿರೇಣಾ	ಸಹೋದರ
ವಿರೋದ್	ವಿರೋಧಿಸು

ವಿಷ್ಣು	ವಿಷ್ಣು
ವೀಣ್	ಆರಿಸು, ಆಯ್ಕೆಮಾಡು
ವೀಟ್	ಸುತ್ತು
ವೀಟಾ	ಸುತ್ತೋಣ
ವೀಟೋ	ಎಂಜಲು
ವೀಸ್	ಇಪ್ಪತ್ತು
ವೀಯ	ಇರಬಹುದು
ವೂ	ಅವನು, ಅವರು, ಅದು
ವೂಂಚಾಲ್	ಮೇಲ್ಗಡೆ
ವೇಂಗ್ಣ	ಬದನೆಕಾಯಿ
ವೇಗೆ	ಆಯಿತ್ತು
ವೇಗಿ	ಮುಗಿಯಿತು
ವೇಗೋನ್	ಆಯಿತು
ವೇಚ್	ಮಾರು
ವೇಚ್ಣು	ಮಾರಬೇಕು
ವೇಚಾ	ಮಾರೋಣ
ವೇಚೆವಾಲೋ	ಮಾರುವವನು
ವೇಜ್	ತೂತು
ವೇಜ್ಕರ್	ತೂತಮಾಡು
ವೇಟ್	ಹಂಚು
ವೇಟ್ಯ	ಹಂಚಿ ಬಾ
ವೇಂಡೋ	ಹುಚ್ಚ
ವೇತ್ಡು	ಮದಲಿಂಗ
ವೇನಿಜಕೋ	ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ
ವೇರಣ್/ವೇರಿ	ಗೆಳತಿ
ವೇಲ್	ಬಳ್ಳಿ
ವೇಲಾ	ಸಂಕಟ
ವೇಳಾ	ವೇಳೆ, ಸಮಯ
ವೋ	ಅದು, ಅವರು
ವೋಜ್ರೀ	ಕರಳು
ವೋಲ್	ಕಲಿಸು
ವೋಲಾ	ಅದು ತಾ

ವೋಲ್ಡಾ	ದೊಡ್ಡ ಬುಟ್ಟಿ
ವೋಲ್ಡಿ	ಸಣ್ಣಬುಟ್ಟಿ
ವೋಸ್	ಇಬ್ಬನಿ
ವೋಯರ್	ತಂತಿ
ವೋರಿ	ಕರಿ
ಸಯಿ	ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ, ಸಹಿ
ಸೈಕಲ್	ಸೈಕಲು
ಸಕ್ಕರ್	ಸಕ್ಕರೆ
ಸಕ್ಕರ್‌ವಾರ್	ಶುಕ್ರವಾರ
ಸರ್ಕಾ	ಸರಿಸು
ಸಕೇರ್	ಸುಃಖದ
ಸಂಗಂತ	ಸ್ನೇಹ
ಸಗಟ್	ಎಲ್ಲ
ಸಗಾಯಿ	ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥ
ಸಗ್ಯೊ	ಸಂಬಂಧಿಕ
ಸಜಾ	ಶಿಕ್ಷೆ
ಸಟ್ಕೋ	ಬೇಗ
ಸಡ್	ಕೊಳೆತು
ಸಡಕ್	ರಸ್ತೆ
ಸಡಪ್	ಅಪ್ಪಳಿಸು
ಸಡಾ	ಹದಮಾಡು
ಸತ್ತರ್	ಎಪ್ಪತ್ತು
ಸತಾ	ತಾನಾಗಿ, ಪೀಡಿಸು
ಸತ್ವಾ	ಸತ್ವ
ಸತ್ಯನಾಸ್	ಹಾಳಾಗು
ಸತ್ತಾವೀಸ್	ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು
ಸತ್ರ್ಯಾ	ಹದಿನೇಳು
ಸಂತ್ರಾ	ಮೋಸಂಬಿ ಹಣ್ಣು
ಸದ್	ಅರಿವು
ಸದಾ	ಯಾವಾಗಲು
ಸದಿ	ನಿರಂತರ
ಸಂದೂಕ್	ಪೆಟ್ಟಿಗೆ

ಸನ್	ಹಬ್ಬ, ಸೆಣಬು
ಸನಾರ್	ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ
ಸಪಾಕರ್	ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡು
ಸಪಾರಿ	ಅಡಿಕೆ
ಸಪ್ನೋ	ಕನಸು
ಸಪೊಳಿಯಾ	ಎರೆ ಹುಳ
ಸಪ್ಡಾ	ಸಿಗು
ಸಬ್	ಎಲ್ಲಾ
ಸಬ್ಬಳ್	ಹಾರಿ
ಸಬಾಸ್	ಒಳ್ಳೆಯದು
ಸಂಬ್ದಿ	ಬೀಗರು
ಸಭೂತ್	ಪುರಾವೆ
ಸಂಭೇಳಿ	ಹದ್ದು
ಸಮ್	ಮೇಲ್ಮುಖ
ಸಮಜ್	ಸಮಜಾಯಿಸು
ಸಮಾನ್	ಸಮಾನ
ಸಮರ್	ಬೋಳಿಸು
ಸಮಣ್	ಅಪ ಶಕುನ
ಸಮಜ್	ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು
ಸಮಜಣು	ಭಾವಿಸು
ಸಮ್‌ದಣ್	ಸಂಬಂಧಿಕರು
ಸಮಾಚಾರ್	ಸಮಾಚಾರ
ಸಮ್ಜಾ	ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳು
ಸಮಾಳ್	ಸುರಕ್ಷಿಸು
ಸಮ್ಯಾ	ಸೂಚಿಸು
ಸಮುಂದರ್	ಸಮುದ್ರ
ಸಮೇಟಾ	ಸಂಗ್ರಹಿಸು
ಸಮೇಳಾ	ಕಾಪಾಡು
ಸರಕ್	ಸರಿ
ಸರಕಸ್	ಸರ್ಕಸ್
ಸರತ್	ಶರತ್ತು
ಸರ್‌ತಾ	ಜ್ಞಾನಿ

ಸರ್‌ದಾರ್	ಸರದಾರ
ಸರಪ್	ಹಾವು
ಸರಮ್	ನಾಚಿಕೆ
ಸರ್ರಾ	ತೆನೆ
ಸರಾಣ್ಯ	ತಲೆದಿಂಬು
ಸರಾಪ್	ಶಾಪ
ಸರುಕರ್	ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡು
ಸಲಾಮ್	ನಮಸ್ಕಾರ
ಸವ್	ನೂರು
ಸವಾ	ಒಂದು ವರೆ
ಸೇವಾ	ಸೇವೆಮಾಡು
ಸವಾರ್	ನಾಳೆ
ಸವಾರೆ, ಸವಾರೋ	ಮಲಗಿಸಿದೆ
ಸವಾಲ್	ಪ್ರಶ್ನೆ
ಸಸರ್	ಮಾವಂದಿರು
ಸಸಿ	ಹೆಣ್ಣು ಮೊಲ
ಸಸಿಯಾ	ಮೊಲ
ಸಂಶೇಪರ್	ಸಂಶಯವನ್ನು
ಸಳ್‌ಕಮ್	ನೆಗಡಿ
ಸಳಗಾ	ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚು
ಸಳೋಯಿ	ಮಾಂಸದ ಗಟ್ಟಿಸಾರು
ಸಾಂಕ್‌ಳ	ಸರಪಳಿ, ಬೆನ್ನು ಮೂಳೆ
ಸಾಂಕ್	ಕನ್ಯಾ ನಿರ್ಧಾರಿತ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದು
ಸಾಂಕ್ಳಿ	ಕಬ್ಬಿಣದ ಚೈನು
ಸಾಕಿ	ಕತೆ
ಸಾಂಗ್‌ಣ	ದಟ್ಟವಾದ
ಸಾಂಗಣೋ	ದಟ್ಟವಾದದ್ದು
ಸಾಂಜ್	ಸಾಯಂಕಾಲ
ಸಾಟ್	ಅರವತ್ತು
ಸಾಂಟಾ	ಕಬ್ಬು
ಸಾಂಡ್	ಬೀಜದ ಹೋರಿ

ಸಾಂಡಿಯಾ	ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ
ಸಾಡಿ	ಸೀರೆ
ಸಾಡಿತಾಣ್	ಮದುವೆಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ
ಸಾಣೋ	ಜಾಣ
ಸಾತ್‌ಭಾ	ಬೆಂಬಲವಾಗಿ
ಸಾತ್	ಜೊತೆ, ಏಳು (ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ)
ಸಾದ್ರಿ	ಚಾಪೆ
ಸಾಪ್	ಹಾವು
ಸಪೊಳ್ಯಾ	ಎರೆಹುಳ
ಸಾಪ್‌ಗರೋಳಿ	ಹಾವ್ರಾಣಿ
ಸಾಂಬಳ್	ಕೇಳು
ಸಾಬು	ಸೊಪ್ಪು
ಸಾಮಾನ್	ಸಲಕರಣೆ
ಸಾಮಿ	ಸ್ವಾಮಿ
ಸಾಯಿವೇಜೋ	ರಕ್ಷಿಸು, ಕಾಪಾಡು
ಸಾಯಿ	ಸಹಾಯ
ಸಾರಗಿ	ವ್ಯಾಪಾರ
ಸಾರಂಗಿ	ತಂತಿವಾದ್ಯ
ಸಾರಿ	ಇಡಿ
ಸಾರಿದಾಡೋ	ದಿನವಿಡಿ
ಸಾರೀರಾತ್	ಇಡೀರಾತ್ರಿ
ಸಾಲ್	ವರ್ಷ
ಸಾಲಿ	ಹೆಂಡತಿಯ ತಂಗಿ, ಶಾಲೆ
ಸಾಂಸ್	ಉಸಿರು
ಸಾಂಸಿ	ನಿಜ
ಸಾಸು	ಅತ್ತೆ
ಸಾಂಸೋ	ನಿಟ್ಟುಸಿರು
ಸಾಳ್	ಬತ್ತ, ಅಳಿಯಂದಿರು
ಸಾಳಿ	ಸೊಸೆ
ಸಾಳಿಯಾ	ನರಿ
ಸಾಳೊ	ಅಳಿಯ
ಸಿಕಾರಿ	ಬೇಟೆಗಾರ

ಸಿಂಗಾಡಿ	ಲಂಬಾಣಿಗರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು
ಸಿಜ್	ಕುದಿ
ಸಿಬ್ಬಿ	ಬೆಕ್ಕು
ಸೀ	ಛಳಿ
ಸೀಕ್	ಕಲಿ
ಸೀಂಕ್‌ಡಿ	ನೆಗಡಿ
ಸೀಕಾ	ಕಲಿಸು
ಸೀಕಾರ್	ಬೇಟೆ
ಸೀಂಗ್	ಕೊಂಬು
ಸೀಂಗ್‌ಡಿ	ಕೊಂಬು ಹೊಂದಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರಾಣಿ
ಸೀಜ್	ಕುದಿ
ಸೀಜಾಡ್	ಕುದಿಸು
ಸೀಡ್	ಹೊಲಿಗೆ ಹಾಕು
ಸೀಡಾ	ಹೊಲಿಸೋಣ
ಸೀತಾ	ಸೀತಾ ಮಾತೆ
ಸೀತಾಫಳ್	ಸೀತಾಫಲ
ಸೀದಾ	ನೆಟ್ಟನೆ
ಸೀಂದಿ	ನೀರಾ
ಸೀಪ್ಪಿ	ಕಪ್ಪೆಚಿಪ್ಪು
ಸೀಪೂಕು	ಪದಾರ್ಥ
ಸೀಬ್ಬಿ	ಬೆಕ್ಕು
ಸೀಳಿ	ತಂಗಳು
ಸೀಸಾ	ಸೀಸೆ
ಸೀಂಹಾಳೋ	ಛಳಿಗಾಲ
ಸುತಳಿ	ಸೆಣಬು
ಸುಬೇದಾರ್	ಸುಬೇದಾರ
ಸುವಾ	ಗಿಳಿ
ಸೂವೊ	ಡಬ್ಬಣ
ಸೂಯಿ	ಸೂಜಿ
ಸೂಖಾ	ಒಣಗಿಸು
ಸೂಕಿ	ಒಣಗಿದ
ಸೂಂಗ್	ಮೂಸು

ಸೂಜ್	ಉಬ್ಬು
ಸೂಜಾಡ್	ಉಬ್ಬಿಸು
ಸೂಂದ್	ಜವ್ವು, ಜೋಮ್
ಸೂರ್	ಹಂದಿಗಳು
ಸೂರತ್	ಚಹರೆ
ಸೂರುಕರ್	ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡು
ಸೂಟಿ	ಹೊಕ್ಕಳು
ಸೂತ್	ಸುತ್ತು
ಸೂತೋ	ಮಲಗಿರು
ಸೂನೋ	ಶೂನ್ಯ
ಸೂರ್	ಹಂದಿ
ಸೇಂಬಡ್	ಸಿಂಬಳ
ಸೇ	ಎಲ್ಲ
ಸೇಕ್	ಕಾಯಿಸು
ಸೇಗಾಸೇಣ್	ನೆಂಟರು
ಸೇನ್ನಜ್	ಎಲ್ಲರಿಗೆ
ಸೇಪ್	ಸೇಬು
ಸೇರ್	ಎಲ್ಲರೂ
ಸೇರಾಯಿ	ಮುದ್ದಿನ
ಸೇಲ್ಡಿ	ಮುಳ್ಳು ಹಂದಿ
ಸೇವ್	ಸಹಾಯ
ಸೇವೇ	ಶ್ಯಾವಿಗೆ
ಸೋ	ಮಲಗು
ಸೊಕ್	ಸವತಿ
ಸೊಕ್ಕೆರ್	ಮಲತಾಯಿ
ಸೋಗನ್	ಆಣೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವುದು
ಸೋಚ್	ಯೋಚಿಸು
ಸೋಚಾ	ಯೋಚನೆ ಮಾಡೋಣ
ಸೋಟಾ	ಒನಕೆ
ಸೋಡಾ	ಸೋಡಾಪುಡಿ
ಸೋನೋ	ಬಂಗಾರ
ಸೋಪ್	ಸೋಪು

ಸೋಬತ್	ಜೊತೆಯಲಿ
ಸೋಬ್ತಿ	ಸಹವಾಸ
ಸೋಮವಾರ್	ಸೋಮವಾರ
ಸೋರನ್	ಸವರು
ಸೋಸ್ಕರ್	ದೀರ್ಘಾಲೊಚನೆಮಾಡು
ಸೋಬತ್	ಜೊತೆ
ಸೋಬತೆಮ್	ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ
ಸೋಬೊ	ಒಡವೆ
ಸೋಳ್	ಹದಿನಾರು
ಶೀತ್‌ಲಾ	ಆಷಾಡ ದೇವತೆ
ಹ	ಹೌದು
ಹಕ್ಮತಿ	ಬುದ್ಧಿವಂತ
ಹಂಕಾರ್	ಕರೆ
ಹಕಾಲ್	ಓಡಿಸು
ಹಕಾರ್	ಕೂಗು
ಹಂಗ್	ಹೇಲು
ಹಂಗೋಳಿ	ಸ್ನಾನ
ಹಜಾರ್	ಸಾವಿರ
ಹಜಳಾ	ಸಿಕ್ಕಾಕೊಂಡಿರು
ಹಟ್	ಸರಿ
ಹಟಾ	ಸರಿಸು
ಹಟಿಲೋ	ಜಿಡ್ಡುತನ
ಹಡ್‌ಕಾ	ಎಲಬು
ಹಣಜಾ	ಹಣಿಸು
ಹಣೂತ್	ಮಂಗ
ಹಣ್ಣಿ	ಜಿಂಕೆ
ಹತ್ತಿ	ಆನೆ
ಹತಿಯಾರ್	ಆಯುದ್ದ
ಹತೋಡಿ	ಸುತ್ತಿಗೆ
ಹತೇಳಿ	ಅಂಗೈ
ಹರ್ದಾವ್‌ಜಕೋ	ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವಂತ
ಹನು	ಹೀಗೆ

ಹನುಮಾನ್	ಹನುಮಂತ
ಹಮ್	ನಾವು
ಹಮಾಲ್	ಕೂಲಿಗಾರ
ಹರ್‌ಕೇರಿ	ಸಿಕ್ಕಿದವರ
ಹರ್‌ದೇಮ್	ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡು
ಹರ್‌ದೋ	ನೆನಪು
ಹರಾ	ಸೋಲಿಸು
ಹರಾಮಿ	ದುಷ್ಟ
ಹರಾಸ್	ನಿಲಾಮಿ, ಹರಾಜು
ಹರೆಮರ್‌ಚ್ಯಾ	ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ
ಹರೋ	ಹಸಿರು
ಹರೋಗಾರ್	ಹಚ್ಚ ಹಸಿರು
ಹರ್ದೋ	ನೆನಪು
ಹಲಾ	ಅಲ್ಲಾಡಿಸು
ಹಲ್ಕಾವತಾರ್	ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಳಿಸು
ಹವಾ	ಗಾಳಿ
ಹವಾಯಿಜಾಜ್	ವಿಮಾನ
ಹವೇಲಿ	ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳ್ಕೊಡುಗೆಯಹಾಡು
ಹಸ್	ನಗು
ಹಂಸಾಡ್	ನಗಿಸು
ಹಸಾಬ್	ಹೊಲ ಮನೆಯ ಕುರಿತು ಇರುವ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರ
ಹಸಾಬ್‌ಭೇನಿಡತ್ರಾ	ಲೆಕ್ಕ ವಿಲ್ಲದಷ್ಟು
ಹಳದ್	ಅರಶಿನ
ಹಳಿಯಾ	ಮೆಲ್ಲನೆ
ಹಳಿಪುಂಗ್	ಹಗುರ
ಹಾಂಕ್ ಮಾರ್	ಕರೆ
ಹಾಂಗ್ನಿ	ಬೇಧಿ
ಹಾಜರ್	ಉಪಸ್ಥಿತ
ಹಾಟ್	ಸಂತೆ
ಹಾಡ್	ಶರೀರ
ಹಾಂಡಾ	ದೊಡ್ಡಮಡಕೆ

ಹಾಂಡಿ	ಗಡಿಗೆ
ಹಾತ್	ಕೈ
ಹಾತೇಮ್	ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಹಾಥೋ	ಬೀಸುಕಲ್ಲಿನ ಗೂಟ
ಹಮನೂನ್	ನಮಗೆ
ಹಾರ್	ಸೋಲು
ಹಾರ್‌ಗೋ	ಸೋತಿದ್ದೇನೆ
ಹಾರ್	ಮಾಲೆ
ಹಾರನ್	ಸೋತು
ಹಾರಿ	ಹಾರಿ
ಹಾಲ್	ನಡಗು
ಹಾವೇ	ಹೌದು
ಹಾಸ್	ನಗು
ಹಾಂಸಲಿ	ಕೊರಳಹಾರ
ಹಾಲ್	ಹಾಳಾಗುವುದು
ಹಿಜ್‌ಡಾ	ಹಿಜ್‌ಡಾ
ಹಿಡ್ಕಿ	ಅಕ್ಕಳಿಕೆ
ಹಿಂಡ್	ಸುತ್ತಾಡು
ಹಿಂಡಾ	ಸುತ್ತೋಣ
ಹಿಂಡುಚು	ಸಂಚರಿಸುತ್ತೇನೆ
ಹಿಂದೋಳೋ	ಜೋಕಾಲಿ
ಹಿಪ್ಪಿ	ರಸತಗೆದ ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಪ್ಪೆ
ಹೀರಾ	ವಜ್ರ
ಹೀರೋ	ಕಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡೆ
ಹುಕುಮ್	ಆಜ್ಞೆ
ಹುಡ್‌ಬಡ್‌ಗಾ	ಮಿಣಿ
ಹುಬ್	ನಿಲ್ಲು
ಹುಬಾಡ್	ನಿಲ್ಲಿಸು
ಹುಭಿ	ನಿಂತ
ಹುಮ್ಮಸು	ಉತ್ಸಾಹ
ಹುಕ್‌ಮತ್	ಅಧಿಕಾರ
ಹುಶಿಯಾರ್	ಜಾಣತನ

ಹುಂಟ್	ಒಂಟೆ
ಹುಂಟೆಡಿ	ಹೆಣ್ಣು ಒಂಟೆ
ಹುಂಸ್	ಆಸೆ
ಹೂವೊ	ಹುಟ್ಟು
ಹೇಟ್	ಕೆಳಗೆ
ಹೇಟ್‌ಮೂಂಡೊ	ಕೆಳಮುಖ
ಹೇಟಾಳ್	ಕೆಳಗಡೆ
ಹೇವಾ	ಅಭ್ಯಾಸ, ಹವ್ಯಾಸ
ಹೋಕ್ಕಾ	ಚಿಲುಮೆ
ಹೋಟ್	ತುಟಿ
ಹೋಟಾ	ವಾಂತಿ
ಹೋಟೊನಾಕ್	ವಾಂತಿಮಾಡು
ಹೋಟೋಸರಕ್	ಹಿಂದೆಹೋಗು
ಹೋಡ್	ಹಟಮಾಡು
ಹೋಳಾ	ಕಡ್ಲೆಗಿಡ
ಹೋಳಿ	ಕಾಮನ ಹಬ್ಬ

■

ಅನುಬಂಧ ೨

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

೦೧. ಷೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಷೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಕ್ಟ್, ೧೯೭೬

೦೨. ಪಿ.ಕೆ. ಬಂಡೋಬಾ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳು - ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ (ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ೧೯೯೧) ಪುಟ. ೮

೦೩. ಅದೇ ಪುಟ. ೮,೯

೦೪. ಬಾಂಬೆ ಸ್ಟೇಟ್ ಗೆಜೆಟಿಯರ್, ಧಾರವಾಡ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಪುಟ. ೧೯೩

೦೫. ಹೆಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್; ಸಂಪುಟ-II (ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೨೮) ಪುಟ. ೧೩೬

೦೬. ಗ್ರಿಯರ್‌ಸನ್; ಲಿಂಗ್ಯುಸ್ಟಿಕ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ-IX, ಪುಟ. ೨೫೫

೦೭. ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್‌ಟನ್; ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಪ್ ಸದರನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ-IV, (ಮದ್ರಾಸ್, ೧೯೮೭), ಪುಟ. ೨೦೭,೨೦೮

೦೮. ಪಿ.ಕೆ. ಬಂಡೋಬಾ; ಕರ್ನಾಟಕ ಲಂಬಾಣಿಗಳು, (ಧಾರವಾಡ, ೧೯೯೧) ಪುಟ. ೧೧

೦೯. ಸಣ್ಣರಾಮ; ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, (ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ೧೯೯೯), ಪುಟ. ೨೦

೧೦. ಹೆಮೋನ್ಡ್; ಲ್ಯಾಂಡ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಅಂತ್ರೋಪಾಲಜಿ; ದ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ಸ್ ಆಪ್ ನಾರದನ್ ವೆಸ್ಟ್ರನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸಂಪುಟ-XVI (I), (ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ, ೧೯೮೭), ಪುಟ. ೧೮೯

೧೧. ಹೆಚ್.ವಿ. ನಂಜುಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್; ಸಂಪುಟ-II, (ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೨೮), ಪುಟ. ೧೩೬

೧೨. ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್‌ಟನ್; ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಫ್ ಸದರನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ-IV, (ಮದ್ರಾಸ್, ೧೯೮೭) ಪುಟ. ೨೦೭

೧೩. ಕೆ.ಎಸ್. ಸಿಂಗ್, ''ಪೀಪಲ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ'', ದ ಷೆಡ್ಯೂಲ್ಡ್ ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ (ಮದ್ರಾಸ್, ೧೯೯೩) ಸಂಪುಟ-II ಪುಟ. ೧೩೩

೧೪. ರಂಜಿತನಾಯ್ಕ; ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಬಂಜಾರಾ ಸೇವಕ್ ಶಿಬಿರ್, (ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ, ೧೯೬೬), ಪುಟ. ೫೦

೧೫. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ; ವಾಗರ್ಥ, (ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೧), ಪುಟ. ೯೫

೧೬. ಪಿ.ಕೆ. ಬಂಡೋಬಾ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳು, (ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ೧೯೯೧), ಪುಟ. ೧೦

೧೭. ಹೆಮೋನ್ಡ್; ಲ್ಯಾಂಡ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಅಂತ್ರೋಪಾಲಜಿ; ದ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಂಡ್ ಕ್ಯಾಸ್ಟಸ್ ಆಫ್ ನಾರದನ್ ವೆಸ್ಟ್ರನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ-XVI (I), (ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ, ೧೯೮೭), ಪುಟ. ೧೫೦

೧೮. ಅದೇ ಪುಟ. ೧೪೯

೧೯. ಅರುಣ್‌ಕುಮಾರ್ ಮಿಶ್ರ; ಟ್ರೇಡಿಂಗ್ ಕಮ್ಯುನಿಜೀಸ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ ಫ್ರಂ ಅರ್ಲಿಯಶ್ಟೇಟೈಂಟು ೩೦೦ ಎ.ಡಿ. (ನ್ಯೂ ಡೆಲ್ಲಿ, ೧೯೯೦), ಪುಟ. ೩೦

೨೦. ಹೆಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್; ಸಂಪುಟ-II, (ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೨೮), ಪುಟ. ೩೬

೨೧. ಎಡ್ಗರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್; ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಆಫ್ ಸದರನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ-IV, (ಮದ್ರಾಸ್, ೧೯೮೭), ಪುಟ. ೨೦೭

೨೨. ಎಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್; ಸಂಪುಟ-II, (ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೨೮), ಪುಟ. ೧೩೬

೨೩. ಪಿ.ಕೆ. ಬಂಡೋಬಾ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳು, (ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ೧೯೯೧), ಪುಟ. ೧೨

೨೪. ಷೇರ್‌ಸಿಂಗ್ ಶೇರ್; ದ್ ಸ್ನೋಕಿಂಗ್ ಗ್ರೇಸ್ ಪಂಜಾಬ್ ಗೌಟ್-ಪ್ರೇಸ್ ಪಂಜಾಬ್ ೧೮೮೨

೨೫. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ ಎಂ; ಸಂಶೋಧನಾ ತರಂಗ, ಸಂಪುಟ-II, (ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೦), ಪುಟ.

೨೬. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ ಎಂ; ಜಾನಪದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮೂಹ ಸ್ಮರಣೆ ಕತೆಗಳು, (ಸಂ.ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ)

೨೭. ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಕ್ರೋಕ್; ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಆಫ್ ದಿ ನಾರ್ತ್‌ವೆಸ್ಟ್ರನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ-I (ದೆಹಲಿ, ೧೯೭೪) ಪುಟ. ೧೫೧

೨೮. ಪಿ.ಕೆ. ಬಂಡೋಬಾ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, (ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ೧೯೯೧), ಪುಟ. ೩೧

೨೯. ಪಿ.ಕೆ. ಬಂಡೋಬಾ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, (ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ೧೯೯೧), ಪುಟ. ೩೨

೩೦. ಪಿ.ಕೆ. ಬಂಡೋಬಾ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, (ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ೧೯೯೧), ಪುಟ. ೩೩

೩೧. ಪಿ.ಕೆ. ಬಂಡೋಬಾ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, (ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ೧೯೯೧), ಪುಟ. ೩೪

೩೨. ಪಿ.ಕೆ. ಬಂಡೋಬಾ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, (ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ೧೯೯೧), ಪುಟ. ೩೫

೩೩. ಇಲ್ಲಿಯಟ್ ಎಚ್.ಎಂ., ದಿರೇಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಎನ್.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಪಿ.ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ವಾಲ್ಯುಂ-I (ಲಂಡನ್, ೧೮೬೯), ಪುಟ. ೬

೩೪. ಗ್ರಿಯರ್‌ಸನ್; ಲಿಂಗ್ಯುಸ್ಟಿಕ್ ಸರ್ವೆ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯ್ಯಾ, ಆಂಡ್ಯ್ ಇಂಡೋ-ಆರ್ಯನ್ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಗ್ರೂಪ್, ವಾಲ್ಯುಂ-II (ನವದೆಹಲಿ,೧೯೬೮), ಪುಟ. ೨೫೬

೩೫. ಸಣ್ಣರಾಮ; ಲಂಬಾಣಿ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ, (ಶಿವಮೊಗ್ಗ,೧೯೯೯), ಪುಟ. ೪೦

■

ಅನುಬಂಧ ೩

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳು

೦೧. ಅಂಗಡಿ ಎಸ್.ಎಸ್., ಸಂಕಿರಣ ವೃತ್ತಿಪದಕೋಶ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ೨೦೦೦

೦೨. ಅಂಗಡಿ ಎಸ್.ಎಸ್., ಸಂಬಂಧವಾಚಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಬೋಧನೆಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ೨೦೦೨

೦೩. ಅಂಗಡಿ ಎಸ್.ಎಸ್., ಕನ್ನಡ ಕ್ರಿಯಾಪಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ.ಹಂಪಿ. ೨೦೦೦

೦೪. ಅಮರಸಿಂಗ್ ರಾಠೋಡ್, ಲಮಾಣಿ ಭಾಷೆ, ಅದರ ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿಯೊಡನೆ ಅದರ ಸಂಬಂಧ, (ಅಪ್ರಕಟಿತ ಹಿಂದೀ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ) ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಧಾರವಾಡ. ೧೯೭೧

೦೫. ಆರ್‍ವಿಯಸ್ ಸುಂದರಂ., ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ಕೆ.ಕೆಂಪೇಗೌಡ, ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಭಾರತಿ, ಮೈಸೂರು. ೧೯೭೮

೦೬. ಕರ್ನಾಟಕ ಬಂಜಾರ ಕೈಪಿಡಿ; ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಬಂಜಾರ (ಲಂಬಾಣಿ, ಜನಾಂಗದ ಜನಗಣತಿ ಅಂಕಿ ಅಂಶ ಮತ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕೃತಿ) ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಬಂಜಾರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇದಿಕೆ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೬-೯೭

೦೭. ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಎಂ.ಎಂ., ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಸೌಜನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ. ೧೯೯೨

೦೮. ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಎಂ.ಎಂ., ಕನ್ನಡ ನಾಮ ವಿಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ,ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

೦೯. ಕುಳ್ಳಿ ಜಿ.ಎಸ್., ಐತಿಹಾಸಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ, ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ. ೧೯೭೩

೧೦. ಕೆಂಪೆಗೌಡ ಕೆ., ಉಪಭಾಷೆಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು. ೨೦೦೩

೧೧. ಕೆಂಪೆಗೌಡ ಕೆ., ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು. ೧೯೯೩

೧೨. ಖಂಡೋಬ ಪಿ.ಕೆ., ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ದಿ ತೇಜಸಿಂಗ್ ರಾಠೋಡ್ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ. ೧೯೮೮

೧೩. ಖಂಡೋಬ ಪಿ.ಕೆ.,ಲಂಬಾಣಿ ಒಗಟುಗಳು, ದಿ ತೇಜಸಿಂಗ್ ರಾಠೋಡ್ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ. ೧೯೮೮

೧೪. ಖಂಡೋಬ ಪಿ.ಕೆ., ತಾಂಡಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕುಲಸಚಿವರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ. ೧೯೯೦

೧೫. ಖಂಡೋಬ ಪಿ.ಕೆ.,ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳು, ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ದಿ ತೇಜಸಿಂಗ್ ರಾಠೋಡ್ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ. ೧೯೯೧

೧೬. ಗೋಪಾಲ ಟಿ.ಎಸ್, ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರವೇಶ, ಭಾರತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು. ೨೦೦೨

೧೭. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಎಂ., ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಛಂದಸ್ಸು, ಸಂ.೨, ಸ್ವಪ್ನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೦೨

೧೮. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಎಂ.,ಸಂಶೋಧನಾ ತರಂಗ (ಸಂ.೨), ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೭೦

೧೯. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಎಂ.,ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ.ಮೂತಿ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಪುರಂ, ಮೈಸೂರು. ೧೯೮೭

೨೦. ಜಗನ್ನಾಥ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಪವಾರ್, ಗೋರೂರೋ ಗೀದ, ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರ ಭಜನಾ ಮಂಡಳಿ ರಾಜನಾಳ ತಾಂಡ, ಜಿಲ್ಲೆ, ವಿಜಾಪುರ. ೧೯೭೯

೨೧. ನಾಯಕ್ ಡಿ.ಬಿ., ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೪

೨೨. ನಾಯಕ್ ಡಿ.ಬಿ., ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಲಂಬಾಣಿ ಒಗಟುಗಳು, ಬಂಜಾರಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ನಂ.೪೦, ಸದಾಶಿವ ನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ. ೨೦೦೨

೨೩. ನಾಯಕ್ ಡಿ.ಬಿ., ದೇಶಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬಂಜಾರಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ನಂ.೪೦, ಸದಾಶಿವ ನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ. ೨೦೦೨

೨೪. ನಾಯಕ ಜಿ ಬೆನೆಕನಹಳ್ಳಿ , ಲಂಬಾಣಿ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೮೧

೨೫. ನಾಯಕ ಶಿವಾನಂದ, (ಅನು) 'ಗೋರಭಾಯೀರ್ ೯೦೦ ವರ್ಷೇರ ಪರಲ ಇತಿಹಾಸ', ಬಸವನಬಾಗೇವಾಡಿ; ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ. ೧೯೭೧

೨೬. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ ಹಂಪ., ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೧

೨೭. ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ., ದ್ವಿಭಾಷಿಕತೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ೧೯೯೮

೨೮. ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ., ಕನ್ನಡ ಶೈಲಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ.ಹಂಪಿ. ೧೯೯೫

೨೯. ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ., ಭಾಷೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ, ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಕಾಲೇಜ್, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೮

೩೦. ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ., ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೦೧

೩೧. ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ., (ಸಂ) ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಮುನ್ನೋಟ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ೧೯೯೯

೩೨. ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ., (ಸಂ) 'ಭಾಷೆ' ವಿಶ್ವಕೋಶ-೧, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ೧೯೯೯

೩೩. ಪುಷ್ಪಲತಾ ರಾಂಪುರೆ.,ಬಂಡಾರಾ ಲೋಕ ಗೀತೋಂಕಾ ಸಮೂಹ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಹಿಂದೀ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಶಿವಾಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕೊಲ್ಹಾಪುರ. ೧೯೭೫

೩೪. ಬಸವರಾಜ ನೆಲ್ಲಿಸರ., ಲಂಬಾಣಿಗರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್.ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೮೦

೩೫. ಪುಂಡಲಿಕ ಕೆ.ರಾಠೋಡ., ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕುರಿತು ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲಂಬಾಣಿಗರ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

೩೬. ಮಂಜುನಾಥ್ ಚೌಹಾಣ್., ಲಂಬಾಣಿಗರಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯ

೩೭. ರಾಜುನಾಯಕ್.ಎನ್., 'ಕರ್ನಾಟಕ ಲಂಬಾಣಿಗಳು' ೨೦೦೬

೩೮. ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಆಧುನಿಕ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ. ೧೯೮೭

೩೯. ರಾಮಚಂದ್ರ ಸಿ.ಎಸ್., ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಲೋಚನ, ಮಾಂಗರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು. ೧೯೯೯

೪೦. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ., ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾನುಯೋಗ, ಸ್ವಂತಿಕಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸೂಳ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ. ೧೯೮೧

೪೧. ರೂಪ್ಲಾನಾಯಕ್.ವೈ., ರಂಗುರಂಗಿನ ಬಂಜಾರ (ಲಂಬಾಣಿ) ಜನಾಂಗ, ಎಸ್.ಬಿ.ಸಿ.ಜಿ.ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೮

೪೨. ಲಲಿತಾ ನಾಯಕ., ಗತಿ (ಕಾದಂಬರಿ) ೧೯೮೬

೪೩. ಲಂಬಾಣಿ ಎಚ್.ಡಿ.,ಕರ್ನಾಟಕ ಕೆ ಲಂಬಾಣಿ ಜಾನಪದ ಗೀತೋಂಕಾ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಪ್ರಕಟಿತ ಹಿಂದೀ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ. ೧೯೭೬

೪೪. ವಿಲ್ಯಂಮಾಡ್ತ., ಅನ್ಯಭಾಷಾಬೋಧ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಧಾರವಾಡ. ೧೯೭೯

೪೫. ವಿಲ್ಯಂಮಾಡ್ತು., ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ರೂಪು, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

೪೬. ಶಂಕರ ರಾಠೋಡ್.,ಅವೋರೆ ಗೀತ ಗಾಮಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪಾಶ್ಚಾಪುರ ಹುಕ್ಕೇರಿ, ಬೆಳಗಾಂ. ೧೯೮೧

೪೭. ಶೇಖರ್‌ನಾಯಕ., ಕರ್ನಾಟಕ ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ೨೦೦೨

೪೮. ಸಣ್ಣರಾಮ., ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ. ೨೦೦೦

೪೯. ಸಣ್ಣರಾಮ., ಲಂಬಾಣಿ ಗಾದೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೮೦

೫೦. ಹರಿಲಾಲ್ ಪವಾರ್., ಲಂಬಾಣಿಗರಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ. ೧೯೯೬

೨. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗ್ರಂಥಗಳು

೫೧. Aiyer A.D., the banjaras-their manners and castoms the Mirror. 1963

೫೨. A banjara conference-Nekkonda (warangal District); Tribal welfare Department, tribal Cultural Reserch and Trining Institute, Govt, of Andhra pradesh, Hyderabad.

೫೩. Allaiah K., The lambadis; their Iindtiy; man in india. 1995

೫೪. Bramananda H.S., Gorboli in india, UGC Major Research project Repot. 1987

೫೫. Briggs J., An accant of the origin, History and mamers of banjaras, Transactions of leterary sociaty of Bombay, Education society press. 1819

೫೬. Comparative study on Mathura and Lambadis Tribal cultural Reserach and Training institute, Tribal welfare. Department, govt, of Andhra pradesh, Hyderabad.

೫೭. Desai H., The lambadis of Hyderabad, man in India. voll. 17, 1995

೫೮. Halbar B.G., Sociali of Econamie chang the Lambni's of north karnataka. 1975

೫೯. Halbar B.G., Lamani Econamy and socity in chang, mittal publications,Delhi. 1986

೬೦. Krishna B.Reddy., Forests and The sugali in Andhra pradesh, Historical and Anthropological perspective; man in india.1991

೬೧. Krishna B.Reddy., A Note one The Worship of Hindu Deistes in a Tribal Community of Andhra pradesh; The case of Banjaras. 1992

೬೨. Latouche T.W., The Banjaras, march of India. 1957

೬೩. Mukunda Amaravati.,The lambadis; some Aspects of their life, ph.d. thesis, lucknow University, Luknow. 1944

೬೪. Naidu t.s.,Lambadis and their customry lows, Anthropological survey of india, mysore. 1979

೬೫. Nanjundayya and Iyer: the Mysore tribes and castes, Vol-II. 1928

೬೬. Naik v.s., Tribal Education and the lambadis, A cas study of the lambadis in nalgonda district, Andhra pradesh: Anthropolahical survey of india, mysore.1979

೬೭. Padmanabhashastry c.c., Personal names of lambadis; studis in India plece names voll-13

೬೮. Pratap D.R., Festivals of banjaras tribal cultural research and trining institute, Department of tribal welfare, Andhara pradesh, Hydrabad. 1972

೬೯. Ramachandraiah T., A Genetic study of lambadis of Andhrapradesh ph.D. thesis, University of Delhi, Delhi. 1967

೭೦. Roop Kamala manohar., The My Thological origin and clan systems of Banjaras of Hyderabad, man in india.1950

೭೧. Ramchandra Reddy., M.V.Narayana Reddy, and p.chengal Reddy., Ethnographic study of the sugalis of Andhra pradesh, man in Asia.1988

೭೨. Rajagopalan T., Among the lambadis of Andhrapradesh, The hindu.1968

೭೩. Ranjit naik., report of all india Banjar sevek sibir, Delhi

೭೪. Srivastava., R.P, Anthropological Demongeophy of Lamani Village Statement of Dharwad District; Journal of Family welfare.1985

೭೫. Shahida Khanum., A study of Dematoglyphics among the lamanis of Machapur tanda. Disseratation Karnataka University. Dharwad. 1983

೭೬. Soma sudaram A.m. Lambadis and crim; The Eastern Anthropologist.1947

೭೭. Shyam sudar R.K., The lambadis: Their socia-psychological and Angro-Econamic Characteristics; man in india. 1985.

೭೮. Sri Ram sharama., banjara samaja, UGC major Research project Repot. 1987

೭೯. Thurstan E., Castes and tribals of southern indian Vol-VI, Delhi cormo Publication. 1909

೮೦. Umashankar Upadya., Descriptive study of the banjara language, Grammar, texts and vocoabolary (Pd.D, dissertations, unpublished), Osmania University, Hydrabad. 1975

೩. ತೆಲುಗು ಗ್ರಂಥಗಳು

೦೧. ಚಿನಿಯಾನಾಯಕ., ಬಂಜಾರ ಚರಿತ್ರೆ (ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಪ್ರಗತಿ) ೧೯೯೮

೦೨. ವೆಂಕಟಯ್ಯ., ಸುಗಾಲಿ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ತೆಲುಗು ಭಾಷಾ ಪ್ರಭಾವಂ (ಎಂ.ಫಿಲ್ ನಿಬಂಧ) ಶ್ರೀರಾಮುಲು ತೆಲುಗುವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹೈದರಾಬಾದ್

೪. ಇತರೆ

೧. ಬಾಂಬೆ ಗೆಜೆಟಿಯರ್ ೧೯೮೩

೨. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಮಿಶನ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ೧೯೭೫, ಆವೃತ್ತ ಬೆಂಗಳೂರು

೩. ಮೈಸೂರು ಗೆಜೆಟಿಯರ್ ೧೯೩೦

೪. ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಗಣತಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ೧೯೮೧

೫. ಜಾನಪದ ಜಗತ್ತು ದ್ವೈಮಾಸಿಕ ಬೆಂಗಳೂರು

೬. ಸುಧಾ ೨೮, ಜುಲೈ ೩, ಅಗಸ್ಟ್ ೧೯೮೫, ೨೦೦೫ ರ ಯುಗಾದಿ ವಿಶೇಷಾಂಕ

೭. ದಿ ಟೈಮ್ಸ್ ಆಪ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಬಾಂಬೆ ೨೭, ಮೇ ೧೯೯೦

೮. ಬಂಜಾರಾ ಕೇಸರಿ, ಬಂಜಾರಾ ಸಂಘ, ಬಾಂಬೆ. ೨೦೦೪. ಅಕ್ಟೋಬರ್

■

೧೧.	ಪೇಮಾ ಪವಾರ್	೩೫	ಪ್ರತಾಪುರ ತಾಂಡ	ತಾ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಜಿ.ಬೀದರ	ಮನೆಗೆಲಸ
೧೨.	ರೂಪ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ಪವಾರ್	೫೫	ಪ್ರತಾಪುರ ತಾಂಡ	ತಾ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಜಿ.ಬೀದರ	ಮನೆಗೆಲಸ
೧೩.	ಸುಭಾಷ ರಾಠೋಡ್	೪೫	ಪ್ರತಾಪುರ ತಾಂಡ	ತಾ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಜಿ.ಬೀದರ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೧೪.	ಖೀಮಾ ರಾಠೋಡ್	೬೦	ಘಾಟಬೋರಾಳ	ತಾ. ಹುಮನಾಬಾದ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೧೫.	ಗೋಪಾಲ ಜಾಧವ	೬೫	ಘಾಟಬೋರಾಳ	ತಾ. ಹುಮನಾಬಾದ ಜಿ.ಬೀದರ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೧೬.	ಧರ್ಮಾ ರಾಠೋಡ್	೫೫	ಘಾಟಬೋರಾಳ	ತಾ. ಹುಮನಾಬಾದ ಜಿ.ಬೀದರ	ಕೂಲಿ
೧೭.	ಭೀಮಸಿಂಗ ರಾಠೋಡ್	೪೦	ಯಕಲೂರ	ತಾ. ಹುಮನಾಬಾದ ಜಿ.ಬೀದರ	ಕೂಲಿ
೧೮.	ಹೇಮಲು ರೇಖು ಚವ್ಹಾಣ	೫೮	ಧನ್ನೂರ	ಬೀದರ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೧೯.	ಪ್ರೇಮಸಿಂಗ್ ರಾಠೋಡ	೬೦	ಬಗ್ದಲಿ	ತಾ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ	ಸಿಂಪಿಗ
೨೦.	ಸುಭಾಷ್ ಫೋಮಾ ರೋಠೋಡ	೫೨	ಸಿಂದೋಲ್	ತಾ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ	ಕೂಲಿ
೨೧.	ನವಸಿ ಧನಸಿಂಗ ಚವ್ಹಾಣ	೬೦	ಕಲಖೋರಾ	ತಾ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ	ಕೂಲಿ
೨೨.	ಶಿವರಾಮ ಚವ್ಹಾಣ	೪೦	ಚಿಕನಾಗಾಂವ	ತಾ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ	ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರು
೨೩.	ಗೋವಿಂದ ಭೋಜು ಚವ್ಹಾಣ	೪೭	ಖೇರ್ಡಾಬಿ	ತಾ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೨೪.	ಗೋಪಾಳಸಿಂಗ ರಾಠೋಡ	೪೦	ಬೀದರ	ಬೀದರ	ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಅಧೀಕ್ಷಕರು
೨೫.	ರಾಮಸಿಂಗ್ ರಾಠೋಡ	೪೫	ಬೀದರ	ಬೀದರ	ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕ
೨೬.	ತಳಚು ಭಾನಾವತ	೫೪	ಶಹಾಬಾದ	ತಾ.ಚಿತ್ತಾಪುರ ಜಿ.ಗುಲಬರ್ಗಾ	ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ
೨೭.	ಕೀಶನ ಜೀವಲಾ	೪೦	ಖಣದಾಳ	ಗುಲಬರ್ಗಾ	ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ
೨೮.	ರಾಮಾ ನಾಯಕ	೪೫	ಚಾಮನಾಳ	ಶಹಾಪೂರ ಗುಲಬರ್ಗಾ	
೨೯.	ರೂಪ್ಲಾ ನಾಯಕ	೬೦	ಹಾಗಣಗೇರಾ	ಶಹಪೂರ ಜಿ. ಗುಲಬರ್ಗಾ	

೩೦.	ವಾಲು ಚಂದು ರಾಠೋಡ್	೪೦	ಯಡ್ರಾಮಿ	ತಾ.ಆಳಂದ ಜಿ. ಗುಲಬರ್ಗಾ	ಕೂಲಿ
೩೧.	ಲಕ್ಷ್ಮಣ ವಾಲು ರಾಠೋಡ್	೬೦	ಯಡ್ರಾಮಿ	ತಾ.ಜೇವರ್ಗಿ ಜಿ.ಗುಲಬರ್ಗಾ	ಶಿಕ್ಷಕರು
೩೨.	ಗಣಪತಿ ಧೋಂಡಿಬಾ	೫೦	ಮಾಡಬೂಳ ತಾಂಡಾ	ಅಫ್ಜಲಪೂರ ಜಿ. ಗುಲಬರ್ಗಾ	ಶಿಕ್ಷಕರು
೩೩.	ಲಿಂಬಾಜಿ ರಾಠೋಡ್	೪೨	ಪಾಲ್ಯಾತಾಂಡಾ	ತಾ. ಚಿಂಚೋಳಿ ಜಿ. ಗುಲಬರ್ಗಾ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೩೪.	ಖೇಮು ಹೀರು ರಾಠೋಡ	೫೦		ಚಿತ್ತಾಪೂರ	ಕೂಲಿ
೩೫.	ಶಂಕರ ನಂದೂ ಚವ್ಹಾಣ	೩೫	ಫಿಲ್ಟರ್ ಬೆಡ್	ಗುಲಬರ್ಗಾ ತಾಂಡಾ	ಕಛೇರಿ ಗುಮಾಸ್ತ
೩೬.	ಹೇಮ್ಲಿಬಾಯಿ	೪೦	ಸೊಟ್ಯಾನಾಯಕ ತಾಂಡಾ	ತಾ.ದೇವದುರ್ಗ ಜಿ.ರಾಯಚೂರು	ಕೂಲಿ
೩೭.	ರಾಮಲು ಭೀಮಲು ಚವ್ಹಾಣ	೬೦	ಗಂಗಾವತಿ	ಗಂಗಾವತಿ ಜಿ.ರಾಯಚೂರು	ಕೂಲಿ
೩೮.	ತುಕಾರಾಮ ರಾಠೋಡ್	೪೪	ಹೊಳಗೇರಿ	ಕುಷ್ಟಗಿ	ಕೂಲಿ
೩೯.	ಭೀಮಪ್ಪ ಪವಾರ್	೪೨	ಕಳ್ಳಿ ತಾಂಡಾ	ತಾ. ಹಡಗಲಿ ಜಿ.ಬಳ್ಳಾರಿ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೪೦.	ಬೆಂಕ್ಯಾ ನಾಯಕ	೬೩	ಕುಮಾರನಹಳ್ಳಿ ತಾಂಡಾ	ತಾ.ಹಡಗಲಿ ಜಿ. ಬಳ್ಳಾರಿ	ಕೂಲಿ
೪೧.	ಧನಸಿಂಗ ಯಮಟು ನಾಯಕ	೬೩	ಕಳಸಾಪುರ ತಾಂಡಾ	ಹರಪನಹಳ್ಳಿ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೪೨.	ವಿಜಯ ಲಮಾಣಿ	೪೪	ಕಳಸಾಪುರ ತಾಂಡಾ	ಗದಗ ಜಿ. ಧಾರವಾಡ	ಕೂಲಿ
೪೩.	ಲಾಲ್ಯಾ ನಾಯಕ	೩೨	ಕಳಸಾಪುರ ತಾಂಡಾ	ಗದಗ ಜಿ. ಧಾರವಾಡ	ಕೂಲಿ
೪೪.	ಕೀಶನ್ ಮಾಳಗಿಮನಿ	೩೩	ಕುಂದರಹಳ್ಳಿ ತಾಂಡಾ	ತಾ.ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಜಿ.ಧಾರವಾಡ	ಶಿಕ್ಷಕ
೪೫.	ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಲಮಾಣಿ	೩೫	ಕಳಸಾಪುರ	ಗದಗ ಜಿ.ಧಾರವಾಡ	ಕೂಲಿ

೪೬. ದಾಮೂ ಪೋಮು ರಾಠೋಡ	೪೫	ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಮುಂಡರಗಿ ಜಿ.ಧಾರವಾಡ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೪೭. ಕಾಶಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಮನಿ	೩೦	ಮುಂಡರಗಿ	ಮುಂಡರಗಿ ಜಿ.ಗದಗ	ಶಿಕ್ಷಕರು
೪೮. ಹೇಮಲಾ ಹುನ್ನು ಚವ್ಹಾಣ	೫೪	ಬದನಿಹಾಳ	ಜೇವರಗಿ	ಕೂಲಿ
೪೯. ಚಂದು ನಾಯಕ	೭೨	ಬದನಿಹಾಳ	ಜೇವರಗಿ ಜಿ.ಗುಲಬರ್ಗಾ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೫೦. ಲಾಲಸಿಂಗ ರೇಖು ಪವಾರ್	೫೧	ಹುಕ್ಕೇರಿ	ಹುಕ್ಕೇರಿ ಜಿ.ಬೆಳಗಾಂವ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೫೧. ರಾಮಾ ಧರ್ಮು ಪವಾರ್	೬೩	ಆಲೂರ	ತಾ. ಹಾನಗಲ್ಲ ಜಿ. ಧಾರವಾಡ	ಶಿಕ್ಷಕರು
೫೨. ಕಾಶಿಬಾಯಿ ನಾಯಿಕ	೪೫	ಬದನಿಹಾಳ	ತಾ. ಜೇವರಗಿ ಜಿ. ಗುಲಬರ್ಗಾ	ತಾಂಡ ನಾಯಕ
೩೩. ಲಾಲು ಚವ್ಹಾಣ	೮೦	ಜಾಲಗೇರಿ	ಬಿಜಾಪೂರ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೫೪. ಭೀಮಾ ನಾಯಕ	೭೫	ಅರಕೇರಿ	ಬಿಜಾಪೂರ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೫೫. ಶಂಕರ ಪೋಮು ಚವ್ಹಾಣ	೬೦	ಬಮ್ಮಣಜೋಗಿ	ತಾ.ಸಿಂದಗಿ ಜಿ.ಬಿಜಾಪೂರ	ಕೂಲಿ
೫೬. ನಾರಾಯಣ	೪೦	ಶಿರೂರ	ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಬಿಜಾಪೂರ	ದಳಪತಿ
೫೭. ಗಮಲಿಬಾಯಿ ಶಂಕರ ಚವ್ಹಾಣ	೬೦	ಜಾಲಗೇರಿ	ಬಿಜಾಪೂರ	ಮನೆಗೆಲಸ
೫೮. ಚಪ್ಲಿಬಾಯಿ ಚಿತ್ತು ಚವ್ಹಾಣ	೭೦	ಜಾಲಗೇರಿ	ಬಿಜಾಪೂರ	ಮನೆಗೆಲಸ
೫೯. ಸೋಮಲಿಬಾಯಿ ರಾಠೋಡ್	೫೦	ಯಲಗೊಂಡ	ತಾ.ಸಿಂದಗಿ ಜಿ. ಬಿಜಾಪೂರ	ಮನೆಗೆಲಸ
೬೦. ಲಾಲಿಬಾಯಿ ಲಾಲು ಚವ್ಹಾಣ	೪೦	ಬಮ್ಮಣ ಜೋಗಿ	ತಾ.ಸಿಂದಗಿ	ಮನೆಗೆಲಸ
೬೧. ಚಂದು ಭೀಮ್ಲು	೬೦	ಕೂಡಗಿ	ತಾ.ಸಿಂದಗಿ ಜಿ. ಬಿಜಾಪೂರ	ಕೂಲಿ
೬೨. ಹುನ್ನಿಬಾಯಿ ಚಂದು ಪವಾರ್	೫೫	ರಾಜನಾಳ ತಾಂಡಾ	ಬಿಜಾಪೂರ	ಕೂಲಿ
೬೩. ಮೋಹನ್ ರಾಠೋಡ್	೩೦	ಸಾವಳಸಂಗ	ಬಿಜಾಪೂರ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ

೬೪. ಜೇಮಲಾ ಚವ್ಹಾಣ	೪೫	ಬೇನೂರ ತಾಂಡಾ	ಇಂಡಿ	ಕೂಲಿ
೬೫. ಡಿ.ಆರ್. ನಾಯಕ	೨೦	ಕೂಡಲಿ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ ಬಿಜಾಪೂರ ಜಿ.	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
೬೬. ಶೇಖರ್ ನಾಯಕ್	೪೫	ನಾಯಕನಗರ್	ಅನಂತಪುರಂ. ತಾ ಅನಂತಪುರಂ. ಜಿ	ಕೂಲಿ
೬೭. ದಾಮ್ಲಾನಾಯಕ್	೬೫	ಚಿನ್ನಕುಂಟತಾಂಡ	ಇಟುಕಲಪಲ್ಲಿ ಅನಂತಪುರಂ ಜಿ.	ಶಿಕ್ಷಕರು
೬೮. ರೇವುನಾಯಕ	೪೯	ಊದಿರಿಪಿಕೊಂಡ ತಾಂಡ	ಕೂಡೇರು	ಕೂಲಿ
೬೯. ಲಿಂಭುನಾಯಕ್	೩೫	ಮುದ್ದಲಾಪುರಂ ತಾಂಡ	ಕೂಡೇರು	ಒಕ್ಕಲುತನ
೭೦. ಹೀರುನಾಯಕ್	೪೦	ಊರುಚಿಂತಲ ತಾಂಡ	ಕಡಪಕಲ್ಲು ತಾಡಪತ್ರಿ	ಕೂಲಿ
೭೧. ಭೋಜುನಾಯಕ್	೩೫	ಸಿಂಗವರಂ ತಾಂಡ	ತಾಡಪತ್ರಿ ಸಂಗವರಂ ಡ್ಯಾಂ	ಒಕ್ಕಲುತನ
೭೨. ಜೀವಲುನಾಯಕ್	೪೨	ಕುಂಟತಾಂಡ	ಪುಟ್ಲೂರು ಗುಂತಕಲ್ಲು	ಒಕ್ಕಲುತನ
೭೩. ದಾಮಲಾನಾಯಕ	೪೬	ಕೊನಂಪಲ್ಲಿ ತಾಂಡ	ಜಹೀರಾಬಾದ ನಾರಾಯಣಪುರಂ	ಶಿಕ್ಷಕರು
೭೪. ಕಿಶನನಾಯಕ	೫೮	ಬಸಿಸೇಲ್ಲಿ ತಾಂಡ	ಗುತ್ತಿ ಗಾಜುಲಪಲ್ಲಿ	ಕೂಲಿ
೭೫. ಭೋಜುನಾಯಕ	೪೮	ಗಾಜುಲಪಲ್ಲಿ ತಾಂಡ	ಗುತ್ತಿ ಗಾಜುಲಪಲ್ಲಿ	ಕೂಲಿ
೭೬. ಝುರಪ್ಲಾನಾಯಕ	೫೩	ಉಪ್ಪರಪಲ್ಲಿ ತಾಂಡ	ಗುತ್ತಿ ಗಾಜುಲಪಲ್ಲಿ	ಕೂಲಿ

■

049559